

Элино́р Порте́р

Поллианна

Элино́р Порте́р

Поллианна

СВЕТ НА
ВОСТОКЕ

Эрвел волгыдо

Элино́р Порте́р

Поллианна: Пер. с русского. - СПб.: Эрвел Волгыдо, 2004. -
240 с., сөр.

Художник: Александр Михнушов

Редактор: Иван Орзаев

Корректор: Лариса Орзаева

Перевод: Юрий Галютин

Верстка и дизайн: Андрей Цорн

© Изданий, сӱрастарыш. «Эрвел Волгыдо», 2004

© Ю. И. Галютин, кусарыме, 2004

Изд. № 23.390

ISBN 978-3-939887-31-7 © Эрвел волгыдо, 2007

І ГЛАВА

Мисс Полли

Тиде июнь кечын мисс Полли Харрингтон шке пöртшын кухнышыкыжо койышыжлан келшен толдымо писылык дене пурен кайыш. Такше гын тудо пеш писынжак тарванылше огыл; икшырымын вашкыде коштеда, тидын дене эсогыл кугешна. Таче гын, вашкенак. Чынакак, вашкен.

Кран йымалне кўмыж-совлам мушшо Ненси шинчажым öрмалген нöлтале. Мисс Поллимыт дене кокымшо тылзе веле пашам ышта гынат, пален шуктен: озавате нигунам ок вашке.

– Ненси!

– Да, мэм, – ыштале Ненси, тыгодым кидыште кучымо кувшинжым йытырайымым ыш чарне.

– Ненси! – Тиде гана мисс Полли шыдын каласыш. – Тый денет кутырем гын, паша ыштымым чарнен, мыйым тўткырак колыштшаш улат.

Ненси пылыш марте чевергыш да кувшинжым, лапчыкшым öрдыжкö шындыш, тыгодым атыже тевак камвозеш, тидыже эшеат чотрак йошкаргашыже амаллие.

– Да, мэм... сай, мэм, – тутынале, кувшиным тöррак шындыш, писын гына озавате деке савырныш. – Таче эрдене кўмыж-совлам вашкерак эрыкташ шўден улыда ыле да веле вет пашамжым кўрлаш ыжым тошт. Те вет шарнеда?

Мисс Полли шыдын ончале:

– Сита, Ненси. Мыланем умылтарыме ок кўл. Мый тўткö лияш йодам.

– Да, мэм, – Ненси кугун шўлалтымыжым ыш ончыкто. Ушыштыжо шкеж деч йодо: ты ўдырамашлан иктаж-гана сай лийын кертеш але уке?

Ненси ондакше нигунамат «йот ен-шамыч» дене

пашам ыштен огыл, но черле аваже, вучыдымын пелашыже ўмыр лугыч лиймеке, Ненси да эше кум изи икшыве дене шкет кодо. Сандене Ненсилан, эн кугурак семын, пашам ышташ тўнгалашыже логале. Ненсимытын шке фермышт Корнывож манмаште шога, тышеч куд мильым эртет да чонгаташте кугу пўрт коеш. Лач тыште ўдыр шканже тарзе пашам верештынат, пеш куанен. Ондакше мисс Поллим Харрингтонмытын тошто именийыштын озажла да изирак олаштын эн поян енжыла веле пален. Тыге ыле кок тылзе ончыч. А ынде ўдыр мисс Поллим путырак пентыде мутан, келесыр ўдырамаш семын пален нале. Тудо кўварыш камвочшо кўзў але чотрак тўчылтшў омса йўклан кажне гана сангажым куптырта, да кўзў да омса шкеныштым умбакыже тыматлын кучат гынат, ик ганат ок шыргыжал.

– Эр пашатым ыштен пытарет да, Ненси, – мисс Полли умбакыже шуя, – чердакыште изи пўлемым эрыкте, тушан койкым пого. Кўварым муш, пуракым ўшт. Шкат палет, чыла тидыже чемодан ден коропкашамычым корандымек веле ышталтшаш.

– Йўра, мэм. А кушко нуным корандашыже?

– Парадный пурымаште кўшнў вес чердак уло. – Мисс Поли тиде мут деч вара кокытеланен колтыш, но вара ешарыш: – Мый шонем, кызытак тидым каласен кертам, Ненси. Мыйын тукумем гыч мисс Поллианна Уиттиер толеш. Тудо мый денем илаш тўнгалеш. Латик ияш. Саде пўлемыште малаш тўнгалеш.

– Изи ўдыр тышке толеш? Ай, кузе тиде сае! – Ненси шке шўжарже-шамычым шарналтен колтыш, нуно вет Корнывожышто шогышо пўртыштым кок изи кече семын волгалтарат.

– Сай? Ну, мый гын тыгай мутым кучылташ ом тўнгал ыле, – йўштын чактарыш мисс Полли. – Мыйже, мутат уке, вием молан сита гын, чыла ышташ шонем. Шоньмаштем, мый поро ўдырамаш улам, да эше палем, могайрак мыйын порысем.

Ненсин шүргывылышыже утыр веле чевергыш.

– Тугакак, мэм. Мый шоналтышым веле, изи ўдыр кертеш ыле вет... тендан илышдам веселанден, – шүртньылын ойла.

– Тургыжланыметлан тау, – кукшын вашештыш мисс Полли. – А такше ойлен ом керт, пуйто тыште ала-мо пеш күлешан уло.

– Но, конешне, те... те тудлан куанеда... тудо вет шке тукумда, – тыге каласаш тошто Ненси да шижын нале: кузе-гынат палыдыме изи да шкет кодшо тиде ўдырым тыште сайын вашлияшлан негызым ямдылаш күлеш.

Мисс Полли, шкем кугуэш ужын, вуйжым күш нёл-тале:

– Чынжым гын, Ненси, мыйын акам лийын манын, утыжым нимолан куанаш. Тудын окмаклыкше ситен марлан каяш да тугакшат ен-шамыч дене тўр ден тўр темше тўняшке чылтак нимолан күлдымў йоча-шамычым ыштен опташ. А ынде мый нунын верч тургыжлане. Такшым, кузерак мый ойлышым, могай мыйын порысем, тидым мый палем. Ненси, луклаште сайынак эрыкташ ит мондо, – кошартыш тудо кошар пуда гай йўкшў дене да кухньо гыч лекте.

– Йўра, мэм, – Ненси кугун шўлалтыш, йылгыжмеш ўштын пытарыме кувшиным нале, тудыжо тымарте йўкшенат ыле. Сандене шокшо вўд дене уэш шўялташ вереште – тыгеже уэш сайын йылгыжтараш йўнанрак.

Шке пўлемышкыже пурен, мисс Полли касвел гыч толшо да тынар тургыжланымашым пўлеклыше, кок кече ончыч налме серышым лукто, адресым ончале: мисс Полли Харрингтонлан, Белдингвилл, Вермонт штат. Серышыште теве мом возымо:

«Сударыня,

пеш кугу чаманымаш дене увертарем Тыланда: пре-подобный пастор Джон Уиттиер кок арня ончыч колен колтыш, латик ияш ўдыржым тулыкеш кодыш. Погыжо тудын нимогаят уке ыле, икмыняр книгаг шотлаш огыл

гын, молан манашыже, мутат уке, тыланда раш: мемнан изи гына миссионер черкыште пасторлан ыштен да пашадарже изи лийын.

Кузе мый палем, тудо вес тўняш кайыше акадан мариҗе ыле, но кузе шкеже мыланем изишак умылтарен шуктен — ешда-влак коклаште кыл пенгыдыжак лийын огыл. Туге-гынат ала шке акадам шарныме лўмеш ўдыржым касвелне шкендан родо-тукым коклаште йол ўмбакаш шогалташ келшеда ыле? Санденак мый Тыланда тидым серем.

Серышым налме жаплан изи ўдыр корныш лекташ ямде лиеш, сандене Те тудым налын кертыда гын, вашке гына мыланна уверым пуыза, молан манаш гын, тиде кечылаште ик вате-марий мемнан верла гыч касвелыш тарвана. Нуно пеленышт икшывым Бостоныш налыт, а тушто Белдингсвилл марте тудым поездыш шынден колтат. Мутат уке, ме увертарена Тыланда, Поллианна могай кечын да кудо поезд дене тендан деке миен шуэш.

Писе да поро вашмутлан ўшанен кодына, тендам пагалыше Иеремиа О. Уайт».

Санга куптырым поген, мисс Полли серыйшым тодышто да уэш конвертыш пыштыш. Вашмутым тудо тенгече колтен. Тудо, мутат уке, икшывым шке декше налеш. Ўшана, сайын умыла, тыште тудын могай порышо! Шукташыже веле пеш йўратыме пашажак ок лий.

Тиде серыйшым кидыште кучен шинчышыжла, шарнымашыже шентекрыла кусныш — лач тудо пагытыш. Коло ийым темыше Дженни акаже, ешын кумылжым шотлыде, самырык пасторлан марлан лекташ кўнымыж деч ыш шўрў. Ыльыс тунам вес поян айдемат, пешак марлан налнеже ыле тудым, Харрингтонмыт кок киди шўкал колтынешт ыле. А Дженни чыгынен шогале. Тиде поянже ийгот дене кугурак ыле да оксажат шуко лийын. Лач тидыжак вет ылышыште кўлеш. А пасторын мо? Нимат. Рвезылыкше, йўратыше шўмжў да самырык годсо идеал, энтузиазм манмет. Дженнилан лач тидак

кўлын ала-мо? Такше тыгак лийшаш ыле. Вот, пасторлан марлан лекте да кечывалвелысе ик штатыште миссионер марийже пелен лакеме.

Еш тума лач тунам ыле. Мисс Полли чыла сайын пала, кеч тудлан, ешыште эн изилан, лучко ий веле темын ыле гынат. Тылеч вара миссионерын ватыж дене нунын ешым ниможат кылден ыш шого. Чынжым гын, Дженни южгунам возен да эсогыл пытартыш ўдыржым шўжарже-влак Полли ден Анна лўмеш Поллианна маньын, – Дженнин моло йочашт изиак коленыт. Теве тыгай ыле тудын пытартыш серышыже. А икмыняр ий эртымек, пастор шкежак кўчык да ойган уверыштыже, элын эрвел кундемысе изи ола гыч колтымаште, ватыж колымо нерген увертарен ыле.

Чонтаташте шогышо пўртыштў илыше-шамычланат жап верыштыже шоген огыл. Мисс Полли окнаж гыч ўлнў шарлен вочшо тўр верым онча да коло вич ий жапыште шке илышыштыже лиедыше вашталтыш нерген шонкала. Ынде тудлан нылле ий, да тудат чылт шкетын. Ачаже, аваже, шўжарже-шамыч чыланат коленыт. Харрингтонмытын кугу пўртышт да пырля чок-чок оксащат, ачан кодымыжо, тудлан логале, тудо озашке савырныш. Ен кокла гыч иктышт мутым шылтыде чаманеныт, весышт шкетын кодмыжлан ойгыреныт да иктаж компаньонкым але йолташ ўдырым илаш налаш темленыт. Мисс Полли шинчапунжымат ыш тарвате, иктўр кумылан кодо, каґашым кольшташ ыш тўґал. Каласыш: шкетын гынат, шкетла ок чуч, тыге илашыже пушо сай веле, ласкан гына почанат айда. Тымык, иктат ок мешае, ласка. А ынде теве...

Мисс Полли тарваныш, шинчапунжо тугак нер воктекше чумырген ыле, а тўрвыжў вичкыж-вичкыж – умшажым туге чот петырен. Такше палаш пешак куанле: тудат поро ўдырамаш, порысым пала, сайын шукташ вийжат, пенгыде кумылжат ситат. Но *Поллианна!*.. Могай воштылтышан лўм!..

2 ГЛАВА

Шонго Том ден Ненси

Чердакысе изи пөлемыште Ненси уло вийын кўварым йыген-йыген мушкеш да мушкеш, луклашке шуынак пижеш. Тугай тат лиеда, чыла пашам кўлжө манынак шуктыма гыч огыл тиде тул лектеш, а чагремалт кийыше шонымашыжлан вольнам пуа. Шке озаватыжлан шорык семын вуй сакен, мо кўштымыжым тунамак шукташ тырша гынат, сакчын гай чытымашыж дене огеш ойыр-темалт.

— Тыгак эрыктышаш ыле... тудын чоныштыжат чыла лукым, йыген-йыген! — швабрым тышке да тушко шўкаледымыж еда кугун шўлештын ойла. — Кажне пусакым вот тыге, тыгеракын, нимогай... лавыра коддымешке, чылт тыгак! Пеш сай шонымаш, нимом от каласе, шкет изи икшывым — кече дене тыге пелтен шындыме изи шем чуланыш верандаш! А телымже вет тышан огытат олто! А вет тиде кугу пörтыштö тынар чапле пөлем — ойырен гына нал! Иктыланат кўлдымө йоча-шамыч, то-жо мыланем, а, кузе йонгалтешыже! Хм! — нер йымалныже мугымата Ненси, лапчыкым туге чот пунчалеш, эсогыл кидшат корштен колтыш. — А мый шонем, тыгайым йоча манашыжат ок лий — эн чот кўлдымыжө, йоча огытыл нуно, йоча огытыл!

Икмыняр жап тудо умшам тўчынак пашам ыштыш. Вара, чыла пашам пытарымеке, яра пелемым ужмышудымын ончале.

— Ну, чылажат ямде ынде... викшым гын, мыйын пашам тўрыс шукталтын! — кугун гына шўлалтыш Ненси. — Пурак тыште ынде уке... да тыште нимоат уке манаш лиеш. Бедняжке! Ну и вет муыныт тудлан верымат, еш укеаныште ала-мо семын орланыше шкет изи йочалан, тулыклан! — пытаргышлан каласыш тудо, омсам чот петырен лекте. — Ох! — кенета кычкырал колтыш, тўр-

выжымат эсогыл пурлю. Но вара вуйым рүзалтен каласыш: — Ну и тек!.. Мыланемже мо вара? Мый даже чыла тидым колын кертше ыле манынат шонем. Да-да-да!

Кечываллан кочмек, Ненси икмыняр минутым Шонго Том сад-пакчазе дек миен толаш ойырыш. Тудыжо ынде шуко ий тиде пörтын пеледыш клумбылаште мландым пушкыдемда, садысе йолгорнылам турамдылеш.

— Мистер Том, — вашке гына тўнгале Ненси, вачыгоч ончале, иктаж уто шинчавылыш тудым ок эскере гын? — А те паледа, тышке изи гына ўдыр толеш да мисс Полли дене илаш тўнгалеш?

— Э... кө тугай? — йодо шонгыен, пыкше гына пўгыр тупшым турамдыш.

— Ўдыр... тудо мисс Полли дене илаш тўнгалеш.

— Иктаж-көлан весылан каласкале, — ўшаныдымын шыргыжале Том. — Тый эше мылам эрла кече касвелым лекташ тўнгалеш манын каласе.

— Но тиде чынак! Мисс Полли шкежак мыланем ойлыш, — тўя Ненси. — Тиде вет тудын акажын ўдыржө, тудлан улыжат латик ий.

Шонгыен öрмыж дене умшажымат каралтыш.

— Да-а! Пеш онгай, — мугыматыш да тўс кайыше шинчаштыже ныжылгылык ылыже. — Лийынжат ок керт, но... очыни, тиде мисс Дженнин ўдыржө! Лач тудак гына чыла шўжар кокла гыч марлан лектын. Да-да, Ненси, мисс Дженнин ўдыржак тиде, моло огыл. Юмылан тау! Тыгайым шонтеммекем ужам манын, эсогыл ўшанымылат ок чуч!

— А кө лийын тиде мисс Дженниже?

— Кава гыч вольшо сакче, — келге ала-могай шижмаш дене пеле йўкын каласыш шонгыен, — ожнысо шонго оза ден ватыжын тудо эн кугу ўдырышт ыле. Коло ийым темымеке, марлан лекте да тышеч мўндыркө кудале... шуко-шуко ий ондак. Кузеракын мый колынам,

тудын чыла йочашт коленыт, лач пытаргышыже веле кодын. Тиде ўдырак, очыни, мемнан дек толеш.

– Тудлан латик ий.

– Келшен толеш, – вуйым рўзалтыш шонго.

– Чердакыште гына малашыже логалеш... Да кузе тудлан намыс огыл! – шўвале Ненси, эше ик гана кугу пўртым ончалмеке.

Шонго Том шинчапуным нугыдемдыш. Но вес татыште ўрыктарыше шыргыжме пале тўрвышкыжў логале.

– Онгай велыс, – малдале. – Мисс Полли йоча дене мом ышташ тўнгалеш?

– Хм! А мыланем палаш онгай, тиде йоча мисс Полли дене мом ышташ тўнгалеш? – лўмын савырен шындыш Ненси.

Шонго еҥ воштылале:

– Лўдам веле, тый мисс Поллим пешыжак от йўрате аман?

– Пуйто ала-кў тудым йўратен кертеш! – ужмышудымын шинчам савырале Ненси.

Шонго Том шуко палыше семын шыргыжале, пўгырныш да шўкшудым кўраш пиже.

– Ужамат, тый мисс Поллин йўратымашыж нерген нимомат от пале, – пўй вошт шўралтен каласыш.

– Йўратымашыже... озакувана дене?! Уке, колын омыл... да нигеат, мыйын шонымаште, колын огыл.

– Колыныт, колыныт, – торешлана шонго. – Тудо эсогыл кызытат тыштак ила, мемнан изи олаште.

– Кў вара тудо тугай?

– Тидыжым вот ом каласе. Тидым каласышаш омыл, – адакат тупрўдыжым вийныктарыш. Пўртым ончышо шинчаштыже тусо еш верч кугешнымаш койын колтыш. Нунылан вет тудо мо кертмыжым чыла ыштен, шуко ий служен да йўратен илен.

– Йўршынат ўшанаш ок лийла веле чучеш. Тудо да... йўратыме эше! – нигузеат эше ўшанен ок керт Ненси.

Шонго Том вуйым веле рүзалтыш.

— Тый мисс Поллим мыйын палыме семынжак от пале, — каласыш тудо. — Тудо эн чапле чевер үдыр лийын! Кызытат, шонен пышта гын, тугаяк лийын кертеш.

— Эн чевер үдыр? Мисс Полли?

— Туге шол! Ұпшым шалатен колтыжо ыле, ондаксе семынак, да пеледышан теркупшым упшалже ыле, да платтым чиен шындыже, ош кружеваным. Ужат ыле тунам, могай тудо эше мотор. Мисс Полли вет эше шонго огыл, Ненси.

— Шонго огыл? Да ну? Тугеже гын, тудо пеш чаплын чылажымат шылтен мошта, йөршеш вес семын коеш, шкеж гай огыл! — сотарышыла пүргале Ненси.

— Да! — пенгыдемдыш шонго Том. — Кунам тиде тўн-але такше?.. Йўратымыж дене ала-мо тугай лийын кайыш. Тидын деч вара туге чучеш, пуйто эреак пўсан ден арым-шудым веле кочкын коштеш, — тугай тудо шуркалыше да кочушмен гай, чыташат ок лий.

— Да уж, — Ненси чытамсырын кидым лупшале. — Нимо семынат тудлан от кельштаре, кеч кузе тырше! Пашадар да мўнгысў шужышо умша-влак огыл гын, тыште ик минутымат ом шогылт ыле. Иктаж-гана садыгак луктын пыштем, мо мыйын чоныштем ышталтеш, тунамже ты пўрт дене чеверласаш верештеш. Тыгак лиеш, тыгак лиеш!

Шонго Том вуйым рүзалтыш.

— Палем, палем. Мыйынат ончычшо тыгаяк шижмаш ыле. Тыгак лийшаш... но тиде эн сайжак огыл, икшывем, сай огыл. Мыланем ўшане: сай огыл, — да тудо адакат лум вуйжым йыранг велкыла савырале.

— Ненси! — шыде йўк трук шоктыш.

— Д-да, мэм, — тутыненрак вашештыш Ненси да пўрт вельш куржын колтыш.

3 ГЛАВА

Поллианнан толмыжо

Телеграмма жапыштыже тольо: Поллианна Белдингсвиллыште вес кечыжын, 25 июньышто, ныл шагатлан лийшаш. Мисс Полли лудын лекте, санга куптырым чумырыш, вара тошкалтыш дене чердак марте пөлемыш ошкыл кўзыш. Пөлемым ончалмеке, куптыр-влак чурийже гыч ышт коран.

Пөлемыште сөралын поген шындыме койко шога, пешкыде энгертышан кок пўкен, шўргө мушмо ате, воштончыш деч посна комод да изи ўстел. Мансарде окнаште окнашовычат, пырдыжлаште сўретат уке улыт. Кечыже кечыгут пөрт леведышым пелта, сандене ты изи пөлемыште конгасе гаяк шокшо. Окнам сетке уклан көра тыште огыт поч. Кугу гына коя шына пешак сырен да окнаште ўлык-кўш чонгештылеш, шонымыж дене пешак утлен лекнеже.

Мисс Полли тудым пуштын шуыш, окна гыч кудалтыш, тидланже рамым изишак нөлтале. Адакат шинчапуным иктеш чумырыш да пөлем гыч лекте.

— Ненси, — икмыняр минут гыч мане тудо, кухню омсаш энгертен шогалын. — Мый кўшнө мисс Поллианнан пөлемыштыже кармым верештым. Очыни, тушто окнам починыт улмаш. Окна-влаклан мый сеткым ышташ шўдышым. Нуно эше ямде огытыл, сандене окнам иктат ынже поч, тидым тылат эскераш кўштем. Мыйын акамын ўдыржө эрла ныл шагатлан толеш. Станцийышке тудым вашлияш мый тыйым колтынем. Тимоти орва дене тыйым тушко нангаен кода. Телеграммыште ойлалтеш: ош ўпан, радына платье, йошкар клеткан, да эше олым теркупш. Вот и чыла, мом мый палем. Но, мыйын шонымаште, тидыжат сита, тўшкаште палышаш улат.

— Йөра, мэм. Но... теже...

Мисс Полли пешак сайын улымыш, мом каласынеже ыле Ненси, да руале:

— Уке, мый ом кай. Күлешыжым тыште ом уж. Тиде чыла. — Тудо савырныш да кайыш. Шке акажын ўдыржын, Поллианнан, тыш толмо йыр кылдалтше сомыл тидын дене мучашлалте.

Кухнышто Ненси уютго дене шўргышовычым шымарта, тышке да тушко шыдыж дене коштыкта.

— Волгыдо ўп, радына платье, йошкар клеткан эше, да олым теркупш... Вот и чыла, мом тудо пала! Шонен ончо ынде, а! Тудын олмышто мый кузе вожылам ыле, кузе вожылам ыле! Тукумвўр гыч ик изи ўдырышт, акажын ўдыржў, веле кодын, да тудыжо континент вошт толеш!

Эрлашыжын ныл шагатлан коло минут шуын огыл ыле, Тимоти ден Ненси тўнялан почылтшо орвашт дене станцийыш лектын кудальыч, вучымо унаштым вашлийнешт. Тимоти — шонго Томын эргыже. Южгунам олаште ойленыт: Томжо мисс Поллин пурла кидше гын, Тимоти — шолаже. Тимоти поро кумылан да тунамак чонеш пижше рвезе. Ненсин тиде пўртыш толмыжлан шукат эртен огыл гынат, йолташ кылым нуно пеш вашке ыштеныт. Ўдыр таче мо лийшашым вуйыштыжо чарныде пўрдыктылеш, мом ыштышашыжым шонкала, сандене ондаксыла пешыже ышат кутыро. Станций марте умшамат ышт поч. Туштыжо Ненси вашке гына орвам кодыш, перроныш лекте, уэш да уэш вуйыштыжо пўрдыктылеш: волгыдо ўп, йошкар клеткан радына платье, олым теркупш. Ушыштыжо уэш да уэш сўретла, тиде Поллианна могай лийшаш?

— Шонем, тудо тыматле да ушан лийшаш, кўварвак кўзым ок камвозыкто да омсам ок мурыктыл, — кугун шўлалтен, тудын деке вашкыде лишемше Тимотилан каласыш Ненси.

— Ну, а тыйын ойлымет гай огыл гын, пале огыл, мо мемнан дене лиеш, — малдале Тимоти. — Шонен

ончо-ян: мисс Полли да лүшкышö йоча... о, поездет шүшкалтыш! Кольыч?

— Ох, Тимоти, мый... мый шонем, лучо шкеак толжо ыле, мыйым тыш колтымешкыже, — ала-молан иканаште лүдын кудалтыше Ненси савырналтыш да платформышто чыла вере пассажирым ужаш лийме верыш писын тарваныш. Станцийжат кеч пеш кугужак огыл...

Вашке гына Ненси тудым ужылалтыш — какши гына изирак капан, радына платъан, туштыжо йошкар клеткешамыч улыт, туп вельшкыже вошт үлыкыла кок күжгö үппунем кеча, йытын гаяк волгыдо. Олым теркупш йымач араван да тыматле чурий я ик вельш, я вес вельш савырнылеш, ала-көмытым кычалшыла коеш.

Ненси тудым иканаште палыш. Но икмагал пулвуй чытырымым сенен ыш керт, лишемаш варашрак кодо. Пытартышлан миен шуо, тыгодым изи үдыр платформышто йөршеш шкетын ойгырен шога ыле.

— Те мисс... Поллианна? — тутыненрак ойлен луктын сенгыш Ненси да вес татынже кужу шокшан кидын кенета öндак шындымыж дене тевак пич ыш кае.

— О, тыйым ужмемлан туге куаненам, туге куаненам, — йынтыр гай йүкшö пылыш чарышкак логалеш. — Конешне, мый — Поллианна, туге куаненам, тый вет мыйым налаш толынат! Паленам, мыйым налаш толатак!

— Па... паленат? — Ненси адакат тутыналтыш, шоненат ок му, кузе тиде Поллианна тудым пален кертын, эсогыл куаненат шуктен. — Паленат? — уэш йодеш, шöрын кайыше теркупшыжым тура шындаш төча.

— О да! Корно мучко шканем сүретлаш төченам, могайрак тый улат! — кычкырале үдыр, йол үмбалныже шып ок шого, тöршталтенак колта да ермалгыше Ненсим, йол гыч тўналын, вуйыш шумеш онча. — А ынде мый палем да куаненам — лач туге коят, кузерак коят.

Поллианнан нине мутшо Ненсим утыр веле öрыктарышт, но пиалешышт нунын дек Тимоти толын шогале.

– Тевыс Тимоти. Ала тыйын чемоданетат уло? – тугак öрынрак йодын колтыш Ненси.

– Да, уло. – Поллианна вуйжым савалтыш. – Мыйын вет йөршеш у сондык. Мыланем тудым поро пашам ыштыше комитетысе ўдырамаш-шамыч налын пуэныт. Чынак вет, нунын могырым тиде поро паша? Тудым налме окса дене нуно черкылан коверым пешак налнешт ыле. Такше мый ом пале, сондыкым налаш кучылтмо оксалан коверын могай ужашыжым налаш лиеш улмаш... садыгак могай-гынат изи ужашыжым, радам дене кошташ ик пел могыржым леведаш ситышым, кузе тый шонет? Мыйын тыште изи сумкаштем икмыняр кагаз киялта, мисс Грей тудым «чек» манеш. Каласыш, тудым мый тыланет пуышаш улам, вара мыйын сондыкем налын кертаат. Мистер Грей – тиде мисс Грейын пелашыже. Пастор Каррын тукымжо гыч улыт. Нуно мыйым пырля налыыч, молан манаш гын эрвелыш тарваненыт, да нуно пешак сай улыт! Да... вот тиде чек, – пытарыш шке ойжым ўдыр, шуко кычалмек, шке сумкаж гыч тудым луктын шуялтыш.

Ненси келгын шўлалтыш. Тудо пален, тыгай кугун кутырымо деч вара көжө-гынат да келгын шўлалтышаш. Вара шинчалукшо дене Тимотим ончал колтыш, тудыжо веле шке шинчажым эре ала-кушко шылта.

Пытаргышлан нуно чыланат корныш тарванышт, Поллианнан сондыкшым орва шентек пидын шындышт, да Поллианна Ненси ден Тимоти коклаш пеш йөнлын веране. Чыла тиде жапыште ўдырын умшаже ыш тўчылт. Йодыш да молат тушеч шошо вўдла урылт йогат, да Ненси шиже: чылтак вий гыч лектын, унажлан вашешташ төчымö дене чылтак ноен пытен.

– Ай! Сöрале огыл мо? Ме эше шуко кайышаш улына? Мыйын шонымаште, мўндыркö... Мый кудалышташ пеш чот йöратем, – шўлалтыш Поллианна, орава-шамычын пöрдмыштым онча. – Лишнак гынат, мый ойгыраш ом тўнал, вашкерак ала шкенан верыш шуына

тыгеже. Могай сөрал урем! Паленам, тудо тыгаяк сөрал лиеш, мыланем ачам ойлен тидын нерген...

Вара уна шыпланыш, шорташ тўнгалмыжым кучен сенгыш. Ненси тыгодым лўдын-лўдын ончал колтыш, ужо, унажын изи гына онгылашыже шортмо семын тарванылеш, а шинчаже шинчавўд дене темын шинчын. Изишак шып лийын, сенгыше семын вуйжым нўлтал колтен, Поллианна умбакыже вашкен каласкалаш тўн-але:

— Ачам мыланем чыла каласкален. Тудо шарнен. Да... да мый тидым ондакак умылтарышаш улам ыле. Мисс Грей тидым вигак ышташ шўден... ну, тиде йошкар платье шотышто, тый умылет дыр. Викшым, молан мый траурышто омыл? Тудо каласыш, тиде тыйым ўрыктарен кертеш. Но пытаргыш гана черкылан надырым погымо годым шем тўсан нимоат уке ыле, кугу бархат платьым шотлаш огыл гын, тудыжым пастор Каррын ватыже мыланем келшен ок тол мане. Да тунамак тиде платьыште шуко ош тамга лийын... ну, шуко чийыме, шкежат умылет дыр, кынервуй тураште да йыгалтше вес верлаште. Комитет гыч икмыняр ўдырамаш-влак мыланем шем платьым да шем теркупшым налнешт ыле, но весе-влак оксам йошкар коверлан кодаш кўлеш, маньыч, тудыжым чыланат пеш налнешт ыле... черкылан, умылет? Мисс Уайт каласыш, тиде платье мыланем такшым йўра, молан манаш гын, тудо шем чиeman йоча-шамычым ок йўрате... мый каласынем: тудо, мутат уке, йоча-влакым йўрата, но шем тўсаным чийыше-влакым огыл.

Поллианна ик жаплан кўрылтў, шўлышым погалтыш. Тыгодым Ненси каласен шуктыш:

— Ну, конешне, чылажат пеш сай.

— Мый куанем, тый тыге шотлет гын. Мый шкежат тыгак шонем, — мане Поллианна, логар пундашыш толшо шортмыжым кучен сенгыш. — Мутат уке, шем чиeman лиям гын, куанаш йўсырак ыле...

– Куанаш? – шинчам савырале Ненси, тудо тунар чот өрө , үдырын кутыркалымыжым чараш лие.

– Туге... куанаш, вет мыйын ачам кавашке каен, тушто тудо авам да иза-шольо-шамычем дене пырля лиеш. Тудо ойлен ыле: мый эреак куанышаш улам. Но тидым ышташ пеш неле... куанаш, эсогыл йошкар платтым чийыше улат гынат, вет мыланем... вет мыланем... ачам туге чот ок сите; мый тудын кўлмыжым эреак шижам: пугырак чот ок сите, вет ачам ден авамын да молынат каваште Юмо уло да чыла суксо-влак, а мыйын гын поро пашам ыштыше комитетысе үдырамаш-шамыч деч моло иктат-иктат уке. Ындыже мыланем, мутат уке, куштылгырак лиеш, вет мыйын эше тый улат, Полли кокай. О, кузе мый рат улам: тый мыйын воктенем улат!

Ненси тунар чот тиде үдырым чаманен шинча, шкетынак вет кодын, йырым-йыр тулыклан энгерташыже нигушан, тудо тебе воктенак шинча. Да кенета лўдын кудалтыш.

– Ой, шергаканем, но... тый пешак кугун йонгылыш лият, – нелын гына шўлалтен лукто тудо. – Мый вет Ненси гына улам. Мый вет Полли кокат омыл!

– Полли... Полли кокай отыл? – чылт тын гыч лекме гай өрын тутыныш үдыр.

– Уке. Мый Ненси гына улам. Мый эсогыл шоненат омыл, тый мыйым кокатлан шонен вашлият манын. Мый... ме тудын дене ик чўчалтыш денат икте-весьлан келшен огына тол!

Тимоти шке семынже воштылале, но Ненси тудын мыскара кумылжым шинчаштыже тургыжланамыжлан көра шекланен ыш шукто.

– А кө вара тый улатше? – йодо Поллианна. – Тый чўчалтыш нарат порым ыштыше комитетысе үдырамаш гай отыл!

Тимоти уло йўкын воштыл колтыш.

– Мый – Ненси, тарзе. Чыла мый тиде пөртыштө

ыштен шогем, вургем мушмо да тудым шымартыме деч поснаже. Тидым мисс Дурджин шуктен шога.

– А Полли кокамже тўняште уло але уке? – тургыжланен йодо ўдыр.

– Ит кокытелане, уло... – малдыш Тимоти.

Поллианна каньылын шўлалтен колтыш.

– Тугеже адакат чыла сай. – Тетла нимомат ыш ойло. Вара иже помыжалтмыла тўнгале. – Да палет эше мо? Мый эсогыл кокайын вашлияш толдымыжланат куанем гына, але вет чыла ончылно, мый тудым вашлийшаш гына улам. А мыйын пеленем уже тый улат, Ненси.

Ненси тарайла йошкаргыш. Тимоти тидым шекланыш да мыскарачын шыргыжале.

– Путырак чапле комплимент, ойлыманат огыл, – малдыш. – А молан тый изи уналан таум от ыште?

– Мый... мый мисс Полли нерген шонышым, – темдал лукто Ненси.

– Мыят. Палаш пеш сай ыле, могайрак вара тудо? Умылет, тудо вет тўняштыжат мыйын ик кокай гына, мый эсогыл пеш шуко жап тудын улмыжым паленат омыл. Вара иже ачам каласен. Тудо каласыш: ила пешак кугу пўртыштў, сўралыште, чонгата ўмбалне.

– Чыла чын, чыла тыгак. Теве тудо тышеч ынде сайын коеш, – малдыш Ненси. – Теве ош пўртым ужат, окна сергаже чыла ужарге, тушто, ончылнырак.

– Ай, могай сўрале! Йырым-йырже тунар пушенге, тунар ужар шаршудо! Тынар ужар шаршудыжым мый але марте ужынат омыл. Ненси, а Полли кокай пеш поян мо?

– Да.

– Туге куаненам, туге! А вет тиде пешак сай дыр, кунам шуко окса уло! Мый такше омат пале, кўн тудо пеш шуко уло, мистер ден мисс Уайт деч молын? Нуно поян улыт. Кажне пўлемыштышт эре ковер, ўмбал гыч ыштыме мороженный – кажне рушарнялан. А Полли кокайын рушарнялан мороженныйже лиеш мо?

Ненси вуйым рўзалтыш. Игылт шыргыжалшыла, тўрвыжō ик вере погыныш. Тимоти ден коктын веселангмыла шинчам вашталтышт.

– Уке, пагалыдем. Мый туге шонем, тыйын кокат мороженныйым огеш йōрате. Мый ик ганат кочмыжым ужын омыл.

Поллианнан шўргывылышыже шўлыкане.

– О, ок йōрате? Чаманем. Мый ом умыло, кузе мороженныйым йōратыман огыл? Но... садак, мый тидланат куанышыш улам, молан манаш гын, мороженныйым от коч гын, мўшкыретат ок коршто, кузеракын мисс Уайтын мороженныйым кочмо деч вара... ну, мый маннем, тудын мороженныйым утыжде не мыйын кочмем годым. Но, лийын кертеш, Полли кокайын ковержо уло?

– Улашыже уло.

– Кажне пōлемыште?

– Кажныште гаяк, – вашештыш Ненси. Шоналтен колтыш: чердакыште чара пōлемыште нимогай коверат уке.

– Кузе тиде сая! – куаныш Поллианна. – Мый пугтырак коверым йōратем. Мемнан нуно уке ылыч, тольык ик изи ковер гына, эше тушто чия пале ыле. Миссис Уайтын эше тугай сўретше лийын: шуко роза пеледыш да ваштарешыже сукалтен шичше изи ўдыр-влак, пырысиге, пача да лев... мутат уке, иктеш огытыл нуныжо, лев ден пача-шамыч. Но Библийыште ойлалтын, умбакыже нуно кўтўштō иктеш кошташ тўнгалыт, но пырля огыт кошт, э, миссис Уайтын кызытеш нуно эше пырля огытыл. А тый сўрет-шамычым йōратет?

– Мый... мый ом пале, – вашештыш Ненси пиктежалтше йўкынак.

– Мый гын пеш йōратем. Мемнан сўретна уке ыле. Черкыш тугайым шагал годым кондат. Но кок сўрет ыле содыки. Иктыже пугтырак чапле ыле, сандене ачам мыланем ботинкым налаш иканаште ужален колтыш, а весыже пеш шўкшō ыле, сакалтышна да тунамак шала-

нен кайыш веле. Яндаже шаланыш, умылет? Мый эсогыл шортум. Но кызыт мый мемнан нигогай мотор арвер лийдымылан куанем веле, тидлан көра ынде Полли ко-кайыным ужам гын, нуно чотрак веле мыланем келшаш тўнгалыт. Мый вет тыгай деке тунемын омыл. Тиде черкыш надыр кондымо коклаште южгунам тошто да тўс кайыше тасма-влак коклаште кенета чылт уым мумо дене иктак. Ай, могай сөрале пөрт! – пеш шокшын кычкырал колтыш, орвашт пөрт ваштареш кугу аллеиыш логале да, лачак тудыжо пөртөнчыл деке нангая.

Тимотин сондыкым рудымыж годым Ненси туддек мелын лие да пылышышкыже пелештыш:

– Ынде мылам тышеч кайыме нерген итат ойло, нимом ит ойло, Тимоти Дурджин! Мыйым ынде тышеч нигогай оксаланат колташ ок лий!

– Каяш? Мутат уке! – шыргыжале Тимоти. – Мыйымат тетла тышеч поктен от колто. Тиде ўдыр толмо дене тыште тугай паша тўнгалеш – киношкат коштмо ок кўл.

– Весела, весела, – койдарен пелештыш Ненси. – Мемнан йорло уналан тиде нимаыт весела ок лий, кузе тудо кокаж дене ик леведыш йымалне илаш тўнгалешыже ынде? Мыйын шонымаште, уналан ынде тугай кугу кў курык леведыш кўлеш, тўтан тўнгалмеке куржын углашыже, мемнан озавате дене пырля илымаштыже. Мый вот лач саде курыкон лиям, Тимоти, да, мый, мый! – куатлын товатлыш тудо да, савырнен, Поллианнам кў тошкалтыш дене кўзыкташ тўнгале.

4 ГЛАВА

Чердакысе пöлем

Мисс Полли Харрингтон уна ўдыр ваштареш ышат кынел. Такше лудмо книгаж гыч шинчажым нöлтале: Поллианна ден Ненси унагудо омсалодемыште койылалтышт, да кидшым ўдырлан шуялтыш, но туге чучо, пуйто тиде йўштö кидын каже парняштыже кугун «порыс» мутым гына возен шындыме ыле.

– Кузерак илымаш, Поллианна? Мый... – тетла нимомат ойлен ыш шукто. Поллианна пикш семын пöлем вошт чонештыш да нимо денат сенаш лийдыме кў курык гай пешкыде кокажын онгышкыжо пызныш.

– Полли кокай, Полли кокай, шке декет налметлан мый туге куаненам, туге чот куаненам! – шортеш ўдыр. – Шкежат шонен от шу дыр, кузе мый куаненам, тиде пешак сай, мыйын вет эше тый улат, эше Ненси, да чыла тиде поро пашам ыштыше комитет гыч ўдырамаш-шамыч деч вара!

– Чыла лийын кертеш... а такше тиде комитет гыч ўдырамаш-шамыч дене вашлийдымемлан нимынярат ом öкынö, – кукшын вашештыш мисс Полли, ўмбачше чот пижын шичше изи парня-шамычым мучыштараш төчен, тунамак омса воктен шогышо Ненси шинчашöржö дене ончыштеш. – Каен кертат, Ненси. Поллианна, тура шогал-ян, кузе шогат молат. Мый эше омат пале, могайрак тый улат.

Поллианна чытамсырын воштылалмыж йöре иканаште торлыш.

– Тугак улде мо, от пале. Но мый шонем, ончашыжат нине аравалан көра нимом. О, мый але тиде йошкар платье да шем тудо бархат платье нерген, кудын кынервуйыштыжо ош тамга-шамыч улыт, умылтарышаш улам. Мый толшыла Ненсилан ойлышым, мом мыйын ачам ойлен...

– Палашыжат ок ўл, мом тыйын ачат ойлыштын, – Полли руалмыла чарыш. – Мый шонем, тыйын чемоданет уло?

– Улде мо, Полли кокай. Мыйын пеш йытыра сондыкем уло, комитет гыч ўдырамаш-шамыч пөлекленыт. Тушто шуко ўзгар кия... мыйын шкемын гына. Пыгартыш ийлаште черкыш надырлан кондымо ўзгар гыч йочалан чияш нимат уке ыле. Но сондыкышто ачамын чыла книгаже кия. Мисс Уайтын шонымыж почеш, мый нуным налшаш улам. Умылет чай, ачам...

– Поллианна, – кокаже уэш тудым торжан кўрльö. – Туге кўлеш: тўнгалтыш гычак раш умыло, шке ачат нерген эре ойлымет мылам ок келше.

Ўдыр чытырнен гына шўлышым налын керте.

– Но, Полли кокай, тый... тый... туге ойлынет, пуйто...

Кокаже тудым лугыч ыштыш:

– Ме чечас тый денет шке пөлемышкет кўзена. Ўшанем: тыйын сондыкет тушто шинча. Тимотилан каласышым шанге, кўш кўзыктö, маньым. Тудо тыйын уло гын. Мыйын почешем ошкыл, Поллианна.

Ик мутым каласыде, Поллианна савырныш, кокаж почеш пөлем гыч лекте. Шинчаштыже тичак вўд ыле гынат, вуйым эшеат кўшкырак веле нөлтале.

«Такшым гын, мыланем сай веле, тудо пуйто ачам нерген ойлымым ок йöрате, – шонкала. – Ала мыланемак тидыже утыр сай веле лиеш, эре ачам ом шарне гын. Тыге лийже манынак дыр тудо ачам нерген тетла ойлаш огеш шўдö?» Да Поллианна кокамже тўняште эн сай манын ўшанен, шинчавўдшым ўштыл кудалтыш да йырым-йыр мо уым ужам манын, шымлаш пиже.

Тиде татын тудо тошкалтыште ыле. Тудын ончылно кўшнырак кокажын шем порсын дене пешак чаплын ургымо платье урвалтыже лонгеш. Саде платье лонмо кокласе виш гыч почмо омса гоч пыртак гына тўрлö тўсан сөрале коверым, атлас дене кучымо келге креслошамычым ужаш лиеш. Йол йымалне чодырасе регенче

семян ужаргын койшо пушкыдо ковер кўварвалне шарлен кия. Я шола, я пурла велне шўртнўо раме коклаште сўрет-шамыч койыт, нунын деч пуйто кечыйол толеш да шинчамат йымыктара, кудыжо тыгыде да вошт ужаш лийме кружева кокла гыч толеш.

— О Полли кокай, Полли кокай! — путырак куанымыж дене Поллианна шўлышымат шылташ тўча. — Могай тыйын сўретлашат лийдыме поян, сўрале пўрт, тугай тудо эше кугу-у! Тыгай поян улметлан тый пеш чот куанышаш улат дыр, вет?

— Поллианна! — кокаже карал шындыш, тошкалтыш дене тымарте кўшкў кўзен шушо. — Мый чылт ом пале! Кузе тый тыгайым мыланем ойлен керта?

— Молан, кокай? Тый тидлан от куане мо? — путырак ўрын йодо ўдыр.

— Конешне, уке. Ўшанем, мый нигунамат тугайышке ом шу — Господын колтымо пўлекше дене сулыкыш пурен кугешнаш, — мане мисс Полли. — Да, мутат уке, мый нигунамат поянлыкем дене кугешнаш ом тўнал!

Мисс Полли савырналтышат, ончылно тошкалтыш дене кўзымў омса дек лишеме. Кызыт тудо, йўра эше тиде ўдырым лач тышан верандаш шонен пыштенам манын, куаненат колтыш. Икымше шонымыж дене тукумвўр шочшым шкеж деч эн умбалан верандаш лийын ыле: йочан тыр-тор ыштен колтымыж дене поян пўлемлаште иктаж-мо ынже шалане! Ындыже, тынар йодышым пуэдымыжлан кўра, мисс Полли кўшыл пўлемым ойырымыжлан чотак куаныш, тушто локтылаш йўршыжў нимат уке, лач пырдыж да кўвар гына.

Поллианнан изи йытыра йолжо-шамыч кокаж почеш писын эртат. Тудын кугу да канде шинчаже, мо нунын гоч эртен гын, эн сўралешыже пижынак коднеже ыле, очыни, нимомат ужде ынеже код ыле! А ушыжо гын эшеат сўрале сўретлам шочыктен тыгодым, да тунар шуко йодыш погынен! Трук чыла нине пўлемлам эртат да эшеат вес тўрлў, эшеат чаплырак, тудым вучышо

пөлем лектын шинчеш – эн шергаканже. Штор, окна шовыч, түрлө сүрет да монь, ынде вара вет чыла тиде ўдырынак лиеш! Тиде татын кокаже ала-могай изи омсам шупшыльо да вес тошкалтыш дене кўзаш тўнале.

Тыштыже нимомат ончаш. Кок могырымат лач чара пырдыжак веле. Кўшнө шем площадке коеш, умбалны-рак верланыше луклаште тудо леведыш дене иктеш ушна, чыла вереат шотлен пытарыдыме кылдыш, яшлык, тошто чемодан; корзинка тор, вочко, тулеч молат ора-лалтыныт. Тыштыже шокшо да шўлашат нимо дене. Поллианна вуйжым нөлтале, тыгеже шўлышым изиш налаш лиеш. Вара ужылалтыш, кузеракын кокаже пурла велне омсам шкеж дек шупшыльо.

– Вот, Поллианна, тиде тыйын пөлемет. Ужам, сондыкетат тыш толын шуын. Тыйын сравоchet уло?

Поллианна вуйым савалтыш. Чо-от гына почын шындыме шинчаштыже лўдмаш койо.

Кокаже шинчапуным чумырыш.

– Мый йодышым пуэм гын, Поллианна, йўкын вавештыман, а вуйым рўзалтыме дене гына серлагыме ок кўл.

– Йөра, Полли кокай.

– Тау, тыгеже сайрак. Тыланет мо кўлеш гын, тыште чылажат уло, шонем, – ыштале мисс Полли, вешалкыште кечыше шўргышовычым, вўдан кувшиным ужын, ешарыш: – Мый тышке Ненсим колтем, ўзгаретым рудаш да монь полша. Кас кочкыш куд шагатлан, – пытарыш тудо, пөлем гыч лекте да ўлыкыла тошкалтыш дене сөралын ийын волен кайыш.

Поллианна минут чоло тонте гына тарваныде шогыш, вара иже шинчаже чара пырдыжым, тугаяк кўварым, окналам ниялтен эртыш. Савырнен, сондыкшым ужылалтыш, тудо лач тыгак мўндырнө-мўндырнө тудлан ойырымо пөлемыште, кече шичме вельште, шинча ыле. Эше ик тат гыч нимом ужде, туддек волен шинче, вара сукалтыш, чурийжым кок кидше дене петырыш.

Тыгайымак вереште тудым Ненси, икмыняр минут гыч тышке кўзен шушо.

– Ну-ну, мыйын изи пачам, – йўк деч посна шыве-шыве пелештыш, кўварыш шинче, ныжылгын гына ўдырым ондале. – Мый лач тиддечак лўдынам ыле... шинчавўданым тыйым вашлиям шонышым, да-да, шинчавўданым.

Поллианна вуйым рўзалтыш.

– Мый пешак окмак да ушдымо улам, Ненси, чыташ лийдымын ушдымо, – нерым ўштеда тудо. – Мый шкемым алят умылыктен ом керт: молан мыйын ачам Юмылан сакче-шамычлан мый дечем чотрак кўлеш лийын.

– Нимо денат тудо нунылан кўлешанрак лийын огыл, – Ненси пенгыдын ойлен колтыш.

– О-о-о! Ненси! – пеш чот кугу лўдмаш Поллианнан шинчавўдшым вашталтыш.

Ненси, вожылалын, шыргыжале, ынже уж манын, шинчажым ўштыльбө.

– Ну, ну, изи колоем, мый тыге, конешне, шонен омыл, омагт шоно! – вашке гына йўкым пуыш. – Пу-ян тышке тыйын изи сравочетым. Сондыкышкет ончалына да тыйын чыла платье-влакетым луктын верангена!

Поллианна, эше шинчавўд чуриянак, сравочым тудлан кучыктыш.

– Нуно тушто шукынжак огытыл, – чытырыше йўкын мугыматыш.

– Тиде сайрак веле, ме нуным вашкерак луктын пыгарена! – увертарыш Ненси.

Вучыдымын Поллианна шонанпылла шыргыжал колтыш.

– Чынак! Да мый тидлан куанен кертам, чын вет? – куанен пелештыш.

Ненси тидлан пешак өрө, тура онча: мо лие ўдыр дене?

– Ну да, тугакак... – ышталале вара шканже ўшаныдымын.

Ненсин чулым кидше модеш веле, книга-шамычым, шуко тумышан йымал вургемым, икмыняр тошто да сөрале огыл платтым луктеда. Поллианна, шкенжым кидыш налын шуктышо, шыргыжын чыла тидым пырдыжысе шкафыш сакалтылеш, книга-шамычым үстембак опта, комодым почеда-түчеда, вургемым яшлык-лашке верандылеш.

— Ёшанем, тыште... пеш чапле пөлем шочын кертеш. Кузе тый шонет? — кокытеланен, вуйым рүзен ойла.

Вашмут уке ыле. Ненси вуйге сондыкыш пурен да ок ярсе. Поллианна комод ончылно шогылтеш да чара пырдыжым ойганен онча.

— Куаненат кертам, тыште воштончыш уке, сандене шкемын аравам ынде ом уж.

Ёлнө почангше Ненсин сондыкышто улмыж годым логарже гыч ала-могай йёк лектын кайыш, но Поллианнан ончалмыж годым тудо адакат сондыкыштак ыле. Икмыняр тат гыч ик окна ончылан шогалын, Поллианна совыжым куанен пералтыш, путырак йывыртен кычкырал:

— О, Ненси, а мый ондакше ужынат омыл! Ончалян, йырваш чыла-чыла коеш, пушенге, пöрт-шамыч да пешак кўшнö улшо черке вуй. Эгерат ший вўдан аламо, чынак вет, Ненси, тыгай чонан сўрет улмо годым молан мыланем пырдыжласыже? Йöра эше Полли кокай мыйым лач тиде чуланеш веранден, ой, тау, ой, тау!

Поллианнан тыгайжым ужын, Ненси чот гына шортын колтыш. Уна ўдыр путырак öрын вашке гына куржын мийыш:

— Мо тый лийыч, Ненси? Ненси, мо лие тый денет? — кычкырал шындыш, вара лўдыкшын ешарыш: — Тидыже тыйын пöлемет огыл ыле дыр, тыйын огыл, туге вет?

— Мыйын пöлемем! — шыдыж дене шинчавўдшым нелын, кычкырал Ненси. — Тыйже кава гыч волышо изи суксо отыл гын, да иктаж-кö титакым касараш йо-

дын огеш тол гын... Колышт-ян, йынгыр шокта вет? – тыгай öрыктарыше мут деч вара ўдыр кенета йол ўмбак төрштен шогале, пөлем гыч пикшла чонештен лекте, ўлык вошышыжла, тошкалтыш мўтыралт веле кодо.

Поллианна адакат шке «сўретше» дек лишеме – тыге лўмден ыле окна гыч почылтшо пўртўсым. Ик жап шогышат, окна рамым тўкалтыш. Тысе пич южым, конгасе гай шокшым, чыташат ок лий тетла. Куанешыже, раме чоткыдыжак огыл ыле, сандене окна почылт кайыш. Окна кўпчыкыш мўшкыржө дене возын, пел капшым тўжвак лукто, сад гыч тамлын парланен толшо южым темдымын шўлаш тўнгале.

Вара весе дек куржын мийыш. Тудат почылто. Кугу гына орашына чонештен пурыш, нер воктечшак эртыш, пөлемыште чонештылаш тўнгале. Тудын почеш эше икте, вара весе тольыч, но Поллианна тидым шотышкат ыш нал. Тудо ик онгайым шканже почо: тиде окнаже ваштарешак пешак пентгыде, куатле укшлан кугу гына пушенге кушкеш, шкеж дек вончаш пуйто ўжеш.

Кенета шкенжым шке шиждымын воштыл колтыш.

– Мутат уке, мый кертам, – малдыш, веселан гына төршталтен, окна ончык кўзенат шогале. Тушеч лишыл укшым кучо да, кыртмен, умбакаже ур семын веле ўлык воло! Тыгак ыштыш! Эн ўлыл укш марте нимогай нелылык деч посна, пижын-пижын, волен шуо. Пытартыш ўлыл укш гыч ўлык мландыш төршталташ лўдыкшö ыле. Эсогыл Поллианналанат, тудо пушентылашке волаш-кўзаш шукертак тунемын гынат. Виян кидешыже кержалтын, шўлышыжым ик жаплан петырен, төршталтыш да ныл йола шаршудышто лие. Төрштен кынеле да йырваш писын ончал колтыш.

Онча, пöрт воктенак, но вес могырышто, сад коеш, тушто мланде мартеак пўгырнен, ала-могай шонто ен пеш тырша. Сад шентелне вичкыж йолгорно пешак кумда пасу гоч кугу курык дек нангая, курык ўмбалныже курыкон воктене оролла койын, пешак таза пўнчö

кушкеш. Поллианналан туге чучын колтыш: уло тўняштыжат тыгай кўкшө вер икте веле, вот кушто лияш кўлеш, тиде — қурыконгын вуйыштыжо.

Клумбыла воктечын тыге-туге кишкыла савырнылын, Поллианна роза ўмбалаң пўгырнен шогалше шонгыенгым эртыш, пўчкеден тўрлымө вондерлам, да чўчкыдынак шўлештын, саде йолгорныш лектын шуо, тудын дене куржын колтыш, курыкыш кўзаш тўнгале. Вара иже шонаш пиже: пешак мўндырк торленыс, да эше мўндырнырак улмаш саде кў курыквуйжо. Окна гыч ончымаште веле чылажат пеш лишне койын!

Латвич минут гыч Харрингтонмытын кугу пўртыштышт шагат кудытым кыраш тўнгале. Пыгартыш гана перыемекше, Ненси, кочкаш ўжын, йынгырым рўзаш пиже. Кас кочкыш!

Ик минут, весе, кумшо эрта... Мисс Поллин йолтаганже кўварым шолткыкта. Вара тудо тўршталтымыла иканаште кынел шогале, унагудо гыч холлыш лекте, чытен-чытыде, чердакыш нангайыше тошкалтышыш ончал колтыш. Ик минут чоло тарваныде колышт шогыш, вара савырныш, вуйым нўлталын гына, кугешнен, манашат лиеш, кугыжан ватыла кочмыверыш пенгыдын ошкыл пурыш.

— Ненси, — чоткыдын каласыш, горничныйым ужмекше, — мыйын акан ўдыржө кас кочкышлан вараш кодын. Уке-уке, ит ўж тудым, — эшеат пенгыдын ешарыш, ўдырын омса дек тарванымыжым ужын. — Мый тудлан каласенам, мо умбакыже лиеш, чылажат шке ўмбалныже, шкенжын ончылно тек мутым куча. Тўнгалтыш гычак тыге чоткыдын туныктыде ок лий. Волямекше, кухнышто тудлан киндым да шўрым пуэт.

— Да, мэм. — Йера, тидын годым мисс Полли Ненсиң чурийжым ужын ыш шукто.

Кас кочкыш эртышат, йўнан жапым учырен шуктен, Ненси шенгел тошкалтыш дек куржо, тудын дене чердакысе пўлемыштат лие.

— Кинде да шөр! Вот тиде чынжымак да-а!.. Да тидыже тунам ышталтешыже, кунам тиде изи Ёдыр ала шортын-шортын да мален колтен? — омам почшыла, семынже ала-көм вурса. Ик тат гыч лүдын кычкырале: — Кушто улат? Куш куржынатше тый? Куш йомынат?..

Лүдмыж дене пўжалтын, Ненси шкафыш, койко йымак ончале, эсогыл сондыкым почылдале, вўдан кувшин шенгекат миен перныш, вара иже толмо корныж денак Шонго Том дек садыш куржын колтыш.

— Мистер Том, мистер Том, саде икшывет йомын, — писын ойлаш тўнгале тудо. — Йомын, кавашке кўзен кайыме гай, кушеч толын, тушкак... А мыланем кухнышто тудлан шөр ден киндым веле пуаш шўдымө. Тудлан... ынде кўшнө тудо суксылык амброзийым гына кочкеш. Тыгакак, тыгакак!

Шонгыен турамын шогале.

— Чонештен? Кавашке? — уэш-пачаш йодеш тудыжо, кас ўжаран авалтыме пылым онча. Изишак мўндыр точкеш ончалтышыже кучалте. Вара шыргыжале, ўдыр ваштареш шогале. — Да, Ненси, тудо кава дек лишкыракак лияш төчен, тиде факт, — келшыш Том, кадырген кельштаралтше парняже ок турам гынат, тудын денак умбак-умбак тура кў курык вуйыш ончыктыш, туштыжо изи гына кушкыл семын чыла мардежлан почылтын, пуйто йочан изи капше южышто чонештылеш.

— Ну, йөра туге гын. Тиде ончыкта, таче кастане але чонештен огеш кай, мыйын шонымем палынеда гын, — кугешненрак каласыш Ненси. — Озавате йодеш гын, каласыза, мый кўмыж-совлам мушкаш кўлмым монден омыл, а изишак яндар южым шўлаш лектынам, — Томлан вачыгоч пелештен кодыш да шкеже ургымшўртө гай йолгорныш лекте, умбак куржо. Пасу гоч.

5 ГЛАВА

Модыш

– Поллианна, кузе тый мыйым чот лүдыктышыч, – шүлешт-шүлешт ойла Ненси, курыквуйысо кугу курык-кон деке күзышыжла, кушечын Поллианналан кызыт гына волашыже логале.

– Лүдынат? Пешак чаманем, но мыйын верч тый нимаят лүдшаш отыл, Ненси. Ачам да комитет гыч ўды-рамаш-шамыч тыгак лүдыт ыле. Вара иже тургыжлан-нымыштым чарнышт: мый эреак сайын пўртылынам.

– Но мый паленат омыл пўрт гыч лектын кайыметым! – кычкырале Ненси, ўдырын кидшым кучыш да курык гыч вашкен волаш тўналыч. – Кузе кайыметым ужын омылыс, да нигеат ужын огыл. Мый шонышым, леведыш гоч кўшкў чонештен лектынат. Моло семын огыл, моло семын огыл...

Поллианна эсогыл куанымыж дене тўршталтыш:

– Туге, мый чонештен лектым... Толык кўшкў огыл, а ўлык. Пушенге дене воленам.

Ненси верешыжак тўнмў гае лие.

– Мом тый ыштенат?

– Пушенге дене окна гыч волышым.

– О Юмыжат, – Ненсин шўлышыжат йомо, Поллианнам пўртышт вельш шупшылышыжла. – Пешак онгай, а мом каласа ыле тыйын кокат?

– Тыланет онгай? Йўра, чечас мый тудлан каласем да тый пален налат, мом тудо шона, – кумылын пелештыш ўдыр.

– Утаре да серлаге! – пыкше лукто йўкым Ненси. – Уке, уке!

– Молан? Тый шонет, тидлан тудо ойгана ыле? – Поллианна тургыжланен кычкырале.

– Уке... Э, да... ну, такше садиктак. Мый... мый мом ойлымыжым тынаржак ынемат пале, – тутынен кала-

сыш Ненси, тудо ынде иктым гына шона: Поллианна деч озан шыдыжым, але эшеат ударак лийын кертшашым огыл гын, корандаш. – Но палет, мыланна вашкаш күлеш, мыйын але кумыж-совла мушмо огыл.

– Мый полшем, – Поллианна полшаш ямде.

– Ой, ну мом тый ойлет, мом ойлет, – Ненси кидым лупша.

Коктын ынде икмынар жап нимом ойлыде куржыт. Кава вашке пычкемышалте, вара пычкемыш лияш тўнале. Поллианна у йолташыжын кидшым чотрак кормыжтале.

– Изишак мый куаненамат: пыртак тыйым лўдыктен кертынам, садлан вет тый почешем куржын толынат, – тидым колын, Ненси чытырналт кайыш.

– Ой, мыйын изи шорык пачам! Тыйже вет эше пешак шуженат. Мыйже... мый... лўдам, ынде тыланет шўр ден киндым веле кочкашет логалеш. Мый денем пырля кухнышто. Кокат пеш сырен ыле, тыйже жапыштыже кухныш волен отыл да.

– Мый шым керт. Тунам пешак кўшнў улам ыле шол.

– Тудыжо туге. Кокатше тидым пален огылыс, – воштылмо шумым сенген, Ненси кукшын ойла. – Пешак сай огыл, тыланет лачак шўр ден кинде веле кодыныт.

– Нимат огыл. Мый куанем веле.

– Куанет? Молан?

– Кинде ден шўрым пешак йўратем, да эшежым тый денет пырля кочмо мыйым куандара. Тидлан куанаш нимогай йўсыжат уке.

– Кузе мый ужам, мо ышталтеш, чылаланат куанашет неле огыл, – мане Ненси да логарышкыже комыля тольо, шарналтыш, кузе Поллианна чердакыште нимодымо чара пырдыжым йўраташ тўчыш.

Поллианна пеле йўкын воштылале.

– Тиде вет тугай модыш уло.

– Модыш?

– Туге, модыш. Кеч-моланат куанаш.

– Да мом тугайым тый ойлыштатше?

– Манамыс, тугай модыш уло. Ачам туныктен. Тиде пеш сай модыш, – умылтара Поллианна. – Ме эреак тудын дене модын улына, тунам эше мый изи-изи улам ыле. Эше комитет гыч даме-шамычлан каласкаленам да нунат модаш тўналыныт ыле... чыланжак огыл, южышт гына.

– А могай тиде модыш? Мый модыш-шамычым пешыжак ом пале.

Поллианна адакат пыртак воштылале, эшежым ты-годым келгын шўлалтен колтыш, пычкемыште чурийже явыгышын, ойгырышыла койо.

– Модашыже тунам тўнална, кунам черкыш пуймо надыр коклаште йочалан йёршō пу гыч ыштыме ик мужыр торчакым ужна.

– Торчакым?!

– Тыге. Умылет, мыланем тунам пешак кўлын курчак, а ачамже черке комитетыш тидын нерген серен. Тудлан вашештеныт: черкыш надырым кондымо ўзгар коклаште ик курчакат лийын огыл. А лийынже... йочалык торчак. Вот, нуным мыланна колтеныт, ошкыл кертдыме йочалан, иктажшылан, ала кўлеш лиеш, шоненыт. Тунам ме и модаш тўнална.

– Ойлышаш улам, тиде ўзгар гыч могай модыш? Тыште нимогай кыл уке, нимогай, нимогай! – Ненси сырыме гаяк тўрвым чумыртыш.

– А вот уло тугай модыш! Тўнжō тушто тыгай: кеч-мо лийже, чыла вере иктаж-мом тугайым кычал муаш кўлеш – куанымаш лийже, мо лиеш – тиде керек, – Поллианна шыргыждеак ойла. – Да ме иканаште тўнална... нине торчак гыч.

– Господи! Мый гын тушто куанаш йёршым нимат ом ужыс. Курчак укеште кок торчакым кидыш налаш!

Поллианна кидшымат пералтен колтыш.

– А вот лиеш... лиеш! – пуйто ала-мом сенген налын, туге коеш, уло шўм яндарлыкым поген вашешта: – Мый

шкежат ондакше ужын омыл, да ачамлан ончыкташыже логале.

— Тугеже ала мыланемат каласет ыле? — шыде йӱреак пелештале Ненси.

— Тиде пешак тыглай! Куанаш кӱлеш, нуно вет тыланет... огыт кӱл! — кычкырале Поллианна. — Ужат, кузе тиде куштылго... кузежым палет гын!

— Тылеч окмакшым шоненат от му шол, — пеле йӱкын палемдыш Ненси, йолташыжым лӱдыррак ончалын.

— Окмакше тушто нимаят уке, мӱнгешла... Тиде пешак онгай модыш, — ылыжын гына пелешткала Поллианна. — Торчак деч вара ме эреак тыгайым шонкален модаш тӱнгална. Кунар нелырак, тунар онгайрак да веселарак, кунамже ушет дене тышке шонен шуат. Тольк... тольк южгунам путырак неле... ну, кунамже ачам кавашке кӱзен кайыш, а мыйын вет тетла иктат уке, лачак комитет гыч поро пашам ыштыше дамышамыч веле.

— Да, кунам эше тыйым илаш йӱрдымӱ изи пӱлемеш леведыш йымалан верандат, да пӱлемжат яра эше, — нер йымалныже мугыматыш Ненси.

Поллианна кугун шӱлалтыш.

— Чынжымак, тидым ышташ эн ончыч неле ыле, — каласыш тудо. — Молан манаш гын, шкетланем йокрок ыле. Мый эсогыл модышемат мондышым. А мый туге ушаненам мыйынат эн чевер, чечен модышем-шамыч лиймылан! Но вараже шоналтышым, тиде сай веле, воштончыш уке да ынде мый шкемын тыран арава-шамычем ом уж, да кенета тиде эн сӱрале илыше сӱретым ужим, окна гыч койшым. Да иканаште умылышым, молан тыште куанаш лиеш. Умылет тый але уке, но кычалат гын, мо тыланет эн чот кӱлешымат мондет, тебе курчак кӱлмӱ семынак.

— Хм, — Ненси адакат логарысе кочо комылям нелаш тӱча.

— Но тиде такше шуко жапымак ок нал, — ўшандара Поллианна. — Ынде мый нимогай нелылык деч поснат шонен муам, иканаште-иканаште, умылет? Тунемынак шинчынам ынде. Путырак чапле модыш. Ме а-ачам дене эн чот йӱратенна, — тутыналтен колтыш. — Шонаш тўнгалым, ынде нелырак лиеш, молан манаш гын, модашыжат нигӱн дене. Лийын кертеш, ала Полли кокайлан тудо келша? — ончылгоч шонымыжым лукто да шоналтыш.

— Ой, Юмыжат! — шыпак вудыматыш Ненси. Вара йўкынак, колаш лийшынак ешарыш. — Кольшт-ян, мый ом сӱрӱ, пеш сайын модаш тўнгалам манын, кузе модаш — омаат пале, но садак тый денет кузе моштем, туге модаш тўнгалам, тўнгалам, тўнгалам!

— О, Ненси! — туге куанен колтыш ўдыр, тудым шокшын ӱндаал шындыш. — Кузе чот сай! Мыланна путырак весела лиеш, чын вет, Ненси?

— Хм... лийынат кертеш, — ышталале, кокытеланымыжым ыш шылте. — Но чотшак мыланем ит ўшане. Модышлаште мый нигунамат ончылно лийын омыл. Тиде ганаже уло вием пыштенак модаш тўнгалам. Вет кӱ дене пырля модаш лиеш гын, тидеже эн сай маньыч огыл мо вара? — кухныш пурышыштла пелештыш тудо.

Поллианна шӱр ден киндым куанен авызлышат, Ненси канашыж почеш унам вашлийме пӱлемыш кайыш, тушто кокаже пушкыдо креслыште книга лудын шинча ыле.

Мисс Полли пурышо ўдырым йўштын ончале.

— Кас кочкышым ыштышыч мо, Поллианна? — йодо.

— Да, Полли кокай.

— Ӗкынем веле, Поллианна, эн тўнгалтыш гычак мый тыйым кухныш шӱр ден киндым кочкаш колтышаш улам ыле.

— Но мый, кокай, туге ыштыметлан куанем веле. Мый шӱрымат, киндымат, эшеже НенсиMAT пеш йӱратем. Мыйын верчем тыланет нимат ӱкынаш огеш кўл.

Два человека сидят на скале, глядя в море.

Поллианна
Томас

Поллианна сидит в кресле, читая книгу.

Поллианна сидит в кресле и читает книгу.

Мисс Полли ўдыр деч тыгайым вучен огыл ылят, креслыштыже эшеат турарак шинче.

– Поллианна, тыланет малаш кайыман. Таче тый ноенат, а эрла кажне кечаш расписанийым ыштышаш улына да эшеже тыйын вургеметым ончалаш күлеш, мом налаш күлмым палашлан. Ненси тыланет сортам пуа. Тул деч шеклане. Эр кочкыш – шымытат пелылан. Жапыштыже тол. Йүдет поро лийже. Пуйто эре тыге ыштен шогышыла Поллианна кокаж дек куржын мийыш да шокшын-шокшын өндал шындыш.

– Тиде кечым мый туге сайын эртарен колтышым, – пеш чот пиаланлан шкенжым шижын, шүлалтен ойла. – Палем, умбакыжат тый денет мылам сай лиеш... Такше тидым тышке корныш лекме деч ончычак шижынам... Сайын малыза! – пөлем гыч куржын лекшыжла, куанен кычкыра.

– Да мо тиде тыгае? Ну и ну! Могай öрыктарыше йоча! – шканже кугу йўкынак пелештыш мисс Полли да адакат шинчапунжым сангаштыже чумыртыш. – Тудо мыйын наказатлымылан пешак куанен, да мыланем чўчалтыш нарат сырен огыл, пуйто тудлан мый денем тўняште эн сай! – да эше ик гана öрын ситарен, мисс Полли адакат книга ўмбакше пўгырныш.

Лучко минут эртымек, тулык, чылтак шкет кодшо изи ўдыр кўпчыкышкыжö шорташ тўнале:

– Мый палем, ачаем, мый кызыт чылтат тиде модышет дене ом мод... пырчат. Тыят кызыт, очыни, молан куанашыже от му ыле – кунам тыгай пөлемыште шкетын малаш возат да... Воктенем Ненси але Полли кокай... але поро пашам ыштыше комитет гыч иктаж ен лиеш гынат, мыланем куштылгырак лиеш ыле!

А ўлнö кухньышто Ненси ыштен пытарыдыме пашажым мучашлаш толаша, шон коваштан ершик дене ондакше шöр улман кувшиным йыген-йыген мушкеш, шотшо дене кўрылтын-кўрылтын шыдын кутыра:

– Тиде окмак модыш дене модын, йоча торчакланат

куаныман гын, кунамже тыланет путырак чот мотор
курчак кўлеш... мый тыгеже тудлан саде кў курык гай
пенгыде аралтыш лийын кертам ыльыс, да мый тудын
дене модаш тўнгаламак, тўнгалам!

6 ГЛАВА

Порыс шотышто йодыш

Тышке толмыж деч вара вес кечын эрдене, шым шагат шушан, Поллианна помыжалте. Пөлемысе окнаже-влак кечывалвелыш да касвелыш ончат, сандене кечым тудо ыш уж.. Но шикш дене авалтыме гай кандалге кавам ужат, тудо умылыш: кече сай лийшаш.

Пөлемыште кызыт юалгырак, шыма мардеж свежа тамле южым пуртен. Сад гыч кайык-влакын чогыматыме йўкышт шокта, сандене Поллианна нунын дене салам-лалташ окна декак куржын мийыш. Ёлно садыште шке кокажым ужылаштыш: тудыжо кынелын да ынде кугу роза пеледыш-влак воктене коштеш. Поллианна вашке гына чийыш, тудын деке ушнаш шонен пыштыш.

Чердак гыч тошкалтышым писын гына куржын во-лыш, кок омсажымат шентелне петырыде кодыш. Эше писынак холл гоч эртыш. Сетке кучымо парадный омса-шамыч мўгырен кодыч. Пёрт йыр куржын, садыштат лие.

Полли кока тиде жаплан роза пеледыш ўмбалне кумык лийше шонгыен воктене шога ыле. Кумыл нёлтшö Поллианна кокажын шўйышкыжö кержалте.

— О, Полли кокай, Полли кокай, кузе мый таче куаненам! Илем, вот молан куаненам!

— Поллианна! — вуйым шыдын рўзалтыш кокаже, шўйыш кержалтше нылле кило нелыт деч тура шогалаш төчен. — Тый эре тыге мо ойлет «поро эрым»?

Поллианна йолварнявуйышкыжо шогале, куштылгын гына төрштылаш тўнале.

— Уке, кунам иктаж-көм чот йөрәтем гын веле! Тунамже мый вес семын ом керт! Мый тыйым шкемын окна гычем ужылаштышым да шоналтышым: тый чынжымак мыйын эн чын кокам улат, а поро пашам ыштыше комитет гыч даме огыл. Да тый туге порын

койыч мыланем, мый куржын волен тыйым ондалде шым чыте!

Пүгыр шонгыен кенета нунын дек туп дене савырныш. Мисс Полли ондаксылак шинчапунжым иктеш чумырынеже ыле, но ыш керт.

— Поллианна, тый... мый... Томас, тачылан сита. Мыйын шонымаште, те нине роза дене мом ыштышашым тугакат умылышда, — шкенжым чоткыдын кучашак тыршен пелештыш, вара савырнышат, писын каен колтыш.

— Те эреак садыште пашам ыштеда мо, мистер... Э... мистер? — чыла палаш төчышын йодо Поллианна.

Шонгыен савырныш. Түрвыжө шыргыжалын чытырналте, но шинчаштыже вудыжтө пале ыле.

— Да, мисс. Мый — Шонго Том, садовник, — тош-тдеракын, но ала-могай вийын шүкымө дене чытырыше кидшым шуялтыш, вара ик татлан изи икшывын вуйышкыжо пыштыш, ош үпшым ниялтыш. — Те путырак шкендан авалада койыда, мисс! Тудо эше тендан дечат изирак ыле, тунамак паленам. Мый тунамсек тиде садыште пашам ыштем.

Поллианна шүлышыжым йүкым луктынак вашталтыш:

— Чынакак мо?! Те чынак мо мыйын авам тугай изирак пален улыда... кунам тудо эше кавасе огыл, а мландысе изи суксо лийын? Поро лийза, мыланем каласкалыза тудын нерген! — Поллианна тунамак корныш волен шинче.

Пөрт гыч йынгыр йүк шоктыш, да тунамак шентел омса гыч куржшо Ненси толын лекте.

— Тиде йынгыр, Поллианна, эр кочкыш шумым ончыкта, — толмаштак каласыш тудо. Вара, Поллианнам кидше гыч шупшыл кынелтышат, пөрт декла шупшын нантайыш. — А вес жапыште кечывал але кас кочкышым ончыкта. Кеч-кунам колат гынат, чыла шуэн коден, кочмыверыш йолетым шижде куржшаш улат. От шу гын, когылянна кунаш ала-мом йөршеш весым, ушанра-

кым, шонен муашна перна, – туныктен ойлышат, Поллианнам пörтыш поктен пуртыш, кузеракын пуртат мут колыштдымо чывиге-шамычым ава ж йымак.

Эр кочкышын икымше вич минутшо үстел коклаште мут деч посна эртыш. Пытартышлан мисс Полли ужылалтыш: пешак куштылгын да писын үстел үмбалне мөнгеш-оньыш кок карме чонештылыт, да сыренрак йодо:

– Ненси, кушеч логалыныт тышке карме-влак?

– Ом пале, мэм. Кухньышто гын иктат уке ыле, – тидын деч ончыч Ненси тургыжланымыжлан кера кечывал деч вара Поллианнан пөлемыштыже окна-влакын комдык почылтмыштым шижын шуктен огыл.

– Кокай, тиде мыйын карме-влак улыт, шонем, – шыман гына тўнгале Поллианна. – Нуно таче пеш шукын улыт ыле, да жапым путырак веселан мыйын пөлемыштем куанен эртареныт.

Ненси столовый гыч путырак писын лектын кайыш, шокшо когыльо-шамычым мөнгеш нангайыш, кудыштым үстембак шындынеже ыле.

– Тыйын карме-влакет? – умшам каралтыш мисс Полли. – Мом тидын дене каласынетше? Кушеч нуно улыт?

– Кузе кушеч улыт, Полли кокай? Урем гыч... Нуно окна гыч чонештен пурышт. Мый шкежак пеш сайын ужым, кузе нуно пурышт.

– Ужынат! Тый каласынет, окнам шке почиат, тушто сетке уке гынат?

– Туге. Тушто нимогай сеткат лийын огыл, кокай.

Тиде татын Ненси шке когыльо-шамычше дене пурыш. Шўргыжō тудын пеш йошкаргыше ыле, шыр-гыжме палым йомдарыше.

– Ненси, – чоткыдын гына кўштыш мисс Полли, – когылетым үстембалам веранде да кызытак тушто, мисс Поллианнан пөлемыштыже, чыла окнам, тыгак омсам петырен тол. Эр пашатым пытарымек, чыла пөлем мучко

пультверизатор дене пошен савырне. Чыла луклам сайын ончо. — Вара ўдыр вельш савырныш: — Поллианна, мый пөлем окна-шамычетлан сеткым ышташ ойленам. Тиде мыйын порысем, тидым мый пеш сайын палем. Но, мыйын шонымаште, тыйже шке порысетым монденат.

— Мыйын... порыс нерген? — өрмыж дене Поллианна шинчажым карыш.

— Конешне, тыйын пөлемыштет пеш шокшо. Тыйын порысет — окнам петырмаштак кучаш. Сеткым пижык-тымешкышт. Карме-влак, Поллианна, лавыран да пеш йыгыжтарыше улыт. Нуно мемнан тазалыклан кугу энтеким конден кертыт. Эр кочкыш деч вара тиде темылан мый лүмынак брошюрым пуэм.

— Лудаш? О, пеш кугу тау, Полли кокай! Мый лудаш моткочак йөратем.

Мисс Полли нелын шүлалтышат, умшажым петырыш. Поллианна келесыр чурийым ужат, ала-мом шоналтен колтыш да сангажым куптыртыш.

— Мый пешак чаманем, Полли кокай, шкемын порысем мондымылан, — öрынрак каласыш тудо. — Мый тетла окна-шамычым ом почеде.

Кокаже ыш вашеште. Кочкын пытарымешке тудо ик мутымат ыш каласе. Вара иже кынеле, уна пөлемысе книга шкаф дек ошкыл колтыш, изи гына книгам лукто, ўдыр дек миен каласыш:

— Шанте ойлышым вет, тиде книгат тевыс, Поллианна. Кызытак шке пөлемышкет күзö да пытарымешкет луд. Пел шагат гыч мый тый декет мием, гардеробетым ончалына.

Поллианна, шинчажым сүрет деч корандыде, туштыжо кармын шуко пачаш кугемдыме вуйжым ончыктымо ыле, пиаланла кычкырале:

— Тау, Полли кокай! — вес татынже, куанен төрштылын, почешыже омсам петырен, пөлем гыч куржын лекте.

Мисс Полли шинчапуным чумырыш, изишак ментыла шогыш, вара, кугыжан ватыла койын, вашкыде гына

кочмыверым эртыш, холлыш омсам почо. Но Поллианна нигуштат ыш кой, чердакыш кўзымө тошкалтыште гына йол йўкшө шерла шоктен кодо.

Пел шагат эртышат, мисс Полли, чуриешыже порысым шуктышо енын гай маскым пижыктен, пентгыдын тошкалын, саде тошкалтыш денак кўшкө кўзыш, Поллианнан пөлемышкыже омсам почын пурыш. Тудым йоча кугу куан дене вашлие:

– Ой, Полли кокай, илышыштем тыгай сөрале книгам, тыгай чапле сўретаным, тыгай онгайым, ужын омыл ыле. Кузе куаненамже тиде книгам пуыметлан. Мый шоненат омыл, нине карме-шамычет йолешышт тунар шуко настам коштыктен кергыт улмаш да...

– Сита, Поллианна, – кугу йўкын, кўштенрак тудым кўрлө мисс Полли. – Шке вургеметым лук ынде, мый ончалам. Мо тылат ок йөрө гын, мый Сулливан-шамычлан пуэм.

Чаманен книгажым өрдыжкө пыштышат, Поллианна шкаф деке лишеме.

– Мый лўдам, тыланет нуно комитетысе дамешамычлан келшыдыме дечат чот огыт келше. Нуно каласе-ныт ыле: платье-шамыч пугырак уда улыт, – кугун шўлалтыш тудо. – Черкыште пытартыш кок-кум кондымо надырыште вургем тўн шотышто йочалан але шонгошамычлан йөршө веле ылыч да... Тый иктаж кунам черкыш надырым кондыма гыч вургемым налынат мо?

Тыгай йодыш деч вара кокажын шыде ончалтышыжым ужын, йоча шке йонгылышыжым төрлаш лие.

– Уке, конешне, уке-е! Тый вет тугайым ик ганат налын отыл, Полли кокай! – вашкен гына ойлен кышкыш ўдыр, чурийже тыгодым тарай гай лие. – Мый чылт монденам, вет поян-шамычлан тугайже огыт кўл. Но умылет, мый южгунам йөршын мондем тыйын поян улметым... тыште, тиде пөлемыште.

Мисс Поллин тўрвыжө шыдешкымыж дене изишак почылто, но мут ыш лек. Поллианна, шыдешкаш йөр-

шым ойленам манын умылен моштыдымо, умбакыжат чарныдегеч тототла:

— Мый вот мом каласынем ыле. Мом кондат, нигунаMAT ончылгоч от пале, надыр коклаште мо лиеш. Адакшым, тыланет мо кўлеш, тудыжо тушто нигунаMAT ок лий... эсогыл айдеме шона гынат — тидыже садак тушто ок лий. Кондымо кажне надыр тугай гына лийыныт, нунын дене модаш йөршешак йөндымө, сандене ме ачам дене...

Поллианна жапыштыже шарналтыш, вет кокаже ача нерген шарнымым ок йөроте. Чарнаш манын, вуйгекапге шкафыш пурен йомо, вашке гына шўкшак лонгаш савырныше платыже-шамычым, иктеш чумыртыл, нумал лукто.

— Нуно ынде йөршешак йытыра огытыл, — пич каенрак ойла ўдыр. — Нуно чылт шеме лийыт ыле, черкылан йошкар ковер огеш кўл ыле гын. Моло мыйын уке.

Мисс Полли гардеробым пўтынек шерын лекте, парнявуйжо дене гына саде платье-шамычым ойыркалыш. Нунышт кеч-көлан ургымо улыт, но Поллианналан огыл. Вара тугакак кумылдымо чурий дене ўдырын тумыштыл пытарыме йымал тувыржо-шамычым ончышто.

— Эн сайже — ўмбалнем, — азапланен каласыш ўдыр. — Комитет гыч даме-шамыч мыланем йөршешак у комплектым налын пуэныт ыле. Мисс Джоунс, председательышт, мый садыгак тудым налшаш улам, кеч мыланна ўмыр мучко чара кўвар дене йолтаганым шолткыктен кошташ перна гынат, манын каласыш тунам. Но шке мутыштым шукташышт ок логал. Мистер Уайт туге шолткымым чытен ок керг. Тудын ватыже ойла — нерве... Но тудын нервше веле огыл, тыгак оксажат шуко, кызытат ўшанат докан: коверлан ала оксажым ешарен пуа да... нервжланак верчын. Мыйже шонем, тудо куанышаш такше — нервше уло гынат, вет оксажат уло. А тый кузе шонет?

Мисс Полли тудым колдымо гай лие. Йымал вургемым ончен пытарен ыле, трук тудын дек савырныш.

– Тый школыш коштынат, шонем, Поллианна?

– О да! А тылеч посна ачам... мый маннем ыле: тыгак эше мӱнгыштат тунемынам.

Мисс Полли изишак шинчапунжым чумыртыш.

– Йӱра. Тений шыжым тый, мутат уке, школыш кошташ тӱнгалат. Мистер Холл, директор, могай классыш колтышашым пала. А кызытеш, шонем, мый колыштшаш улам, кузе тый кажне кечын пел шагат дене йӱкын лудаш тӱнгалат.

– Мый лудаш пеш йӱратем. Но тый лудмем ынет колышт гын, мый кугу куан дене шканем шке лудаш тӱнгалам... чынак, Полли кокай! Тидлан куанаш тыршымемаат огеш кӱл, мый вет йӱкын лудаш ом йӱрате, шканем веле шкак да шыпак... кужу мут-влаккан кӱра. Умылет?

– Тидын шотышто ом кокытелане, – вашештыш мисс Полли тугак кукшыракын. – А музыкылан тунуктеныт?

– Изиш гына. Мый шкеже шокташ ом йӱрате... но молын шоктымыштым колышташ йӱратем. Изишак пианиным шокташ тунемынам такше. Мисс Грей – тудо черкыште шокта, урокым пуэден. Мыланем такше садиктак – шокташ тунемаш але уке. Чынак, кокай.

– Лийын кертеш, – ыштале мисс Полли, изишак шинчапуным нӱлталын, – туге-гынат мыйын порысем – тиде кеч изишак да тӱнгалтыш шинчымашым музыкышто налшаш улат. Тый, конешне, урген моштет?

– Туге, – Поллианна шӱлалтыш. – Комитет гыч дамешамыч тунуктеныт. Но тиде ала-мо умылаш лийдыме ыле. Миссис Джоунс манеш, петлям вӱдылмӱ годым имым моло ӱдырамаш семын огыл кучыман, а мисс Уайт тӱя, име шенгеч ургышым ондак тунемаш кӱлеш, руалме деч ондак (але мӱнгешла), а миссис Харриман туге шона, пуйто лапчык-шамычым ургаш тунемман огыл.

— Тыгай нелылык тетла ок лий. Мый шке тыйым ургаш туныктем. А кочкишым ямдылаш, мый шонем, тунемын отыл.

Поллианна трук воштыл колтыш.

— Тиде кенежым гына нуно мыйым туныкташ тўнгалыныт ыле. Но мый тиде пашаште ончык шукулан кайышым. Тыштыже кажне даме ургымо дечат чылт шкенжын семын, вестўрлын ямдыла: икте тыге, весе туге. Нуно кинде гыч тўнгалаш шоненыт, но коклаштышт киндым ик семын кўктышыжў лийын огыл. Да сандене ургымышт годым, тидым кангашен, туге пунчалыч: кажныже почепоче арнялан ик гана мыйым шке кухныштыжо туныкташ тўнгалеш. Тыгеракын мый пушкыдо шоколад кампеткым да инжир дене тортым ышташ тунем шуым... вара мыланем тунеммым кўрлаш жап тольо. — Йўкшў чытырныш.

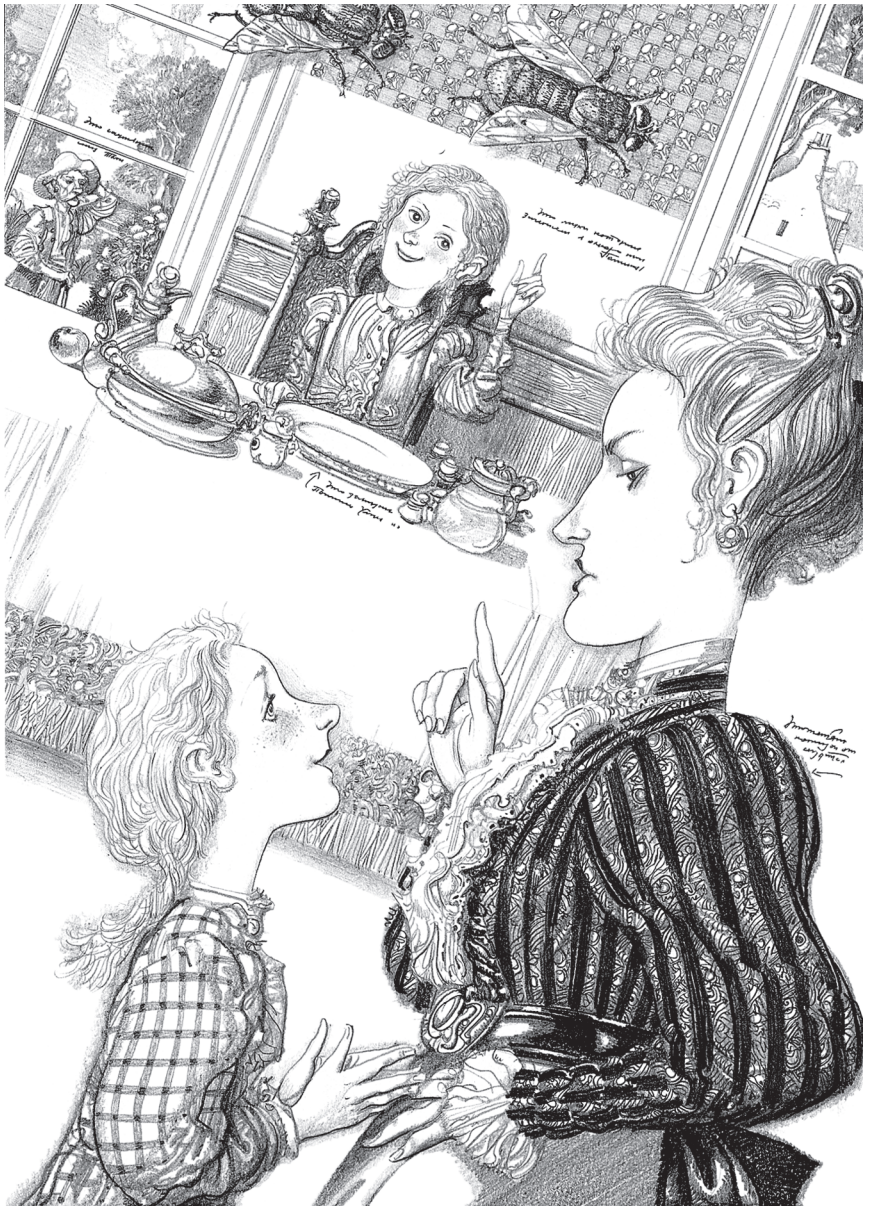
— Шоколад кампеткым да инжиран тортым! Да уж, чынакак! — йыгыжгышыла каласыш мисс Полли. — Шонем, тидым ме вашке тўрлен кертына, да куштылгын, чынакак, — минут чоло шонкалышат, мутым шўраш тўнале: — Кажне эрдене индеш шагат гыч пел шагат мыланем йўкын лудаш тўнгалат. Тидеч ончыч пўлеметым шотыш кондет. Вўргечын да шуматкечын индешат пеле гыч тўналын, кечывал марте Ненси тыйым кухнышто кочкаш ямдылаш туныкта. Моло кечыштыже эрден-эрден мый денем пырля ургаш тўнгалат. Тыгеже кечывал кочкиш деч вара икмыняр шагат музыкалан кодеш. Мый, мутат уке, иканаште тыланет туныктышым муам, — точкым шындышат, пўкенже гыч рошт кынеле.

Поллианна лўдмыж дене кычкырал шындыш:

— Но, Полли кокай! Полли кокай, тый мыланем жапым ыжыч кодыс, ну... илашемже!

— Илаш? Тидын дене мом каласынет? Пуйто ик жапланат тый чарныде от иле кызытше!

— Да, конешне, мый шўлашыже, мом палемдышыч кызыт, тудым ыштыме годымат тўнгалам. Но мый тунам

илаш ом тўнал. Енг-шамыч малымышт годымат шўлатыс, но... огыт иле! Илаш — тиде мыланем тугай паша: мом шонет, тудым ыште. Вот! Мо чонетлан кўлеш. Кудыве-чыште модаш, лудаш (шкеак шканет лудат, тудым ма-нам), курыкыш кўзаш, садыште мистер Том да Ненси дене кутыраш, могай пөрт йырым-йыр уло, могай енг-шамыч илат, кузе, кушто коштыт, а тугай мотор урем-лаште мочол калык уло, толкыналтеш — чыла-чыла палынемыс, мый толмем годым ужынам. Вот вет мом мый илышлан шотлем, Полли кокай! А шўлаш гына гын, могай тиде илыш?

Чытамсыр мисс Полли кенеташте вуйжым сырен кўш нөлтале.

— Поллианна, тый эн öрыктарыше йоча улат, могайым мый шке илышыштем ужынам! Мутат уке, модашетат жап лиеш. Но мый тыге шонем — шке порысемым тыланет образованийым, воспитанийым пуымаште шуктем гын, тьят шке порысетым шуктышаш улат, да мыйын тыйын верч азапланымем тый дечет тау мутым вашлийже, ниможат арам ынже йом.

Туге чучо, пуйто нине мут-влак Поллианнан шўмышкыжак шуыч.

— О, Полли кокай, тыйын поро кумылетлан мый кузе тауштыдымо лийын кертамже, ну! Вет мый тыйым йöратем... да тый комитет гыч толшо даме отыл, а мыйын шочмо кокаем!

— Пешак сай. Тауштыдымо ом лий манын, тыршашет логалеш, мыйын тылат поро пашам ыштымемлан, — омса вельш савырныш мисс Полли.

Тудо пел тошкалтышым волен шуктен ыле, шентелныже кўрылтын, лўдынрак шып ойлымым кольо:

— Полли кокай, тый вет так и шыч ойло мыланем, вургемем гыч могайжым ала-кöмытлан... пуынет ыле.

Полли кокаже нойышын шўлалтыш, да тиде шўлалтыш Поллианнан пылышышкыже ала-кузе миен шуо.

— Да, мый тылат каласаш мондышым. Таче кокытат

пелылан Тимоти мемнам олаш нангая. Мыйын ончымо платье гыч иктыжат мыйын акамын ўдыржылан чияшыже ок йөрө. Тугакат раш: тушеч иктажшым чиен кошташ тыланет волям пуэм гын, шке порысем тыйын шотышто ом шукто ыле.

Ынде кугунжо Поллианна шўлалтен колтыш – туге чучо: тиде «порыс» мутым тетла нигунамат ужаш-колаш огыл ыле! Ужмышудымо мут. Колмышудымо мут.

– Полли кокай, – адакат шўлыкын умбач пелештен шуктыш ўдыр. – А тиде «порысышто» иктаж-мо куанаш йөршө уке мо?

– Мо-о? – Чотак өрмалгыше мисс Полли күшкө тура шыдын ончал колтыш да вара чеверген савырналтыш, шыдыж дене ўлык тошкалтыш дене волаш тўнгале. – Поллианна, ит шыдештаре!

Шкенжын шўлашат лийдыме шыгыр чердак пөлемыштыже Поллианна кок пүкен гыч иктышкыже, тура тупанышке, шинче да тудын илышыже лач мучашдымын шукташ күлмө порыс семын чучо.

– Товатат ом пале, чынымак ойлем, мутыштем можо шыдештарыш? – кугун шўлалтен лукто. – Мый вет йодым гына, тиде порысым шуктымо шотышто иктаж-могай куан амалым муаш ок лий мо?

Ятыр жап тыге шып шинчылте Поллианна, ойган шинчаончалтышыжым кроватьысе вургем ора ўмбака виктарен. Вара иже эркын дене кынеле да шкафыш поген сакалтылаш пиже.

– Кузеракын мый тыште пален нальым, кузе ужым, – йўкын ойла, – нимолан куанаш аман, тольык тудлан гына: порысем шуктенам! – Да кенета тунамак лоткыктен воштыл колтыш.

7 ГЛАВА

Поллианна да наказаний-влак

Иктат пельлан Тимоти мисс Поллим да тудын тукым ўдыржым ныл але вич кугу вургемым ужалыме кевыт-лашке нангайыш, нуныжо пӧрт деч пел мильлан тораште улыт ыле.

Тиде процедурыш кӧ ушнен гын, чылашланат кугу экзаменла чучын. Мисс Полли тиде пашам куанен шӱлалтен пытарыш. Тудлан тыгодем вулканын тул лапашан ком ўмбалне коштмо деч вара пенгыде мландыш шогалмыжла чучо. Ужалыше-влак йошкарген пытыше шӱргывылышан ылыч, вараже нунын Поллианна дене кылдалтше воштылчык ойлымаш-влак ўмыр мучкышт йолташышлан каласкалаш ситыше ылыч.

Поллианна шкеже шыргыжше чуриян, чыла денат келшыше ыле, кузерак тудо ик ужалышылан умылтарыш: «Тымарте лач черкышке кондымо надыр да поро пашам ыштыше комитет гыч пӧлеклыме платьем-влак гына лийыныт, а ынде могай сай – кевытыш пурен, могай кӱлеш, тугай вургемым налаш, нуным кӱчыкемдымат огеш кӱл, ешарымат ок кӱл, каплан келыштараш манын!»

Кевытыш коштмо жап ик кечым нале, вараже кас кочкыш да садыште Шонто Том дене кумылым нӧлталше кутыркалымаш лие, тыгак эше шентел тошкемыште Ненси дене кутыркалыш, кӱмыж-совлам тунам чыла мушкын пытарыме, а Полли кока пошкудо-влак деке каен ыле.

Шонто Том Поллианнан аваж нерген пугырак сайын каласкалыш, тидын дене ўдырым моткочак пиаландыш, а Ненси тышеч куд мильлан ӧрдыжтӧ верланыше Корнывож лӱман изи фермышт нерген ойлыш, туштыжо йӧратыме аваже да нимынярат шагал огыл йӧратыме шольжо да шӱжарже-влак илат. Мисс Полли колта гын,

Ненси Поллианнам иктаж гана шкеж деке унала нанг-гаяш да нунын дене палымым ышташ сөрыш.

– Нунын лүмышт пешак мотор. Мыят тыгай сөрале лүман лийнем ыле, – малдыш Ненси. – Нунын лүмышт Элджерон, Флорабелла да Эстелла. Мый... мый шке лүмемым ом йөрәте, колмем ок шу!

– Ах, Ненси, мом тый ойлетше! А молан тудо тыланет ок келше?

– Тудо нунын гай сөрале огыл, нунын дене тангастарымаште. Умылет, мый икымше икшывышт лийынам, тунам авам эше түрлө сөрале лүман шуко историйым лудын огыл.

– Но мыланем Ненси лүм келша, молан манаш гын тиде – тый, – мане Поллианна.

– Хм! Ну, мый шонем, тыланет Кларисса Мабелла лүмат тыгак келшен кертеш ыле, – малдыш Ненси, – а мый пиаланрак лиям ыле! Тиде вет тугай йонгалтше лүм!

– Ну, нимат огыл, – воштылале Поллианна. – Тый куаненат керат: тылат Хадшиба лүмым пуэн огытыл.

– Хадшиба?

– Да. Тыге лүмдат мисс Уайтым. Марийже тыглайын тудым Ха манын лүмда. Да тудлан тиде ок келше. Кунам марийже тудым «Ха, Ха!» манын шүда, тудлан туге чучеш, пуйто тидын деч вара марийже пеш чот воштылаш тўналеш. А тудлан ок келше, кунам тудым воштылыт!

Ненси шўлыканше чурийже трук пеш чот веселанге:

– Вот тиде да! А палет мо? Ынде мый кажне гана Ненси манмым колмылан, «Ха, Ха» манмым шарналтен, воштылаш тўналам. Ой, омаат ўшане, мый пеш рат улам... – кенета тудо шыпланыш да Поллианнам пеш öрын ончале. – Колышт-ян, тый мо... кызыт тиде модыш дене модыч... ну, мый Хадшиба лүман омыллан куанен кертам?

Поллианна шўлыкан чурийым ыштыш, вара воштыл колтыш:

— Ну да, Ненси, тыгакак тиде! Мый модам, да тидеже лач тудак, можым чылт шоныде ыштем. Вараже, палет, тиде вўрышкетак шына да нимомат от шоно... куанашлан амалым веле кычалат. Пеш шуко да кўлеш лийже манынак кычалат гын, садыгак муат.

— Такше... лийынат кертеш дыр, — мане Ненси, кокытеланымыже ыш пыте гынат.

Кандашат пелылын Поллианна малаш кайыш. Окналан сеткым але конден огытыл, петырыме окнан изи пөлемыште конгасе гаяк шокшо, чыташат ок лий. Поллианна шўлыкын петырыме окнам ончале, но почаш ыш тошт. Вара кынеле, вургемжым кудаше, сайын гына осылен оптыш, кумале, сорта тулым йёртыш да вакшыш пурен возо.

Омо деч посна тудо кунар жап шокшо анысыр койкышто кийыш — ок пале, но пеш шуко эртымыла чучо. Пытартышлан ыш чыте, одеял йымач мунчалтен лекте, кидше дене кучен-кучен пөлем гоч эртыш, омсам почо.

Чердакыште чыла вереат пушкыдо, пеле пычкемыш, мансарде окна кече лекме вельште гына пыртак волгалтеш, тылзе йол, шийын койын, корным ыштен возын. Пурлаште, шолаште тўп пычкемышым ончалаш лўдын, Поллианна келгынрак шўлалтыш да тиде тылзийол дене ошкылалын, окна дек миен шогале.

Ала тиде окнаште сеткым пижыктен шуктеныт манме изи гына куан шонымашыже ылят, йонгылыш лие. Окна шентелне кумда, йомакысе гаяк йытыра тўня шарлен возын, да эше янда шентелне, кузе пала тудо, путырак яндар, тамле пушан юж уло, утыждене ырыше капетым, шўргетым тудо кузе нулал кая ыле...

Лишкырак ошкылым ыштен, окнашке шўлыкын ончале, да кенета эше ала-мо тугайым ужын кудалтыш: пёртыш пурымаште, окна деч ўлнырак, калай дене леведме кумда, яндан верандын леведышыже коеш. Тудым ончалме дене шўлык эшеат веле ешаралте. Вот, тудын ўмбалныже лияше-ет!

Лүдынрак йырым-йыр ончал колтыш. Шентелне тудын шүлаш лийдыме шокшо пөлемже, эшеат шокшырак вакшыже кодыныт. Тудын деч Поллианнам ынде пычкемыш тўня ойырен, тушкылаже кидым шуялтен гына миен шуаш лиеш. А ончылныжо, окна шентелне, верандын леведышыже тылзе дене волгалтеш, тушан шийым велен шындыме гай, да чыла вере, очыни, йўдымсö яндар, тамле юж озалана.

Тудын вакшыже тиде янда шентелне лиеш гын, могай сай ыле! Вет южо ең-влак кава йымалнак малат. Мутлан, тудын шочмо изи гына олаштыже чахоткан Джоэль Хартлилан эреак яндар южышто гына малашыже пернен.

Поллианна трук кечывалым ты чердак окна дене пудаште кечыше шуко-шуко кужу ош мешакым ужмыжым шарналтыш. Ненси тушко теле вургемым корандыме мане. Кидшўмжö дене нине мешак-шамыч деке миен шуо, иктыжым, тамлын ўпшалтшыжым, ойырен нале (тушто пушкыдо котик коваште гыч мисс Поллилан ургымо ужга киен). Могай пушкыдо вакшышке савырнен кертеш! Вара эше иктым вереште, вичкыжракым. Тудым кокыте тодылаш да вуй йымак кўпчык семын пышташ лиеш. Вара эше иктым лукто, тидыже леведыш олмеш лиеш. Чыла тидым поген, куанымыз дене нимом шарныде, тылзе дене волгалтарыме окна дек лишеме, вашке гына почо, нумалтышыжым тўжвак колтыш, тудын почеш шкежат яклешт лекте, почешыже окнам сайын петырыш. Карме-влакымат ыш мондо: нунышт йолешышт ала-момат нумалыштыт улмаш!

Леведыш ўмбалныже могай öрыктарыше юалге улмаш! Поллианна тевак ок тöршталте, уло онжо дене яндар южым шүлалтыш. Калай леведыш йол йымалныже изишак йўкым лукто, но Поллианнанан тиде келшыш веле. Леведыш ўмбалне мөнтеш-оньыш ятыр коштедыш. Шыгыр шокшо пөлем деч вараже тыште тудо вольналыкым шиже. Леведышыже иктöр кумдан кия, сандене камвозам манын лүдмат ок кўл. Пытартышлан кумыл

нөлтшө ужга үмбалан пурен возо, ик мешакым вуй йымак пыштыш, весыж дене леведалте.

– Сеткижым йөра эше конден шуктен огытыл, могай куан, – ыштале пеле йүкын тудо, омыюа шүдыр-шамычым ончыштын, – уке гын тыште малаш ок логал ыле!

А тиде жапыште үлнө, веранде воктенысе пөлемыште, Мисс Полли халатым содорланен чиен да йолжым туфльыш шүшкын, чурийже ошемше, шкеже пеш лүдшө лийын. Минут ончыч Тимотиладан телефон дене йынгырген да чытырыше йүкын ойлен:

– Кынелза содоррак!.. Да ачат дене пырля тыш толза! Понарьым налза. Веранде леведыш үмбалне ала-кө кош-теш. Очыни, тудо роза пеледышлан ямдылыме пу решотка дене але вес семын күш күзен, ынде пörтышкө эрвел чердак окна гыч көргыш пурен кертеш. Чердакыш омсам мый тўкылышым, но... писын, содор!

Келгын мален колташ тўналше Поллианнам понарь тул да иктеш йонгалтше кум йўк помыжалтыш. Шинчам почо да веранде леведыш дек шогалтыме тошкалтыш мучаште шогышо Тимотим ужылалтыш, тыгак эше Шонго Том чердак окнаште койо, а тудын вачыж шенгеч кокаже лўдынрак ончаш тōча.

– Поллианна, тиде мо тыгай?! – кычкырал колтыш мисс Полли.

– Ой, мистер Том... Полли кокай! – тутыненрак пелештыш ўдыр. – Тынар ида лўд. Мыйын чахотко уке... ну, Джоэль Хартли семын. Мыланем чыташ лийдымын шокшо ыле пörтыштö.... Но мый, Полли кокай, окнам петыренам, нине... карме-шамычет йолешышт микроб-шамычым пуртен огыт керт...

Тимоти кенета тошкалтыш гыч йомо. Шонго Том тыгак писын понарьжым мисс Поллилан пуэн кодышат, эргыж почеш волен кайыш. Мисс Полли тўрвыжым пурльо да, пörьен-шамычын кайымекышт, пеш чоткыдын каласен шындыш:

– Поллианна, кызытак нине ўзгар-шамычым мыланем пу да тыш пуру!... Могай тый ўрыктарыше икшыве улат! – малдыш вара иже, ик кидше дене понарыым кучен волгалтарен, весыж дене Поллианнам чердакыш шогалтыме тошкалтыш дек вўден нантайшыжла.

Йўдымсў яндар юж деч вара чердакысе шокшышто эшеат чот йўсын веле чучо, но Поллианна вуйым ыш ший, кўрылтын да келгын веле шўлалтен веле колтыш.

Тошкалтыш ден волаш тўналмышт деч ончыч мисс Полли торжанрак каласыш:

– Йўдын кодшо ужашыжым, Поллианна, тый мый денем пырля малаш тўналат. Сеткым эрла кондат. Но тудын марте мыйын порысем тыгай: ик татланат ўмбачет шинчам корандаш огыл.

Поллианна куанымыж дене кычкырал колтыш:

– Тый денет? Тыйын вакшыштет? О, Полли кокай, Полли кокай, могай тый сай, поро улат! Мый вет эре шоненам: кўн дене гынат пырля малаш ыле... ну, комитетысе ўдырамаш дене пырля огыл, илышыштем нуно тугакат пеш ситышын лийыныт, а лишыл, шочмо ен дене. Ах, йўра нине сетке-влак эше уке улыт, мый тынар чот кызыт рат улам! А тый тидлан куанет ыле мо?

Вашмут ыш лий. Мисс Полли ончылно ошкылеш. Чынжым каласаш гын, тудым умылаш лийдыме вийдымылык авалтен шынден, Поллианнан толмыж деч вара мисс Полли кумшо гана ўдырым тыге наказатлыш да кум ганажат туге лекте, пуйто ўдырлан тиде сай дечат сайым ыштымыла веле чучеш. Садлан ўршашат уке, молан тыге кенета шканже вийдыме улмыжла чучеш.

8 ГЛАВА

Поллианна визитым ышта

Шукат ыш эрте, Харрингтонмытын пөртыштышт ылыш эркын дене шке корнышкыжо пурен кайыш, икшырымын эрташ тўнгале, такше мисс Поллин ончылгоч шонен пыштымыж семынак огыл гынат. Поллианна урга, гаммым шокта, йўкын лудеш да кухнышто сийым ямдылаш тунемеш, чыла тиде чын. Но нине занятий гыч иктыжланат тунарак жапым да кумылым огеш ойыро, кузе шонен пыштен ыле мисс Полли. «Тыглайын гына илаш» тудын шуко жап кодеш, молан манаш гын кечывал кочкыш деч вара кокыт гыч куд шагат марте мом шонен, тудымак веле ыштен, Полли кокан мом ышташ чарымым ыштен огыл гын...

Такше йодыш лектеш, яра жапше Поллианналан паша деч вара канашыже кодеш але Полли кокажлан Поллианна деч каналташыже, вет июльын нине икымше кечылаштыжак мисс Полли ик гана веле огыл кугун шўлалтен ойлен: «Могай тиде ۆрыктарыше йоча!».

Ургымо, йўкын лудмо кажне урок деч вара кокаже чылт ярнен да шкенжым йўршын индыралтше гай шижын.

Кухнышто Ненсин паша сайын каен шоген. Тудо ۆршат, индыралтшат лийын огыл. Вўргече да шуматкече тудлан кугу пайрем гай лийыныт.

Поллианналан модашыже Харрингтонмытын пөрт воктене пошкудо йоча-влак лийын огытыл. Пөрт ола тўрыштө верланен, кеч воктенже шуко моло пөрт-влакат лийыныт, но тушто тудын тангаш ўдыр-рвезе-влак лийын огытыл. Тидыжат Поллианнам ойгандарымыла койын огыл.

— О, мый тидлан ойгырымашем уке, — Ненси дене мутланамышт годым тудо ойлен. — Мый пиалан улам. Такак уремыште коштын кертам, шуко пөрт-влакым

ончен, ең-влакым эскерен. Мый ең-влакым йӱратем. А тый, Ненси?

– Ну, мый каласен ом керт, чыла еным йӱратем манын, – шуко мут дене огыл вашештен Ненси.

Кажне ояр кечын гаяк Поллианна «куржтал савыр-наш» йодын каен, ола уремлаште тышке-тушко кош-теден. Тыге коштмыж годым уремыште ик Пӱрӱенгым вашлиедаш тӱнгале, шке семынже ўдыр тудым тыге лӱмдыш, кеч тиде кечынак тудо эше шуко вес пӱрӱен-влакым вашлиеден гынат.

Пӱрӱен кужу шем сюртукым, йылгыжше цилиндрым чийыше лийын – вургем кокла гыч кок тугай арвер, могайжым «тыглай пӱрӱен-влак» нигунамат нумалыштын огытыл. Шӱргыжӱ тудын яндар, онгылашыжым пондаш деч арун нӱжмӱ, а цилиндр йымач койшо ўпшӱ чалемаш тӱнгалше лийын. Тудо тура ошкылшо, писын гына эрта. Но эреак шкетын! Тидыже Поллианналан тудым чаманаш амалым пуыш. Тидланак дыр ик гана мутланаш шонен пыштыш:

– Кузерак иледа, сэр? Таче кече пеш мотор, чын вет? – иктураш шуын, веселан гына йодо.

Пӱрӱен шке йырже писын ончале, вара эркынакын шогале:

– Тиде тый... мыланем ойлышыч? – торжанрак йодо.

– Да, сэр, – шулыктарышын ончал колтыш Поллианна. – Мый каласышым: «Таче кече пеш мотор, чын вет?»

– Э? О! Хм! – мугыматыш пӱрӱен да умбакыже ошкыл колтыш.

Поллианна воштыл кодо. «Могай онгай», – шоналтыш.

А вес кечын нуно адакат вашлийыч.

– Таче кече тентгече гай огыл гынат, садак уда огыл! – мане тудо тентгече семынак веселан.

– Э? О! Хм! – мугыматыш тудо ондаксылак. Да адакат Поллианна куанен воштылале.

Тыгакак кумшо ганаланат вашлийме годымат Поллианна угыч пелештышат, Пёръен кенета чарнен шогале.

– Колышт-ян, ўдыраш, кө тый улат да молан кажне кечын эреак мый денем кутырет?

– Мыйым Поллианна Уиттиер маныт, а те мыланем чылт шкет улшыла койыда. Мый путырак куаненам тыге шогал кутырмыланда. Ынде ме икте-весе дене палыме улына... тольык ом пале, кузеракын тендам лўмдат.

– Юмончылно товат, чыла гыч... – Пёръен мучаш марте каласен ыш шукто, эше писынрак веле каен колтыш.

Поллианна почешыже ончале, але марте шыргыжаш ямде тўрвыштыжө ўмыл пале койын кодо.

– Лийын кертеш, мыйым ыш умыло... но вет палыме лийме марте пеш шуко кодын. Мый эше тудын лўмжымат ом пале, – мугыматыш тудо нер йымалныже, корныжым умбакыла шуйыш.

Тиде кечын тудо презе йол гыч ыштыме студеным миссис Сноулан нантая ыле. Мисс Полли Харрингтон арняш ик ганаже эреак мом-гынат миссис Сноулан колтеден шоген: «Мый тидым шкемын порысемлан шотлем: молан манаш гын, мисс Сноу йорло, черле, да эше ме тудын дене ик черкышкак коштына, черке член-шамыч тудлан полшышаш улыт». Такшым мисс Полли тиде порыштым кечываллан кочмо деч вара кушкыжмын Ненсин полшымыж дене шуктеден. Но ты кечысе тиде поро пашам Поллианна шке ўмбакше пышташ сөрвален йодын, да Ненси мисс Поллин көнымыж дене тыгай паша деч уло кумылын шөрлыш.

– Мый куанем веле, ынде коштмо деч утлышым, – увертарыш тудо Поллианна дене коктын гына кодмек, – кеч тиде пашам тыйын ўмбакет пыштымылан мылам намыс, намыс мылам!

– Но мылам тиде поро кумыл паша пеш келша, Ненси.

– Ик гана тушко миен толат гын, келшымым чарна, – öкымын шыргыжме кокла гыч малдыш Ненси.

– Молан?

– Моланже гын, тыгай иктыланат ок келше. Еншамыч огыл гын, эр гыч тўнгалын кас марте воктенже иктат ок код ыле, тугай тудо кычалтылше. Тудын ўдыржым пеш чаманем, пеленже орланен илаш тöча.

– Но молан тыге, Ненси?

Ўдыр вачыжым веле туртыктыш.

– Чон почын ойлаш гын, мо гына огеш лий, мисс Сноун шонымаштыже чылажат чын огыл. Арняште эсогыл кече-шамычат кузе кўлеш, туге огыт эрте, тудын шонымо семын огыл. Шочмо гын, тудлан рушарня лийже. А тый тудлан студеным конден пуэт гын, тудын олмеш чыве шыл кўлмö нерген колын кертат. А лачак чыве шылым конденат гын, туге каласа, тидыже, манеш, тага шыл гыч шолтымо лем бульон лийже ыле. Лач тидым веле кочмыжо шуэш!

– Пешак онгай ўдырамашыс, – воштыл колтыш Поллианна. – Мый уло кумылын тудын дене вашлияш каем. Чынакак, тудо öрыктарыше докан... да поснак ойыртемалтше. Мый ойыртемалтше-шамычым йöратем.

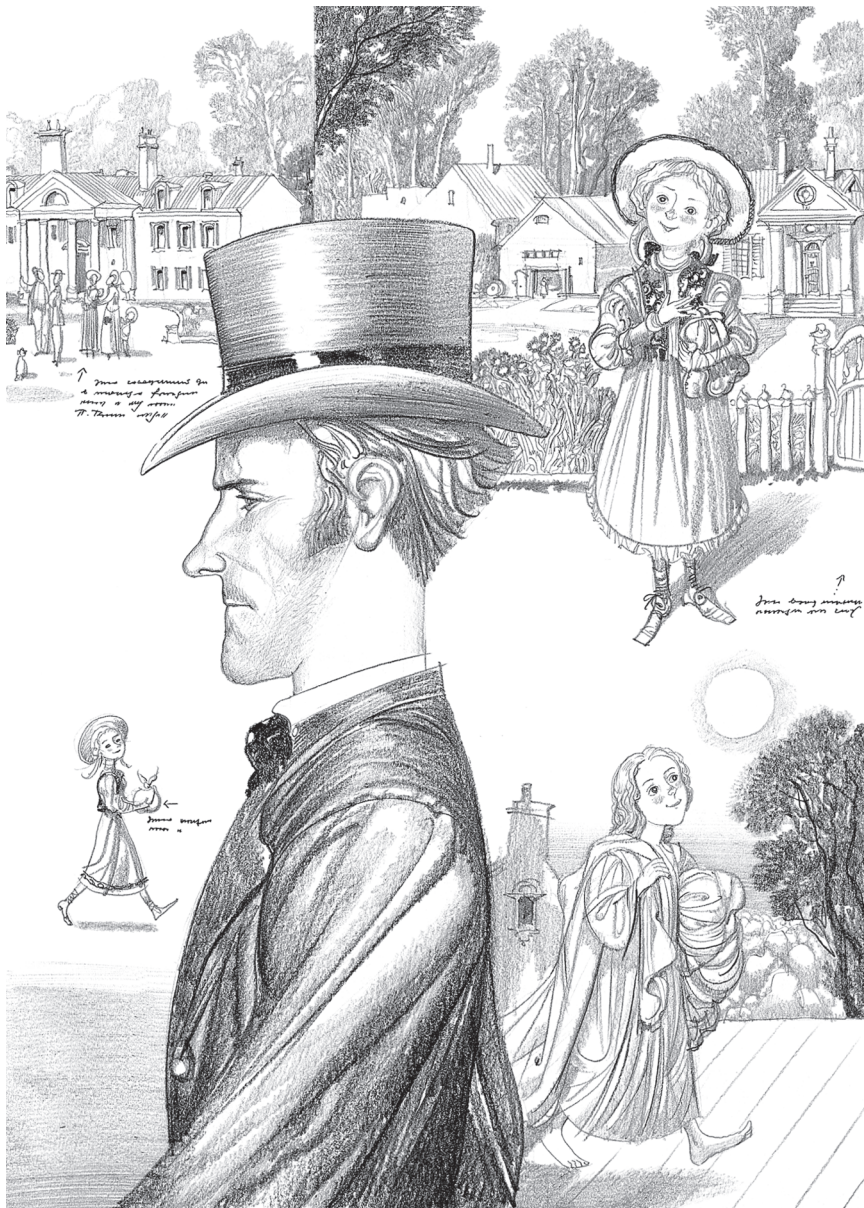
– Хм! Мисс Сноу чынжымак ойыртемалтше... Мый ўшанем, тыгайже тетла уке улыт... мемнан пиалешна! – кошартыш Ненси, эсогыл шўвалынак колтыш.

Поллианна Ненсин лач нине мутшо-влак нерген шоналтыш, кунам ўлыкшö пöртын капкашкыже пураш тўнгалын ыле. Мисс Сноу дене вашлиймашым вучышо Поллианнан эсогыл шинчажат йылгыжыт веле ыле.

Тўкалымылан омсам ошемаш тўнгалше чуриян, чылт ноен пытыше ўдыр почо.

– Поро кече, – поро кумылын тўнгале Поллианна. – Мый мисс Полли Харрингтон деч толам. Мисс Сноум ужнем ыле.

– Тыге гын, тый икымше улат, көн тудым пешак ужмыжо шуэш, – пеле йўкын пелештыш ўдыр, но Пол-

↑
Дети сажали цветы
и поливали их
в саду
П. Поллианна

↑
Дети сажали цветы
и поливали их
в саду

←
Дети сажали
цветы

лианна тидым колын ыш шукто. Ёдыр савырнышат, пöртөнчыл мучашсе вес омса дек кайыш.

Поллианнам черлын пöлемышкыже пуртымекке, тудо омсам иканаште петырыш. Пурымекше Поллианна икмыняр жап шинчажым кумкален шогылто, вара веле пеле пычкемышлан тунеммеке, пöлем мучаште кийыше ёдырамашым вакшыштыже ужылалтыш да тудын дек ошкыльо.

– Шкендам таче кузерак шижыда, мисс Сноу? Полли кокай ёшана: тыланда таче сайрак, да презе йол гыч ыштыме студеньым колта.

– Студеньым? – сырыше кукшо йёк шоктен кодо. – Мутат уке, тау, но мый таче тага шылан бульон лиеш шонышым.

Поллианнан сангаже куптыргымо гай лие.

– Да? А мый шонышым, тыланда студеньым кондат гын, те чыве шылым йодаш тўнгалыда, – малдале тудо.

– Мо-о? – Черле еҥ кийымаштыже трук савырныш.

– Уке, нимат, – Поллианна титакшым касараш төчыш. – Такшым тыште нимогай ойыртемжат уке. Ненси мыланем каласен ыле: студеньым кондымо годым тыланда эреак чыве шыл кўлеш, а тага шылан бульон – кунам ме чыве шылым кондена... Ала, лийын кертеш, чылажат мөнтешла, Ненси путаенат кертын.

Черлет кынеле, шинче – тидыже тудын дене пеш шагалже годым лиеда, тидыжым Поллианна паленат огыл.

– Ну, мисс Нахалке, кө тый улат? – йодо тудо.

Поллианна веселан воштыл колтыш:

– О, мыйым йөршеш вес семьн лўмдат, мисс Сноу... да тидлан мый пеш куанем! А тыгай лўм Хадшиба дечат ударак, чын вет? Мыйым Поллианна Уиттиер маныт, да мый мисс Полли Харрингтонын акажын ёдыржө, племянницыже улам, ынде тудын денак илем. Вот молан мый таче тыланда студеньым конденам.

Тыге кутырымын пелыжым черле еҥ тура шинчен

онгайралтын колышто, но, студень нерген мут лекмеке, мөнгөш кўпчыкышкыжө вийдымын камвозо.

– Пеш сай. Тау. Тыйын кокат пеш поро, но мыйын таче кочмем ок шу, да эше мыланем тага... – кенета шыпланыш, а вара тиде нерген кутырыммын кенета вашталтыш: – Кодшо йўдым мый шинчамат шым кумалте!

– Вот, мыланем тыге керташ ыле, – Поллианна кугун шўлалтыш, изи ўстембак мо кондымыжым шындыш да лишыл пўкенеш сайынрак шинче. – Малыме годым тунар жапым йомдарет! Тыге ок чуч тыланда?

– Малыме годым жапым йомдарет? – Сноун йўкыштыжө өрмаш йонгалте.

– Да. А тиде жапыште илаш лиеш ыле. Ой, кузе мый чаманем, ме йўдымат илен огына керт!

Черле ег эшеат писын кынел шинче.

– Ну, тый мыйым өрыктарет! Ну-ко! Окна дек лишем да шторым коранде, – кўштыш тудо. – Кузерак коят, ончалнем.

Поллианна кынеле, воштылале, но ондаксыла пеш веселанжак огыл.

– Ну вот, ынде те мыйын аравам ужыда, – нелын шўлалтыш, окна дек кайышыжла. – Мый тунар куаненам ыле, вет тыште пычкемыш да иктат мыйын аравам ужын огеш керт. Ынде вот те кертыда... О! – ыштал колтыш, койко ваштареш лие да. – Мый пеш рат улам, мыят вет ынде тендам ужын кертам! Иктат мыланем каласен огыл ыле, могай те мотор улыда!

– Мый? Мотор? – кочын шыргыжале ўдырамаш.

– Ну да. А те пален одал?

– Уке. Пален омыл, – адакат пеш кукшын вашештыш черле.

Миссис Сноу тўняште нылле ийым илен да тушеч лучкыжым тидланак илен эртарен: йырже кажне ўзгар але иктаж-мо лийше тугайжак сай огыл, могай лияш кўлеш ыле. Могай ўзгар йырже лийын, нунылан куанаш жапше йөршынат ситен огыл.

– О! Но вет тендан тугай кугу шем шинча, үпдажат шеме да эше кудыргылеш! – куанен кутыркала Поллианна. – Мый шем кудыр үпым путырак йөрәтем. Тиде лач тудак, могайжым мый кавашке логалмекем веле налам. Да шүргыштыда пешак куштылго тугай чевер пале уло. Да-да, мисс Сноу, те пешак сөрале улыда! Мыйын шонымаште, те тидым иканаште умыледа ыле, тыланда воштончышыш ончалашда күлеш.

– Воштончышыш? – мугыматыш черле ең, адакат күпчык үмбака лопке волен возо. – Да, пытаргыш жапыште мый воштончыш ваштареш шкемым пешыжак төрлатылын омыл... да тьят тыге кечыгут вакшыште киет ыле гын, эре туп дене, шкендым сөрәстараш от шоналте ыле!

– Уке улде, – чаманышын келшыш Поллианна. – Но чытыза... мый тыланда ончыктем! – кычкыралә тудо, – комод деке куржын миен, изи гына йыргешке воштончышым налө. Пөртылмө годым шогалө, черлым утыждене тургыжландарем манын шоналтыш ала-мо. – Тореш огыда лий гын, мый, тендам изиш вес семынрак вашталтен, үпдам шернем ыле, воштончышым пуымо деч ончыч, – малдыш Поллианна. – Тидым ышташ лиеш мо? Чынакак, пеш сай лиеш!

– Ну, мый... Пожале, шернетак гын, – миссис Сноу вашештыш. – Но нуно садыгак верыштышт кияш огыт тўнал...

– О, тау. Мый пешак йөрәтем иктаж-көн гынат үпшым шераш, – куаныш Поллианна, шекланен гына воштончышым пыштыш, шергем налө. – Мутат уке, таче мый пеш шукужак ыштен ом шукто... Мый ончыктынем, могай те сөрале улыда, шкандак ончыктынем. Но кунам-гынат чыла үпдам тыге шерын шындем, куанен гына нуным, кузе күлеш, пыштем ыле! – сөрыш тудо, санга үмбалне лектын кержалтше шем йылгыжше үп колчам ныжылге парнялаж дене тарватыш.

Вич минут Поллианна писын да пеш лачымын пашам

ыштыш, оварен шогышо ўп вужгатам шере, адакшым шоягоремыште кўпнен шичше ярымлам кўшкө нөлтале, вуй сайынрак, йөнлынрак кийыже манын, кўпчыкшы-мат пушкыдемдыш, чумыренрак пыштыш. Тиде жапыште черле ең чыла тидым сотарен воштылале, нимат тышеч ок лек маншыла койо, вараже ала-могай сөрале шижмашыже кынеле, тургыжланымыже койо.

– Вот! – шўлалтен лукто Поллианна, ате гыч йошкар гвоздика пеледышым налын, ўпышкыжө лач тудо верыш пижыктен шындыш, куштыжо, тудын шонымо почеш, эн сайын да сөралын ончалтеш. – Ынде ме ямде улына да мемнам аклен ончалашат лиеш! – пешак куанен воштончышым шуялтыш.

– Хм, – нер йымалныже пелештыш мисс Сноу, – шкенжым тўткынрак воштончышышто ончышыжла. – Мый эн чотшо йошкар гвоздикым йөратем, но тудо садыгак кас шумешке лывыжга, такшым могай ойыртеме!

– А мый шонем, тудын лывыжгымыжлан те куанышаш улыда, – воштыл колтыш Поллианна, – тыланда вара у пеледышым пижыкташ эшеат кугу куан лиеш. Кунам тендан ўпдам тыге вот йытыран кўшкө овартен нөлталме, мыланем пеш келша, – мучашлыш тудо, шке пашажым сайын ыштен кертмылан шотлен. – А тыландаже?

– М-м, лийынат кертеш. Но... тиде вет шукак ок шуйно, моланже гын, мый вакшыште эре тышке да тушко пёрдалам.

– Конешне, огеш... Но мый тидланат рат улам, – нимынярат шыдешкыде Поллианна ойла. – Моланже гын, мый вара нуным адакат уэш эшеат сайын төрлен пыштен кертам. Тидын деч посна те ўпда шем тўсан улмылан куанен кертыда... Шемыже ош кўпчыкыштө сайын коеш вет, ну, мыйын ош ўп дене тагастараш гын.

– Лийын кертеш, очыни. Но мый але мартеат шем

ўпым ўплан ужын омыл, – торешлана мисс Сноу, тудо чытамсырын, сырышыла ойла, но воштончышым тугак ончылныжо куча.

– Шем ўпан омыл шол, – азаплана уна ўдыр. – А мый туге чот шем ўпым йўратем!

Мисс Сноу воштончышым ўлык волтен колтыш, чытамсырын савырныш:

– От куане ыле тый... мыйын верышкем логалат гын! Тый от куане ыле тыгак шем ўпланат, да нимоланат... Вот, мыйын семын кечыгут тарваныде киет гын!

Поллианна сангам куптыртен шонкала.

– Да, тиде неле лиеш ыле... тыште иктаж-мом сайым муаш, – йўкын шонкала.

– Мом муаш?

– Молан куанаш лиеш, тудым.

– А молан куанашыже, кунам черле семын вакшыште кечыгут киет? Тыште, ойлем тыланет, куанже шагал, – сырен ойла мисс Сноу. – Тый вес семын шонет гын, мыланем каласе-ян, молан тушто куанашыже? Поро лий, каласе!

Тудын ўрмашешыже Поллианна йол ўмбака кынел шогале да совыжым пералтен колтыш.

– Пешак сай! Тиде такше неле лиеш, чын вет? Кызытше мыланем ынде мўнгў каяш кўлеш, но мый корно мучко шонаш тўналам, да вес гана толмем годым ала каласенат кертам. Чеверын. Тендан дене уна лияш мыланем кугу куан ыле. Вес гана ужомешке, – уэш каласыш тудо, омсалондемым вончышыла.

– Ну и ну! Мом тидын дене каласынеже ыле тудо? – почешыже ончен кодын пелештыш мисс Сноу.

Тудо варажат угыч да угыч вуйжым пўрдыктыльў, кидысе воштончышышто шке чурийжым ончыштын.

– Тиде ўдыр ўпым кучылт мошта... ўчашышаш уке, – ыштале тудо нер йымалныже. – Чынжымак, мый шоненат омыл, нуно мыйын тынар сўрале улыт манын. Но садыгак тышеч могай шотшо? – шўлалтыш, чурий-

ончышым волтен колтыш, шыдешкен вуйжым күпчыкыштö вес могырыш савырале.

Изиш варарак Милли, мисс Сноун үдыржö, пöлемыш пурыш. Воштончыш тугак вакшыште кия, кеч тудым ынде леведыш коклаш сайын шылтен пыштыме ыле.

— Ой, авай, окна шовычым корандыме! — кычкырале тудо, öрынракын я аважым ончалеш, я окнам, я шем үпыштö улшо гвоздика пеледышым.

— Ну и мо вара? — пүчмö семын каласыш черле ег. — Черле улам манын, үмыр мучко пычкемыште шинчышаш омыл вет!

— Уке улде мо, уке, — келшаш вашкыш Милли, кленчаласе эмым налшыжла. — Тольык... тый шкат сайын палышаш улат, мый вет шкежак тыланет пöлемыш кеч изишак волгыдым пурташ күлеш манам ыле, а тыйже от келше ыле.

Мисс Сноу йүдлан чийыме үлыл тувырыштыжо кружевам пöрдыктыльö, вара сыренрак каласыш:

— Кеч иктажше умылышаш да йүдым малаш йымал тувырым пöлеклаш ушыжо лиям ыле... тага шыл лем олмеш... кеч изишак куанашем!

— Но... авай!

Милли öрмыж дене шүлен моштыдымо лие. Тудын шенгелныже улшо комодышто кок тыгай у тувыр киен, үдыржö ала-мыняр тылзе чий да чий манын толашыш гынат, аваже тунам шотыш налын огыл ыле.

9 ГЛАВА

... куштыжо Пөръен нерген ойлалтеш

Поллианнан Пөръенгым вес гана ужмыж годым йӱр йӱреш ыле. Туге гынат изи ӱдыр тудым куанен шыргыж вашлие.

— Таче уремыште пешыжак сай огыл, чын вет? — веселан кычкырале тудо. — Но такшым йӱр эреак ок йӱр, тидыже мыйым куандара!

Тиде ганалан Пөръен эсогыл ышат мугымате да вуйымат ыш савырал. Поллианна сандене нимомат ыш кол дыр, шоныш. А вес гана вашлиймышт годым (тидыже вес кечын лие) чотрак каласаш лие, молан манаш гын, Пөръен кидым шентекыла кучен ыле, шинчажым мландыш виктарен, тидыже Поллианнан шонашыже амал лие: тыгай чапле кечын, йӱр деч вара яндар юж толмеке, тиде шотлан толдымын чучо. Тиде кечынже шкенжым пеш сайын кучымылан эрден эрак ӱдыр уремыш колталтын ыле.

— Кузерак илыштыда? — вӱтельыла тӱнгале тудо. — А мый пеш рат улам, тенгечсыже тачыш куснен огыл да. А те?

Пөръен чарнен шогале. Чурийыштыже шыде да пычкемыш кумыл возалтыныт ыле.

— Колышт-ян, ӱдыраш, ме тиде йодышым кызытак да эрелан рашемдышаш улына, — тӱнгале тудо шыдыж дене. — Игече деч посна мыйын ыштышаш вес сомылат ятыр. Мый эсогыл омат пале: кече онча але уке?

Поллианнан чурийже вигак волгалтын кайыш:

— Туге шол, сэр. Мый тыгак умылышым: те огыда пале. Санденак мый тыланда ойлышымыс.

— Да, — тӱнгалын ыле тудо да вучыдымын шып лие, тудын мутшо мом ончыкта, умылыш. — Э? Мо?

— Мый манам, тудланак и ойленам ыле тыланда, палашда, кече волгалтара да чылажат сӱрале. Монымат

эше. Тидлан те садыгак куанеда, шонышым — шогалыда да шоналтеда гын. А такше вет чўчалтыш нарат пале огыл ыле, паледа тидым але уке!

— Ну, чыла йоча гыч!.. — кычкырал Пөръен да кидышым вийдымын лупшале. Шкеже ончык тарваныш. Кок ошкылым ыштышат, ончычсыжлак шўлык чуриян лийын савырныш. — Колышт-ян, а тыге кутырашыже молан шке тагашетым муаш огыл ыле?

— Пеш куанем ыле, сэр, но Ненси ойла, тиде йырыште йоча уке. Но садыгак тидлан мый пешыже ом ойгыро. Мый кугуен-шамычымат шагалак огыл йөрәтем. Лийын кертеш, эсогыл шукыракат, моланже гын, поро пашам ыштыше комитет гыч даме-шамыч деке пеш чот тунемынам.

— Хм! Поро пашам ыштыше комитет гыч даме, ну и ну! Тый мо, нунын кокла гыч иктыже улам шонет мо? — пөръенгын тўрвыжлан шырий пале пижнеже, но шыде ончалтыш озам эреак кепшылыштыже кучаш шонен пыштен, витне.

Поллианна порын гына шыргыжал колтыш:

— О, уке, сэр! Комитет гыч дамылан те нимынярат келшен ода тол, те нунын кокла гыч удажак огыдал гынат, эше, мый ўшанем, тўжвал тўсда дене тагастарымаште шўм-чонда порырак.

Пөръенгын логарже гыч умылаш лийдыме йўк лектын кайыш.

— Ну, чылан гыч!.. — кычкырал шындыш адакат да, мутмучашым муде савырныш, умбакыже ошкыльо.

Вес гана вашлиймеке, тудо ўдырын шинчашкыже тура сотаренрак ончале, туран туге, кузеракын шоналтен шуктыш Поллианна, тидыже чурийжылан пеш йомартле ыле:

— Поро кече, — саламлалте Пөръен, шкенжым кўшкырак шынден. — Очыни, мый таче иканаште каласышаш улам шке палымем нерген: таче кече онча да волгалтара.

– Но мыланем эсогыл тидын нерген ойлымат ок күл, – куанен вуйжым рўзалтыш Поллианна. – Тендам ужмекак мый иканаште тогдайышым тидым сайын палымыдам.

– О, тыгак мо вара?

– Да, сэр. Мый тидым шинчада гычак ужам, умыледа... да тендан шыргыжмыда гычак.

– Хм, – ыштале Пөръенг, умбакыже кайышыла.

Тидеч вара вашлийме годым тудо Поллианналан эреак вашештен да эсогыл шкежак икымше пелештен, шукуж годым «Поро кече» денак серлаген гынат. Ненсилан гын тидыжат кугу вучыдымаш ыле – Поллианна дене уремыште коштымшт годым Пөръенгет икымше саламлалте.

– Поллианна! – умшам каралтыш тудо. – Тиде айдеме тый денет мутланаш тўнгалыныс!

– Да, тудо эреак пелешта... ынде! – шыргыжале Поллианна.

– Эреак! Господи!.. Тый палет, кө тудо тыгай? – йодо Ненси.

Ўдырын шўргыжө шўлыканде, да тудо вуйым веле рўзалтыш.

– Мый шонем, тудо мыланем саде кечын ойлаш монден. Умылет, мый тунам кө улмем каласышым, а тудо уке.

Ненси утларак веле өрмалгыш.

– Но тудо нигунамат икте денат ок кутыро... ынде шуко ий лиеш, мыйын шонымаште. Тольык паша дене күлеш гын веле... але иктаж вес күлешыже годым. Тиде вет Джон Пендлетон. Тудо шкетын пеш кугу пөртыштө Пендлетон-Хиллыште ила. Тудын эсогыл кочкаш шолтышыжат уке, да тудо кочкаш кечеш кум гана унагудыш коштеда. Мый палем Салли Майнерым, официанткым, тушто лач тудо пукша. Тудо мом кочмо шумыжым каласаш умшажымат изиш гына почеш манеш. А такше гын шукуж годым шканжак веле умылашыже кодеш –

мо-гынат саде сий шулдырак лийшаш! Тидыжым гын ойлыдеат кертеш, Салли тиде кочкышым тугакат пала!

Поллианна улымышыла вуйым сава:

– Мый палем. Нужнарак улат гын, эре мом-гынат шулдыракым налат. Меат ачам дене шукуж годым пör-тыштына огына коч ыле. Немыч пурсам да колым налына ыле. Тыгодым эреак вашла ойлен улына: о, кузе ме немыч пурсам йөратена... викшым, тидым ме жаритлыме күрка чывым кухнышто ончымо годым ойленна. Ик порцийжыланак кудло центым тўлыман ыле! А мистер Пендлетон немыч пурсам йөрата мо?

– Йөрата? А могай ойыртемже, йөрата тудо але огеш? Тудо йөршешат нужна огыл. Тудын, Джон Пендлетонын, оксаже – чыват чўнген ок пытаре, ачажак коден. Олаш-тыжат тудын гай кугу поян тетла иктат уке. Шона гын, тудо доллар оксажым кочкын кертеш ыле... эсогыл тудым шкеже огешат шиж ыле.

Поллианна лоткыктен колтыш:

– Пуйто иктаж-көжө кагаз долларым кочкын кертеш да тидым огешат шиж. Ну и ойлет вет тыйжат, пурын ончо ыле тыгайым!

– Ха! Мый каласынем ыле вет, кузе тудо поян, – Ненси вачым нөлтале. – Но тудо оксам ок кучылт, вот и чыла. Эре пога веле.

– О, очыни, язычник-влаклан, – мане Поллианна. – А тиде пешак сайыс! Тиде вет... шке нергенет мондо да ыресетым нангай. Мый палем, ачам ойлен.

Кенета Ненси тўрвыжым овартыш, пуйто шыде мутшамыч тушеч лектын кайышаш ыльыч, но шинчаже Поллианнам тўткынак ончале да ала-можо мутшылан лекташ эрыкым ыш пу.

– Хм, – гына ыштале тудо. Да, шангысе дек пörтылын, умбакыже шуялтыш. – Каласаш күлеш, тиде кугу өрмаш – тый денет кутыраш тўнгалын. Чынжымак, пеш кугу өрмаш. Тудо вет икте денат ок мутлане да шкенжын пеш чот чапле, кугу пörтыштыжө шкет ила, кушто,

кузе ойлат, түрлө шергакан да сөрале үзгар-влак пеш шуко улыт. Иктышт маныт, тудо аңгырарак, весышт — тудо шкет лияш йөратыше айдеме, а южышт ойлат, пуйто тудын шкапыштыже айдеме лулеге шога.

— О, Ненси! — чытырналте Поллианна. — Кузе тудо тыгайым арален кертеш! Луктын кудалтем ыле да — пашажат!

Ненси воштылале. Тудлан раш ыле: Поллианна «шкапыште айдемлулеге шога» манмым чылт тугак, тура умылен, а тудын гоч туштымым огыл. Но тиде йонгылышым тудо төрлаш ыш тўнал.

— Да и чыланат ойлат, тудо умылаш лийдыме, — шуя тудо. — Ала-мыняр ий дене мўндыр верлаште лиеда — арням тушто, арням тыште, да эре язычник-влакын илыме эллаште... Египетыш кая, Азийыш да ала-могай ошман верыш — Сара... Умылет, мо нерген мый ойлем?

— О, да, миссионер, — ыштале Поллианна.

Ненси улыдымын воштылале.

— Ну, мый тидым шым каласе... А толешат, книгам возгала... да тудыжымат ала-могай онгайым веле, тыглайым огыл, пуйто ала-мо кўлдымаш үзгар нерген да мо да, кудыжым саде эллаштет муэш. А тыште ик кумырымат арам ынеж пытаре, илаш кўлешыжлан ок кучылт.

— О, тугак улде мо, язычник-шамычлан арала гын, — ыштале Поллианна. — Но тудо пеш онгай, вес тугай иктат уке, миссис Сноу семьянак, но толык вес түрлын ойыртемалтше.

— Ну, пожале, тыгеракак, пожале, — воштылшыла пенгыдемдыш Ненси.

— Мый ынде эшеат кугун рат улам, мый денем мугланымыжлан, — пеш сай тидыже маншыла, Поллианна шўлалтен лукто.

10 ГЛАВА

Мисс Сноулан сюрприз

Поллианна вес гана мисс Сноу деке мийышат, петырыме окналан көра пөлемже адакат пычкемышрак ыле.

— Авай, тиде үдыр мисс Полли деч, — Милли нойышыла койын пелештыш да унам черле дене пырля кодыш.

— А, тиде тый! — тугаяк кукшо йүк вакш гыч шоктыш. — Мый тыйым шарнем. Кеч-көат тыйым шарна ыле, шонем, ик гана ужеш гынат. Чаманем, тентгече толын отыл. Тентгече толмет мыланем пеш күлеш ыле.

— Чын? Ну, туге гын мый куаненат кертам, тентгече деч таче марте нимат мўндыр огылыс, — воштыл колтыш, вакш дек чулымын миен шогале, шке корзинкажым пўкенеш верандыш. — Тендан дене адакат пычкемыш! Мый тендам йөршынат ом ужыс! — чарга йўкын пелештыш да кокытеланыде окна дек лишеме, окнашовычым корандынеже ыле. — Ончалнем, мыйын ыштен кодымо прическак мо тендан? Ах, уке аман, так и шерын огыдал! Но нимо лўдыкшө уке, мый эсогыл куаненам веле. Ала те адакат шкендан ўпдам шераш ўшанеда... но тиде варарак. А кызыт ончалашда темлем, мом мый конденам.

Ўдырамаш тургыжланенрак тарваныш.

— Пуйто тўжвал тўс ден умша там келшен илат, — игылтынрак палемдыш тудо да корзинкам ончалде садыгак ыш турко. — Ну, мо тушто уло?

— Палыза-ян! Мом кочмыда шуын колтен ыле? — Поллианна писын гына корзинкаж дек пёртыльö.

Черлыен шўлыканге.

— Мом шоналтем гын, ниможымат кочмо ок шу, — шўлалтыш тудо. — Такшым гын, чыла чесат ик таман.

Поллианна тыге огыл-ла маншыла койо.

– Уке! Уке! Палыза-ян! Иктаж-мом пешак кочмыда шуын колтен гын, мо тиде лийын кертеш?

Мисс Сноу кокытеланышын койо. Тидым шкежат ок пале дыр, ий гыч ийыш пеш кужу жап мо тудын лийын огыл гын, тудымак гына кочмыжо шуын, тыгак чиём денат, сандене мом кызыт сайын тамлен кертеш – шкежат ок пале, тудлан палашыже кўлеш: ойыркалалашыже мо уло таче? Такше гын каласашак кўлеш ыле момгынат. Тиде öрыктарыше ўдыр йоча вашмутым вуча.

– Ну, конешне, тага шыл лем...

– Мый тидымак конденам! – куанен гына увертарыш Поллианна.

– Но тиде лач тудак, мо кызыт мыланем йöршын ок кўл, – адакат нелын шўлалтыш черлыен, ындыже пагарже мом йодеш, сайынак пален нале, очыни. – Чыве шыл гын, пеш сай ыле!

– О, мый чыве шылымат конденам! – шерла воштыл колтыш унаже.

Мисс Сноу эсогыл öрынат кайыш.

– Тидымат-тудымат?!

– Да! Эшеже презе йолысо шыл гычын ыштыме студеньмат! – пеш куанен уна. – Мый тыге пунчалыым: мом шонедат, кеч ик гана да чыла налшаш улыда. Ненси ден коктын ямдылышна. Такше гын чылажымат шуко гычшак огыл... но чылажат уло! Мый пешак куаненат, ончыч чыве шылым йодда, – шуйдара тудо тугак веселан, корзинкаж гыч кум изи көршöкым луктеда. – Паледат, мый корно мучко шонышым: мо лиеш ыле, те кенетат рубецым але шоганым, але эше иктаж-мом, кудыжо мыйын уке, йодын шындедат? Вот вет кузе лўдым мый. Тунар тыршен улына да... – эшеат веселан веле воштылалеш.

Черлыен шып кия. Мом йомдарен гын, тудым кычалшыла коеш, ушыштыжо кычалеш.

– Вот, мый чыла тидым тыландат кодем, – малдыш Поллианна, көршöк-шамычшым радам дене шогалты-

шат. – Пешак лийын кертеш, эрла те тага йол шыл лемым йодаш тўнгалыда. А кузеракын тендан тазалыкда таче? – пытарыш тудо поро йодышыж дене.

– Тау, пешак орланалтеш, – мугыматыш миссис Сноу, молгунамсе гаяк кумылдымын. – Мый таче эрдене эсогыл нералтенат шым керт. Нелли Хиггинс, пошкудем, музык дене урокым налаш тўнгале да тудын гаммыже мыйым уш гыч йөршын луктын шуыш. Эр мучко мыйым орландарыш, ик минутат каналташ ыш лий! Омат пале, умбакыже мом ышташ!

Уна ўдыр тугак маншыла вуйым рўзалтыш.

– Мый умылем, тиде шучко! Миссис Уайт денат икана тыгак лийын ыле. Тудо – поро пашам ыштыше... комитетын дамыже. Тудын лачак ревматизм черже талышнен ыле, да вакшыштат пёрдал кертын огыл. Кертам гын, мыланем сайрак лиеш, манеш ыле. Те кертыда?

– Кертам, но мом?

– Ну, тарванылын, вес могырыш савырнен возаш, кунамже гаммым чытен от керт.

Миссис Сноу ўдырѐным ѓрын ончале.

– Мутат уке, кузе шонем, туге возын кертам койкышто, – чытамсырынрак вашештыш тудо.

– А тидланже куаныман огыл мо, чынакак вет? А вот миссис Уайт тидым ыштен кертын огыл. Ревматизм керын шынден гын, тый вет нигуш-нигуш тарванен от керт... а тарваныме путыракак шуэш, манеш ыле мисс Уайт. Вараже тудо каласкален, тудым, мутат уке, уш йомдарыме пагыт вучен, шке нудыжын пылышыже огыл гын... Тудо вет йѓршеш нимом ок кол...

– Нудыжын пылышыже? Да мом тый ойлет?

Поллианна воштылале.

– Ах, мый эше чылаже каласенат омыл улмаш. Те вет миссис Уайтым огыда пале. Нудыжо, мисс Уайт, нимом-нимом колын кертын огыл. А толынжо тудо озанлыкыште полышкалаш да черле миссис Уайтлан ончаш полшаш. Да тидыже ѓрмаш веле огыл, а лўдыкшѓ!

Иктаж-мом умылтараш тудлан пылышышкыже чот кычкырыман. Да тыгай годым урем вес могырышто ала-кө пианином шокташ тўнгалмылан миссис Уайт чот куана ыле. Манеш, нудыжо нимомат ок кол, а мый эше вес могыр уремыште шоктымымат колам да шонем: мый чылтак нимом ом кол гын, могай кугу азап лиеш ыле вет! Чынакак, тудат мыйын модыш денак модаш тунемын. Мый тудым туныктенам.

– Модаш?

Поллианна совым пералтыш.

– Ой, йөршеш монденам, а мыет шонен верештым вет, моланже, мисс Сноу, те куанен кертыда!

– Куанен кертам? Мом тидын дене ойлынетше?

– Мый сөренам ыле, садак, маньым, шонен муам! Огыда шарне? Те вет тунам йодда, молан те куанаш тўнгал кертыда?.. Чынакак, куанаш, кунамже кечыгут вакшыште веле киеда.

– Ах, тиде? – игылтынрак вашештыш ўдырамаш. – Да, шарнем. Но шоненат омыл тидым ушыш пыштет манын.

– Мый пыштышым, – мане Поллианна, кугу пашам ыштен кертмыжла чучын колтыш. – Да верештым вет! Но нимаят куштылго огыл ыле тудым муаш. Викшым гын, пеш шуко шонаш вереште. Ондакше нимат ыш лек. А вара – иканаште!

– Чынак мо вара? Ну и мо тиде тыгай? – мисс Сноун йўкыштыжō игылтме садак ок пыте.

Поллианна южым погалтыш.

– Мый шонышым... тыланда куанаш кўлеш кеч иктылан: моло енг-шамыч тыгай положенийыште огытыл, ну, тендан гайыште: чыланжак черле огытыл да вакшыште огыт кий, умыледа? – кычалшыла койынак ойла.

Мисс Сноу тудым шыдын кугун почмо шинчаж дене тура ончале.

– Чынжымак?! – куан деч посна тудо йўкым пуыш.

– А ынде... модыш нерген каласем, – ойым пуыш

Поллианна, шкенжым тугак чолган кучен. — Модаш тыланда онгай лиеш, вет тудо йӧсылыкым лукташ тўнгалеш. А кунар йӧсырак, тунар чотрак онгай веле. Пашаже такше тушто...

Тудо черкылан надырым кондымо, торчак да курчак нерген каласкалалаш тўнгале.

Чыла тидым каласкален шуктыш веле, омсаште Милли койылалтыш.

— Поллианна, тыйым кокат ўжеш, — мане тудо тугак шыргыжде. — Тудо урем вес могырышто илыше Харлоумыт дек телефон дене йынгыртен да тыланет вашкерак пӧртылаш шўден, гамметым шокташ пычкемышалтме деч ончыч вараш кодын кертат, манеш.

Поллианна ӧкымын тарваныш.

— Йӧра, — мане тудо. — Куржам веле. — Да кенета воштыл колтыш: — Очыни, мый куанышаш улам, чын вет, миссис Сноу, куржаш йолем улмылан?

Вашмут ыш лий. Миссис Сноу петырыме шинча денак тарваныде кия. Милли чылт ӧрмалген, тудо вет ужеш: аважын шўргыж гыч кўпчыкыш шинчавўд йога.

— Чеверын, — малдыш вашкышыжла Поллианна омса гыч лекмаште. — Пешак чаманем, прическыдам ыштен шым шукто. Но, шонем, тидым вес гана ышташ пиал шыргыжалеш.

Июль кече-влак пеш писын, йолт да йолт веле эртат. Поллианналан нуно шуко онгайым да пиалым кондышт. Кокажлан чўчкыдын тиде нерген куанен каласкален. Тудыжо эреак нойышо чурий дене вашештен: «Йӧра, пеш сай».

— Тиде пеш сай, Поллианна. Кечет пиалан гын, мыйым тидыже куандара веле. Но нуно эше саскамат кондат гын, тыйын ончылнет шке порысемым шуктымo нерген ойлаш лиеш.

Тидлан Поллианна эреак ӧндалме да шупшалме дене вашештен. Тидлан мисс Полли путырак веле нимом

ышташ öрын. Икана Поллианна каласыде ыш чыте. Тиде уна пöлем гыч коктын ошкылмышт годым лие.

– Тугеже, Полли кокай, тый каласынет, пиалан кече лийме тиде эше шагал? – кугун шонкалышыла койын, лукто мутым.

– Тидымак каласынем ыле.

– Тидын деч посна нуно эше саскам пуышо лийшаш улыт?

– Конешне.

– А кузе тиде – саскам пуышо?

– Ну, тиде тыглайынак саскам пуышо... пайдам кондышо, уке гынже, лектышыже... сай лийже. Могай тый онай йоча улат!

– Так гына куаныме – тиде пайда огыл мо? – тургыжлана Поллианна.

– Конешне, уке.

– Ах, кузе чаманем. Тугеже тыланет огеш келше, да, лüдам, нигунамат модаш от тўнгал.

– Модаш? Мо дене?

– Ну, тудо модыш дене, кудым ачам... – Поллианна кидше дене тўрвыжым перыш. – Уке, нимат уке, – мугыматыш тудо.

Мисс Поллилан тиде ыш келше.

– Тачылан сита, Поллианна, – кўчыкын мане тудо да ургымо урок пытыш.

Тудо кечынак Поллианна, шке пöлемже гыч тош-калтыш дене тёрштыл вольшыла, пел корнеш кокажым вашлие.

– Ой, Полли кокай, могай сае! – кычкырале тудо. – Тый мый декаем толат! Пуро!. Мый унам моткочак йöра-тем, – ешарыш, да писын гына мöнгеш кўзен, шке пöлемышкыже омсам кугун гына почын шындыш.

Такшым гын мисс Полли тудын дека пöлемыш кўзаш шоненжат огыл. Меж шальшовычшым налнежат, чердакыш кўза улмаш, тудыжо кедр яшлык ўмбалне эрвел окна дене киен. Шканже пешак öрö: тудо ынде яшлык

ончылно огыл шогылтеш, а энертышан пүкеныште шинча, Поллианнан пөлемыштыже. Мисс Полли изи ўдырын тыш толмекшак шижаш тўналын: мом ышташ шонен пышта гын, тудым ок шукто, вучыдымын-шоныдымын йөршын весым веле ыштылеш.

— Мый унам пешак йөрәтем, шуко унам! — пөлем мучко лыве семын чонештылшыжла, принцесса семын ойлен колта Поллианна, пуйто шке кугыжан полатыштыже унам онча. — Поснак кунам мыйын шке пөлемем лие, умылет — чыла тиде мыйын! Такше мыйын эре шке пөлемем лийын, но тунамже пөлемлан тўлен ылыме... А тыгай пөлем-влак садак шкендын огытыл. А вет тиде мыйынак пөлемем, чын вет?

— Ну, тыге лектеш, — мугыматылеш мисс Полли, шкеже орын: молан кызытак кынелын шальшовыч дек лектын огеш кай?

— Ынде тиде пөлемым нимо деч чот йөрәтен шын-денам, тек тушто ковер, окнашовыч, сўрет уке улыт, такшым нунышт тыште лийышт манын шоненам ыле... — Поллианна кенета чарныш, шўргыжō чеверген кайыш, лўдынат колтыш ала-мо. Сандене вашке гына вес темыш кусараш шонен пыштыш докан, но кокаже сырыше йўкын, келесырын лугыч ыштыш:

— Мом тый каласышыч, Поллианна?

— Н-н... нимом тугайым, Полли кокай, чынакак. Мыйын умшам гыч шке лектын кайыш.

— Лийын кертеш, — вашештыш йўштын кокаже. — Но тўнальыч гын, мый мучашыжымат колам манын шонем.

— А тушто нимо тугайжат укес, тыглайын гына мый шоненам ыле сōрале ковер, кружеван окнашовыч да моло нергенат, умылет вет. Но, мутат уке...

— Шо-оненат?! — кўрльō кокаже шыдын.

Поллианна эшеат веле йошкаргыш.

— Мутат уке, мыланем тыге шонымо огеш кўл ул-маш, — шкенжым пыдал налын умылтараш тўнгале изи

үдүр. — Но тидын нерген мый садлан шоненам, вет нуно мыйын нигунамат лийын огытыл. Такшым мемнан дене надырлан кондымаште кок ковер лийыныт ыле, но нуно, шкат палет, изи гына улыт, да эше иктыже тушто чия велме палан. Весыже йөршешат рожын. Сүретат кокыт веле лийын.

Тушеч иктыжым, сайракшым, манынам ылыс, ачам... ну, ме ужален колтышна, а шүкшыжө шкак пытыш. Икымше кечын холл гоч эртен, тошкалтыш дене күш күзымө годым шоналтын ыле, мыйын сөрал пөлемем лийже манын... эше... эше... Но чыным ойлем, Полли кокай, тыгай шонымаш икмыняр минут веле ушыштем ыле, а вараже мый пешак куанышым: комодышто воштончыш уке да тидлан көра шкемын шүргысө аравам ужаш ом тўнгал, да тиде окна гыч ужмо пүртүс кеч-могай сүрет дечат мотор, да тый мый декаем пеш поро улат ыле, сандене...

Мисс Полли вучыдымын кынеле. Шүргыжө йошкаргыше ыле.

— Сита, Поллианна, — йўштын пелештыш тудо. — Мо кўлеш, тый чыла каласышыч.

Вес минутыштыжо тудо, кугыжан ватыла койын, вашкыде гына ўлык тошкалтыш дене волыш. Да ўлнө веле шарналтыш: чердакыш күзен, шальшовычшым нал-неже ыле вет.

Коло ныл шагатат ыш эрте, мисс Полли Ненсилан пеш пенгыдын каласен шындыш:

— Тачак мисс Поллианнан чыла ўзгаржым ўлык волтет, кызыт илыме пөлемже йымалсыш. Акамын ўдыржө ынде тушто малаш тўналеш.

— Йөра, мэм, — мане Ненси йўкын, а шке көргыштыжө ешарыш: «Могай пиал!» Ик минут гыч тудо тўргоч куаныше Поллианнан кычкырале:

— Колышт гына, Поллианна, тый ынде ик пачашлан ўлнө, кызытсе пөлемет йымалсе вес пөлемыште илаш тўнгалат! Да-да!

Поллианна эсогыл ошем кайыш:

– Тый ойлынет... Ненси, тиде лийынат ок керт...
Чынак мо? Чынже денак?

– Чынак, чынак, теве шке ужат, – сөрыш куаныше Ненси, шкаф гыч платье орам луктын да онгылашыж дене үлык ишен кучышыжла. – Тыйын чыла ўзгаретым үлык нангаяш приказ пуалтын, пеш вашке ыштынем, шонымыжым вашталтен ынже шукто манын.

Поллианна колышт ыш пытаре, камвозын кертмым шотыш налде, үлык куржын колтыш, кок-кум тош-калтыш гоч төрштылын.

Кок омсам шроп шоктыктен, корнешыже пүкеным унчыливуя шогалтен коден, шонымыжым шуктыш, Полли кокаж дене лие.

– Полли кокай, Полли кокай, тиде чынакак мо вара? Вет саде пөлемыште чылажат уло: ковер, окнашовыч, кум сүрет эше, окна шентелсым шотлаш огыл гын, молан манаш гын, окна-шамычше чылан тушкак лектыт! О, Полли кокаем!

– Пеш сай, Поллианна. Тиде вашталтышлан куаненат гын, тиде мыланемат сай веле. Чыла нине ўзгар тыланет тунар чот келшат гын, мый тугеже шонен кертам, нуным аралаш тўнгалат. Вот и чыла. Поллианна, поро лий, пүкенетым нөлтал шогалте. Да эше кок омсам чот петырен кодышыч. – Мисс Полли нимо шыргыжме деч посна да лўмынак торжан ойла, шкеже шижеш: теве-теве шинчавўдшат лектеш. А мисс Полли тыгай шиж-машлан тунемын огыл.

Поллианна пүкеным верышкыже шогалтыш.

– Да, мый омсам чот петырен кодышым, – мане шкеже куанышын. – Умылет дыр, кызыт гына мый мыланем пөлемым пуымым пален налынам, да шонем, тьят тугакак петырет ыле, кунам... – ыш пытаре Поллианна да кокажым онгайралтын ончале. – Полли кокай, тый илышыштет нигунамат омсам чот петырен отыл мо?

– Шонем, уке! – өрмашыже адакат сырымышкыла каяш тўнгале.

– Полли кокай, тидыжым вет чыташат ок лий! – кокажым чаманен онча.

– Чыташат ок лий? – почешыже шуялтыш мисс Полли, өрмыж дене шуқыракат ойлынеже ыле.

– Ну да. Умылет, тыйынат тыгаяк куан лиеш ыле гын, от шиж ыле, кузе омсам чот петырымымат. Но тыге ыштен отыл гын, тиде икте нерген веле ойла – нигунамат да нимоланат тунар куанен отыл! Чаманем тыйын иканат тыге куаныдыметлан!

– Поллианна! – южым пыкшеракын погалтен, мисс Полли кычкырал колтыш, но тышеч вашке гына лектын куржшо Поллианнан вес омсам чот гына кроп петырымыже веле солнен кодо. Поллианна тыгодым Ненси дек чошен, ўлык шкенжын ўзгарым волташ полшаш вашкен.

Мисс Полли уна пөлемешак кодо, чоныштыжо аламогай ойган улыдымашым шиже... Мутат уке, ондак тудо куанен... молан-гынат!

11 ГЛАВА

...Джимми Бин дене палдарыше

Август тольо. Пеленже шуко вучыдымым да вашталтышым кондыш, нунын кокла гыч иктыжат Ненсим ышт öрыктаре, Поллианнан толмыж дене тудо лач тидымак вучен ыле.

Икымшыже изи пырысиге ыле.

Поллианна тудым пöртшö деч мўндырнак огыл чоныш витарен магырышым муын. Кö пала тудым манын, чыла пошкудо деч йодышт нале да умылыш: тиде пырысигын озаже уке. Поллианнан тудым мöнгö кондыш, тидыже пуйто тыгак лийшаш ыле.

– Пеш куанышым, тудын озаже ыш лекат, – кокажлан йывыртен каласыш, – мыланем тудым путырак чот мöнгö кондымо шуын ыле. Пырысиге-шамычым пеш йöратем. Палем, тыят тидлан пеш куанет, вет тудо ынде мемнан дене пырля илаш тўналеш.

Мисс Полли йöршын нимогай аралтышыже укеан изи сур чумыркам йыгыжген ончале, Поллианнан öндальтышыж деч моло эн сайже тудын нигунамат лийын огыл, очыни, да чытырналте: мисс Полли пырысым чытенак огеш керт, тыгай озадымым гына веле огыл, эсогыл арум, йытырайымым, веселам.

– Фу-у! Поллианна! Могай тудо шучко да лавыран! Тудо эше черле, мый тидым пеш палем, пунжат йога да шуршо тушан тичак пошен!

– Мый палем. Ах, тый, изи чонанем, – ныжылгын, чылт аважлак, Поллианна куанен мырла, тиде изи юмыннастан шинчашкыже лап лийынак онча. – Да вет кузе лўдын чытыраже... Лўдын! Палет, тудо эше ок умыло, тудым мöнгешна илаш кодена манын...

– Да иктат тидым ок пале, – мисс Полли тореш улмыжым пентгыдын ончыктыш.

– Ну мо тый, конешне, чылан палат, – вуйжым са-

вырыш Поллианна, кокажын мутшым вес семын умылен. — Мый кажныжлан ойленам: садак шкенам дек налына, тудын озаже огеш лек гын. Мый паленам: тьят, кокай, тый налаш келшет тудым... тыгай изим, пиалдымым, кудалтен кодымым!

Мисс Полли умшамат почо, торешмут тушто ятырак погынен ыле, но нимат каласен ыш керт. Тудо адакат Поллианна ончылно шкенжын вийдымылыкшым шиже. Тиде умылаш лийдыме, öрыктарыше шижмаш ыле.

— Мый вет паленам! — пеш содорланен таум ыштен вашештыш Поллианна, — тый вет тыгай сылне пун чумыркалан пече йымалне йöрыштö да монь нöрен кияшыже от пу, тудын вет нимогай леведышыже вуй үмбалныже уке. Мыйымат вет тыгайымак шке декет ашнаш налынат, тўняште эн поро улат да... Мый тыгак мисс Фордлан каласышым, йодо да, кокатше, мане, пöртышкыжö налаш кöна мо? Мыйын гын комитет гыч дамешамыч лийыныт, а пырысигын нуныжат уке улыт. Мый, тыгак шонет манын, ончылгоч паленам, — куанен пелешткалыш Поллианна, пöлем гыч лектын кайышыжла.

— Но, Поллианна, Поллианна, — торешланаш тöчыш мисс Полли, — мый огым...

Но Поллианна тиде жаплан кухньышко пел корнымат куржын эртен ыле, путырак чарга йöкын кычкыра:

— Ненси, Ненси, ончал, тиде мотор пырысигым Полли кокай мый денем пырля ончаш тўнгалеш!

А унапöлемыште Полли кокаже, пырыс-влакым чытенак, ужынак кертдыме, шке пушкыдо креслышкыже шинчын, нимом ыштен кертдымыжлан сырыше, пöкеныште пыкше шўлен шинчен.

Вес кечыжын пöртыштö пий койо. Тудыжо пырыс деч эшеат лавыранрак да мыскыньрак ыле. Полли кока адакат, öрмыж дене чыла мутым йомдарыше, поро шўмчонан озаватыш лекте. Пийым пырыс дечат чот ок йöрате да ужмыжат ок шу гынат, мисс Полли Поллианна ваштареш угыч нимомат ыштен ыш керт.

Ик арнят ыш эрте, Поллианна ала-кушеч урем гыч кушкедалт пытыше вургеман изи рвезым кондыш, тыгаяк кугу ўшан дене Полли кокажлан пўртышкў ончен илаш налаш темлыш. Тиде гана мисс Поллин чытышыже лекте, тудо тиде гана муо, мом тидлан каласаш. А чыла тидыже тыге лие.

Изарнян ик сўрал эрдене Поллианна адакат черле миссис Сноулан презе йол гыч ыштыме студеньым нангая ыле. Ынде нуно пеш сай йолташ лийыныт. Тиде келшымашлан Поллианнан кумшо гана мийымыже негызым пыштыш, миссис Сноулан тўрлў йўсыштат куаным кычалме модышлан туныктен кодымыж деч вара. Мутат уке, тудын эше чылажак сайын лектын огыл. Вет ўмыржў мучко тудо чылажымат эре йўрдымыш лукташ тыршен, но Поллианнан кумыл нўлтын полшымыжо, йонгылышыжым воштылмашыш савырымыже миссис Сноулан модаш тунемашыже вашке полшышт. Таче Поллианнан куанымыжлан мучаш уке, вет черле каласыш: студеньлан пеш чот куаненам, лач тудымак таче кочмем шуын. Кеч таче эрдене тудлан тыгай студеньым пасторын ватыже колтен улмаш. Тидым Поллианнанан омсалондемаштак Милли каласен шуктен ыле.

Поллианна лач тидын нерген шонкала ыле, кенета ўрдыжтў изи рвезым ужо.

Чаманымашым лукшо изи рвезе корно воктен канаве тўрыштў шинча да шке семынже кўзў дене ала-могай тоям шуэштеш ыле.

– Привет! – сўралын шыргыжал пелештыш Поллианна.

Рвезе тудым ончале да шинчаончалтышыжым вес вельш савырыш.

– Ну, привет, – мугыматыш тудо.

– Туге чучеш, тый презе йол гыч ыштыме студеньланат от куане ыле, – шыргыжале Поллианна, тудын ончылан шогалын.

Рвезе тыге-туге тарваныш, үмбақыже өрмалгыше шинчаж дене ончале да адакат нүшкө кўзыж дене шуэшташ пиже.

Изиш ала-мом шонен шогымек, Поллианна пеленже шаршудыш волен шинче. «Комитетысе даме-шамычлан тунемынам» да «тысе кундемысе йоча-влак укелан ом ойгыро» манын ўшандарен ойлен гынат, тудо южгынамже шке тагашыже-влак нерген шонкален. Садлан тиде вашлиймаш гыч мом-гынат налаш манын шонен пыштыш.

– Мыйым Поллианна Уиттиер маныт, – лыжган пелештыш. – А тыйым?

Рвезе адакат азапланен верыштыже тарваныш. Эсогыл йол ўмбакаат шогалале, но вара уэш шинче.

– Джимми Бин, – мугыматыш тудо, мыланем садиктак маншыла.

– Кузе сай! Ынде ме тый денет палыме улына. Лүметым каласымылан пеш рат улам... вет южышт тидым огытат ыште. Мый мисс Полли Харрингтонын пörтыштыжө илем. А тый кушто?

– Нигушто.

– Нигушто? Ну, тиде лийын ок керт, кажнат кушто-гынат ила, – чот палышыла ўшандарен каласыш Поллианна.

– Ну а мый – уке... кызыт. Мый у верым кычалам.

– О! А тиде кушто?

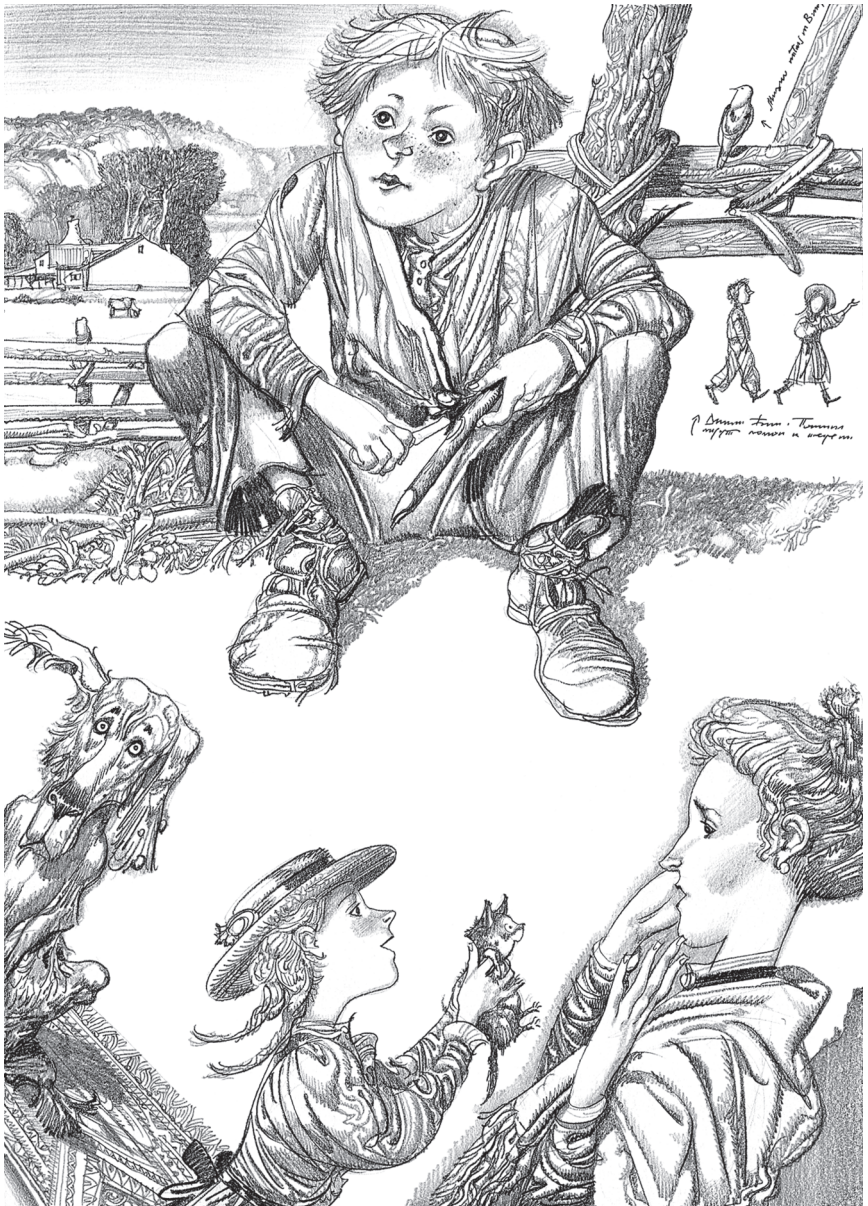
Рвезе ужмышудымынрак ончале:

– Окмак! Пуйто кычалам ыле, палем гын!

Поллианна вуйжымат рўзалтыш. Мутат уке, тиде рвезым сайлан туныктен шуктыммо огыл, да эшежым «окмак» манме кöлан келшен кертеш? Но содыки тиде ала-кө весе, кугыен да монь огыл ыле, а лач шкеж гай йоча гына.

– А кушто тый иленат... ончычшо? – йодо тудо.

– Ну, йодышет дене мыйым уренат шындет! – шўлалтыш рвезе, чытышыжым йомдараш тўнгале.

– Тыге ышташ логалеш, – ласкан пелештыш Поллианна. – Моло сеьын тыйын нергенет нимомат пален ом нал. Тый шуқырак ойлет ыле гын, мыланем шагалрак кутыраш логалеш ыле.

Рвезе воштылале, но тунамак шыпланыш. Воштылмыжо куанле да веселажак огыл ыле. Но вара угыч кутыраш тўналмекше, чурийже веселарак ыле.

– Йўра туалгын, колышт! Джимми Бин улам. Мый кызыт лу ияш улам. Вашке латикте лиеш. Кодшо ийын тулык йоча пўртыш логальым, но мый дечем поснат тушто йоча пеш шуко, садлан мыланем тушто верышат кодын огыл. Да нунын мыйым налмыштак шуын огыл. Ну, мый тыге шонем. Садлан мый тушеч куржым. Кычалам, кушто эше илаш лиеш, но але марте муын омыл. Мыйын илаш пўртем лиеш ыле гын... ну, тугай приют монь огыл, тыглай, директрисе олмеш авақ лийже. Шке пўртет уло гын, ешат лийшаш. А мыйын ешем уке, ачам колымо деч вара.

Ну вот, мый кызыт тыгай пўртым кычал коштам. Ныл вере тўчен ончышым... но нунышт ынешт нал... кеч мый нунылан ойленам: пашам ышташ тўналам! Ну вот, эше мом колнет? – пытартыш мутлаште йочан йўкшў чытырналтынат кайыш.

– Шучко! – чаманенак вашештыш Поллианна. – Иктат тыйым шкеж дек ынеж нал ыле? Мый тыйым пешак сайын умылем... ачам колышат, мыйынат иктат уке ыле, поро пашам ыштыше комитет гыч даме-шамыч деч молыжо, Полли кокан мыйым шкеж деке налам манын каласымешкыже...

– Поллианна вучыдымын шыпланыш. Чурийже тудын ала-могай шонымаш шочмо нерген ончыктыш. – О, мый тыланет пўртым муымат! – кычкырал колтыш. – Полли кокай тыйым налеш... мый палем, тудо садыгак налеш! Мыйым налыныс. Тыгак Флаффим нале, вара эше Баффим, нуным йўратыше иктат кодын огыл ыле да, нунылан нигуш пураш лийын. А нунышт улыжат пыры-

сиге ден пий веле улыт. Кайышна, мый палем, Полли кокай тыйым налеш! Тый эсогыл от пале, могай тудо поро да шыма!

Джимми Биның какши чурийыштыже илыш ылы-жалтме палдырныш:

— Чынак-чынак? Налеш, манат? Мый пашам ышташ тўналам, ончо, могай мый виан улам, — чыра гай кид-вургыжым чарамдыш, кидигыжым чумыртыш.

— Мутат уке, тудо налеш! Мыйын Полли кокай тў-нямбалне эн сай ўдырамаш... кызыт, кунам авам кавасе суксо лийын. А мыняре кокамын пөлемже уло! — малдыш Поллианна, йол ўмбақ төрштен шогале, рвезым кы-нервуйжо гыч руалтыш. — Тиде кугу-кугу пөрт. Такше ала тыланет, — пөрт дек лишемме годым ўдырын кумыл-жо печкалташ тўнгале, — тиде кугу пөртын чердакысе пөлемыштыже малаш логалеш гынат. Мыят ондакше тушто мален илышым.

Но тусо окналаште ынде сетке-шамыч улыт, сандене утыждене шокшо ок лий да карме-шамычат йолешышт ниным, кузерак гала... микробым огыт кондышт. Тый иктаж-гана тидын нерген колынат? Путырак онгай тиде, ўшане мыланем! Ала кокай саде карме нерген книгама т лудашет пуа, мутым колышташ тўнгалат гын... Тый мут колыштдымо лият гын, маннем ыле. А тыйынат вет мый-ын семьянак арават шуко, тушто воштончыш укедан куанаш веле тўнгалат, а окна гыч ончалме сўретет пыр-дыжысе деч ала-мыняр пачаш сөралрак. Тыгеже тыланет саде шыгыр пөлемыште малашет нимаят йокрок ок лий, мый ўшанем, — шўлештын кутыркала Поллианна да кенета умылыш: шўлышыжө ойлаш гына огыт кўлеш улмаш.

— Ну, тый пуэ-эт! — кычкырал колтыш Джимми Бин, тиде ўдырын чолга улмыжлан куанен да өрын, — мый эсогыл шоненат омыл, куржмаште иктаж-кө тынар шуко мутланен кертеш манын.

Поллианна воштылале.

– Тый тидлан куанышаш гына улат, – вaшештыш тудо, – моланже гын, мыйын ойлымем годым тый шып лийын кертат да шўлышетат ок кўрышталт.

Пўрт дек миен шуычат, нимыяр кокытеланыде, Поллианна шке корно йолташыжым путырак ўрмалгыше кокаж ончык намиенат шогалтыш.

– Полли кокай! – пайрем годсыла кычкырал колтыш. – Ончал, кўм мый муынамже! Флаффи ден Баффи деч ала-мыняр пачаш сай. Тиде вет чынже денaк илыше йоча тыланет... тудым воспитатлаш тўнгалашет. Да тудо чердакысе пўлемыште илаш келша... ну, тўнгалтыш жапыште, тый тидым умылет. Да тудо мыланем ойла, пешак, манеш, пашам ыштынем. Но эн шуко жапшым мый денем пырля модашыже ойырашыже верештеш!

Мисс Полли ондакше ош радына гай лие, вара икa-наште пеш чот йошкарген кайыш. Чыла умылыш тудо ала чылажак огыл, но мом умылымыжат тудлан утыж-дене лие.

– Поллианна, мом тиде ончыкта? Кушеч тиде лавыран йочаже? Кушеч тый тудым кондышыч?

«Лавыран йоча» ик ошкылым шентекрыла ыштыш да омса дек ончале. Поллианна веселан воштылале:

– Ах, конешне, мый палымым ышташ монденaм. Мый чылтат Пўрўен деч сайже омыл... Да тудо лавыран, тугаяк, могай ылыыч шке пўртышкет налмет годым Флаффи ден Баффи. Но мый шонем, тиде йоча нунын деч ала-мыняр сайынак ончалташ тўнгалеш, ну, тудым сайын гына шовын дене мушкын налмеке. Пий ден пырысымат тугак мушнас. О, теве монден кудалтем, – воштылале адакат. – Тиде – Джимми Бин.

– И мом тудо тыште ышта?

– Но, Полли кокай, мый але гына тыланет умылта-рышымыс! – кугун гына шинчажым почын шындыш. – Тиде – тыланет! Мый тудым тый декет кондышым, тыште илаш тўнгалже манын. Тудо пешак шке ешыжым да пўртым илашыже кычалеш. Мый тудлан каласышым,

кузе тый пешак порын мыйым шке декет кондышыч, тыгакак нална эше Флаффи ден Баффим, сандене тудын декат поро лий, моланже гын, кеч-могай пырысиге ден пий дечат тудо эн сай.

Мисс Полли кресле тупышко энгертыш, чытырыше кидше дене логаржым кучыш. Ондаксе вийдымылыкше тудым эше ик гана сенген кертеш. Уло вийым поген, писын рын гына кынел шогаде.

— Сита, Поллианна. Тыйын мом ыштыл коштмет гыч тидыже эн йӱрдымӱ. Пуйто мыланна кийылт коштшо пырысиге ден пий ситен огытыл, тыланет эше кондаш кӱлын урем гыч уремыште йодышт коштшо вургемдыме йочам, кудыжо...

Тиде татын йочан шинчаже вучыдымын волгалте, но тудо тунамак онгылашыжым кӱш нӱлтале, кок гана тӱрштымаште мисс Полли ончылно лие да чылт лӱддымын тура тудын ӱмбака ончал колтыш...

— Мый йодышт коштшо омыл, мэм, да мый тендан деч нимомат ом йод, ом нал. Мый, мутат уке, илемлан да кочкышлан йӱд-кече пашам ышташ ямде улам. Да мый омат ончал ыле тендан тошто пӱртдам, тиде ӱдыраш огеш каласкале ыле гын, могай те поро да шыма улыда. Вот и чыла! — Да тудо туп дене савырныш, пенгыдын тошкалын, пӱлем гыч лекте, айдеме лӱмжым кӱшнӱ кучен... тидыжак эше тудым путырак чаманаш таратыш.

— О, Полли кокай, — шортшаш гай лие Поллианна. — Мый шонышым, тудым мемнан дене верандаш рат лият! Мый ӱшаненам, тый куанет веле...

Мисс Полли кидым нӱлтале, тидыж дене пенгыдын шып лияш кӱштыш. Нервыже тудын ты гана ыш чыте. Ӗрдыж йочан «поро да ныжылге» мутшо эше пылышыштыже йонга, санденак шижеш — вийым йомдарыме пагытше тудын дек лишемынак лишемеш. Пытаргыш вийжым чумырен, шкенжым шке кидышкыже налын керте.

– Поллианна! – сырыш тудо. – Чарне-ян тиде мутетым йыгымым: рат, куанем – эр гыч тўналын кас марте! Мый шкемым туге шижаш тўналынам, вашке ушдымо лиям!

Поллианна өрмыж дене умшажым карыш:

– Но, Полли кокай, – тўрвыжым пыкше тарва-тыш, – мый шоненам, рат лият, мыйын куанымемлан... Ох! – Да, умшажым кидше дене петырен, пөлем гыч писын куржын лекте.

Джимми Бин сад корно мучашыш шуын ыле, тушан веле Поллианна тудым поктен шуо.

– Рвезе! Рвезе! Джимми Бин! Мый ойлынем ыле тыланет, кузе чаманем... – нелын шўлен кидшым руалтен кучыш.

– А мом тушто чаманашыже? Мый тыйым ом тиктакле, – пычкемышын вашештыш. – Но мый йодын коштшо омыл! – пешак виян ешарыш.

– Конешне, уке! Но тый кокайланат сырышаш отыл! – йодеш ўдыр. – Очыни, мо кўлешым мый шкежак ойлен моштен омыл, чыла-чыла сўретлашем кўлеш ыле. Тудо, чынжым гын, пешак поро да ласка, эреак тыгай лийын. Ах, туге мый тыланет пёртым да ешым муашет полшынем ыле!

Рвезе вачыжым нөлтале да каяш тарваныш:

– Нимат огыл. Шке иктаж-мом да муам. Шарне эше: мый йодышт коштшо омыл.

Поллианна шинчапунжым чумыртыш. Шона, витне. Кенета тудо савырныш, шўргывылышыже волгыдемын ыле.

– Колышт-ян, вот мом мый ыштем! Таче кечывал кочкыш деч вара поро пашам ыштыше даме-шамычын погынамашышт лиеш. Кольым, Полли кокай ойлыш. Мый тушто тыйын нергенет йодышым луктам. Тыге ышта ыле мыйын ачамат, кунам иктаж-мом пеш содор шукташ кўлын... язычник-влакым Юмо дек кондаш але черкылан у коверым налаш...

Рвезе шыдыжым ыш шылте:

— Мый язычник але черкылык ковер омыл! Да эше-же... А мо тиде тугай — поро пашам ыштыше комитет?

Поллианна тудын үмбак шинчам пашкартен да öрын ончале:

— Джимми, кушто тыйым туныктеныт? Палаш огыл, мо тудо тугай, поро пашам ыштыше комитет!

— Ну да йöра... Ойлымет ок шу гын... — ышталале унаже да ошкыл колтыш.

Поллианна тудым писын поктен шуо:

— Тиде... тиде... ну, тушто шуко даме улыт, иктеш погынат, ургат, кас кочкышым погат, черкылан полшат, түрлө үзгарым пуэдылыт да... эшеат шуко кутыркалат. Тиде — поро пашам ыштыше комитет. Нуно путырак поро улыт... ну, шукынжо мыйын, тушто, мөнгыштем. Мый тыште тугай даме-шамычым ужын омыл гынат, шонем, нунат поро улыт. Мый тачак нунын дек каем да тыйын нергенет каласкалем.

Рвезе адакат писын савырныш:

— Сита! Ала тый шонет, мый нунын ончылно шып шогаш да колышташ тўналам, кузеракын кока тўшка, икте олмеш ынде шуко, мыйым кўчен коштшо манын лўмдылаш тўналыт! Иктыжат мыланем — во ситыш!

— О, но тыланет тушко мийыманат огыл, — ўшандара Поллианна. — Мутат уке, мый шке каем да нунылан каласкалем.

— Тый кает?

— Да. Тиде гана ты пашам кўлеш семын ыштем, шонем, — ты йочан чурийыштыже порылык палдырнаш тўналмым ужын, вашке умбакыже шуйыш. — Мый ўшанем, нунын коклаште кеч икте да лектеш, кудо шке пörтышкыжö пурташ кöна да тыйым ешышкыже налеш.

— Мый пашам ышташ тўналам. Нунылан тидым каласаш ит мондо, — шижтарыш рвезе.

— Ит ойгыро, ом мондо, — сöрыш Поллианна куанже дене, ынде эше ик пашам ворандарен кертым манме

шонымашыже шулдырым пуыш. — Эрла мый увертарем.

— Кушан?

— Таче эрдене корнеш вашлийме верыштак, миссис Сноун пöртшö воктен.

— Йöра. Мием, — рвезе шыпланыш, вара шуялтыш:

— Пожале, кызытше приютыш пöртылам. Умылет, мыланем йёудым эртарашат нигушто... А мый таче эрдене веле куржынам ыле. Пöртылам манын омыл, ом пöртыл манынат шым сөрö, уке гын нуно мыйым уэш низаштат огыт пурто... Такше гын, мыйын шонымаште, приютышто икмыняр жап ом лий гын, кычалашыжак кө тўна-леш? Ешетак огыл вет. Нунылан чылажат садиктак, мый денем пашаштат уке!

— Мый палем, — ыштале Поллианна, умылен ончалын рвезым. — Ёшанем, эрла вашлиймаштына мыйын тыланет лиеш пöртат, тыгак у ешетат. Вашлиймешке! — кычкыралале да пöртшö могырыш корныжым виктарыш.

Тидын годым мисс Полли уна пöлем окна гыч нуным пычкемышын ончен шога ыле, кайыше рвезымат корно савыртышыш шумеш шинчаончалтышыж дене ужатыш. Кугун шўлалтыш, тошкалтыш дене вийдымын да айдалийже ошкедылын, кўш кўзаш тўнале; вийым уло капше дене пўрген, чыла вере шуршыла миен шушо мисс Поллим кызыт öрдыж гыч ончен от пале ыле. Пылышыштыже йочан моктеммутшо шокта: «Те тыгай шыма да поро кумылан улыда». А шўмыштыжö кызыт улылаш лийдыме пусталык ыле, пуйто ала-мом йомдарыш. Эрелан.

12 ГЛАВА

Поро пашам ыштыше комитетысе даме-влак ончылно

Тиде кечын поро пашам ыштыше комитетысе даме-шамыч погынышаш улыт ыле. Кечывал кочкыш Харрингтонмыт дене ик мут деч посна эртыш манаш лиеш. Поллианна такшым икмыняр гана кутыраш тўнал ончыш, но чыла ныл ганажат «мый рат улам» манмашеш шкежак чеверген шинче, умбакыже мутшо ыш кай. Визымше ганаже мисс Полли нойышыла вуйжым рўзале:

— Йōра-йōра, икшывем, ойло, пеш ойлынет гын, — кугун шўлалтыш. — Лучо ойлаш, тынар тидын верч тургыжланымешке.

Поллианнан ойганше чурийже волгалте:

— О, тау, кокай. Мый лўдам, пеш неле лиеш — тиде мутым ойлаш огыл... Умылет, мый пеш шуко жап тиде модыш дене модынам.

— Мом ыштенат? — кокаже угыч йодо.

— Модыш дене модынам... ну, тудо модыш дене, кудыж дене ачам... — Поллианна адакат «ача» мутышто чарнен шогале, пеш чот чеверген шинче, адакат ойлаш лийдыме мутым лукмыжлан.

Полли кокаже шыдеште, но нимом ыш каласе. Умбакаже кечывал кочкыш шып эртыш.

Изиш варарак Полли кока телефон дене пасторын ватыжлан таче поро пашам ыштыше комитетын погынымашкыже миен кертдымыж нерген ойлыш, тидым вуй корштымыж дене умылтарыш. Тидым колмек, Поллианна нимаат ыш ойгыро. А кунам мисс Полли шке пōлемышкыже кўзыш да почешыже омсам петырыш, Поллианна кокажын вуй корштымыжлан изиш ойгыраш тōчыш гынат, ыш керт. Тудо мōнгешла, кокажын погынымаште лийшаш огылжым пален, куанжым шылтен ыш керт. Тушто тудо ынде Джимми Бин нерген

йодышым луктеш! Такше алят монден ок керт, кузе кокаже Биным «изи йодышт коштшо» мане, тиде мут поро пашам ыштыше даме-влак коклаште йонгалтшаш огыл.

Поллианна пален: погынымаш кок шагатлан черке пелен рушарня школын пӧртыштыжӧ лиеш. Тиде мисс Поллин пӧртшӧ деч пел миль тораштырак. Сандене тушко корным висен нале, иктаж кум шагатланрак миен шушаш.

– Чыланат лийышт ыле, – шканже шке каласыш. – Вет тугат лийын кертеш – Джимми Биным шке декше тудо енгын налаш кумылжо лиеш, кудыжо кок шагатлан миен ок шу. Такше гын, «кок шагатлан» манме эреак кумытлан погынаш тӱнгалшашым ончыкта... комитетысе даме-шамычлан.

Сенен чактараш лийдыме гай чоткыдо вийым поген чумырен, Поллианна рушарня школын тошкалтышыж дене рынг тошккал кӱза. Омсам почо да вестибюльыш пурыш. Пырля чумыргымылан куаныше ўдырамаш-шамыч ляпкен шинчылтыт, воштыл колтат, тидыже зданийын тӱнг пӧлемже гыч раш шокта. Ик татлан гына кокытеланыше Поллианна тиде пӧлемыш омсам почо.

Кутырымышт ӧрмашым ончыктышо шыве-шыве дене леведалте. Поллианна ончыко лӱдынрак тошкале. Ынде вучымо тат лишем шуо да ўдыр кенета вийдымылыкым шижын колтыш. Вет тышке погынышо палыдыме ўдырамаш-шамыч тудын йӧратыме гыч огытыл ыле.

– Поро кече, поро пашам ыштыше комитет! – пагален, но тунамак тургыжланен, кокытеланенрак пелештен колтыш тудо. – Мыйым Поллианна Уиттиер манын лӱмдат. Мый... мый шонем, тендан кокла гыч иктажше мыйым палат дыр. А мыйже гын тендам чыландам ик лӱм дене гына палем: поро пашам ыштыше комитет.

Пӧлемыште шып лие. Южо ўдырамашыже мисс Полли гоч тиде ӧрыктараш тунемше изи ўдырым пала, саде кокаже нунын комитет членланак шотлалтеш, но

иктат ок умыло, тиде минутышто ўдырлан кузе вашешташ?

– Мый... мый тольым тендан ончышаш паша радамышке эше ик йодышым шындаш, – тутыненрак шуя умбакыже Поллианна, икмагал шып шогымеке, ачажын тыгай годым кучылтмо мут-шамыч вуйышкыжо толын пурат.

Погынышо-шамыч коклаште гўжлалыч.

– Тиде... тиде вет тыйын кокат тыш колтен, шергаканем? – мисс Форд, пасторын ватыже, йодо.

Поллианна изишак чевергыш:

– О, уке. Мый йөршеш шкевуя тольым. Умыледа, тыгай комитет-шамычын пашашт мыланем пешак палыме. Нуно мыйым ачам дене пырля туныкташ полшенит. – Ала-кудо дамыже нервным кучен кертде люргыжале, а пасторын ватыжым шўлык авалтыш.

– Сай, шергаканем. А йодышетше могай?

– Тиде... тиде Джимми Бин нерген йодыш, – шўлалтен лукто Поллианна. – Тудын пёртшө уке, тулык приют деч молыжо, а тудыжо утыждене темын да Бин тушто огеш кўл... шкеже тудо тыге шона. Да тудлан кызытак пёрт кўлеш, весе – иктаж-могай чылт тыглай пёрт, тушто директриса олмеш ава лийже ыле... ешыжат адак, кудыжлан ниможат садикте огыл... Вашке тудлан латик ий темеш. Мый сандене шоналтышым, тендан коклагыч иктажше ала тудым шкеж дек ашнаш налын кертеш... шке ешышкыже.

– Да тыгайже колалтын мо? – ала-көн вудыматымыже шоктыш, Поллианнан ойлымыж деч вара тымыкым кўрльö. Поллианна йырым-йыр лўдын ончале.

– О, эше мый монденам ойлаш: тудо вет пашамышташ тўналеш! – шокшын ешарыш.

Но тугакак тымык. Вара иже даме почеш даме шке йодышыштым пуэдаш пижыч. Вашке гына чыла историй рашеме. Да чыланат тиде йодышымак кангашымашке ушнышт, кеч кутырмаштыт лыжганжак ыш шокто гынат.

Поллианна колышташыже колыштеш, но утыр да утыр тургыжлана. Мом тудо кольцо гын, шукыжым ыш умыло. Икмыняр жап эртышат, улымыш: нине даме кокла гыч иктыжат шке пöрт омсажым Джимми Бин ончылно ынеж поч! Туге чучо, пуйто кажныже тыге шонат: икмынярын тидым ыштен кертыт, кудыштын эрге йочашт уке. Но мөнгышкө налаш көнышö иктат ыш лек. Вара Поллианна кольцо, кузеракын пасторын ватыже комитет Джимми Биным ашныме да туныктымо пашам шке ўмбаке налын кертме шотышто öкымынрак ойым лукто; лучо, мане тудо, Индийысе изи язычник йоча-шамычым йол ўмбаке шогалтышашлан ойырымо кугу оксам тиде пашашке колташ. Тудын деч вара мутым шукын ойлышт. Шукышт эше кычкырен-кычкырен лўшкышт, чылан иканаште ойлаш тыршен. Коклашт гыч шангысе дечат чот шыдешкен кутырышат лекте. Раш лие. Нунын комитетышт Индийысе миссионер пашалан шуко оксам ойырымыж дене чаплана. Шуко дамыже тений нунын комитетышт Индийыш шагалрак оксам колта гын, вожыл колена манын кычкырышт. Тидын шотыштыжо мо йонгалте гын, чылажымак Поллианна-налан умылаш пўралтын огыл ыле. Туге лекте: нунын оксаштым могай пашалан кучылташ тўнгалыт – нунылан керек, тольык вес комитет деч тиде пашалан ойырымо графаште оксашт нунынат шагал огыл лийшаш; отчет дене кылдалтын – лўшкышт, а спискым лач нунын комитетыштак веле эн кугу оксам ойырымо дене вуйлатышаш! Но чынжым гын, нуно тыге шонышаш огытыл ыле! Чыла тидыже умылаш лийдымыш савырныш. Сандене Поллианна уремыште лийын колтымыжлан путырак куаныш, яндар южым шўлалтыш. Тидын годымак шўлык темдаш тўнгале: эрла Джимми Бинлан поро пашам ыштыше комитетын чыла оксам Индийысе изи йоча-шамычым йол ўмбаке шогалташ колташ ыштыме пунчалышт дене палдарыман, а шкеныштын олаште ик изи йочалан огыл, молан манаш гын, ик

йочалан полшымо паша отчетышто нимо семынат ок ончыкталт, кузеракын вашештен ыле шинчалыкым чийыше ик дамычке.

«Мутат уке, язычник-влаклан оксам пуымаш уда паша огыл, да мый тидын ваштареш омыл, – шўлештеш шўлыканше Поллианна, мўнгў кайыме корныштыжо тидымак веле шонкала. – Но нуно шкеныштым туге кучат, пуйто воктеныштак илыше рвезе-влак кузе илат – нунылан садикте, нуно мўндырнў илыше-влак нерген гына шонат. Мый гын нунын олмышто тыге ыштем ыле: шкенан дене Джимми Бин кузе кушкеш – тидыже кўлешанрак, отчетышто окса чот кугемме ден таастарымаште!»

13 ГЛАВА

Пендлетон-Хилл чодыраште

Поро пашам ыштыше комитетын пöртшым шентелан коден, Поллианна йолжым шкеныштын пöрт могырыш ыш виктаре. Тидын олмеш Пендлетон-Хилл дек савырыныш, чодыра дене леведалтше кўкшö чонгаташке. Тиде неле кече ыле, «каныш» гынат (ургымо да кухнышто заданийым шуктымо деч яра чүдö кечылам тыге манеш тудо), Поллианна ўшанен: Пендлетон-Хилл чодырасе ужар тымыкыште коштмо деч моло сайже лийынат ок керг. Теве тудо икшырымын тошкештын, корно дене курык ўмбака кўза, кечын тупшым пелтымыжымат шотыш ок нал.

— Мönгышкö мыланем визытат пелылан миен шуман, — шканже ойла тудо, — пöртылашыже ужар чодыран корным ойырен налам гын, путырак сайыс, тидлан лийын, эн чонгаташкыжак кўзыман гынат.

Пендлетон-Хилл чодыраште чылажат тугай сöрале! Поллианна тидым ондак коштмыж дене сайын пален налын. Но таче чодыра — чылт ужар йомак, молгунамсе дене от тагастаре, Джимми Бин шотышто таче нимогай сенгымашке шуын ыш керг гынат. Кузе эрлаже ынде тидым увертарыман гала?..

— Комитетысе чыла даме-влак тиде чонгаташте кызыт пырля лийыт гын, могай сай ыле, тынар шуко мутым кугу йўкын ойлышо-шамыч, — яндар канде кавам ончышыжла кугун шўлалта тудо, чыла пушенге тиде кандыште куанен йўштылеш. — Мый ўшанем, тыште лийыт да тыгай сылным ужыт гын, Джимми Биным көжö-гынат да шкеж деке илаш налеш ыле, — пенгыдын пелештен колта, шкенжын чын улмыжлан ўшанен.

Кенета тудо вуйым нöлтале. Ала-кушто ончылно пий оптымо йўк шоктыш, да шукат ыш лий, ваштарешыже изирак пинеге толын лекте.

– Салам, пинеге, салам! – пелештыш Поллианна, парняжым модыктылын, да йолгорным шымленрак ончале. Ала-кунам икана тудым ужмыжла чучеш. Тунам пинеге Пөръен дене пырля ыле, ну, мистер Джон Пендлетон дене. Тидын ганат озажымат ужам дыр, шоналтыш ўдыр. Икмыняр минут чыла вере вуйым савыркалыш, вучыш, туге-гынат иктат уке ыле. Вара иже пийым тўсленрак шымлаш пиже. Тудыжо шкенжым таче ала-молан вес тўрлынрак куча. Оптымыжым чылт ок чарне, кўчыкын да чўчкыдын опта, пуйто иктаж-кушто лийше азапым шижтара, тышке-тушко Поллианнан ончылныжо тўрштылеш. Изиш лиймеке пий йомо, вара адакат толын лекте, ындыже йолгорно деч ўрдыжкыла пурыш, пикш гай ончыко чымалте, но вашке, пеш чўчкыдын оптен, мўнтеш кудал тольо.

– Уке, уке, тиде йолгорно мўнтў ок нангае, – воштылале Поллианна, ончычсо йолгорныж денак ошкылын.

Но пийын пуйто ушыжо каен. Тышке-тушко, тышке-тушко Поллианна деч йолгорно дек кудалыштеш, ўдырым авыркала, пеш оптен йўсын йынгысалта.

Йошкар рўдангыш гай пунжо оварымыла коеш, изи капшат утыр чулымештын, сўрвален ончышо шем шинчаже ойган, моло огыл – полшаш йодеш, очыни. Тидым ынде Поллианна улымыш, сандене пий почеш кайыш.

Пий пеш чот писын ончык кудале. Шукат ыш лий, Поллианна пийын койышыжо молан вашталтмым пален нале: курыкон тўналтыште, йолгорно деч тораште огыл, чылт тарваныде ала-кў кия.

Поллианнан йол йымалныже кушко укш тодылалте да кийышет вуйым нўлтал ончале. Лўдмыж дене ўдыр кычкырал колтыш да тудын деке лап лие:

– Мистер Пендлетон! О, тыланда неле мо?!

– Неле? О уке, мый такак кечым ырыктен кием, – малдыш тудо чытамсырын. – Кольшт-ян, мом тый палет да мыланем полшаш мом ыштен кертат? Ушетше кунаррак уло?

Поллианна шўлышым нале, чон йодмыжлан келшышын, кажде йодышыжлан черет дене вашешташ тўнгале:

– Мый... мый шукужак ом пале, но иктаж-можым ыштен кертам. Комитет гыч даме-влак шукушт, миссис Роусон деч молыжо, ойленыт, пуйто мый писын шонен моштышо улам. Ик гана мый тидын нерген кутырымштым кольым – нуно пален огытыл, мый колам манын.

Пөръен шўлыкын шыргыжалаш төчыш:

– Йөра, йөра, титакем кудалташ йодам. Тиде чылажат ты каргыме йолем верч лие. Ынде тўткынакын колышт. – Ик татлан шыпланыш, нелынак йолаш кўсенышкыже кидшым чыкалтыш. Сравоч тўшкам луктын, иктыжым тушеч пыкшерак ойырыш, кугыварня ден кошарварняштыже ишен. – Тиде корно дене вик ошкыл, вич минутрак кайыбек мыйын пөртем ужат. Тиде сравоч porte-cochere йымалсе шентел омса деч. Тый палет, мо тиде тыгай?

– О да, сэр! Кокайын тушто веранде уло. Мый ик гана эсогыл леведыш ўмбалныже маленам, йўдым... мален колтенжак шым шукто... нуно мыйым верештыч.

– Мо? Ну, йөра, сай. Пөртыш пуру да вестибюль гоч ошкыл, вара ончыл пөлем гоч – тушто омсам ужат, эн шентел мучаште. Тушто возен шинчыме кугу ўстел уло, пөлем покшелнак. Тушто телефоным муат. Телефон дене пайдаланен моштет?

– О, да, сэр! Ик гана, кунам Полли кокай...

– Кызыт Полли кокат дене пашанат уке, – мане Пөръен да чот корштымо дене чурийже шупшылалте, капшым тарваташ төчышат. – Телефон книжкаште доктыр Томас Чилтонын номержым му. Туштыракак книжка лийшаш, такшым телефон воктенысе ишкыште кечышаш. Но тушто, очыни, уке. Книгам ужат гын, тудым тўжвал тўсшө дене пален кергат мо?

– О, да, сэр! Телефон книгам ончышт шинчылташ

мый пеш йөрәтем, Полли кокайыным. Тушто тунар онай фамилий уло да...

– Доктыр Чилтонлан ойло, Джон Пендлетон Изи Пүркыт курыконг йымалне Пендлетон-Хиллыште пудыргышо йолан кия. Тек тудо носилка да нумалшешамыч дене пырля толеш. Тудо пала, тидын деч посна эше мом ышташ күлеш. Ойло эше, пөрт гыч нангайыше йолгорно денак толжо.

– Йолым пудырген улыда? О, мистер Пендлетон, тидыже вет пешак шучко, – кычкырале Поллианна. – Но мый жапыштыже тыш логалмемлан рат улам. Мый шкеже полшен ом керт...

– Кертат, тольык шижалтеш, ынет ыште! Кай да ыште, мом мый ойлышым, да чарне тототлаш! – йөсын гына пенгыжалтыш Пөръен.

Шортын колтышо Поллианна корныш тарваныш.

Саде пөртым ондакат ужалтын, но тынар лишкыже ик ганат чакемашыже верештын огыл ыле. Сур кү дене чонген шындыме кугу пөрт лүдыкта веле, веранде, колоннаде, путырак кугу омса... Чарналтен, кугу олыкым эртыш, пөрт йыр савырныш, каласыме омсам вереште. Сравоным чот ишыктыше парняже-влак тунгылгенытат, көгöным почаш вий шуко кайыш. Пытартышлан омсам пүчкеден-түрлен кучыктымо неле омса петляштыже нелын савырныш.

Поллианна шүлышым шылтыш. Шижеш, каже минутшо пеш шергакан, но садыгак чарналтыш, вестибюль гоч кумда да пычкемыш ончыл пöлемым ончале, шотшо дене лүдö. Икте почеш весе түрлö шонымаш вуйышто пöрдеш. Тиде Джон Пендлетонын пöртшö; «Тайный пöрт»; тышке але иктат йолым пыштен огыл, озаж деч моло; пöрт, кушто ик шкафыштыже айдемлу-леге аралалтеш. Тиде шучко пöлемла воктеч ынде шкетланже эртыде ок лий, телефон дене доктырлан йынгыртыман да каласыман: тиде пöртын озаже кызыт кия...

Ўдыр эсогыл кычкыралынат колтыш, нимом тетла ончыштде, мардеж семын ончыл пөлемым куржын эртыш да вес могырысо омсам почо...

Ўдыр кугу да шемалге түсан мебель да окнашовычлан көра пычкемыш пөлемыште лие. Но кече шичме вельш лекше окна гыч кечыйол пура да кўварышке кужу-кужу шөртнө корным куэн пыштен, каминышке пыштышашлык пум оптымо вүргене оратам чевертен шынден, тыгак кугу үстембалне пөлем покшелне никель дене чолгаланыше телефоным утыр йылгыжтара. Йолварнявуйжо дене Поллианна лач тиде үстел воктек куржын мийыш.

Телефон книга ишкыште ок кече ыле, ўдыр тудым кўварвалне муо. Поллианна книжкам нөлтале, чытырыше кошарварняжым «Ч» букван колонко-шамычым Чилтон фамилий марте йыген волтыш. Шукат ыш эрте, воштырын вес мучаштыже доктыр Чилтон шкежак йүкым пуыш. Да икшыве тудлан, чытырен-чытырен, мистер Пендлетонын мом ойлаш кўштымыжым луктын пыштыш, кокланже доктырын кўлешан йодышыжлан раш вашмутым пуэдыш. Тидым ыштен пытарышат, трубкам пыштыш. Шкеже кугу пашам ыштен пытарышыла шүлалтыш. Йырым-йыр вуйым ик гана савырымат ситыш ужашыже, мо-мо тудым йырым-йыр авырен шога. Йошкар драпировко – пырдыжлаште, пырдыж воктенак шуко-шуко шкаф, пеш шуко книга-влакым аралыше, шүкшак дене темше кўвар, шот деч посна түрлыжымат оралыме үстембал, пеш шуко петырналтше шкаф омса (кажныж шентелне айдемлулеге шоген кертын!) да пурак, пурак, пурак – чыла вере, кушко гына от ончал. Ўдыр ончыл пөлем гыч изи кайыкигыла чонгештен лекте, неле омсажым пеле почылтшымак коден ылят.

Икмыняр жап эртымек, Поллианна адакат черле воктенак ыле – эсогыл Пөръенланат жап шуко эртымыла ыш чуч, тунар кўчык жапыште чонгештен, мо кўлешым ыштен толын шуктен тудо.

– Ну, мо? Кӱргышкӱ логал шыч керт мо? – йодо тудо. Поллианна шинчажым кугун каралтыш.

– Конешне, кертым! Вет ынде мый тыште улам, – вашештыш тудо. – Пӱртыш пурен ом керт гын, мый тыште лиям ыле мо? Доктырат вашке тыштак лиеш, носилка, еҥ, тулеч молат – чыла, мо кӱлеш. Каласыш: палем, мане, кушто кычалаш, сандене тудлан корным ончыкташ кодмо ок кӱл ыле. Вот и мӱнгеш пӱртылым. Тендан дене пырля лийнемат.

– Чынак? – веселан огыл шыргыжале пӱрӱен. – Тидын дене мый ала-мо семын куаненам манын ом керт. Мыйын шонымаште, тый веселарак обществом шканет муын кертат ыле.

– Пешак шыде улыда да тыге ойлаш тунемын улыда мо?

– Туге, чоным почын каласыметлан тау.

Поллианна садыгак шыргыжале веле:

– Но те тӱжвач веле шыде улыда... а кӱргыштыдаже шыдылык ик пырчат уке.

– Да ну! Кушеч тый палет? – игылтынрак йодо тудо, вуйжым вес семынак пышташ, тидын годымак капшым верешак кодаш тӱчен.

– О, тидын нерген шуко ойла... теве, мутлан... пийым кузе, йӱратыде, тыге шыман ниялткалаш лиеш? – Каласыш ӱдыр, пийын порсын гай шыма межыштыже улшо вичкыж-кужу парнялажым ончыктен. – Оҥай, а вет еҥ-шамыч дене танастарымаште, пий ден пырыс айдемын кӱргӱ чонжым сайынрак палат, туге? Айста, вуйдам сайынрак пышташ полшем, – пытарыш тудо йӱршын вучыдымын.

Пӱрӱен адакат логар аҥыш шумеш толшо корштымыж дене шинчажымат кумалтыш, пыртак эҥыралтенат колтыш, но содык вараже пален нале: изи ӱдырын эрдые кӱ лаке деч пушкыдырак улмаш.

– Ну, тыгеже... каньылырак, – шып гына тӱрвыжым тарватыш.

Тетла тудо йўкым ыш лук. Чурийышкыже ончен, ўдыр шоналтышат эше: мален ыш колто дыр? Уке ала-мо. Тўр-выжым пешак чот ишен. Очыни, ынеж йынғысе, шоналтыш ўдыр. Поллианна, чыла тидым ончен, шкежат тевак йўкын шортын ок колто, кугу да пентгыде пөръен капын тыге вийдымын кийымыжым ужын. Парням ошеммеш кормыжтышо кидше умбалнырак пел могырышто кия, огешат тарваныл. Весыжым кормыжталаш вийже кодын огыл ала-мо, парнялажым шаралтен да кидшым пийын капышкыже пыштен. Пийжат пешак ойган шинчаж дене озажым чаманен онча да тыгак тарваныде кия.

Минут почеш минут пыкшеракын эрта. Кечат верже гыч тарванен да эркын гына шкенжын шичме верышкыже волынеже, пушенге йымалне ўмыл чылт чока ужарге-шеме лийнеже. Поллианнат шып гына тарваныде кия. Ала-могай изи кайык чурий воктечшак чонештен эртыш, ур, ўлык волен, Поллианнан нер воктечшак тўрштыл эртыш, вужга поч юапше эсогыл шўргыжланат чучын кодо. Тунамак саде урын шинчаже ласкан кийыше пий ўмбач ыш коран. Теве пий пылышыжым шогалтыш да изи йўкын йынғысалтыш, вара кўчыкын чотак опталтыш. Шукат ыш эрте, шуко йўк шокташ тўнгале, Поллианна нунын озыштымат вашке гына ужо — кум пөръен носилке да тўрлө ўзгар дене. Эн кўкшө капанже — коваште кандалгымешке йытыран, йыклык нўжмө онгылашан айдеме, шинчаже пешак порын онча — ўдыр иканаште тидым шекланыш. Ўдыр тудым ондакат ужын да доктыр Чилтон семын пален, — теве тудо толеш ынде, куштылгын да писын ошкылын.

— Ну, мыйын изи гына леди, медшўжар рольым модат аман, кузеракын мый тыште ужам!

— Уке шол, сэр, — шыргыжале Поллианна. — Мый тудын вуйжым веле кучышым... Нимогай эмымат, ик чўчалтышымат пуэн омыл. Но мый рат улам, тиде верыште лиймемлан.

— Мыят, — мане доктыр да шке пашажым тўнгале.

14 ГЛАВА

Презе студень шотышто йодыш

Джон Пендлетонын йолым пудыртымо кечын Поллианна кас кочкышлан варашрак кодын тольо, но нимогай уто-сите шомак ыш лек.

Омса воктелан тудым Ненси вашлие.

— Ну, толын шуыч, — пешак куанен гына пелештыш тудо. — Шымытат пелат эртен.

— Мый палем, — вашештыш Поллианна азапланен. — Но мый чынымак ойлем... титакан омыл. Да эше мый шонем, Полли кокаят вурсаш ок тўнал.

— Тидым ышташ тудлан ок верешт! — мане Ненси пугырак куанышын. — Тудо вет каен!

— Каен? — өрө Поллианна. — Тый мо, каласынет, пуйто чыла тиде мыйын верчем? — ушышкыжо тиде татыште шукерте огыл лийше сўрет-влак тольыч, кудышт верч Поллианна титакан улмыжым умылен: пий, пырыс да эше вот саде уремыште перныл коштшо йоча, кудыжо кокажлан ыш келше, ойлаш чарыме «рат» да «ача» мут-влак, кудышт садикте ўдырын йылмыж гыч лектыныт. — О, тиде вара мыйын верч мо?

— Тыйын верчет гына огыл, — воштылын вашештыш Ненси, — кунарже Бостонысо родыж верч, тудыжо вучыдымын колен колтен. Мисс Полли срочный телеграммым тыйын укет годым нале. Кум кече гыч иже толеш. Ынде, кузе мый ўшанем, ме тый денет йомартлын илен кертына! Пўртыштө лач тый да мый гына эн кугу оза улына, коктын, коктын!

Поллианна, шижалтеш, тидлан ыш куане:

— Куанаш? О, Ненси, но тидыже вет тойымаш!

— Тойымылан вет огыл куаненамже, а тудлан, кузеракын тый... — Ненси кенета шыпланыш, тудын шинчаже пырысынла йылгыжалте. — Пуйто тый мыйым саде

модышет дене модаш туныктен отыл, — шылталышыла пелештен колтыш.

— Мый нимомат ыштен ом керт, Ненси, — тореш каласыш, вуйжым рўзалтен. — Тиде тугай паша, тудым модыш коклашке нигузе пурташ ок лий... Тойымаште нимо тугайжат уке, молан куанаш лиеш ыле.

Ненси воштылале.

— А ме куаненат кертына. Палет, молан? Тиде вет мемнам огыт тойо, — мане тудо ласкан гына. Но Поллианна тидым ыш кол. Тудо Джон Пендлетон дене мо лийме нерген мутым лукто, да минут гыч Ненси тудым умшам тўчде колышташ тўнгале.

Вес кечыжын палемдыме верыште Поллианна Джими Биным вашлие. Кузеракын вучаш лиеш ыле, Джими, тудын олмеш ала-могай индий йоча-шамычым чаманымым колын, куанаш ыш тўнал.

— Тыште өрашыже, шонет гынже, нимолан, — шўлалтыш тудо. — Кём от пале, нуным палымет деч эн чот чаманет шол... Тудо вет тугак ышталтеш. Вес тарелкан тўрыштыжő кийыше шыл эре кугунак коеш. Мыйымат саде тўня тўрыштő тугак чаманен ончалышт ыле, кузе ме тышеч нуным чаманена. Вот, сай лиеш ыле, Индийыштыже мыйым иктаж ен ашнаш налеш ыле гын!

Поллианна совыжым пералтыш:

— Конешне, вот тидак, Джими! Мый тыйын нергенет мыйын поро пашам ыштыше комитетыш возен колтем. Нуно кеч Индийыште огытыл, а кече шичме верыште... но тидат пеш чот мўндырнő, саде вел семьянак. Тыят тугак шонет ыле, мыйын семян тудо вел гыч тыш толат ыле гын!

Джиммин чурийже волгыдеме:

— Тый шонет, мыйым нуно... чынже денак... налыт?

— Налде! Нуно Индийыш рвезе-шамычым ончаш оксаштым огыт колто шонет? Нуно вет тугат модаш тўнал кертыт, пуйто тый изи гына индийысе рвезе улат.

Мыйын шонымаште, ме тыште нунын деч тунар мўндырнӧ улына, отчетыш пурташ огытат шоналте. Чыте-ян. Мый нунылан воземак. Мисс Уайтлан увертарем. Уке, лучо мый миссис Джоунслан серем. Миссис Уайтын эн чот шуко оксаже уло, но пуаже эн шуко лач миссис Джоунс гына. Мый шонем, мемнан даме кокла гыч кӧжӧ-гынат тыйым ашнаш налешак.

– Пеш сай ыле. Толзык возаш ит мондо, мый кочкышлан да вуй ўмбалне леведышлан пашам чот ышташ тўналам, – ешарыш Джимми. – Мый вет йодышт коштшо омыл. Бизнес, тудо, бизнесак такше, поро пашам ыштыше комитет дене кылдалтат гынат. – Тудо шып шинчыш, вара ешарыш: – Мыланем лучо дыр тышанак кодаш, куштыжо мый кызыт улам... Тыйын вашмутым налмешкет.

– Туге улде мо! – вуйым савалтыш Поллианна. – Мый тунам палш тўналам, кушто тыйым муаш. Нуно налытак, мый ўшанем, вет тый нунын деч пеш мўндырнӧ улат. Теве Полли кокай мўндырнӧ улмемлан кӧра мыйым налын огыл мо? Налын! Колышт-ян! – кычкыралынак колтыш. – Кузе шонет, Полли кокайлан мыят Индий гыч ўдыр улам улмаш гын веле?!

– Тый эн онгай ўдыр улат, кӧм мый палем, – Джимми куанен пелештыш да каяш тарваныш.

Пендлетон-Хиллыште лийше азап деч вара арнярак эртен кайыш, Поллианна ик эрдене кокаж деке мийыш:

– Полли кокай, тый тореш от лий гын, лиеш мо тиде арнян студеньым мый миссис Сноулан огыл нангаем гын? Шонем, тиде гана мисс Сноу... огеш шыдешке.

– Поллиана, мом эше тый шонен луктынат? – шўлалтыш тудыжо. – Могай тый тыглай огыл йоча улат!

Ўдырын сангаштыже куптыр-шамыч погынышт.

– Полли кокай, а могай тиде – «тыглай огыл»? Ик-таж-кӧ тыглай огыл гын, тудо тыглай лийын ок керт мо?

– Конешне, уке.

– О, тугеже, чыла сай! Мый рат улам тыглай огыл улмемлан, – волгалте Поллианна. – Умылет, мисс Уайт эреак ойла ыле, пуйто мисс Роусон – тыглай ўдырамаш... да путырак чот тудым чытен кертын огыл. Нуно эреак вурседалыныт да ачамлан... уке гын, мый ойлынем ыле, нунын коклаштышт тыныс лийже манын аралаш мыланна пеш шуко вийым пышташ кўлын, моло ўдырамаш кокласым комитетыште танастараш гын, – каласыш Поллианна, йонгылышрак ойлен колтымыжым тўрлаш тўчен. Тиде Поллианнам кок могыр гыч кок шучкылык темдыме гай ыле, икымше – ачаже черке да комитет кокласе улыдымашым ойлышташ пешак чот чарен ыле, тиде – Сцилла, а весыже – кокажын ача нерген мутым колмыжак ок шу, тидыже – Харибда¹. Нунын коклаште вўд дене пушым вончыктараш кўлмў гай ыле тудлан.

– Ну, йўра, йўра, – мисс Полли ўпкеленрак каласыш. – Ме тый денет кеч-мом огына ойло гынат, тый эреак комитетысе даме-шамычым тушко шўшкын шындет.

– Да! – куанен колтыш ўдыр. – Тиде тыгакак дыр. Но, палет, нуно мыйым туныктеныт да...

– Сита, Поллианна, – йўштын чарыш мисс Полли. – Ну, мо тушто студень денет?

– Нимо тугайже, мо тыланет келшен огеш керт, Полли кокай! Мый тыге шонем. Ондакше студеньым мый нумалам ылыс, тиде ганат, мыйын шонымаште, мяяк нумал кайышаш улам. Тиде ганаже – тудлан... Умылет вет, койкышто пудыргышо йол дене кияш мисс Сноун пўрдал кийымыж гаяк ласка огыл. Ик-кок гана гыч вара чылажат угыч тудланак лиш...

¹ Сцилла ден Харибда – тошто грек мифлан келшышын, кок лўдыкшў янлык, пуйто нуно Мессинский проливын кок велне сер воктен кугу кок курыконьышто иленыт да теңызыште ийын коштио-шамычым нелыныт (Сцилла ден Харибда коклаште лўдыкшў кок вел гычшат иканаште толын шоген). – Кусарыше деч.

– «Тудо»? «Пудыргышо йол»? Мом тый ойлыштат? Поллианна тудын ўмбаке ўрын ончал колтыш. Да шўргыштыжў тыматле кумыл ылыже.

– Ах, да, мый монденамат! Тыйже вет нимомат от пале. Тыйын укет шенгеч чыла тиде лие. Бостоныш кайыме кечыштет мый тудым чодыраште верештым, пўртшымат мыланем почаш да тушеч телефон дене докторым, тудын польшкалышыже-влакым ўжаш логале, эше мый тудын вуйжым пулвуйыштем кученам, да шуко молат лийын. А вара мый кайышым, туддеч вара ом пале, мо тудын дене. А тиде арнян, кунам Ненси миссис Сноулан студеньым ямдыла ыле, шоналтышым: пеш сай ыле тиде студеньым тудын олмеш весыжлан нангаен пуаш. Лач тиде гана веле! Полли кокай, тидым ышташ мыланем лиеш?

– Да-да, конешне, – кумылдымын келшыш мисс Полли, изишак нойышо. – Но кў, маньыч, тиде айдемыже?

– Пўрўенг. Вес семынже Джон Пендлетон.

Мисс Полли тевак пўкенже гыч тўрштен кынелеш.

– Джон Пендлетон!

– Да. Ненси мыланем тудын лўмжым каласыш. Ала тыят тудым палет?

Мисс Полли ыш вашеште. Тидын олмеш йодо веле:

– Тый тудым палет?

Поллианна вуйжым савалтыш.

– О да, – шуялтыш вараже. – Тудо мыланем эреак шыргыжеш да кутыра... ынде. Тудо тўжвач веле пешак сырышын коеш, умылет? Мый туддек каем да студеньым пуэм. Ненси мане, тудо ямде, шанге кухныш пурен лектым да... – ыштале Полли омса дек миен шумо пел корныж гыч.

– Поллианна, чыталте-ян! – мисс Поллин йўкшў торжан йонгалте. – Мый шке мутем мўнгеш налам. Тиде студеньым молгунамсе семынак миссис Сноу налшаш. Вот и чыла. Ынде каен кергат.

Поллианнан чурийже шўлыкане.

– Но, Полли кокай, мисс Сноу дене тиде эреак лиеш. Тудо эреак черле кодеш да эше шуко-шуко ала-момат налеш, умылет? Но, а тудо вет йолым пудыртен. А йол пудыргымо курымешлан огыл... мыйын шонымаште, тудо вашкерак тўрлана. Арня ынде тудо пудыргышо йол дене кия.

– Да, мый шарнем. Колынам ыле, кодшо арнян мистер Пендлетон дене азап лийын каен, – йўштынак ойла мисс Полли. – Но мый студеньым Джон Пендлетонлан колташ нимогай амалымат ом уж, Поллианна.

– Мый палем, тудо шыде... лач тўжвач ончымаште веле, – мане шўлыкын. – Тидланак тудо тыланет ок келше дыр. Мый вет ойлаш ом тўнал, пуйто тиде студеньым тый колтенат. Каласем: тиде лач мый дечем веле. Тудо мыланем пеш чот келша. Тудлан студеньым намиен пуаш кугу пиал лиеш ыле.

Мисс Полли адакат огеш кўл маншыла вуйым рўзалтыш. Вара шогале да путырак тыглайын йодо:

– Пала мо тудо, кў тый улат, Поллианна?

Ўдыр йоча шўлалтен колтыш:

– Мый шонем, уке. Мый икана вашлиймына годым ойленам ыле, но тидын деч вара лўм дене мыйым ик ганат ойлен огыл.

– Пала мо, куштырак илет?

– О, уке, мый тидым тудлан каласен омыл.

– Тугеже огешат пале мыйын акамын ўдыржў улметым?

– Уке, шонем.

Минут чоло эртыш. Мисс Полли ўдырым онча, но туге чучеш, пуйто тудым огеш уж. Ик йол гыч весыш тошкышт шогыш, кугун шўлымыжат шоктыш. Кенета мисс Полли чыгырналтмыла кынел шогале.

– Йўра, Поллианна, – тугаяк ўрмашан йўкын каласыш, эсогыл палашат йўсў ыле. – Тый кертат... тый

кертат студеным мистер Пендлетонлан нангаен, тольык шке дечет ыштыме пöлек самын гына. Но шарне: мый дечем огыл. Тый туге ыште, тек тудо ынже пале – тиде мый дечем огыл!

– Да... Тау, Полли кокай, – вашештыш куаныше Поллианна да пöлем гыч куржын лекте.

15 ГЛАВА

Доктыр Чилтон

Мистер Пендлетонун кугу сур курык гай пöртшö кызыт Поллианналан йөршын вес семын койо, тудо ынде кокымшо гана Пендлетон-Хиллым ужеш. Чыла окнам почмо, шенгел кудывечыште илалше ўдырамаш тувыр-йолашым сакалтылеш, подъезд воктен доктырын двуколкыжо шога ыле.

Ондаксе семынак Поллианна öрдыж омса дек миен шогале. Но ынде йынгырым мурыктыльо – таче тудын парнялаже тунамсе гай тўншö огытыл, кунам тудо чытырен сравоным кучен ыле.

Палыме изи пияк тудын дене саламлалташ манын тошкалтышыш тöрштен лекте. Вургемым кошташ сакалыше ўдырамаш омсам почаш ыш вашке, вучалташ перныш.

– Поро кече. Мый мистер Пендлетонлан презе студеньым кондышым, – шыргыжале Поллианна.

– Тау, – малдыш ўдырамаш, көршöкым тудын кидше гыч нале. – Кузе кучыкташыже? Көн деч? Тиде вет презе йол гыч ыштыме студень?

Тидын годым ончыл пöлемыш лекше доктыр ўдырамашын ойлымыжым кольо да ўдырын шўлыканше тўсшым ужын шуктыш. Писын гына ончык тошкале.

– А! Студень? – куанышын пелештыш тудо. – Пешак сай! Ала тый мемнан пациентым ужнет?

– О да, сэр! – волгалте изи ўдыр.

Ўдырамаш доктырлан вуйым савалтыш да молан тыге манын öрö, туге-гынат ужатен кайыш.

Доктыр шенгелне шогышо самырык ег (шке пашажым сайын палыше санитар, лишыл кугу ола гыч толын) тургыжланен каласыш:

– Но, доктыр, мистер Пендлетон тудын дек нигöмат пурташ ок лий манын кўштен огыл ыле мо?

– Да, тыге, – мане доктыр нимолан өрде. – Но кызыт тыште чылалан мый вуйын шогем. – Да туштенрак ешарыш: – Те тидым, конешне, ода пале, но тиде изи ўдыр тазалыкым пентгыдемдыше тичмаш ате деч сайрак, кудыжым кажне кечын йўйт. Джон Пендлетоным черже дене кылдалтше шўлык деч кўжў да можо утарен кертеш гын, лач тиде ўдырак веле. Вот молан мый тудым пуртышым.

– Кў тудо?

Ик татлан доктыр нимом пелешташ ўрын шогале:

– Тиде мемнан олаште ик пешак палыме ўдырамашын акажын ўдыржў. Маныт тудым Поллианна Уиттиер. Мый... Мыланем такше тудын дене лишыл палыме лияш але логалын огыл, но шуко пациент-шамыч тудын дене палыме улыт... тидыжым мый куанен палемдышаш улам!

Санитар шыргыжале.

– Тыгакак? Тиде чапле эмын вара могай-могай пентгыдемдыше ужашыже-шамыч улыт?

Доктыр вуйым рўзалтыш:

– Ом пале. Кунар мый шымлен шуктенам гын, тиде вот мо, эн куатле да эн виян, нигунам пытен кертдыме эм – кеч-могай лийше але лийшашлык нельштат, ойгыштат, азапыштат сайым веле муын моштымаш. Кеч-мо гынат, мый тудын онгай кутыркалымыжым шукын деч колынам да тыгай иктешлымашым ыштенам: тудын тўнжў – тиде «чылалан куанаш». Мом мый ыштем ыле, – ешарыш тудо тугак туштен шыргыжын, тўжвак лекшыжла – тиде изи ўдырым рецептыш пыштен пуаш кўлеш! Да налаш тудым эм семынак, кузе налыт тўрлў таблеткым да пилюльым. Тудын гайже тўняште шукурак лиеш ыле гын, ме тый денет коктын ленчешка ден тасмам ужалаш але канавым кўнчаш шогалына ыле, моланже гын, шкенам профессий дене тиде пашам ыштыме дене таҥастарымаште оксам пеш шукужак ыштен налын огына сене ыле.

Тидын годым Поллианнам доктырын кўштымыж по-

чеш Джон Пендлетонын кийыме пөлемыш ужатен кайышт. Корнышт кугу-у библиотеке гоч кия, ончыл пөлемым эртыме деч вара. Писын ошкылыо гынат, ўдыр тунам ден кызытсе коклаште кугу ойыртемным ужын кодо. Книга шкаф ден йошкар түсан окнашовыч тугак улыт ыле, но ынде чыла ару, кўварат йылгыжеш веле. Возымо ўстембал тылеч аружо лийшашат огыл, нигуштат ни-могай пурак уке. Телефон книга палыме ишкыште кеча. Камыныште пум оптымо верым йылгыжме марте эрыктыме.

Тунам лўдыкшым лукшо омса-влак кокла гыч иктыже почмо ыле, ўдырамаш ўдырым тушко нангайыш. Вашке Поллианна шергакан арверлам шындыман малмыверыште лие, а ўдырамаш лўдшырак йўкын ойлаш тўнгале:

– Лиеш гын, тевысе вот, сэр... ўдыр студень дене. Доктыр тендан дек ужатен кондаш шўдыш.

Вес татынже Поллианна тупшо дене тарваныде кийыше моткочак шыде чуриян пөръен деран кодо.

– Кольшт-са, мый ойлен омыл мо... – шыде йўкшө шоктен кодо. – А, тиде тый! – тутеракак пеле шыдын шуялтыш, Поллианнан лишеммыжым ужат.

– Да, сэр, – шыргыжал колтыш Поллианна. – Ах, мыйым тышке пуртымыштлан кузе куаненам! Паледа, тиде ўдырамаш ондак мый дечем студеньым тевак поген налеш, да мый лўдынат колтышым – тендам ом уж манын. Но вара доктыр лишеме да тендан деке пураш лиеш мане. Тудо сай айдеме, туге вет?

Мистер Пендлетон шижынат ыш шукто, кузе шыргыжал колтыш. Но умшаж гыч тиде веле лекте:

– Хм!

– А мый тыланда студеньым конденам, – ешарыш Поллианна. – Презе йол гыч. Мый ўшанем, те тудым йөратеда? – йодын пелештыш тудо.

– Нигунам кочкын омыл. – Саде шырий пале ынде йөршеш йомын кайыш, мистер Пендлетон тоштыж гаяк шыде тўсым нале.

Тидыжым ўдыр ынежат уж ыле – койышыжо туге сўретлалте, лўдынат колтыш ала-мо. Но изи ўстембак кўршўкшым шындыме годым веселанге:

– Кочкын одал? Туге гын каласенат огыда керт тудым йўратыме нерген, чын вет? Мый куанем веле, але марте кочкын ончен одал гын. Кочкыда ыле гын, паледа ыле...

– Да, да... Лач иктым веле мый раш да пенгыдын палем. Вот, тиде минутышто туп дене койкышто кием да, лийын кертеш, кияш тўналам Суд кече марте.

Поллианна ўрын колтышыла койо:

– О, уке! Тиде вет Суд кече марте нигузеат шуйнен ок керт, кунам архангел Гавриил пучшым пуалта, мутат уке, тидыже мемнан шонымына деч ондакрак ок лий гын... О, мый, мутат уке, палем, Библий манеш, тиде мемнан шонымына деч ончычат лийын кертеш, но мый ом шоно, тиде лиеш манын... Мутат уке, мый Библийлан ўшанем, но мый ом шоно – Суд кече тыге вашке толеш манын...

Джон Пендлетон кенета лорге воштыл колтыш. Тидым колын, пўлемыш пурышо санитар пешак вашкен да нимогай йўк деч посна йомо. Тыгодым ончалат гын, туге шонет ыле дыр, пуйто кухньышто озавате кўктен шуктыдымо когылыж ўмбақ йўштў мардеж пурымо деч лўдын, вашке гына духовкыжым петырен шындыш.

– Тый, очыни, путайышыч, а? – малдыш Джон Пендлетон.

Ўдыр воштылале:

– Лийын кертеш. Но мый каласынем ыле, йол – тиде вет ўмырешлан огыл, ну, пудыртымо йол, умыледа? Тиде эмлаш лийдыме чер дене огеш тангастаралт, кудыжо мисс Сноун уло. Тыгеже гын, черда пытартыш Суд марте нигузеат шуйнен ок керт. Мыйын шоны-маште, тидлан те куанен кертыда.

– О, пешак рат улам! – шўлыкын пелештыш мистер Пендлетон.

– Тык вет эшежым... ик йолым гына пудырген улыдас.

Тидат пеш кугу куан: когынек огыл, — Поллианна шке модышышкыжо толын шуо.

— Конешне! О могай пиал! — шотлыдымын пүргале пөръенг, шинчапуным нөлтале. — Тидым вес велымрак ончалаш гын, мый, конешне, куаненат кертам — сороконожко омыл да иканаште коло йолым пудыртен омыл!

Поллианнат ынде тугак чот воштыл колтыш.

— О, тидыже эн сай! — кычкырале куанже дене. — Мый палем тиде нылле йолан настам, тудын йолжым шотленат пытараш ок лий. Да те куанен кертыда...

— Ну, конешне, — күрльö тудым Пөръенг. Ындыжым йүкыштыжö кочо ойгат шижалте. — Мый эше куанышаш улам мольштланат: санитарлан, доктырлан да кухньышто толашен шогылтшо тиде каргыме ўдырамашлан!

— Тугакак, сэр... Тольык шоналгыза, нуно тыште огыт лий гын, кузе чот уда лиеш ыле!

— Кузе, кузе? — чытамсырын уэш йодо.

— Ну, мый манам, нуно тыште огыт лий ыле гын, те чылт тыште шкетынак нине пырдыжым ончаш тўналыда ыле, нимогай полыш деч посна!

— Пуйто чыла пашажат тыштак веле, — шыдын каласыш мистер Пендлетон, — мыйын тыгеракын кийымаште! А тылат эше күлеш мыйын куанымем, кузеракын тиде вуйторыкдымо ўдырамаш мыйын пөртем унчыливуя шогалтен да чыла тидым порядкым ыштымылан шотла, а тиде рвезыже тудланак полша, мокталта эшежым, пуйто черлылан каньылым ыштат. Доктырым ойлымат ок күл, тудыжо нуным тидлан таратенак веле шога. Да нуно чылан вучат, кунам мый нунылан тўлем да шагал огыл.

Поллианна чыла умылышыла сангажым куптыртыш.

— Да, мый палем. Конешне, окса — тиде эн уда паша... кунам те кажне центым аныклен улыда тымарте.

— Кунам... мо?

— Аныклен улыда... немыч пурсам да кол тефтельым налмыда дене. Колыштса-ян, те немыч пурсам йöратеда

мо? Але индейке шылым йөратеда, но тудыжо кудло центым шога. Пашаже тыште мо?

– Колышт-ян, ньоньой, мом тый ойлетше, а?

Шыргыжмыже ўдырын чурийжым волгалтарыш:

– Тендан оксада нерген... шкаланда кучылтмо олмеш язычник-влаклан погеда. Мый тидым пален налынам... мыланем Ненси тыге ойлыш. Да тидыже умылашем полшыш: көргыштыда те нигунарат осал огыдал..

Өрмыж дене пөръенгын онгылашыжат ўлыкыла сакалте.

– Ненси тыланет ойлен, мый оксам погем... А лиеш палаш мыланем, кө тиде тыгай, Ненси?

– Тиде мемнан Ненси. Полли кокайын тарзыже.

– Полли кокат? А кө тугай тиде, Полли кокатше?

– Тиде... мисс Полли Харрингтон. Мый тудын дене илем.

Пөръенг шекланыде чот тарваналтыш.

– Мисс... Полли... Харрингтон! – шып гына пелештыш тудо. – Тый тудын дене илет?

– Да, мый тудын акажын ўдыржө улам. Мыйын авам верч тудо шке декше налын, умыледа? – ўнгышын да пыкше гына тўрвым тарватыле Поллианна. – Авамын шўжарже. Да кунам мыйын ачам кавашке кўзыш, тушто мыйын шольым ден шўжарем-шамыч дене пырля лияш, мый денем тыште, мландўмбалне, иктат пеленем ыш код, поро пашам ыштыше комитет даме-шамыч деч мольжо. Да тунам мыйым шке декше Полли кокай нале.

Мистер Пендлетон ыш вашеште. Ош кўпчык ўмбалне чылтак ошемше чурийже шучкын веле коеш, эсогыл Поллианна лўдынат колтыш. Сандене тудо, кокытеланен, верже гыч кытеле.

– Ала мыланем каяш гын, сайрак лиеш ыле, – мане тудо. – Мый... мый ўшанынем, тыланда студень келша.

Пөръенг вуйжым вучыдымын тудын дек савырале да шинчажым почо. Тушто, изи гына шем нелмашыште, ала-могай шучко келгыт ыле, шўлыкан келгыт, тудым Поллианнат шекланен шуктыш да өрмалгыш.

– Тугеже тый мисс Полли Харрингтонын акажын үдыржб улат? – шыманрак каласыш тудо.

– Да, сэр.

Кок шем шинча тугак чурийышкыже виктаралтыныт да Поллианна, нигуш пураш өрмыжла чучын, мугыма-тылеш:

– Мый... мый шонем, те тудым паледа.

Джон Пендлетонын түрвыжым игылтме пале шупшыльо.

– О да, мый тудым палем, – кокытеланыш гынат, тугак шыргыжмым ыш йомдаре. – Но тый... вет ынет каласе... тый ойлен от керт – тиде вет мисс Полли Харрингтон мыланем студеньым колтен?

Поллианна тыгай йодышым вучен огыл ыле:

– У-уке, сэр, тудо огыл. Мыланем тудо каласыш: нимо семынат тендам туге шоныктышаш омыл, пуйто тиде тудын деч. Но мый...

– Мый тыгакак шонышым, – малдыш пөръен, вуйжым савыралын. Поллианна, эшеат чот öрын, йолварнявуйжо дене пöлем гыч лекте.

Капкаште доктырым ужылатгыш, двуколко-шүдыран орваштыже лачак тудым вучен шинча улмаш. Санитарже тошкалтыште шога.

– Ну, Поллианна, тыйым мый мөнтгышкет нангаен, пиалан лийын кертам мо? – шыргыжалын йодо доктыр. – Икмыняр минут ончыч кудалнем ыле, но вара вуйышкем тыгай шонымаш толын пурыш – вучалташ.

– Тау вучымыланда, сэр. Мый пеш рат улам. Мый кудалышташ пешак йöратем, – кече гай шыргыжале, доктырын тудлан шуялтыме кидшым ужмеке.

– Чынакак? – доктыр порын каласыш, тошкалтыште шогышо рвезылан чеверын маншыла вуйым рүзалтыш. – Кузеракын пален налынам, тўняште тыйын йöратыме шуко-шуко настат уло. Мом тидлан каласет? – ешарыш тудо корнышто кудалмыж годым.

Ўдыр воштылде ыш чыте.

– Ом пале. Очыни, тиде тыгак, – келшыш вара. – Мо *ильшыште* уло гын, мый чыла-чыла йӱратем. Но йӱратыдымемат уло: ургаш, йӱкын лудаш, пианиным шокташ, тулеч молат. Тиде *ильш* огыл.

– Ильш огыл? А мо вара тугеже?

– Полли кокай ойла, тиде пуйто чылажат «илаш туныкта», – шӱлалтыш Поллианна шӱлыккан воштылтыш дене.

Доктырын чурийже вашталте, вес семынрак койо.

– Тудо тыге ойла? Да, молыжым тудын деч мый вучен омыл.

– Да. Но мый вес семын шонем. Илаш *тунемаш* огеш кӱл. Кеч-кузе лийже гынат, мый тыге ом ыште.

Доктырат келгын шӱлалтыш.

– Но, мыйын изи ӱдырем, лӱдам веле, мемнан кокла гыч жоо енжылан... тыге ышташ перна. – Да шыпланыш.

Поллианна шолыпын тудым ончале, чаманенат колтыш. Тудо теве могай шӱлыкын коеш ынде... Ӱдыр шоналтыш: тиде айдемылан иктаж-мом сайым ыштен кертеш гын, могай сай лиеш ыле! Лач тидыжак, очыни, тудым пелештыктыш:

– Доктыр Чилтон, мыйын шонымаште, врачын пашаже тӱняште эн куандарыше!

Садыже ӱрын савырныш:

– Эн куанле? Да кажне кечын мыйын ончлыно тунар ойго, йӱсӱ, черле!

Ӱдырат тыгак маншын вуйым ыштыш.

– Мый палем, но вет те *полшеда*... тыге огыл мо? Да тидлан те куанеда. Сандене мемнан деч эн пиалан улыда, эре.

Пӱрӱенгын шинчаже вӱд дене кенета темын шинче. Тудо эре шкетын ила. Тудын ватыжат, пӱртшат уке, пансионьшто веле кок пӱлемым жаплан ойыреныт, туштак ила да вес пӱлемыштыже черлым онча. Но професийже тудын эн шергакан. Ӱдырын кавала волгалтше шинчашкыже кызыт ончен шинчымыж годым тудым

тыгай шижмаш авалтыш – пуйто ала-кө шке йөратыше кидшым тудын вуй ўмбакше суапландарен пыштыш. Ынде тудо пален: кечыгут ыштыме неле пашат, йўдым малыдымыжат уло кумылын пашам ышташ кўлмө шижмашым тудын деч коранден огыт керт.

– Юмо тыйым суапландарыже, ўдырем, – логарже пиктежалтын каласен колтыш, а вара чурийже весе-лане – лач тыгайымак тудым пациентше-влак паленыт да йөратеныт. Ешарыш эше: – Очыни, тыгак доктыр-шамычланат, черле-влак семьянак, тиде тазалыкым пенг-гыдемдыше эмын подылтышыжо кўлеш!

Тиде мут-влак Поллианналан улыдымо улыт ыле, сандене тудо шонаш тўнгале – мом тидын дене доктыр каласынеже ыле. Но шўдыран орва тореш корно гоч кенета эртен кудалше урымдо тиде шонымашлан му-чашым пыштыш.

Доктор Поллианнам пўрт капкаже ончылан волтен кодыш, вашлияш тўрштен лекше Ненсилан шыргыжале да писын гына имныжым покталтыш.

– Доктыр дене пырля мый пеш сайын кудалыш-тым, – мане ўдыр Ненсила, тошкалтыш дене тўрштыл кўзышыжла. – О, тудо путырак шыма, Ненси.

– Да ну?

– Чынак. Да мый тудлан каласышым: тудын пашаже тўняште эн чот куандарыше.

– Да мом тый ойлетше! Черле-влак деке коштедаш... нунымыт деке, кө черле огыл гынат, шкеныштым черлылан шотлат? – Ненси чурийыштыже кокытеланыше шижмаш палдырныш.

Поллианна куанен воштылале:

– Вот-вот, тудат мыланем тыгеракак каласыш. Но тыштат эсогыл куанаш амал уло. Пале-ян!

Ненси сангажым куптыртыш, шонкала пешак. Тудо такше пешак вашке улымышо, модышым сайын пален налын. Поллианна задачыжлан вашмутым кычалаш пеш йўраташ тўнгалын.

– О, верештым! – мане тудо. – Миссис Сноулан мом ойленат гын, тудым ынде мӱнгешла савырыман.

– Мӱнгешла? – Поллианна шкежат але ок умыло.

– Да. Тый тудлан манынат: куанен кертат тудланат, моло енге тыйын гай огытыл, черле огытыл, туге вет?

– Чынак.

– Ну, а доктыр куанен кертеш: тудо молын гай огыл, уке гынже, черле огыл, кудыштым тудо эмла, – Ненси путырак куаныш.

Ындыже Поллианналан шонаш черет тольо.

– Ну да, – ышталале. – Тыгеат лиеш. Но тунаржак чын огыл, мом мый каласышым тудлан, да... Пожале, кузе йонгалтмыже мыланем пешыжак ок келше. Тиде, конешне, тыгежак огыл, пуйто тудо куанышаш нунын черле улмыштлан, но... Тый южгунам тиде модыш дене ӧрыктарышын модат, Ненси, – пӧртыш пурышыла пелештыш Поллианна.

Кокаже уна пӧлемыште ыле.

– Тыйым конден кодышет кӧ ыле, Поллианна? – йодо писын да пӱсын, торжанрак.

– О, Полли кокай, тиде – доктыр Чилтон! Тый тудым от пале?

– Доктыр Чилтон! А мо тудлан тыште... кӱлеш?

– Тудо мӱнгышкем конден кодыш. Ах, мый мистер Пендлетонлан студеньым намиен пуышым да...

Мисс Полли писын гына вуйым нӧлтале.

– Поллианна, тудо мый дечем пӧлек манын ыш шоналте дыр?

– О, уке! Мый раш тудлан каласышым: тиде тый дечет огыл!

Мисс Поллин чурийже кенета чеверген кайыш:

– Ойленат?

Поллианна шинчажым кумдан почо, кокажын йӱкыштыжӧ лӱдмӧ пале да ваштарешмут ыле.

– Но, Полли кокай, тый вет туге ойлаш шӱденат!

Кокаже шӱлалтен колтыш:

– Поллианна, тиде мый дечем огыл маньым. Да эше: ит пу, маньым, шонашат амалым, пуйто тиде мый дечем! А чыла тидыже вик каласыме деч чот ойыртемалтеш, «мый дечем огыл» манме деч. – Да тудо сырен савырныш.

– Но мый ом умыло, кушто тыште ойыртемже? – Ойганен мугыматыш Поллианна да пörтыштö кокажын теркупшыжым гына сакалташ лийме кырыме ишке дек ошкыльо – тушан шке теркупшыжым сакаш.

16 ГЛАВА

Йошкар роза ден кружеван шальшовыч

Мистер Пендлетон дек Поллианнан миен коштмо деч вара арнярак жап эртымек, ик йўран кечын Тимоти мисс Поллим поро пашам ыштыше комитетын дамыже-влакын черетан погынымашкышт намиен кодыш. Кум шагатлан мӱнгӱ пӱртылмекше, чурийыштыже пешак йытыра йошкар тӱс койо, а пушкыдо, нӱрырак мардеж пуымылан кӱра ӱпшӱ туге сӱралген нӱлталтын, шпильке-влак йымач кудыргылын лектедат ыле.

Поллианна кокажым эше тыгай сӱралым ик ганат ужын огыл ыле.

— О! О! О! Полли кокай, тыйынат нуно улыт! — совым перкален кычкыркала ӱдыр, кокаж йыр велосипед педальым пӱрдыктымыла тӱрштылеш, кунам тудыжо уна пӱлемышке пура ыле.

— Мо уло, чыташ лийдыме йоча?

Поллианна кокаж йыр тӱрштылмым тугак огеш чарне.

— А мый паленат омыл нуно тыйын улмым! Лийын кертеш мо тыге — ен-влакын нуно улыт, но тидым эсогыл иктат ок пале? Кузе шонет, мыйын тудо лийын кертеш ыле мо? Кавашке логалмем деч ончыч ойлен кодынем, — чытен-чытыде кычкыркала тудо, шке пылыш йымачше вияш ӱп ярымже-шамычым луктеда. — Но тунамат нуно шеме огыт лий. Шем ӱпым шылташ ок лий.

— Поллианна, мом тиде чыла ончыктаже? — йодеш мисс Полли, вашке гына теркупшыжым налеш, вужгалалтше ӱпшым тӱрлаш тӱчен шога.

— Уке, уке, йӱратыме кокаем! — Поллианнан куанле йӱкшӱ тургыжланышыш савырныш. — Ӱпетым ит тӱкале, ит лаптыртыл. Мый лач нине йытыра шем ӱптолкын нергенет ойлем. Ой, нуно могай сӱрале улыт!

– Ну, мом тый ойлыштат! Поллианна, молан тый поро пашам ыштыше комитетыш саде йоча шотышто шотдымо ойым пуаш коштынат?

– Тиде тыге огыл, – мане Поллианна, кокажын шылталыме икымше ужашыжлан вашешта. – Тый эсогыл өрдыж гыч ончалам ыле шкендым, могай сөрале улат тыгай үпет дене! О, Полли кокай, пу-ян мый тыйын үпетым сайын гына шерын овартем, кузеракын миссис Сноуным шерынам, да үп коклашкет пеледышым кера-лам. Тыйым тыгайым пеш чот ужмем шуэш. Тудын дечат сөрале үпетше, чынак, чынак!

– Поллианна! – мисс Полли сыренрак кутыра, но тыгодымак шиже – ўдырын мутшо деч вара көргыштыжө ала-могай куанле тул чикталте. Тидлан тудо пеш өрө. Кө тидын марте тудым сөрале улат манын да үпшө дене тыгеракын куанен модын? Кунам пытартыш гана тудын сынже але үпшө иктаж-көм тургыжландарен? – Поллианна, тый мыйын йодышемлан шыч вашеште. Молан комитетышкыже тыгай йодыш дене коштынат, манам?

– Да, мый ынде палем, но нунын деке мийымешке, нунын коклаш логалмешке тидым пален омыл. Нунылан шке отчетышт дене мо лийме эн шергакан улмаш, а Джимми огыл. Сандене мый варажым шкенан комите-тыш серен колтышым. Вет Джимми нунын деч мўндырнө ила, умылет? Сандене мый шоналтышым: нунылан тудо мўндыр Индий гыч рвезе семынат лийын кертеш... Кокай, мыят тыланет индийысе ўдыр лийынам?... Полли кокай, үпетым шераш мыланем пуэт вет?

Мисс Полли логарышкыже кидшым пыштыш. Шижаш тўнгале: вийдымылыкше уэш тудын деке пёртылеш.

– Но, Поллианна, даме-шамыч таче тыйын тушко кузе миен пурыметым каласкалышт да мый тыйын верчет пеш чот вожылым! Мый...

Поллианна йолварнявуйжо дене то ўлык волен, то кўш кўзен кушташ тўнгале.

– Тый шыч каласе, шыч каласе, тыйын үпетым шешаш ок лий манын, – пешак куанен шүлештеш тудо. – Да мый шонем, тиде мистер Пендлетонлан тиде кечылаште нарийыме студень семын: тый тудлан колтен отыл, но тидын нерген тудлан ойлаш чаренат... Мыйым тыште вучы-ян. Мый чечасыже шергем налын толам.

– Но, Поллианна, Поллианна! – ваштарешыже ойлаш төчыш мисс Полли, пөлемже гыч лектын, путырак нелын шүлештын, почешыже тошкалтыш дене мызырмузыр кўзыш.

– О, тый тышке толат? – саламлатте тудын дене Поллианна шке пөлемжын омсаже воктен. – Тыгеже эшеат сайрак! А вот те выс шергемжат тыштак. Ынде тышан шич. О, мый туге рат улам, туге рат, үпетым шерыкташ кōнышыч да...

– Но, Поллианна, мый... мый...

Мисс Полли ойлен ыш пытаре. Вийдымылыкше пызырал шынденат, тудо ынде шкенжым үстел воктен изи пүкеныште шинчышым ужо, а чыла вере шушо ўдырын кид йымалныже сōрале ўпшō толкыналт-толкыналт вола.

– Ах! Тыйын үпетше могай сōрале! – чарныде шүлешт-шүлешт кутыра Поллианна, – нуно миссис Сноун ўпшō дечат чока улыт. Ну, мутат уке, тыланет шукырак ўп кўлеш, тый вет йōршеш таза улат да эреак шуко егкоклаште лиедет. Ах, мыйын шонымаште, ег-шамыч тыйын сōрастарыме үпетым ужын куанат... да öрытат, молан манаш гын, тый нуным тынар кужун шылтен коштынат. Полли кокай, тыйым тугай сōралым ыштем, иктат шинчажым ўмбачет коранден ок керт!

– Поллианна! – ўп йымач кокан лўдшō да чытырыше йўкшō шоктыш. – Мый... мый ом пале, молан мый тылат тыгай окмаклым ыштыкташ кōнышым. Вет тидыже... тидыже окмаклык!

– Но Полли кокай, мый шонем, ег-шамыч тыйым йōратен ончат гын, чонетлан вет садыгак сайын чучеш ыле! Тый сōрале ўзгар-шамычым ончаш от йōрате мо?

А мый, йытыра ең-шамычым ужмекем, нунун деч корангынак ом керт, эре-эре ончымом веле шуэш. Кө сөрале огыл гын, мый нуным путырак чот чаманем...

– Но... Но...

– А ұпым моторын шераш мый путырак йөрәтем, – Поллианна куанен вычимата. – Комитетысе ұдырамаш-шамычымат өрдыжеш коден омыл, но нунун кокла гыч иктынат тыгай ұпшө, тыйын гай сөралыже, уке ыле. Миссис Уайтын такше сылне ыле, да ик гана шерын пуышымат, тудо пеш сөралын койо... О, Полли кокай, мый ик-момак шонен муым! Но тиде секрет, мый тылат ом каласе. Ынде тыйын прическет ямде манаш лиеш, да мый икмыняр минутлан коранам. Толзык нигушкат ом тарване манын, мыланем мутым пу, почешемат ит ончо. Чечас мый пөртылам веле. Шарне! – малдыш да лектын куржо.

Йўкынжө мисс Полли нимомат ыш ойло, но шке семынже пунчале: мутат уке, чечасыжак тиде окмак йочан пашажым укешке луктын шуа да ұпым ожсыж семынак, шкенжын семын, вашке гына уэш шерын шында. Эше «шентечем ит ончо» ышталеш... Пуйто тудын куш кайымыже мыланем, шона, пеш күлеш!

Тиде татын мисс Полли үстел ваштареш шогышо воштончышыш ала-кузе ончал колтыш. Мом тудо ужо гын, тунар шўргыжым таратыш чевергаш... чотрак ончале гын, чылт маке пеледыш гай лийын шинче.

Тудо тушто ужо чурийым – пешыжак самырык огыл, тиде чынакак, но тугай... вес түрлө, чурийже чевер помидор, шинчаже йўла веле... Яндар, ночкырак южышто лиймыж дене ұп вес түсым налын, санга ўмбалне вўд толкынла толкыналтеш, пылышыж воктечын ўлыкыла кудыргыл вола, тыгак шоягорем гычат, да чыла вере тугай пушкыдо нугыдо колча-шамыч сөралын кечат.

Мисс Полли чылт өрын кайыш, шинчажланат ыш ўшане – тудак мо вара? Тудо мом ышташ шонен

пыштымьжымат мондыш, ондаксыжла ўпшым шерын шындынеже ыле вет. Тидын годым Поллианнан куштылго йол йўкшö шоктыш. Верже гычат тарванен ыш шукто, шинчажым ўдыр кылденат шындыш.

— Поллианна, мом тый ыштылатше? — кычкырал шындыш мисс Полли.

А икшыве шыргыжале веле:

— Мый сюрпризым ыштылашат пеш йöратем. Мый лўдам: мом ыштылмем шекланаш тўнгалат, сандене шинчатым нершовыч дене петырен кылден шындышым. Ынде тарваныде шинче. Ик минутым тыге кертат вет? А вара ме коктын пырля ончалына.

— Но, Поллианна, — тўнгалын ыле мисс Полли, кылдыме шинчанак кынелаш тарванен ыле. — Кызытак чыла тидым мучыштаре! Ах, мом тый ыштылатше, а? — шўлышыжат пытен кайымыла лие, шижеш, ала-мо пеш пушкыдо шўйжö йыр ниялткален эртыш.

Ўдыр эше чотрак веле воштылал колтыш. Чытырышырак парняж дене кокажын вачыж йыр куштылго да мотор кружеван шальым шонгале, сондыкышто тудыжын шуко кийымылан кöра тўсшат нарынчалгаш тўнгалын ыле, лаванде гына ўпша. Поллианна чердакыште Ненсим вашлийын, тудыжо тушто тўрлö оккўлым эрыктен коштын да ик сондыкым коктын пыкше почыныт ыле. Тушто тиде мотор шальшовыч киен. Тунамак тудо шоналтен ыле: а кö мешая кокажым тиде шовыч дене сылнештараш? Вет жапыштыже тыгай пашамак тудо шкенжын шочмо олаштыже миссис Уайт дене шуктен.

Шке пашажым мучашыш шуктен, Поллианна эше ик гана лектышыжым шке семынже терген нале да палемдыш: эше икте ок сите. Тунам тудо кокажым писын верандышкыла шупшыльö, пу решоткаште кўрлде ик мотор роза кодынат, тудым налаш кидым веле шуялташ кўлеш ыле.

— Поллианна, куш мыйым нангаетше, мом ыштылатше? — йодыш почеш йодышым пуэда кокаже, ваш-

тареш сайын шогаш вийже кодын огыл гынат. — Поллианна, мый ынем...

— Толзык верандышке гына... ик минутлан! Чечас тый ямде лият, — шүлештеш ўдыр, розам кўрлын нале да шола пылыш ўмбалсе толкыналтше ўпешыже пижыктыш. — Вот! — вара пешак куанен кычкырале, шальшовычым руден налын, ўрдыжкў шуэн колтыш. — О, Полли кокай, ынде тыге сўрастарымамлан тый куанет шонем!

Минут чоло чылт ўрын пытыше мисс Полли шкенжым воштончышышто тўткын ончышто, вара ала-молан пиктежалтше йўкын мугыматен кычкырале да шке пўлемышкыже куржын колтыш.

Поллианна кокажын пытаргыш пеш чот лўдшў ончалтышыжын виктарыме могырыш ончалат, верандын почмо окнаж гыч имне ден шўдыран орвам ужо. Шўдыран орва нунын пўртышт дек лишемеш ыле. Ўдыр сапым кучен шинчыше пўрўенымат палыш. Тудо, куаныше, окна гыч пел капшым луктын кычкырале:

— Доктыр Чилтон! Доктыр Чилтон! Мыйым налаш толын улыда мо? Мый тыште улам.

— Туге, — шыргыжале доктыр да вара шыргыжме деч посна ешарыш: — Тый тышке волен от керт мо?

Малыме пўлемыште Поллианна йошкарген пытыше чуриян кокажым муо, тудыжын шинчаже пеш сырышын онча да чытырыше кидше дене кружеван шальыште улшо булавкылам луктеда ыле.

— Поллианна, кузе тыге кертгыч? — йынгыса тудо. — Шонен гына ончаш вет! Чылт курчак гайым ыштенат да тугайымак эше ег шинчашке... Мыйым вет ужыныт!

Поллианна ўрын шогале:

— Но тый вет пешак мотор улат ыле, пешак сўрал, Полли кокай да...

— Сўрале! — игылтынак каласен шындыш мисс Полли, шальым мучыштарен шуэн колтыш да чытырыше кидше дене ўпшў дек пиже.

— Полли кокай, үпетшым тыгак кодо, пешак мотор вет!

— Кодаш? Тыгак? Вот эше! — да ярымжым туге чот шупшыл колтыш, үп чылтак тояла турам шинче да сө-ралжым иканаште йомдарыш.

— А вет тыгай сылне ыле! — шортшаш гай лийше Поллианна, шүртныыл-түкныл, пөлем гыч лектын кай-ыш.

Үлнө Поллианнам шүдыран тарантасыште шинчыше доктыр вучен шинча ыле.

— Мый тыйым пациентлан прописатлышым да тудо мыйым прописатлыме эмлан колтыш, — каласыш тудо. — Мый денем пырля кает?

— Те маннеда... поручений? Аптекиш? — үшаныдымынрак йодын колтыш Поллианна. — Мый такше аптекиш эмлан коштынам... комитетысе даме-влаклан.

Шыргыжше доктыр вуйым веле рүзалтыш:

— Тыгежак огыл. Мый мистер Пендлетон нерген ойлем. Таче тудо тыйым пешак уjneже, тыйын кумылет уло да тудын дек каяш көнет гын. Йүр чарнышат, мый тыйым налаш пурышым. Мый денем пырля каяш келшет? Вара тый декет пурем да мөнгет конден кодем. Куд шагат деч ончыч.

— Ай, кузе пырля кудалмемже шуэш! — кычкырал Поллианна. — Чытыза-ян изишак, мый Полли кокай деч йодам, колта але уке?

Икмыняр минут гыч тудо пörтыльö. Кидешыже теркупшым кучен. А чурийже пешак шүлыккан.

— Кокат тыйым ынеж колто ыле мо? — корныш тарванымек, шекланенрак йодо врач.

— У-уке шол, — кугун шүлалтен мане Поллианна. — Тудо... тудо, шонем, мыйын каймем утыждене вуча.

— Утыждене вуча?

Поллианна кугун шүлалтыш...

— Туге. Мыйын шонымаште, каласынеже ыле: тый мыйын шерем теменат. Умыледа, тудо тыгак кычкырен

каласыш: «Да! Да! Куш шонет, туш кай! Чаманем, тый ондакрак шыч кае!»

Доктыр түрвыж дене веле шыри шотым ыштыш. Шинчаштыже гын воштылмо ыш кой. Икмыняр жап тудо шып кудале, вара кокытеланенрак пелештен колтыш:

– Тиде тыйын кокатым огыл мо ужим... тыйын вокте-нет веранде окнаште, икмыняр минут ончыч?

Поллианна ойгыренрак вашештыш:

– Туге. Да, шонем, пашаже чыла тыште. Умыледа, мый тудым пеш мотор кружеван шальшовыч дене сӱрас-тарышым, тудыжым чердакыште верештынам ыле. Ӱп-шым пешак моторын вужгатан шерын шындышым, тушан розам пижыктышым. Да тудо тынар моторын койо. Тыланда туге ыш чуч мо, пешак мотор ыле вет?

Доктыр шыпланыш, а кунам угыч ойлаш тӱнгале, йӱкшӱ пеш эркын йонгыш, Поллианна пыкше гына кольо:

– Да, Поллианна... Мый шонем, тудо... пеш сӱрал ыле.

– Чынак? Мый тыге рат улам! Мый тудлан каласем, – мане Поллианна куанымыж дене.

Но тудын ӱрмашешыже доктыр вучыдымын кугу йӱкын каласен шындыш:

– Уке, уке! Поллианна, мый... мый лӱдам, но мый тыйым тидын нерген ойлаш огыл манын йоднем.

– Молан, доктыр Чилтон? Молан? Мыйын шоны-маште, те рат лийыда ыле.

– Но тудо, лийын кертеш, рат ок лий, – ӱдырын ойлымыжым лугыч ыштыш тудо.

Поллианна минут нарырак шонкалыш.

– Пожале... огешат куане ыле. Лийын кертеш. – шӱлалтен лукто. – Мый ынде шарналтышым, вет тендам ужо да вик куржын лекте. Да вара эше мыланем каласыш – «Мыйым «тыгай сӱрастарымым» ынде ужыч».

– Тыгакак шонышым, – мане доктыр пеле йӱкын.

– Но садыгак мый ом умыло – молан? – палемдыш Поллианна. – Вет тыгай сөралын коеш ыле!

Доктыр нимат ыш каласе. Умшажым тудо пудыргышо йолан Джон Пендлетонун курык ора гай кугу кү пөртшө дек лишемме годым гына почо.

17 ГЛАВА

«Чылт книгасе семын огыл»

Тиде ганалан Джон Пендлетон Поллианнам шыргыжалын вашлие:

— Поро кече. Мыйын шонымаште, тый, Поллианна, путырак кугу кумылан изи айдеме улат, уке гын таче мый декем от тол ыле.

— Мистер Пендлетон, мом те ойледа! Тендан дек толаш мый пеш рат лийым.

— Лүдам, мый кок ганажат тыйым вашлийме годым сырыше кумылан ылым. Мыйым пагален студеньым кондымет годымат, тыгакак первый ганаже йолым пудыртен, орланен кийыдем годымат. Тугакак чай, тауштенат шуктен омыл. Ынде мый ўшанем, шкежат тый умылышаш улат: пешак поро чонан шочынат, моланже гын, сырен гына моштышо айдеме дек эше ик гана толынат! Поллианна пүкеныштыже ласкан шинченат ок керт, вожылын.

— Но мый пеш рат ылым тендам чодыраште мумылан... э, мый ынем ойло, пуйто йолым пудыртымыланда куаненам, — вашке гына шкенжым төрлатыш.

Джон Пендлетон воштылале.

— Умылем. Тыйын йылмет ден ушет эше иканаштыжак келшен огыт шукто. Туге гынат мый тыланет пеш кугун тауштем, мом саде кечын курыконг йымалне ыштенат гын, лүддымө да тале ўдыр йоча улат манашат тоштам. Студеньланат пеш кугу тау, — ешарыш тудо ындыже тыглайынак.

— Тыланда тудо келшыш? — Поллианна палынеже.

— Пеш чот. Мыйын шонымаште, таче... Полли кокай мыланем нимомат колтен огыл, чын? — öрыктарен, шыргыжал пелештыш.

Нине мутлан ўдырын шўлыкан лийын кайымыже палдырныш.

– У-уке, сэр. – Умбакаже мом ойлаш өрө, но вараже чевергенрак тўнгале. – Мый тендам шўлыкандаш огыл манын ойлышым тунам, но вет Полли кокай тунам ты-ланда студеньым колтен огыл ыле.

Джон Пендлетон ыш вашеште. Шыргыжмымат чарныш. Шке ончылныжо тура онча да онча, тудын ончалтышыже тугай пўсө, чыла вошт пургедеш, тыште мо уло гын, вошт лектеш, эсогыл пөртыштө кызыт мо ышталтеш, тудымат ужеш дыр. Икмыняр тат гыч тудо кугунрак шўлалтыш да Поллианна дек савырныш. Кутыраш тўнгале гын, ондаксе шыдыже уэш пөртыльö ала-мо. – Ну-ну, тиде нимоланат ок йөрö! Мыйын могай шўлыканы улмем ончалаш гына мо тый толшаш ылыыч тиде гана? Кольшт-ян! Библиотекашты кугу пöлемыште телефон шога, янда шкафыште, луышто, камин воктене, тый йытыран пўчкеден ыштыме шкатулкым муат. Чынжым гын, тудо тушто шогышаш, тиде каргыме ўдырамаш але шке порядкыжым ыштен шуктен огыл гын. Кондо тышке. Неле такше, но, мыйын шонымаште, конден кертшаш улат».

– О, мый моткочак виян улам! – ўдыр веселан гына йышт-юшт койо. Ик минут гыч шкатулкым нумал кондышат.

Вес пел шагатыште Поллианна мистер Джон Пендлетон дене эртарыме жапшым эн пиаланлан шотлыш дыр. Шкатулкышто мо гына уке ыле! Тўжем наре тўрлö тыгыде ўзгар, сöрастарышыже – онгай деч онгай. Тудым озашт шуко ий тўрлö верлашке путешествийыш коштымыж годым поген, кажныже иктаж-могай историй дене кылдалтын, налаш теве сöралын пўчкедыме шахмат фигурлам – тудыжо Китай гыч, але Индий гыч нефрит гыч ыштыме юмын капше.

Лач тиде идолын тыш логалмыжым колыштшыла, ўдыр шўлыкын пелештен колтыш:

– Ала чынжымак ончаш Индий гыч изи йочам налман, кудыжын Юмо олмеш тыгай курчак. Мом толашаш

шкенаан Джимми Бин дене, кудыжо содыки пала: Юмо – каваште! Но содыки, тиде Индий гыч улшо йоча дене пырля Джиммимат ончаш налыт гын, уда ок лий ыле.

Джон Пендлетон тудым ыш кол ала-мо, туге чучеш. Шинчаже тугак иктура ончыко онча ыле, ала-кушко пусталыкышке. Шонкалымыжым чарныш да шкатулко гыч эше ик онгай үзгар нерген каласкалаш тўнгале.

Тиде вашлиймаш эн сөрале ыле. Мучашлан ўдыр шиже: нуно шкатулкысо тўрлө онгай арвер нерген веле огыл, но шуко моло нергенат кутырат: Поллианна, Ненси, Полли кокай, ўдырын тыглай кечыже кузе эрта. Тыгак нуно умбал олаште ондаксе илышыж нергенат кутыркалышт.

Чеверласаш жап шумек, торжа йўкан Джон Пендлетон тиде гана чылт вучыдымын ныжылге йўк дене каласыш:

– Мыйын изи ўдырем, мый декаем чўчкыдынрак толын кошт, йўра? Чылт шкетын улам, сандене мыланем пешак кўлат. Вес амалжат тыге йодашем уло, тудымат тыланет почам. Ондакше, кō улметым пален, тыйым ик ганат тетла ынем уж, шоналтышым. Тый, палет, шарныктышыч тунам, можым шуко-шуко ий мондынем ыле. Да шканем пенгыдын маньым: уэшыже тыйым нигунамат ужмем шуаш ок тўнгал. Кажне кечын доктыр эре йодын толашыш, манеш, ала тыланет саде изи ўдырым кондашем кўлеш? А мыйже манынам: «Уке!» Жап икмыняр эртышат, шижын нальым: пешак чот ужмем шуэш! Тыйым ужын кертдымемжак мылам эшеат чотрак веле шарныктара, мом шарнымашем гыч эрелан луктын шуынем ыле. Тыгеракын, ынде мыланем эреак тыйым вашлияшем кўлеш. Шергаканем, тидын дене тый келшет мо?

– Келшем улде мо, мистер Пендлетон, – шып гына тўрвыжым тарватыш Поллианна, шўлыкан чурийжым веселаш савыраш тōчышō пōрьенгым чаманен колтыш, ынде теве тудо адакат кўпчыкшым тонед возын. – Мый эреак толаш тўнгалам!

– Тау! – шыман малдыш Джон Пендлетон.

Тиде кечынак кас кочкыш деч вара Поллианна, Ненси дене пырля тошкалтыште шинчышыжла, сөрале шкатулко нерген мутым лукто, да мо тушто эше сөрал лийын кергеш, тидын нерген кутырышт.

– Шоналташ веле вет, – кугун шўлалтыш Ненси, – ўшанашат неле: ты пўрўен тыланет шкатулкым почын да ўзгарже нерген каласкален... Вет тудо эре шкенжым туге шыдын куча, йырже улшылан эсогыл ик мутымат нигунам ок пелеште!

– Но тудо шыде огыл, Ненси, тиде тольык тўжвач ончымаште веле, – келшымашым аралаш тунемше Поллианна торешлана. – Чылт ом умыло, молан чыланат шонат, пуйто тудо тунар шыде? Лишыч палат гын, тыге огыт шоно ыле! Эсогыл Полли кокаят тудым ок йўрате. Студеньым тудлан ынеж колто ыле. Умылет мо? Эсогыл лўдын ыле, сўйындыжо тудын деч манын умыла гын.

– Очыни, тидым шке порысшылан ок шотло, – вачыжым нўлтале Ненси. – Но можо мыйым ўрыктара, кузе вара тыйжым йўратен шынден кертын? Мый, конешне, тыланет ўпкелашет нимом тугайым ынем ман... Но тудо вет йоча-влак дека шўман огыл, уке, тыгай огыл!

Поллианна куанен шыргыжале.

– А тудо йўратен шындыш, Ненси, – вуйым тыгак маншыла таялтыш. – Тольык мый ом шоно, тудо мый декаем шўмангын манын... ну, эрежак огыл. Шкежак таче каласыш: ик жап, манеш, тыйым нигунам тетла ужмем огеш шу манын шонышым, вет мый тудлан тудым шарныктарем, кудыжым мондашак шонен. Но вараже...

– Кузе туге? – Ненси тудым тургыжланен лугыч ыштыш. – Тудо тый тудым шарныктарет, мом тудо мондынеже улмаш?

– Туге, но вара...

– Но мом тиде ончыкта? – Ненси пешак вашмутым колнеже.

– Ыш ойло. Мане, ала-мо лийын.

– Тиде – тайне, – лүдшыла йырым-йыр ончале Ненси, пеле йүкын лүдын каласале. – Теве молан тудо тый декет иканаште пижын шинчын! Ай, тиде вет йөршын книжкасе семын... Мый пеш шуко лудынам: «Леди Модын тайныже», «Наследникын йоммыжо», «Шолып верыште эртарыме ий-влак»... Чылаштыжат могай-гынат тайне але тудлан келшен толшо уло. Шоналташ веле! Илыше книгажак нер йымалне, а мый тидын годым ниможымат пален омыл! Ынде, пагалымом, каласкалелян чыла, мом тудо умшаж гыч луктын! Тиде мыланем пеш чот күлеш! Тый декет пижын шичмыже таклан огыл, таклан огыл!

– Но мый декем тудо пижын шинчын огыл! – кычкырал Поллианна. – Тиде мый вет тудын дене икымше кутыраш тўнгалынам. А тудо паленат огыл, кө улам, кушеч. Студеньым намайымешкем, кунам тиде, маньым, Полли кокай деч огыл, да...

Ненси кенета төрштен кынеле да вучыдымын совыжым пералтыш:

– Палем, палем! – кычкырал ылыжалтшыла, но вес минутышто угыч Поллианна воктене шинча ыле. – Ойлоян мылам, шоналте да вашеште, – чытамсырын йодо тудо. – Мисс Поллин акажын ўдыржө улметым палымеке веле вет тудо тыйым тетла ужмыжо шуын огыл, тыге вет?

– Туге. Кодшо годым мый каласышым кө улмем, а таче тудо мыланем каласыш, мо нерген тунам тудо шоналтен.

– Тыгак шонышым! – куанен Ненси. – Мисс Поллиат тудлан студеньым ынеж колто улмаш вет?

– Ынеж колто ыле.

– Да тый тудлан каласенат, студень тудын деч огыл?

– Ну да. Мый...

– Да шкенжым тудо умылыдымын кучаш тўнгалын, кунам тый тудын акажын ўдыржө улметым пален налын. Тыгак вет?

– Ну, т-тыгакак. Шкенжым тудо пеш умылаш лийдымын кучыш... студень верчын, – мане Поллианна, сангажым куптыртылын, ала-мом шонкален.

Ненси пеш келгын шүлалтен колтыш.

– Тугеже ынде мый чыла улышышым. Колышт. Мистер Джон Пендлетон шке жапыштыже мисс Полли Харрингтонын йоратыме качыже лийын! – куанен луктын каласыш, но тидын деч ончыч шыпак шентекла ончале, колыштыт манын лүдмыжым ончыктыш.

– Ушет каен мо, Ненси, тиде лийынат ок керт! Камлан тудо огеш келше, – торешлана Поллианна.

Ненси, «тый мом палет» маншыла, күшыч улык веле ончалале.

– Конешне, ок келше, нуно вет сыреныт!

Поллианна адак ушаныде ончале, сандене Ненси келгынрак шүлалтышат, воктекше шинче, тиде историйым кинолентыла пүтыраш пиже.

– Пашаже вот кушто. Тыйын толмет деч ончыч Шонго Том мыланем каласыш. Мане, мисс Поллин алакунам йоратыме пөрьенже лийын. Мый, конешне, тидлан шым ушане. Тудо да – йоратыме енге! Но мистер Том ушандараш тўнгале, манеш, тыгакак лийын, да тиде пөрьенже кызытат мемнан изи олаштына ила. А ынде мый палем! Вигак лектын шинчеш: тиде – Джон Пендлетон! Ончал-ян, а тудын илышыштыже тайне уке?! Шылын шинчын огыл мо тудо шкенжын дворец-пөртыштыжө, да эшежым ик ең денат ик мутымат ок вашталтыл! Тыйын кө улметым пален налмеке, шкенжым öрыктарышын ыш кучо огыл мо? Да эшежым каласен: тый тудлан ала-мо нерген шарныктарет, кудыжым тудо мондаш пеш шуко толашен? Кажнылан ынде раш: тыште мисс Полли нерген ойлалтеш. А тудыжо... ыш каласе мо, тудлан нигунам студеньым колташ ом тўнгал манын? Да чылажат раш, раш, эше ик гана раш!

– О-о-о! – ышталале Поллианна, öрмыж дене шинчажым карен. – Но, Ненси, мый шонем, икте-весым

йөрәтәнгә улмаш гын, келшат ыле. Нине ийлаште коктынат тугай йөкрокышто шкетын-шкетын иленят да... Куанен гына тынысым ыштат ыле шке коклаштышт.

Ненси түрвыж дене фырр-р гына колтыш:

— Йөрәтәмәште мо-мо лийын шога, тый пешыжак от пале аман? Пеш изи улат эше! Но тыйын модышет нерген көн колыштмыжо ок шу гын... тиде икте-весеж дене сырыше мужыр. Нунын денат тыгаяк паша. Мистер Пендлетон эре шем пыл гае ок кошт мо? А весеже... — Ненси мутешыже шүртныш, кө нерген да кө дене кутырымыжым шарналтен. Но вучыдымын шыргыжале. — Ом каласе, тиде пешак сөрале да йөнлө огыл манын, но тый нунымат тиде модышыш шупшыл кертат ыле — тек нуно икте-весе дене келшаш көнат! Ну, онгай лиеш ыле! Чыланат шинчаштым пашкартен шындат ыле: мисс Полли да тудо! Но мый тыланет ойлем, ұшан тыште пеш шагал, пеш шагал!

Поллианна нимом ыш каласе. Но вара пörтыш пурымыж годым чурийже пешак шонкалышын койо.

18 ГЛАВА

Хрусталь подвеске-влак

Августын шокшо кечылаштыже Поллианна Пендлетон-Хилл кў курык гай кугу пörтыш чўчкыдынак коштедыш. Такшым нине коштмаш-влак пиалан лийыныт манаш ок лий ыле. Мистер Пендлетонын тудым ужмыж ок шулан огыл – мөнгешла, ўжаш лўмынак енгымат шуко гана колтедылын. Но кунам ўдыр пеленже лийын, тыгодым тудо пиаланла койын огыл. Шке шотшо дене тыгеракын шонкален Поллианна. Тудо такше ўдыр дене кутыркален, кажне гана пешак онгай да шергакан арвер-влакым, ятыр книгам, ўзгарым, сўретым, ик ганат але марте уждымо наста-шамычым ончыктылын. Но тыгодым ондаксыж семынак шыдын шке польшдымыкшылан вуйым шийын, пörтысö «режимжым», виеш тушто «порядкым» ышташ тöчышö-шамычым йўкын ятлен, кудыштым чытымыжат ок шу. Но Поллианнан кутыркалымыжым йöратен колыштшыла чучын, сандене Поллианна чарныде эре тототлен. Ойлашыже йöратен да... но кажне гаяк шинчажым нöлталеш да ужеш: оза адакат кўпчыкыштыжö корштымым пыкше чытен кия. Да эше тудо нигунамат раш ок пале: тудын мутлаж гыч кудыжо – тидыже тыге гын – сусырышкыжо шинчалым шавалта. Ну, а модыш шотышто умылтарен, тудым модаш тараташлан йöнан тат эше лийын огыл. Кок гана модыш нерген мутым лукто, да кок ганажат ачажын тидын шотышто мом умылтарымыж марте ыш шу, Джон Пендлетон эре весе нерген веле кутыраш тўнгалеш.

Ындыже Поллианна огеш кокытелане: Джон Пендлетон чынжымак ала-кунам Полли кокажын йöратыме енге лийын! Сандене изи ўдыр шкенжын ўшанле да йöратыше шўмжö дене кузе-гынат тиде кок йокрок илышыш, тудын шонымаште, пиалым пурташ шонен илен.

Но кузе тидым ышташ – пален огыл. Мистер Пендлетонлан ўдыр шке кокаж нерген кутыркален. Тудыжо колыштын, южгунам пеш сайын, южгунам шыдешкенрак, шукуж годым ўмыл вочмо чурийыштыже воштылчык лийын. Мөнтө пөртылын, Полли кокажлан мистер Пендлетон нерген мутым ойсавыртышышкыже пурташ тыршен. Мисс Полли шукужак колыштын огыл, весе нерген кутыраш тўнгалаш амалым эре муын. Такшым моло нергенат, мутлан, доктыр Чилтон нерген, кутырымо годымат тыгак ыштылын. Доктыр шотышто гын, тиде тунам тудын Полли кокажым верандыште кружеван шальшовычаным да чапле прическаным ужмыжлан көра шонен Поллианна. Тудлан туге чучын, пуйто доктыр Чилтон кокажлан поснак келшен огыл. Тидым Поллианна пеш чот кылмен кайымыж деч вара койкышто кийымыж годым шиже.

– Каслан тыланет сайрак ок лий гын, мый доктырым ўжаш колтем, – мане тунам кокаже.

– Чынакак? Тугеже мыланем кастане ударак лиеш, – воштылале Поллианна, – вет тунам мый декаем доктыр Чилтон толеш.

Кокажын чурийыштыже тунам мо койо гын, ўдыр кызытат өреш.

– Тиде доктыржо Чилтон ок лий, Поллианна, – мане Полли кокаже пешак чоткыдын. – Доктыр Чилтон мемнан еш врачна огыл. Мый колтем доктыр Уоррен дек... тыланет эшеат плокарак лиеш гын.

Но Поллианналан тудо кечын ударак ыш лий, сандене доктыр Уорреным ўжаш ышт колто.

– Тидланат мый пеш рат улам, – мане Поллианна кокажлан тудо кастане. – Конешне, мыланем доктыр Уоррен келша, но доктыр Чилтоным мый чотрак йөратем. Шонем, тудо вуеш налеш, тудым огына ўж гын. Кокай, вет тудо йөршеш титакан огыл, тыйым веранде окна гыч ужын гын, кунамже мый тыйым тыге сөрас-таренам ыле... – мучашлыш тудо шўлыкын.

– Сита, Поллианна. Доктыр Чилтон нерген кутыраш мыйын кумылем уке... але тудын шижмашыже шотышто, – пентгыдын каласен шындыш мисс Полли.

Поллианна шўлыкан ончалтышыш өрмашым ешарыш, вара южым нале:

– Тыйын маке гай чуриетым ончаш пеш йөратем, эшежым үпетым адакат сайын пыштыме пешак шуэш. Келшет гын... Полли кокай! – но кокаже холлыш каенат йомын ыле.

Августын ик кечыштыже Поллианна эрден эрак Джон Пендлетон дек мийышат, күпчыкшө үмбалне торешла пыштыме канде, шөртнө да ужар тўсан ленчешка гайым ужо, тўрыштышт эше йошкар да шемпелганде тўсан вичкыж да вияш кореш-шамыч каеныт. Ужын, пешак куанен шогале.

– О, мистер Пендлетон, тидыже чылтак шонанпыл гай. Мемнан дек шонанпыл унала толын! – совыжымак пералтыде ыш чыте. – О-о, кузе сөрале! Но кушеч толын лектынже?

Мистер Пендлетон пешыжак куанлын ыш шыргыжал, таче эр гычак тудын кумылжо уке ыле.

– Мыйын шонымаште, тудо окна шентелсе термометрын яндашкыже кече вочмо дене «толын», – шыпак каласыш. – Такше гын кече шке йоллажым тудын үмбака ок колто ыле... да южо эрдене веле тыге лиеда.

– Но тиде тыгай сөрале! Тыгеже вара кече шке ышта мо? Мыйын термометрем лиеш гын, эреак кече вашеш кучем ыле!

– А мо сайже тидеч лиеш ыле? – воштылале пөрьен. – Кузе шонет, ме тунам ойлен кертына ыле мо: уремыште йўштө але шокшо?

– Тидыже мыланем садиктак лиеш ыле, – шыпак пелештыш Поллианна, күпчыкысө тыгай шуко чиялан куанен. – Пуйто эре шонанпылыште илышылан йўштө-шокшым палыме күлешан!

Мистер Пендлетонун кумылжо кўзымыла лие. Поллианнан свежа чурийжым куанен ончале — кузе тудыжо эсогыл тыгайланат рат лийын мошта?!. Вара вучыдымо шонымаш вуйышкыжо толун пурыш.

Тудо вакш воктен улшо йынтырым тўкалтыш.

— Нора, — мане тудо омсапте койылалше илалше тарзе ўдырамашлан. — Кондыза тышке кугу той сортапўкен-влак кокла гыч иктыжым, нуно камин ўмбалне полкышто шогат, парадный уна пөлемыште.

— Колыштам, сэр, — мугыматыш ўдырамаш, изишак өрмалгенрак. Ик минут гыч пөртыльö. Тудын кажне ошкылжым йынтыр семынак шоктышо йўк ужатыш. Кидыштыже улшо акрет годсо кугу канделябрын хрусталь подвескыже-шамыч йынтыр гай йўкым луктыт улмаш.

— Тау. Теве тиде изи ўстембак шындыза, — ончыктыш оза. — Ынде шнурым налза да рамысе сагылеш кылден шындыза. Вот и чыла. Кугу тау, — мане эше, тарзе ўдырамашын чыла тидым ыштен шуктымекше. Ўдырамашын пөлем гыч лекмекыже, мистер Пендлетон өрмалгыше Поллианналан воштылшо шинчаж дене ончыктыш. — Пуян тиде сортапўкеным мыланем, Поллианна.

Ўдырат кўштымыжым шуктыш. Мистер икте почеш вес подвескым наледа, койкышко рат дене опта.

— Ынде чыла ниным нал да Норан кылдыме кандырашкыже пижыктыл. Чынже денак шонанпылыште илынет гын, мыйын шонымаште, лач тугайымак ыште-на, да тый тушто илен кертат!

Поллианна кечыйол пурыман окна ваштареш кум подвескым гына пижыктен шуктен ыле, умбакыже мо лийшашым иканаште улымыш. Туге куаныш, туге йывыртыш, парнялажат чытырат веле, умбакыже ыштышаш пашам чараклат. Икмыняр жап гыч чылажымат пижыктыме ылят, ик ошкыллан шентек лие да куанже дене шинчажымат кумалтыш. Поян арверан, но шўлыккан да тыглай малмывер кенеташте йомак тўняшке савырныш. Чыла вере

төрштылшö тул-влак чўчат: йошкарге, ужарге, шемпел-ганде, шöртнялге да канде. Пырдыж, кўвар, мебель да койко шкежат тиде шонанпыл дене авалтыч.

– О-о, могай сöра-але! – малдыш Поллианна да вучыдымын воштыл колтыш. – Мыланем туге чучеш, пуй-то кече шкежат модыш дене модаш тöча! – кычкырале тудо, мистер Пендлетонын тудым умылыдымыжым монден. – Ай, нине подвеске-шамычым мыланем шуко-шуко пуышт ыле! Чыла тидым мый Полли кокайлан пöлеклем ыле да эше мисс Сноулан... мольланат. Мыйын шонымаште, нуно тидлан моткочак куанат ыле. Полли кокай тыгай шонанпылыште ила ыле гын, куанымыж дене омса-влакым кроп да кроп тўчын-пудештарен коштде ок керт ыле! Кузе те шонеда?

– Ну, кузе мый шарнем, кокатлан ала-мо весе, кугурак, кўлеш, тыгай призме дене тудым от куандаре. Но колышт-ян, могай модыш нерген тый ойлышыч? Могай модыш?

Поллианна öрмалгенрак ончал колтыш, вара кугун-рак шўлалтыш:

– О, мый монденамат. Те вет модыш нерген чылт огыда пале. Ёнде шарналтышым.

– Ала, лийын кертеш, мыланем чыла каласкалет?

Тиде ганаже Поллианна тўналтыш гычак тымарте тиде модыш дене мо лийын гын, раш луктын пыштыш, кок изи торчак гычак, кудышт лийшаш улыт улмаш курчак, а торчак огыл. Тидын годым мистер Пендлетонын чурийжым ыш ончо, пöлем мучко куштышо шонанпыл деч шинчаончалтышыжым коранден ыш керт, подвеске-шамыч тугак тўрлö тўс дене кандыраште лўнгалт кечат ыле.

– Вот и чыла, – кошартыш тудо, шке шомакшым мучашке шуктыш. – Ёнде те паледа докан, молан кечат модыш дене моднеже маньым.

Ик жаплан тымык лие. Вакш могыр гыч вара шып, кокытеланышырак йўк шоктыш:

– Лийын кертеш. Но, мыйын шонымаште, Поллианна, эн чот волгалтше призмыже тый шке улат.

– Но мый дечем тыгай мотор тўсан тамга-влак огыт лек, кунам мыйын ўмбаке кече онча.

– Ойлет шол, – воштылале пўрўен, да Поллианна тудын шинчаштыже шинчавўдым ужын, ўрў.

– Уке-ла, – каласыш ўдыр, да шўлыкын ешарыш. – Лўдам мый, мистер Пендлетон, мый денем кече нимомат тетла ок ыште, лач аравамак веле ешара. Полли кокай ойла, аравам эреак кече ышта!

Пўрўен изи йўкын воштыл колтыш. Да адакат Поллианна тудым ончале – воштылмыжо шортмо гай веле шоктыш.

19 ГЛАВА

... изишак өрмашым лукшо

Сентябрьште Поллианна школыш кайыш. Тергыше изирак экзамен ончыктыш: иктангаш үдыр-влак коклаште тудо такше удан огыл ямдылалтын, сандене вашке классыштыже тудын тангаш үдыр-рвезе-влак коклаште ик эн пиалан тунемше лие.

Школ такше икмыняр шотышто Поллианнанан вучыдымо ыле, да шуко шотышто тудо шкежат школан — эшеат вучыдымырак. Да вашке гына школат, Поллианнат икте-весе коклаште сай кылым пидыч, да Поллианна кокажлан чонжым почо: школ — тиде илышак, ондакше тидын шотышто изиш кокытеланен гынат. Школ кажне кечын куаным пуэн шоген гынат, Поллианна тошто йолташыже-влакымат монден огыл. Мутат уке, ынде ондаксыла нунылан шуко жапым ойырен керттын огыл. Но кертмыж семын жапым ойыренак шоген. Нунын кокла гыч тиде эн чотшо мистер Пендлетонлан келшен огыл.

Ик шуматын тидын нерген тудо мутым лукто.

— Кольшт-ян, Поллианна, тый мый декаем илаш куснен от керт? — йодышыжо кушко чырам каткалымыла йонгалте да иралтмыжат койо. — Ынде йөршешак ужмашем уке.

Поллианна умша лукшо дене шыргыжалде ыш чыте, шкетынже мистер Пендлетон чодыраш йомшыла шүлыкын веле коеш.

— Мый шоненам, иктаж-кө воктенда лиеш гын, те тидым пешыже огыда йөроте, — вашештыш тудо.

Мистер Пендлетон түрвө лукшо дене шыргыжале гына...

— Туге, но тиде ондак лийын, онгай модышет дене модаш тўналме деч ончыч. Ынде мый рат улам, вет мыйын нергенемат тургыжланат, да уло кумылын! Нимат

огыл, вашке мыят йол ўмбалне лиям, тунам ончалам — кўмыт пўртыштў коштыт! — мучашлыш тудо, да, мыскарам ыштен, ик торчакшым кўш нўлталын рўзалтыш. Тунам нуно пўртысў кугу библиотекакыште шинчылтыт ыле.

— Чынжым гын, рат огыдал, ойледаже гына тыге, — Поллианна камин ончылно нерен кийыше пийым ончалат, иралтме гай лие. — Те вет шкеат пеш сайын паледа: ты модыш дене эрежак огыда мод, мистер Пендлетон. Моддымыда нерген те паледа!

Пўрьенгын чурийже гыч шыргыжме йомо.

— Вот, тидланак тый мыланем кўлат, мыйын изи ўдырем... мыланем модаш полшаш. Мый декем илаш куснет?

Ўдыр ўрын ончале:

— Мистер Пендлетон, тиде вет мыскара?

— Уке. Тый мыланем кўлат. Тый кўнет?

Поллианна, шижалтеш, шўлыкане.

— Мистер Пендлетон, мый ом керт. Паледас, омак керт тидым ыштен. Мый вет... Полли кокайын улам.

Пўрьенгын чурийыштыже ала-могай вашталтыш палдырнен кодо, но мо тиде тыгай ыле, Поллианна умылен ыш шукто.

— Тый тунар тудын отыл, кузе... — Вуйжым шыдешкен нўлтале. — Ала тудо тыйым мый декем колта, — лыжганрак кошартыш. — Колта гын... толат?

Поллианна келгын шонен сангажым куптыртыш.

— Полли кокайже мый декем... пешак поро лийыныс, — тўнгале эркин гына. — Да налынже мыйым тунам, кунам комитетысе даме-шамыч деч посна мыйын тетла иктат уке ыле, да...Пўрьенгын шўргыжў чытырналте. Тиде гана тўнгалмыж годым йўкшў чылт лыжгаштын ыле, шўлыкангын:

— Поллианна, шуко ий ончыч мый пеш чот ик ўдырамашым йўратенам. Ўшаненам: кунам-гынат мый тудым ты пўртыш кондем. Шоненам, кузе ме тудын дене тыште

пиалан лийына да мыланна пүралтше кужу ийлам эрта- рена.

– Да. Мый умылем, – мане Поллианна, шинчаштыже тудым чаманыме кумыл койын кодо.

– Но... мый тудым тышке шым кондо. Амалже нерген кызыт ойлаш күлешыже уке. Шым кондо, да чыла. Тулеч вара тиде сур кў курык ората мылам лач илыме вер веле лие, но шочмо пөртем семын – нигунам. Моланже гын, пөртыштö илышым ылыжташ ўдырамашын поро кидше да шўмжö але йоча йўк күлеш. А мыйын ниможат лийын огыл. Ынде тиде пөртыш илаш толаш келшет, шерга- канем?

Поллианна йол ўмбакак кынел шогале. Шўргыжö волгалтеш ыле.

– Мистер Пендлетон, те ойлынеда... чыла тиде жа- пыште эреак ўдырамашын кидшым да шўмжым налнеда улмаш?

– Ну д-да, Поллианна.

– О, кузе мый рат улам! Тугеже чыла шот дене кая, – куштылгын шўлалтыш тудо. – Ынде мемнам когыньна- мат налын кертыда, да чылажат сай лиеш.

– Налаш... тендам... когыньдам? – пеш чот öрын йодо пөрьенг.

Поллианнан чурийыштыже кокытеланымаш койо.

– Ну, конешне, Полли кокай эше тидлан ямде огыл, но мый ўшанем: тудо келша, мыйым кузе йодда, тугак тудымат йодыда гын, да тунам коктынат тышке йөр- шынлан толына!

Пөрьенгын шинчаштыже висаш лийдыме öрмаш ыле.

– Полли кокат... тышке?

Поллианна шинчажым кумданрак почо:

– Тугеже тушко те мяш шонедат? Конешне, тудо пöрт тидын семынжак сöрале да кугужак огыл, туге гынат тудо чакрак...

– Поллианна! Мо нерген тый ойлетше, а? – тиде гана тудо пеш шыман йодо.

– Кузе мо нерген? Кушто ме илаш тўнгалына, лач тидын нерген, – алят мыйым огыт умыло маншыла койо. – Ондакше мый те тыштак илынеда ман шонышым. Вет каласышда: шуко ий ўдырамашын шўмжым да кидшым, э... Полли кокайыным, йодын улыда, тиде сур ората гыч илаш йёршө пёртым ышташ да...

Пёрьенгын логарже гыч ала-могай умылаш лийдыме йўк лектын кайыш. Мистер Пендлетон ойлаш тўналнеже ыле, кидшым нёлтале, но вес татыште вийдымын ўлык волтен колтыш.

– Сэр, доктор толын! – омсаште койшо тарзе ўдырамаш увертарыш.

Поллианна вигак кынел шогале.

Джон Пендлетон тудын деке азапланен савырныш:

– Поллианна, юмо да тый лий, мом мый тылат ойленам гын, чылажат коклаштына веле кодшо... кызытеш... – шыпак тудо йодо.

Кече гай кок изи лаке Поллианнан шўргыштыжө койылдыш:

– Туге улде мо! Пуйто мый ом пале, кузе тидым тудлан шке каласынеда! – веселан гына ваче гочшо мутаршашым кудалтыш, пөлем гыч тугак куржын лекте.

Джон Пендлетон вийдыме семын креслын энгертышышкыже капшым кудалтыш.

– Мо лие? – икмыняр минут гыч кидшерым терген шинчыше доктор шке пациентше деч йодо, – шўмдаже чылт трактор шатунла кырас...

Джон Пендлетонын тўрвыжө ик лукшо дене веле шыргыжале.

– Пенгыдемдыше эмдан дозыжым... утыждене кугемдымылан көра, мыйын шонымаште, – воштыл колтыш тудо да ужо: доктор шкежат шинчаж дене аллея дене ончык куржшо чулым ўдырым ужата.

20 ГЛАВА

... эшеат чот өрмашым лукшо

Рушарня эрдене Поллианна эреак черкыш да рушарня школыш коштын, а кечывал кочкышым ыштымек, Ненси дене пырля ола мучко коштеден. Тыгак ышташ шонен пыштен ыле тудо ты рушарнянат, а шуматынже мемнан кўшнő ончыктымо визит лийын кайыш мистер Пендлетон деке... Рушарня школ гыч мőнгő пőртылмыж годым тудым шўдыран тарантасше дене доктыр Чилтон поктен шуо да имныжым шогалтыш.

— Мőнгет тыйым ужаташ карете тевысак, — малдале тудо. — Мый тый денет икмо нергенак кутырынем ыле. Толашыжат лўмын толым, тый денет кутыраш, — шуйыш умбакыже тудо, кунам Поллианна воктекше кўзен шинче. — Мистер Пендлетон тыйым таче шкеж деке мияш йодеш. Тудо манеш, тиде путырак кўлешан паша.

Поллианна куанен вуйжым рўзалтыш:

— Да, мый палем. Мием.

Доктыр тидлан шагал огыл őрын кайыш:

— Содыки, мыйын кугу ўшанемжак уке, тидым ыштышаш мо тудо? — чоянрак шуялтыш. — Тенгече, шергаканем, лыпландарышаш олмеш тый тудым тургыжландаренат вельс.

Поллианналан весела лие:

— О, тиде мыйын верч огыл, чынжым гын... тунаржак мыйын верч огыл, кунарже Полли кокай верч.

Доктыр чытырналт кайыш, ўдыр деке савырныш.

— Полли... кокат?! — кычкырале.

Куанымыж дене Поллианна изин тőршталтенат колтыш.

— Да! Тиде пешак онгай, чылт книжкалаште возымо гаяк, умыледа? Мый чечас тыланда каласем! — кенета тудо луктын каласыш. — Мистер Пендлетон ойлаш шўден

огыл. Но тудо, мый шонем, тореш огыл, те пален налыда гын. Тудлан гына шижтараш шўдымō огыл.

– Кōлан тудлан?

– Полли кокайлан. Тудлан тудо шкежак каласынеже, а мый огыл. Нимом от ыште, йōратыше-влак!

– Йōратыше! – доктыр тыгеракын каласен гына шуктыш, имне кенеташте писын кудал колтыш, пуйто тудым сапым пенгыдын кучышо кид вучыдымын шупшыльо.

– Да, – Поллианна шонанпылла шыриялттыш. – Чыла пашаже тыште, умыледа? Ненсин ойлымешкыже мый паленат омыл. Тудо каласыш: пеш шуко ий ончыч Полли кокайын йōратыме енже лийын улмаш, но нуно сыренят. Тудын кō улмыжым Ненси ончыч пален огыл. Но варажым рашемдышна. Тиде – мистер Пендлетон!

Доктыр кидшым луштарыш. Вара сапшым кучышо кидшым эркын пулвуйышкыжо волтен пыштыш.

– О! Мый... паленат омыл, – мане тудо ласкан.

Поллианна вашкен ойлаш тўнгале, нуно Харрингтонмыт пōрт дек миен шуаш тўнгалыныт ыле.

– Да, мый пеш рат улам! Чылажат кўлеш семын ышталтеш! Мистер Пендлетон мыйым шкеж дек илаш ўжō, но мый Полли кокайым шкетшым нигузеат коден ом керт, тудо... мыланем тынар порым ыштен да. А вара мыланем каласыш, кузе тудо йокроклана ўдырамашын шўмжō да кидше деч посна, эре тидын нерген шоненам, мане. Да мый пален налым: тудо кызытат тидын нерген шона. Да мый туге чот куанышым! Моланже гын, тудо икымше сōраса гын, чылажат шотыш толеш, да ме Полли кокам дене пырля тудын дек илаш куснена... але тудо мемнан дек толеш. Мутат уке, Полли кокай эше нимомат ок пале, мемнан тидын нерген каґашаш жап лийын огыл. Да, шонем, тидын шотыштак тудо мыйым таче ужнеже.

Доктыр кенета тура кынел шинче. Тўрвыштыжō öрыктарышын шырґыжме пале ыле.

– Да, мый пешак умылем, молан мистер Пендлетон тыйым пеш ужде, – онгылашыжым нөлталын, имным подьезд воктек шупшыльо.

– А тебе Полли кокай окна воктене шога! – кычкырал Поллианна, тунамак ешарыш: – Уке, мыланем, очуни, тыге койо. Мый тудымак ужам манын шонышымыс.

– Уке, тушто тудо уке... ынде, – каласыш доктыр. Шыргыжме пале шүргыж гыч кенета йомо.

Тиде кечын Поллианна мистер Пендлетоным пешак вучен шогышым ужо, чытыдымын вучышым да тургыжланышым.

– Поллианна, – тўнгале тудо вигак. – Йүдвошт умылаш төчышым, мом каласынет ыле тый мылам тенгече... тудо шотыштет, пуйто шуко ий тыйын Полли кокатын шүмжым да кидшым налаш шонен иленам. Мом тый каласынет улмаш тидын дене?

– Ну, теже вет ала-кунам икте-весьдама йөрәтен улыда, да мый пеш рат улам ыле, чыла тиде шижмашым тынар жап аралымыланда.

– Йөрәтен улына? Полли кокат да мый?

Пөрәнгын йүкыштыжө тунар чот өрмым колын, Поллианна шинчажым полт веле карен шындыш:

– Но, мистер Пендлетон, тидым мыланем Ненси каласен!

Пөрәнг күчыкын гына воштыл колтыш:

– Ну и ну! Да-а, лүдам, но мый ойлышаш улам тыланет, Ненси... йонгылыш лийын.

– Тыгеже те... икте-весьым йөрәтен огыдал? – Поллианнан йүкыштыжө кумылжо волымо шижалте.

– Нигунамат!

– Да чылажат книгасе семын лийын огыл?

Тудо шыпланыш, кугун шонкалышын, окнашке ончале.

– А чылажат туге сайын кайыш, – шинчавүд нелшын

ойла Поллианна. — Мый тендан дек Полли кокай дене пырля... илаш куснаш рат лийынам ыле.

— Шкетынже ынет тол мо? — пөръен вуйжым окна деч ок савыре.

— Конешне, уке. Мый вет кокамын улам.

Пөръен сырен гына савырнен шогале:

— Кокатын лийме деч ончыч тый аватын лийынат! А мый лач аватын шўмжым да кидшым йодынам шуко ий ондак.

— Мыйын... авамыным?!

— Да. Мый тидым ынем ойло ыле. Но ынде, шонем, палет гын, сайрак... — Джон Пендлетонын чурийже пеш чот ошеме, мутым нелын ойлаш тўнгале. Поллианна умшажым пеле почын, кўрылтдегеч тудын ўмбақ онча да онча. — Мый аватым йўратенам, но тудо... мыйым йўратен огыл! Икмыняр жап гыч тудо тышеч кайыш... ачат дене пырля. Тунам веле умылышым, кузе чот тудым йўратем улмаш. Уло тўня мыланем ала-кушко порвольыш... но тиде кўлешыже огыл... Шуко ий мый вара шыдешкен коштынам, йўратен кертдыме да йўратыдыме шонгыен семын — кеч але мыланем кудло ий темынат огыл, Поллианна. А вара ик кечын тый мыйын ылышышкем тўтан мардежла толын керылтыч, да саде хрусталь подвескын колтымо ужарге, канде, йошкар, кына, шемпелганде шонанпылжым ўмбаланем пўгылен шогалтышыч, мыйын шонто тўняштем. Икмыняр жап гыч мый кў улметым пален нальым. Шоненам ыле, тыйым ужмемат шуаш ок тўнгал. Мыланем тыйын аватым шарныктарыше нимоат, ниғоат ок кўл, шоненам. Но... тыйшке палет, кузе чылажат вара лие. Мый тыйым ўжшаш улам ыле. Ынде тый мыланем эре кўлат. Поллианна, тый мый декем илаш куснет... ынде?

— Но, мистер Пендлетон, мый... — Поллианнан шинчаже вўдыжгыш. — Вет Полли кокай уло!

Пөръен кидым веле лупшале:

— А мо лиеш мый денемже? Кузе шонет, иктаж-мо-

лан мый тый дечет посна «куанен» кертам але уке? Мыйын илышышкем тый толын лектыч да веле вет илышлан куанаш тўнгалым. Но тый мыйын изи ўдырем лият гын, чылажланат рат лиям. Тыйым пиаланым ышташ нимозмат ом чамане, мыйын шергаканем! Шукталтдыме чонйодмет огешат лий. Чыла оксам тыйым пиаланым ышташ кая, пытаргыш цент марте.

Поллианна шыдешкымыла койо.

— Но, мистер Пендлетон, те шонеда, мый куанем ыле, чыла оксадам мыланем пытараш тўнгалыда гын... чыла оксам, кудыжым язычник-шамычлан поген улыда.

Пөрьенгын шўргывылышыже изиш чевергыш. Аламом ойлынеже ыле, но Поллианна мутшым умбакыже шуйыш:

— Да эшеже кажнын, кўн тынар оксаже уло, куанаш да пиалан лияш мый ом кўл. Те вет молым тугай пиаланым ыштеда, нунылан пўлекым ыштымыда дене. Да санденак те шкеже уже куаныде огыда керт! Теве шарналтыза хрусталь подвескым, кудым пуэн улыда ыле мыланем да миссис Сноулан, але ик шўртнў оксам, кудыжым Ненсилан шочмо кечыж годым кучыктен улыда, але...

— Да, да... но тиде чыла кўч виса веле, — кўрльў тудым мистер Пендлетон. Ындыже виге чеверген шуын ыле шўргыжў, да тудлан, очыни, ўрашыжат нимолан ыле, вет мистер Пендлетон ондакше олаште тыгай шергакан пўлек дене огыл палыме лийын. — Чыла тиде так гына. Тиде пеш шуэн лийын... А мо лие гын — тиде чыла тыйын пашат! Чыла тидым мый огыл, а тый пўлекленат! Да, тый, — ўдырын чурийыштыже «тиде тыге огыл» маншашлыкым ужын, уэш да уэш каласыш тидым. — Да тидыже эше ик гана ончыкта, кузе мыланем кўлат, мыйын изи ўдырем, — ешарыш тудо да лыжга йўкын пелештыш. — Иктаж-кунам... иктаж-кунам тыйын «куан» модышет дене модаш тўнгалман гын, Поллианна, тылат тыште илашет логалеш да пырля мый денем модаш.

Поллианна ойганымыла койо:

– Полли кокай мый декем пешак поро ыле, – тўнгале тудо, но пөръен тудым иканаште чарыш. Ондаксе шыдыже шўргыштыжө сўретлатте. «Мыйын мутем – закон» манме койыш дене тудо шуко жап илен, ваштареш каласымым чытен кертгын огылат, сандене тиде койыш деч вашке корангаш неле лийын:

– Мутат уке, тудо тый декет поро лийын! Но пале: тыйым тышан илаш кодымо кумылем тудын деч кок пачаш кугурак.

– Но, мистер Пендлетон, тудо пеш рат. Мый палем, мом...

– Рат! – кўрльө пөръен, чытышыжым йөршынак йомдарен. – Ўчашенат кертам: мисс Полли ок пале, мо тиде тыгай – куанаш. Тудо эреак шке порысшым веле шукта. Мый палем, тудо – порысын ўдырамашыже. Мый шке коваштем дене пален налынам, мо тиде тыгай, тудын порысшо. Нине лучко але коло ий жапыште ме тудын дене сайын да умылен илен улына манын ом керт. Но мый тудым палем! Да чыланат палат... Тудо тугай ўдырамаш огыл, кудо куанен мошта. Да тудо огешат пале, мо тиде тыгай – куанаш. А тышке мый декем илаш куснымет шотышто каласен гына ончо, да ужат шкеак, тореш лиеш тудо але уке... Ах, мыйын изи ўдырем, кузе тый мыланем кўлат! – пытарыш тудо, вуйжым кок вельш шўлыкын лўнгыктен.

Поллианна, келгын шўлалтен, верже гыч кынеле.

– Йөра. Мый йодын ончем, – мане тудо шўлыкын. – Мыйже ом ойлыс, мистер Пендлетон, пуйто тендан дене пырля илаш ом келше, но... – пытарен ыш шукто, изишак шып шинчышат, ешарыш, – кеч-кузе гынат, пеш рат улам, йөра тентече кокамлан нимомат шым каласе... молан манаш гын, тудат ала рат лиеш ыле.

Джон Пендлетон пычкемышын шыргыжале:

– Да, Поллианна. Мыят тыгак шонем. Пеш сай, тентече тидын нерген нимат ойлен отыл.

– Мый иктыланат ойлен омыл... доктырлан веле. Но тидым шотлыман огыл.

– Доктырлан? – кычкырале мистер Пендлетон, писын савырнен. – Доктыр... Чилтонлан... огыл?

– Да. Тудо мый декем таче тольо, мыйым ужаш шонымыдам каласаш.

– Ну, чылан кокла гыч... – мугыматыш пөръен, креслыш вийнен шинче.

Вара адакат тарваныш, вучыдымын йодын шындыш:

– А мом каласыш доктыр Чилтон?

Поллианна сангам куптыртыш:

– Ом шарне. Тугайжым нимом. Ах, да, тудо каласыш, молан ўжаш шонымыдажым пеш сайын умылем, мане.

– О, неужто? – ыштале Джон Пендлетон. Да Поллианна пеш өрө: молан нине мутлан тудо онгайын воштылале?

21 ГЛАВА

Вашмут рашемеш

Кава писын пычкемышалте. Вашке кўдырчан йўр лиймыла чучеш. Поллианна Джон Пендлетонын пёртшö шогымо чонга гыч куржын вола. Шке мөнтгыжö пел корным эртен ыле, ваштарешыже зонтик дене толшо Ненсим ужо. Тиде жаплан кава яндарешт шуктен ыле да йўр толшаш гай ынде ок чуч.

– Пыл эртен кая ала-мо, – Ненси ышталале, кўшкö шымленрак ончале да. – Мый тыгакак шонышым, а мисс Полли зонт дене тыйын ваштарешет куржыктыш. Тыйын нергенет тургыжлана!

– Тургыжлана? – мане Поллианна, шкежат пел шинчаж дене кавам ончалын.

Ненси хм ыштале.

– Мыйын кызыт мо нерген ойлымем тый шыч кол ала-мо, – сыренрак пелештыш тудо. – Мый маньым: тудо тыйын верчет тургыжлана. Кокат, манам!

– Ох, – шўлалтен лукто Поллианна, кенета кўлешан йодышым шарналтыш, вашке вет тудым кокажлан пуыман. – Чаманем. Мый тудым ынем лўдыктö ыле.

– А мый рат улам! – Ненси вучыдымын пелештыш. – Рат, рат!

Поллианна тудым öрын ончале.

– Рат? Полли кокай мыйын верч тургыжлана да тидлан рат улат? Ненси, модыш дене тыге модаш ок лий!... Тидлан куаныме ок кўл! – ваштареш шогале.

– Тыште нимогай модыш уке, – ыштале Ненси. – Эсогыл модаш шоненжат омыл. Нимомат от умыло аман? Тый, очыни, от умыло, мом тиде ончыкта, кунам Полли кокат тыйын верчет тургыжлан манам.

– Ну, тиде кокам тургыжлана лиеш, а тиде пешыжак сай шижмаш огыл! – шкенжынымак тўя Поллианна. – Мом эше весым ончыктен кертешыже?

Ненси кужу ўпан вуйжым ожыла рўза.

— А вот ойлем тыланет, мом ончыкта. Тиде ончыкта: тудынат ындыже ала-могай айдеме шижмашыже помыжалтын да ынде мемнам тунар чот кулымдарыше порышшым веле огыл шукта!

— Но, Ненси, — Поллианнам тыге куштылгынжак от нал, — Полли кокай эреак шке порышшым шукта. Тудо... тудо порысын ўдырамашыже, — шиждегеч Джон Пендлетонын мутшо дене кутыраш тўнгале.

Ненси воштыл колтыш:

— Чын улат, тудо тыгаяк такше... да тудо эреак тыгай лийын, очыни. Но тыйын толмет деч вара вашталташ тўнгале, ончычсыж гай огыл ынде!

Поллианнан чурийже вашталте, тудо азапланен сантажым куптыртыш.

— Вот мом йоднем тый дечет, Ненси. Кузе тый шонет, мыйын тыште илымылан Полли кокай куана але уке? Ну тышеч трук каем гын... ойгыраш тўнгалеш але огеш?

Ненси ўдырын ала-мом келгын шонышо чурийышкыже писын ончале: тиде йодышым тудо шукертсек вучен да лўдын. Тудо шуко шонкален, кузе вашешташ да могай вашмут чын лиеш, но тыгодым ўдырын шўмжым пешыже сусырташ огыл ыле. Но ынде... ынде, кунам Полли кокаже Поллианнам вашлияш зонтиким лўмынак пуэн колтен, Ненси тиде йодышлан куанышат. Кызыт тудо шойыштде йоратымашым уждымо ўдырым чот куандарен кертеш.

— Тыйын илыметлан тудо куана мо манат? Тый тыште уке лият гын, тудым могай шижмаш авалта ыле? — кычкырале Ненси йотышнен. — Тидын нергенак вет мый кызыт гына ойлаш төчен шогышымыс... Изи пыл орам ужмеке, зонтиким налын, ваштарешет вашкерак куржаш тудак огыл мо мыланем шўдыш? Тудо огыл мо саде изи пөлемет гыч кугуракыш, ўлыкыла, ўзгаретым волташ да верандаш шўдыш, тыланет сай пөлем кўлешым умылен налын? А шарналташ гынже, кузе вўржө

шолашак пурыш, кунам... – жапыштыже тидым ойлаш огеш кўлым умылен, Ненси кокырымо гай лие. – Мыйын пашам огыл тиде, нерым тушко ом шўш, – южым писын шўлалтен умбаке мутшым шуйыш. – Да тўрлő тыгыде кырча-марчажат, кудышт ончыктат, кузе тыйын тыште улмет тудын шўм-чонжым пушкыдемдыш, порыракым ыштыш. Нал тебе пырысигым, вараже пийым кондыметым, да кузе ынде мый денем ласканрак кутыраш тўнгалын – ончычсыж семын ок ру, да тиде веле мо! Тыйын толмет дене вашталташак тўнгалын. Каласаш йөсө, тый тыште от лий гын, кузе тый тудлан ситааш от тўнгал. – Мутшым кошартыш Ненси, ўдырым ўшандараш төчен. Тыгодым вес шонымашыжым ойлаш огыл манын, тудым пеш чот шылташ тыршыш. Но Нине мут деч вара Ненси Поллианнан йывыртыше волгыдемше чурыйжым ужаш ямде огыл ыле.

– О, Ненси, туге рат улам, туге рат... Эсогыл от пале, кузе рат улам! Мый Полли кокайлан кўлешан улам манат да...

«Ынде мый тудым коден каем мо? – шонкалыш варажым Поллианна, тошқалтыш дене кўзышыжла. – Эреак паленам: Полли кокай дене илынем! Тудат тыгак шона гын, кузе мый рат лиям ыле!»

Поллианна пален: мистер Пендлетонлан шке шонен пыштымыжым каласаш куштылго ок лий, да тиде кутырымаш деч лўдын. Такшым тудо пөрьенгым чот-чот йўратен шынден, да тудын орланымыже ўдырлан шўмышкő вўржым кералме гаяк лийын. Жалке, шуко ий шкетын илымыж дене пөрьенг тыгай пиалдымыш савырнен. Да тидын амалже тудын аваже улмат Поллианнан шўм-чонжым коржын. Ўдырын ушыштыжо мистер Пендлетонын угыч таза лиймекеже тиде кугу сур пөрт могай лийме сўретат пөрдын: шып кугу пөлем-влак, шўкшакан кўвар, ўстембалне куш шуын, туш пыштыме кўлеш-оккўл ўзгар, кагаз ора – да шўмжő изи ўдырын шелшаш гай коршта, кузеракын шкет пөрьен илышы-

жым йокрокышто шуя. Пеш сай лиеш ыле, иктаж-кушто иктаж-көм муаш, кө... Да тиде татыште Поллианна кенета чытырналтме гай лие, куанен кычкыралын йол үмбак төрштен шогале. Вуйышкыжо пеш сай шонымаш толыс!

Икымше яра минутыштак тудо Пендлетон-Хиллышке куржын колтыш да вашке гына плокан волгалтарыме библиотеказыште мистер Пендлетон воктене лие. Тудыжын кужу парнян йытыра кидше креслыште шып гына кият ыле, а эреак ужатен кудалыштше пийже йолжо воктене ыле.

— Ну, Поллианна, тугеже «куан» модышет дене мый денем үмырем мучко модаш тўналат? — мане ласкан гына.

— О да! — Ышталале Поллианна. — Мый тыланда тўняште эн куанле модышым шонен луктынам да...

— Мыланна когылянна? — рашемдыш Джон Пендлетон, тўрвө лукшо тыгодым изиш үлык волен кайыш.

— У-уке, но...

— Поллианна, тый вет мыйын йодмем шуктет? — мане витен пурышо йўкшө дене.

— Мый... мый ом керт тыге, мистер Пендлетон, чынакак. Полли кокай...

— Тыйым... тышке колташ... ыш көнө?!

— Мый... мый тудым йодын омыл, — мугыматыш Поллианна чаманыше чурий дене.

— Поллианна!

Ўдыр шинчажым шылтыш. Шке йолташыжын ойган чурийжым, кочо шинчаончалтышыжым ончалын ыш керт.

— Эсогыл туддеч йодынат отыл?

— Мый тидым ыштен шым керт, сэр... честне, — адакат мугыматыш Поллианна. — Умыледа, мый тидым пален налым... тудын деч нимом йодде. Полли кокай мыйым пеленже кодынеже... да мыят тудын дене пырля коднем, — лўддымын вашештыш тудо. — Те эсогыл огыда

пале, кузе мый декем тудо поро! Да... да южгунам шонем, вет тудат иктаж-молан куанаш тунемаш тўнгалын. А теже вет паледа, ондакше нимоланат куанен моштен огыл. О, мистер Пендлетон, мый шкетшым нигузат коден ом керт... ынде!

Нине мут деч вара шуко жап шып шинчышт. Каминьште пу йўлымō гына южгунам шырт да шорт шокта, тымыкым пужа. Пытаргышлан пōрєн ойлаш тўнгале.

– Да, Поллианна, мый умылем. Тый коден каен от керт... ынде. Да мый тетла тидын нерген тый дечет йодаш ом тўнал, – пытаргыш мутшо тугай шып ыле, пыкше гына колын сенгыш Поллианна.

– Ах, но те эше чылажымак огыда пале, – шокшын гына тўнгале уэшын. – Эн куанле паша уло, кудым те ыштен кергыда... чынак, уло!

– Тиде мыланем огыл, Поллианна.

– Лачак тыланда, лачак! Те шкежат ойлен улыда. Манда тунам, пуйто... ўдырамаш кид да тудын шўмжō веле але йочан тиде пōртыштō улмыжо пōртым чынжымак пōртыш савырат. Вот, тидыже мыйын тыланда уло... тиде – пōртыштō изи йочан улмыжо... мый огыл тиде, но весе...

– Пуйто мыланем ала-кō весе кўлеш, тый дечет молыжо! – сырыше пōрєным колыштараш йōсырак ыле.

– Но те кōнеда... кунам чыла пален налыда! Теже вет тугай поро да сай улыда! Хрусталь подвескымак налаш, шōртнō оксамак, да чыла, могай оксам араледа язычник-шамычлан.

– Поллианна, – чарыш тудым пōрєн. – Айда ик гана да йōршешлан ме тиде окмаклыклан мучашым пыштена! Мый тидын нерген тыланет шуко гана ойлаш тōченам ыле! Язычник-шамычлан ни могай окса уке! Илышыштем ик центымат нунылан колтен омыл. Вот!

Тудо ну мом каласет маншыла, вуйжым кўш нōлтале, Поллианнан шинчаончалтышыштыже кочо ѓпкелымашым вашлияш шонен. Но пōрєн кочо шин-

Этот Восточный человек был Павлик

Домиком и садом на холме - это дом и сад Арчибада П. в романе.

чаончалтыш, өпкелымаш олмеш куан да өрмашым веле ужо.

– Ах, ах! – ыштале ўдыр, совым пералтыш эсогыл. – Мый пеш рат улам. Вес семынже гын, – малдале, мутшо деч вожыльо ала-мо да. – Мый ынем каласе, язычник-шамычым ом чамане манын, но куаныдежат ом керт – тыланда Индий гыч йоча-шамыч огыт кўл, моланже гын, нуно моло-влаклан кўлыт. А мый пеш рат улам, вет тунам шке декыда Джимми Биным налыда. Мый палем, те тудым налыда!

– Налам... кўм?

– Джимми Биным. Вот, лач тудак тендан пўртыштў «изи йочада» лиеш, умыледа? Тудо пеш рат лиеш. Кодшо арнян мыланем тудлан эсогыл мыйын поро пашам ыштыше комитетысе даме-шамычын тудым налаш тореш улмыштым ойлаш вереште. Да рвезын кумылжо пеш чот волен ыле. Но кызыт, кунам тудо пален налеш... туге чот куана!

– Тудо куана?.. Ну а мый – уке! – пентгыдын каласен шындыш мистер Пендлетон. – Поллианна, тый мо, йўршын окмакак улат мо?

– Те каласынеда, йочам шке декыда огыда нал?

– Лач тидымак каласынем ыле.

– Но тидыже тыгай кугу пўртлан лачак лиеш вет, шке йодмыда семын – «пўртыштў йоча йўк». – Пыкше гына каласен сенгыш Поллианна, тевак тидлан шортын ок колто. – Да нигунамат шкетын огыда лий ыле... эреак Джимми дене пырля.

– Ом кокытелане, – вашештыш пўрѐнг. – Но мыланем... шкетын лияш утларак келша.

Лач тидын годым Поллианна тиде икмыняр арня жапыште шарналтыш, мом каласен ыле Ненси. Тудат ынде сырыме гай койо да онгылашыжым кўш нўлтале:

– Ала те шонедат, пуйто шкафыште аралыме тошто айдемлулегыда, кудыжым те араледат, илыше чонан рвезе деч сайрак, а? Но мый вес семын шонем!

– Айдемлулеге?

– Да, Ненси каласен ыле, тудым те шкафыште араледа.

– Мый аралем... – Вучыдымын пөръен вуйжым комдык кудалтыш да воштылаш тўнгале. Туге воштылеш эшежым, чылт вучыдымын, уло куанже дене чарныдегеч, уэш да уэш, эсогыл лўдшө да нимом умылдышо Поллианна шинчавўд дене шорташ тўнгале. Тидым шекланен, мистер Пендлетон креслыштыже уэш виян шинче. Чурийже кенета тыглайыш савырныш. – Поллианна, мый шонем, тый чын улат... эсогыл шукуракат, шке шонымет деч, – ласкан пелештыш. – Викшым ойлымыла, мый палем: «чонан рвезе» мыйын шкафыште шогышо айдемлулеге деч шуко пачаш сайрак. Тольк вот... ме эрежак вашталтышлан тунем шушо огынал. Шукыж годым шкафыштына айдемлулегымак веле шогыктынена, Поллианна... Но ала тый тиде изи рвезе нерген мыланем каласкалет...

Да Поллианна каласкалалаш тўнгале. Ала тиде тымыкым рашкалтарыше куанле воштылчык, ала Поллианнан Джимми Бин нерген историйже кўанше шўмымат иланден кынелтыш, тушко вўрым тулен пуртыш. Тыге але тыге огыл, но тиде кастене Поллианна Джимми Бинлан Пендлетон-Хиллыш мияш ўжмашым нангайыш. Нуно коктын тышке вес шуматын толаш лийыч.

– О, мый туге рат улам, туге рат! Пешак ўшанем, тудо тыланда келшен шинчеш, – шўлалтен лукто Поллианна чеверласымыж годым. – О, могай сай – Джимми Бинынат шке пёртшө лиеш гын... да ешыже, кудыжлан чылажат садак огыл, умыледа?

22 ГЛАВА

Проповедь ден пу сарай-влак

Джимми Бин нерген Поллианнан мистер Пендлетонлан каласкалыме кечынак Пендлетон-Хилл чодыраште верысе пастор преподобный Пол Форд яндар южым шўлен коштын. Тушто гына Юмын пўртўсын шып-тымыкыштыже да моторлыкыштыжо лыпланымашым, шўм-чон ласкалыкым муам манын шонен.

Пасторын шўм-чонланже пеш неле ыле. Кодшо ийын тылзе гыч тылзыш тудлан ўшаныме приходыштыжо паша уданрак да уданрак веле каен шоген, туге чучын, куш от савырне – чыла вере вурседылмаш, манеш-манеш, шоякмут, кўранымаш. Тудо прихожан-шамыч дене ўчашен, кунамже лыпландарен, вурсенат налын, изирак языкшым парня гочшо колтеден – тыгодым молгунамсе семянак шокшын Юмылан кумалын, ончыко ўшан дене ончен да чыла сай лиеш шонен. Но таче шканже шке каласыш: ниможат сай могырыш ок кай, а, очыни, удашке веле.

Кок викарий ала-могай кўлдымаш верч икте-весе штым кўзеш кералын, кўшкў нўлталаш ямде ылыыч, вара тидыже чылт кугу проблемышке савырнен шинче. Кум эн тале прихожанке-влак поро пашам ыштыше комитетыште пашам ыштымыштым чарнышт, моланже гын, манеш-манешым шарыше-влак изи тулойып манешым чыла пытарен толшо пожарышкак савырал шындышт. Скандал! Черке хор сольный арийым кўлан ўшанен пуымо шотышто кутырен ыш келше, сандене шулыш, пытыш. Христиан-шамычын икте-весеылан полшышо обществыштат шушо пуран шўкен лукмыж семянак пропка чонештыш, правленийын кок членже икте-весе коклаште лекше ўчашымашым чарен ышт керт. Пытаргышланже рушарня школын ректоржо ден кок туныктышо паша гыч кайышт. Санденак ойганыше

пастор тышке чодыран шып-тымыкыштыже лыплан-дарымышым кычал тольо. Тыште тудо шкетын: кумалын, шонкален кертеш.

Тыште, ужар чодыра лонгаште, преподобный Пол Форд шке ончылныжо шогышо мо ыштышашым шинча ончылныжо сайынрак ужо. Тудын шонымаште, эн тугай лүдыкшö тат толын шуын. Мом-гынат ышташ күлеш, да пеш вашке. Черкыште чыла паша шогалын. Рушарня службышто да тыглай кечын погынен юмылтымаште, миссионер-влакын чай йўмаште, кас кочкиш годым, пайрем кечылаште прихожан-влак эре шагалынрак да шагалынрак лияш тўнгалыныт. Такшым черкылан уло шўм-чон дене тыршыше-влак икмынярын кодыныт. Но, каласаш күлеш, нунынат ынде паша ыштыме кумылышт ондаксе гайжак лийын огыл. Нуно ужыт: көмыт йырым-йырышт нуным авырат да кузе сотарен эскерат. Нуно, көмытын йöратыме тўн пашашт – шинчаштын мом ужмо нерген кутыркалаш.

Тидым ужын, преподобный Пол Форд сайын умылен шоген: тудат, Юмын тарзыже, черке да тиде изи ола, христианство шкежат чыла тидын деч пеш орланат да эшеат чот орланаш тўнгалын кертыт. Пеш раш: ала-мом гынат ыштыман, да кызытак. Но мом?

Пастор вашкыде күсенже гыч кагаз ластыкым лукто, рушарня проповедьлан ямдылалтмыж годым возен ыле. Сантам куптыр-шамыч дене темышат, ончышташ тўнга-ле. Тўрвыжат шыдын чумыргышт, кунам тудо йўкын ямдылыме проповедьше гыч Библийысе почеламут-влакым лудаш тўнгале: «Ойго тыланда, кнагаче ден фарисей-шамыч, сайын кояш тыршыше-влак, те ойган тулык вате-шамычын пöртыштым кочкын пытареда да, чылан ужышт манын, лўмынак кужун кумалыда: тидлан те эшеат кугун судитлалтме лийыда...

Ойго тыланда, кнагаче ден фарисей-шамыч, сайын кояш тыршыше-влак, мяте, анис да тмин деч лу ужа-шым пуэда, но законышто эн тўнжым кодеда: судым,

чаманыме кумылым, ўшаным; тидым ышташ кўлеш да весыжымат кодыман огыл».¹

Тыгай ыле кочо шылталеммут. Чодыран ужар левашыже йымалне пасторын йўкшө яндар вўдыш лукшо семын йонгалте. Кайык-шамыч да ур-влакат шыпланенытла чучеш, лўдыкшым шижиныт да. Да пастор шканже сўретлен ончыш, кузеракын тиде мут-влакым тудо вес рушарнян прихожан-шамыч ончылно черкын шнуй тымыкыштыже ойлаш тўналеш.

Прихожан-влак... Нуно вет йочаже, икшывыже улыт. Нунылан тидым ойлен кертеш мо? Чулымлыкшо сита мо? Нине шылталеммут-влак шкенжын йўдыкшө дене ойлымаштат тугай шучко улыт да... Да тудо кумалеш, пеш шокшын кумалеш. Пешак чот Юмо деч полшаш йодеш, чыла пашажым виктараш полшаш сөрвала. Вот, лач тыште тудо, ты шокшо татыште, чын корным муаш кузе чот шона, кузе Юмым сөрвала! Ала ойырен налме корныжо пиалан огыл? Ала вес могырыш кайыман?

Пастор шке кагазшым чумырале да мөнгеш кўсенишкыжак пыштыш, вара кугун гына шўлалтен колтыш, тидыже йынгысалтыме гаяк лекте, пушенге ваштареш ужар кужу шудыш сукалтен шинче, чурийжым кидше дене авырыш.

Лач тышан вашлие тудым мистер Пендлетон деч мөнгыжө пёртылаш тарваныше Поллианна. Кычкыра-лынак колтыш, полшаш куржын мийыш:

— О, о! Мистер Форд! Те йолдам ыжда пудырто дыр... але иктаж-мом весым, уке? — писын гына йодышташ тўнале ўдыр.

Пастор кидшым шўргыж гыч нале, писын гына вуйжым нөлтале, шыргыжалашат төчыш:

— Уке, шергаканем, уке. Мый так гына... канем.

— Ну, тыге гын, пеш сай, — куштылгын шўлалтен колтыш Поллианна, шентекрыак чакнен. — Паледа, мый

¹ Матфей деч Евангелий, гл. 23, ст. 14, 23.

икана тыге чодыраште коштынам, а тушто ең кия. Тиде мистер Пендлетон лийын, тудо йолжым пудыртен ул-маш. Тудо такше тарваныде кия ыле. А те шинчеда.

— Да, мый шинчем веле, да мыйын нимоат пудырген да монь огыл, нимо... мом доктыр-влак паремден кертыт ыле.

Пытаргыш мут-влак пеш шып шоктышт, но Поллианна колын шуктыш. Ала-можо тул гай койын, шинчаштыже койын эртыш, да ўдырым чаманyme кумыл авалтыш.

— Мый палем, мом те каласынеда. Ала-мо тендам индыра, туге чучеш. Ачам денат тиде лийын... шуко гана. Мый шонем, тыгае пастор-влак дене лиеда... да чўчкыдын. Нунын ўмбалне пеш кугу паша кияс.

Преподобный Пол Форд ўдыр ўмбаке őрынрак ончале.

— Ачатше пастор лийын мо?

— Да, сэр. Те пален огыдал? Мый шоненам, чылан палат. Полли кокамын акажым марлан налын, вес семынже гын, мыйын авамым.

— Умылем. Но, палет, мый тыште пасторлан шогем улыжат икмыняр ий веле да кажне ешын историйжым ом пале.

— Да, сэр... але вес семынже уке, огыда пале, конешне, сэр, — воштылале Поллианна.

Тидеч вара мут пытен кайыш, тымык лие. Пастор тугак пушентгыш энгертен шинча, туге чучеш, пуйто тудо Поллианнан тыште улмыж нерген монден. Кўсенже гычшке кагазше-влакым лукто, но нуным ончаш ыш тўнал. Тудо шинчаончалтышыжым мландыште кийыше лышташыш виктарыш. Тиде лышташ сőралжак огыл ыле. Куқшо да кечеш йошкаргыше. Поллианна, пасторым ончышыжла, тиде еңым ала-молан чаманаш кўлмым шиже.

— Таче вет... тугай сылне кече, — малдале тудо аламогай ўшан дене.

Тугак шып. Вара веле пастор, чытырналтме гае лие, шинчажым нөлтале.

– Мо? Ах, да, чынакак сөрале кече.

– Да йөршынат йүштө огыл, кеч уремыште октябрь, – Поллианна эшеат кугурак үшан дене пелештыш. – Мистер Пендлетонмыт дене каминым олдат, но шокшылан верч огыл. Так тыглайын гына ончен шинчылташ. Мый пешак тулым ончаш йөратем. А те?

Вашмут тиде ганат ыш лий, Поллианна кеч пеш чот вучыш гынат. Эше ик гана төчен ончаш лие, но ты гана весе нерген мутым лукто.

– Тыланда пастор лияш келша?

Тиде ганаже преподобный Пол Форд тунамак шинчажым нөлтале.

– Келша мо... могай öрыктарыше йодыш! А молан тидын нерген йодат, шергаканем?

– Тыглайынак... Түжвач ончен, туге коеш, тендам ала-можо нулта... Да мый шкемын ачам шарналтышым, тудат тыгак вуйым кумык сакен шинча ыле... южгунам.

– Тыгак мо вара? – пасторын йүкшö кутыраш тўналаш келшыше ыле, но ончалтышыже адакат саде лышташ ўмбакак возо.

– Да. Тыгай годым мый тыгакак йодам ыле: пастор улмет дене куанет мо?

Пушенге йымалне пөръен шўлыкын шыргыжале:

– Ну, а тудо вара кузерак вашешта ыле?

– О, эре ойла ыле: конешне, рат улам. Но эреак тыгодым ешарен: «Ик минутланат пастор пашаште ом код ыле, «куандарыше текст-влак» огытыл гын».

– Мо... огытыл гын? – преподобный Пол Форд лышташ деч шинчажым корандыш да öрынрак ылыжаш тўналше ўдырын чурийвылышыж ўмбак кусарыш.

– Тиде ачам нуным тыге лўмден, – мане воштылалын. – Конешне, Библий нуным тыге огеш лўмдö. Но тиде текст-влак Библийыште улыт да эреак тыгай мут дене тўналыт: «кö Юмо дене – эре куаныза», «куаныза,

чын илыше-влак», «куаныза да айоланыза» да молат, умыледа? Нуно пеш шукын улыт! Икана ачамлан пеш йӱсӱ бялат, нунын мыняр улмыштым шотлен лекте. Мыняр погыныш, паледа? Кандаш шӱдӱ!

– Кандаш шӱдӱ!

– Да, кудышт эреак куанаш да весела лияш шӱдат, умыледа? Вот молан нуным «куандарыше» манын лӱмден.

Пасторын чурыйыштыже ӱрмашан койыш палдырныш. Ончалтышыже проповедьын икымше корнышкыжо возо, туштыжо возымо ыле: «Ойго тыланда...»

– И тыйын ачат... нине «куандарыше текст-влакым» йӱратен?

– Пеш чот! – Поллианна вуйжым савалтыш. – Манын ыле: тиде кечын, нуным шотлен лекмекше, шӱм-чонжылан иканаште куштылго лийын. Юмо шке ӱмбаке кандаш шӱдӱ гана куанаш кӱлеш манын ойлымо пашам налын гын, Тудо чынжымак шӱда мыланна тидым ышташ... кеч изиш-гынат. Ачам вожылынат ыле тынар шуэн куанымжлан. Варажым нине текст-влак ачамлан неле-йӱсӱ годым лыпландарыме сомылым шукташ тӱнгалыныт – кунам пашаже удан каен, кунам поро пашам ыштыше комитетысе даме-влак вашла вурседалыныт... вес семынже кунам иктаж-мо шотышто икте-весе ден денем кӱнен огытыл, – ӱдыр шкенжым вашке тӱрлатыш. – Лач нине текст-шамычлан кӱрак ачам модышым шонен луктын. Эн ончыч модаш тӱнгале мый денем, костыль гыч. Но тудо ойлен: лач нине «куандарыше текст-шамычак» тиде модыш дене модаш тӱнгалаш таратеныт.

– А модышыжо могай? – йодо пастор.

– Чылаштыжат муаш тугайым, кудыжлан куанаш лиеш. Да кузе мый шанге ойлышым, костыль деч тӱнгална. – Да Поллианна тиде историйым эше ик гана каласкалаш тӱнгале; кызытше тудым колыштын ӱнгышӱ да умылышо щинчаончалтышан ет.

А изиш варарак пастор ден Поллианна кидым ваш

кучен чонгата гыч вольшт. Ёдырын чурийже кугу тул дене волгалтын ыле! Тудо кутыркалаш пеш йӱратен гын, ындыже лым лиймыжат уке, огешак чарне – мутшо лектынак веле шога: ачаже, модыш, кече шичме вельште ончычсо илышыже да моло нергенат – пасторлан чылажат онгай ыле. Чонгата гыч вольмек, нунын корнышт икте-весьшт деч торлыш, кажныже шкенжын дене ошкыльо.

Тиде кастене преподобный Пол Форд шке кабинетыштыже шып шонкален шуко шинчыш. Ончылныжо проповедьлан ямдылкален пыштыме лостык-шамыч киеныт, а кидеш кучымо карандашыже – весе нерген возаш тӱнгалмыжым вучышо яндар кагаз ӱмбалне. Пастор ынде огешат шоно, мом ты марте серен шуктен да кызыт серышаш. Ушыж дене тудо пешак мӱндырнӧ чонештыл коштын – кече шичме вельште палыдыме миссионер-пастор дене пырля, кудыжо путырак йорло лийын, черле да кече гыч кечыш ыштен толшаш паша дене темше, тӱняштыжат лач шкетын веле. Но садыгак Библийым лудын, кажне букважым шымлен да кычалын, мыняр гана тудлан куанаш кӱштен тудын Юмыжо да Господышо.

Икмыняр жап гыч преподобный Пол Форд нине шонымаш деч помыжалте да кид йымалне кийыше лостык-шамычым тӱрлатыле. Возен шындыш: «Матфей деч Поро Увер, 23 глава, 14 да 23 почеламут». Вара карандашым ӱрдыжкӧ шуэн колтыш, журналым шкеж дек лишемдыш, тудым икмыняр минут ончыч ватыже пыштен коден ыле. Нимом утыжым шекланыде, абзац почеш абзацым ончен лекте. Но тиде возымым ужмеке, тӱткын лудаш тӱнгале:

«Ик эрдене эргыже аважлан пуым шельшташ торешланен ылят, ачаже тудлан каласен:

– Том, мый ӱшанем, тый кугу куан дене кызытак лектат да аватлан пуым шельшт пурет.

Том ик мутымат ок пелеште, кая, шельштеш. Молан? Ачаже туддеч чын ыштымым вучен, вот молан.

Вес семын шонен ончена. Ачаже тыге каласен лийже: – Том, мый колынам, таче эрдене аватлан пуым шельшташ өрканенат. Мый тыйын верчет вожылам. Кае да кызытак шельшт пуру!

Мыйын шонымаште, Том деч пу шельштмым тудо садыгак вучен ок шукто ыле».

Пастор умбакыже айда-лийже веле лудо. Вара тыгай абзацыш логале:

«Пөръен ден үдырамаш-влаклан эн чот кумыл нөлтмө мут күлеш. Юмын пуымо чон пентгыдылыкыштым, чы-тымашыштым пентгыдемдыман, вияндыман, а лушкы-демдыман огыл... Айдемылан йонгылышыж, уда кой-ышыж нерген ойлымо олмеш тудын сай могыржо нерген ойлаш күлеш. Күлеш-оккүллан тунем шичмыж деч корандаш тыршыман, тый чыла кертат манын, шулдыр-жым «куштыза», тый чыла кертат манын шулдыран-дыза, тек тудо эре сена! Сөрале, пентгыдылыклан тунем-ше, ойганым шекланен моштышо, полшаш ямде улмы-жо, үшан дене теммыже молымат шүкшө корно гыч утараш полшат, нунын илышыштым сөралештат. Мо айдемын ушыштыжо да шүмыштыжө, тидак тудын гыч лектеш. Пoryлан мелын шогышо ег воктене пошкуды-жо-влакат поро лийыт. Но пире семын нелаш ванген онча гын, молым шүрдылын, шкенжын «мыйжым» гына тагынаш пыштен лонгеш гын, пошкудыжо-шамычат тугак ваштарешыже тўлат, эше кок-кум пачаш кугунрак!.. Вес егыште лач удам гына кычалат, вученак шоget гын, тудымак веле налат. Но порым муам манын үшаныше айдеме порымак муэш. Каласыза Том эргыланда тыге: «Мый палем, пум шельштмекет тылат сай, куанле лиеш.» Те ужыда кузе тудо пешак писын да онгайралтын тидым ышта!»

Пастор журналым өрдыжкө пыштыш да вуйжым нөлтале. Ик минут гычрак тудо кынеле, шыгыр пөлемыш-

тыже мөнгеш-оньыш коштын нале, вара келгынрак шүлалтыш да адакат үстел воктекше кагаз деке пүгырнен шинче.

— Юмын полшымо дене мый тидым ыштемак! — мане тудо лачак шканже, но пентгыдын. — Мый шкемын прихожан-шамычлан, эргым ден үдырем-шамычлан пум шельштмекышт нунылан куанле лиймым палымем нерген каласем, да нуно пуым шельшташ куанен пижыт! Поро пашан саскажымак нунылан ончыктем, да нуно тетла пошкудыштын мыняр пуым шельшт шуктымыштым эскераш да көранаш огыт тўнал!

Ондак ямдылыме текстым ончале да руалтыш, кушкеш кышкыш, шке дечше сырен шуэн колтыш, ончале: ик велныже «Ойго тыланда...» возымо кия, а весыштыже — «Законом туныктышо да фарисей-влак!..», да тудын карандашыже ончыко, вес мутым кычалын, тўрштыл-тўрштыл кайыш ош кагаз ўмбадын.

Преподобный Пол Фордын черетан рушарнян проповедьше чылалан приказ семын йонгалт шарлыш: мо сайжым моктыза, тиде сайже кажне пўрєныште, ўдырамашыште да эсогыл йочаште тўр ден тўр, тудым Юмо шкежак пыштен пуэн. Негызшылан пастор нале Библий гыч кандаш шўдў «куанле» текстым: «Кў Юмо дене — веселитлыза, куаныза, чыным ыштыше-влак, айоланыза, чын шўм-чонан-влак»¹.

¹ Псалом 31, ст.11.

23 ГЛАВА

Туткарыш логалмаш

Икана Поллианна мисс Сноун йодмыж почеш доктыр Чилтонын приемныйышкыжо пурыш, эмын лўмжым, кудыжым мисс Сноу монден улмаш, рашемдаш манын. Туге лекте, Поллианна доктыр Чилтон дене ондакше ик ганат лийын огыл.

– Мый вет тендан пörтыштыда икымше гана улам? Тиде тендан пörт, туге? – Йодо тудо, йырым-йыр онгай-лалтын ончышыжла.

Доктыр веселалык деч посна шыргыжале.

– Туге... тыгак лектеш, – ала-мом кагазеш писын во-зышыжла вашештыш тудо, – тиде вет шочмо пörтемын мыскынь сүретше веле, Поллианна. Тиде пöлем-влак гына улыт, тетла нимат. Уке, тиде пörт огыл.

Поллианна умылем маншыла вуйжым савалтыш. Шинчаштыже чаманыме тул ылыжалте.

– Мый палем. Пörтым ышташ ўдырамашын шўмжö да кидше күлеш але йочан улмыжо, – мане тудо.

– Мо? – доктыр иканаште тудын дек савырныш.

– Тидым мыланем мистер Пендлетон ойлен ыле, – адакат вуйжым савалтыш, – ўдырамашын да йочан пör-тыштö укешт нерген. А молан те ўдырамашын шўмжым да кидшым огыда му, доктыр? Ала те Джимми Биным налыда ыле, мистер Пендлетонлан тудо огеш күл лиеш гын?

Доктыр Чилтон веселан огыл шыргыжале.

– Тугеже мистер Пендлетон ойла: ўдырамашын шўм-жö да кидше деч посна пörт лийынжат ок керт, туге? – уэш öрынак йодо.

– Да. Тудат мыйын пörтем уке, манеш. А молан чыла тидыже тендан уке, доктыр Чилтон? Огыда шоно мо?

– Ом шоно? Мом? – Доктыр адакат возен шинчыме ўстелже дек савырныш.

– Ўдырамашын шўмжым да кидшым. О... мый мон-денамат! – Поллианна вожылын чевергыш. – Мый раш-рак ойлышаш улам, очыни. Шуко ий ончыч мистер Пендлетон Полли кокайым огыл йўратен улмаш, сандене ме... тудын деке илаш огына кае. Мый манынам ыле: вашке илаш куснена... но мый йонгылыш лийынам. Мый ўшанем, те нигўланат ойлен огыдал? – мутшым кошартыш азапланен.

– Уке... Мый нигўланат ойлен омыл, – ала-могай ўршырак йўк дене каласыш доктыр.

– О, тугеже чыла сай, – куштылгын шўлалгыш Поллианна. – Умыледа, мый вет тольык тыланда гына каласенам ыле... Мыланем туге чучо, мистер Пендлетон ала-могай онгай чурийым ыштыш, *тыланда* ойленам маньым да.

– Неужто? – доктырын тўрвыжў чытырналте, вара шыргыжаш тўнгале.

– Да. Мутат уке, тиде чын огыл гын, тидым ен-шамыч пален налшаш огытыл манын шонен. Но молан вара, доктыр Чилтон, те ўдырамашын шўмжым да кидшым муын огыдал?

Минут наре шып лие, вара гына доктыр шекланенрак тўнгале:

– Нуным налаш вет... эрежак шонымо семын огеш лий, мыйын изи ўдырем.

Поллианна шонкалышын койо.

– Но мыланем туге чучеш: нуным *те* налын кертыда ыле, – тореш лие Поллианна.

Кажне пўрўенланат тыге ойлымо келша, очыни, тыште вет мокталтыме юапат ыле.

– Тау, – воштылале доктыр, шинчапунжым нўлта-лын. Вара тугак серьезнын тўнгале. – Лўдам, тый дечет кугурак ийготан-шамыч лийыныт... кузе манаш, вестўрлў шонымашан. Викшым гын, нуно тунарак йўратымашлан шкеныштым пуэн огытыл, – палемдыш.

Поллианна адакат шўлыкане. Вара ўрмыж дене шинчаже полт лие:

– О, доктор Чилтон, туге ынеда ман дыр, пуйто...
Те шке жапыштыже ала-көн шўмжым да кидшым нал-
неда улмаш, мистер Пендлетон самынак, да... да кертын
огыдал. Туге мо?

Доктыр тиде ганаже кынелынак шогале.

– Ну-ну, Поллианна, тидын нерген огына... айда
огына. Молан тылат шке илышетым весын азапше дене
нелемдаш? Куржын колто-ян вашкеракын мисс Сноу
дек. Мый эм лўмым да тудым кузе йўаш серышым.
Тудлан эше иктаж-мо кўлеш мо?

Поллианна уке маншыла вуйжым рўзалтыш.

– Уке, сэр, тау, – шўлыкын мугыматыш, омса дек
ошкылшыжла.

Изирак ончыл пөлемыш логалын, кенета савырныш
да куанен кычкырале:

– Кеч-мо гынат, рат улам: *мыйын авамын* огыл шўм-
жым да кидшым налнеда улмаш, да тидым ыштен кер-
тын огыдал! Доктыр, вес гана ужмешке!..

Туткарже октябрьын пытартыш кечыштыже лийын
кайыш. Школ гыч мөнгө вашкыше Поллианна уремым
вонча улмаш. Такше вет писын лишемше автомобильже
мўндырныракак улмаш да...

Вараже иктат шот дене каласен кертын огыл, мо
тушто лийын каен? Тиде молан, кузе лийын да кō
тыште титакан – умылтарен кертше ең уке ыле. Вич
шагатланрак Поллианнам пөлемышкыже конден
пыштышт, йōратыме пөлемышкыже. Капше мочыла
гаяк ыле, ни тарванымыже, ни чумыраш тўсшō: ушыжо
але пурен огыл. Лўдын пытыше Полли кокажын ош
чурийже... Да тушто эше Ненси эреак урмыжеш,
чарныде. Нуно коктын вургемжым кудашыч да вакшыш
пыштышт, а тидын годым корно олаште уло кертмыж
дене доктор Уорренын ўжмō машинаже тышкыла
чымен.

– Да кокажын чурийышкыже ончалмат ок кўл ыле, –

шортын Ненси садыште Шонго Том дене кутырышыж-ла, кунамже толын шушо доктыр тўп-тўп тымыкыште туткарыш логалшым шымлаш тўналын ыле, – тиддеч поснат раш ыле: порысым огыл шукта. Айдеме порысым гына шукта гын, тудын кидше ок чытырне, ончалтышыжат тугай огыл, пуйто тудо черлын вуй ўмбачше колымашын сакчыжым покта. Уке, мистер Том, ончалтышыже мисс Поллин тыгай огыл ыле!

– Тудо пеш чот... эмганен мо? – шонгыенгын йўкшө чытырналте.

– Ойлаш неле, – шортеш тугак Ненси. – Тугай тудо жалке, огешат тарваныл, шўлымыжымат шижаш ок лий, первый ончалмаште колышыла веле койо. Но мисс Полли ила мане. Тудо вет сайрак пала: шкеак шўлымыжым колышто, тыгак шўмжымат, кузерак кыра.

– А иктат ок пале мо, мом тудлан ыштен тиде... тиде... – Шонго Томын шўргыжат шупшылалте.

Ненси тўрвыжым чумыртыш:

– Эх, лўмдыза ыле саде енгым, мистер Том, вес тўрлө келшен толшо мут дене... да пентгыдынрак. Порволыжо ыле кеч! Шоналташ веле вет – мемнан изи ўдырнам перен каен! Мый нине йыгыжгын ўпшышө автомашина-шамычым ужынак ом керт... эреак!

– А можо сусырген?

– Ом пале, ом пале, – кечкыжеш Ненси. – Тольык сангаштыже пўчкылтшө пале, но пеш кугужак огыл... лўдыкшыжак огыл, кузе мисс Полли каласыш. Но тудо лўдеш, ала кўргўзгарже дене иктаж-мо лийын кертын да эше тудо Поллианна ком дене кия мане.

Шонго Томын шинчаштыже воштылчык тулойып койо.

– Ненси, мисс Полли тыгак манын мо вара? Мыйын шонымаште, тудо «комышто кия» манын дыр, – воштылде каласыш.

– Мо? Ну, ом пале, ом пале, – йынгысалтыш Ненси да, вуйжым рўзалтен, каяш тарваныш. – Чылт вучен

шукташ ок лий, кунам тиде доктыр Поллианна деч лектеш. Жалке, мыйын кызыт шуко-шуко тувыр-йолашым мушшашем уке, илышыштем эн кугу стирке, чаманем, чаманем! – вийдымын парнялажым кадыртылын ойлен кышкыш.

Но доктыр кайымекат Ненси Шонго Томлан пеш шукыжак увертарен ыш керт. Лужо иктат пудырген огыл, вуйысо сусыржат лу мартежак шуын огыл, лач ала-молан доктырын чурийыштыже куан пале уке ыле, пеш серьезнын ончышто, пытаргышлан вуйым лўнгыктале да жап ончыкта мане. Тудын кайымекше, мисс Полли эшеат чот ойгырышыла веле койо. Поллианнан тугак ушыжо пурен огыл, ласкан мален кийышыла веле коеш. Ола гыч лўмынак сиделкым ўжыныт, тудо кастане толын шушаш.

Теве тыгай увер-влак улыт ыле. Да Ненси, йўкынак мўгырен, кухнышко пурен йомо.

Вес кечыжын веле Поллианна шинчажым почо да кушто кийымыжым умылыш.

– Полли кокай, мо лийын? Кече мо тиде? Молан мыйже ом кынел? – кыскырале тудо. – Но, Полли кокай, мый кынелынжат ом кертыс! – Да кечкыжаш пиже, кынелаш толашымыж дене нойыш ала-мо да кўпчыкышкыжō камвозо.

– Уке, уке, шергаканем, ит тарваныл, ит тōчō... кызытеш, – кокаже пеш шыман да писын пелешткален нале.

– Но мо лийынже? Молан мый кынел ом керт?

Мисс Поллин каласашыже тетла нимат уке ылят, ойган чурийжым ош калпакан ўдырамаш дек польшым йодшын савырале, тудыжо окна воктен шога ыле, шке койкыж гыч Поллианна тудым ужын огыл ыле. Саде ўдырамаш тўрвыжым гына шып тарватыш:

– Ойлыза тудлан.

Полли кокаже йўкшым кокыралтен тōрлатыш, логар комыляжым нелаш тōчыш:

– Тентгече кастене тыйым машина перен. Но тиде ынде чылажат шентгелне, Поллианна, шергаканем. Тарваныде кий да мален колташ тырше.

– Автомобиль! Ах, да... мый... мый куржым шол, – пешак öрын кайышыла койо тудо. Кидым луктын, сангажым кучен ончыш. – Кузе тиде... чылажат шентгелне, вет... коршта!

– Да, шергаканем, но корштымо нерген шонымо ок кўл. Толзык... ласкан гына кие.

– Но, Полли кокай, мый шкемым ала-кузе öрмашын шижам, да туге плокан! Мыйын йолемжак пеш öрыктарыше... Мый нуным нимают ом шиж!

Сиделкым сөрвален ончалын, тетла шортде чытен ок кертшым умылен, мисс Полли нелын гына кынеле, пöлем лукуш кайыш. Ёдырамаш писын койко деке лишеме.

– Ала тый мыйым колыштат ыле? – мане тудо, пуйто нимо нигуштат лийын огыл. – Мый ёшанем, ынде мыланна икте-весе дене палыме лияш кўлеш. Мый мисс Хант улам, кокатлан тыйым ончаш полишкалаш тўналам. А икымше, мом мый йодам – теве тиде изи гына йытыра таблеткым нелын колташ.

Поллианнан шинчаштыже тыгай кугу кумыл волымо сўретлалте.

– Но мыланем... мыйым ончышо ок кўл... Ну, эре ончышо. Мый кынелнем. Теже паледас, мый школыш коштам. Эрлаже вара мый школыш ом кай мо?

Окна ваштареш шогышо Полли кокажын вачыже ёлык-кўш коштеда, ынде тудо йёкынак шортеш.

– Эрла? – шыргыжале сиделке. – Тыге вашкежак мый тыйым ом колто. Нине таблеткым йёун, ончалашна кўлеш, мыланна ала нуно полшен кертыт.

– Йöра, – малдыш Поллианна кумылдымын, – но мый школыш кумышто кайышашак улам. Мыйын вет экзамен.

Икмыняр минут гыч тудо адакат школ, автомобиль,

кузе вуй корштымыж нерген кутыраш тўнгале. Но пеш вашке изи ош таблетке-шамыч көргыштыжө шке пашаштым тўнгалыныт ыле, да Поллианнан йўкшө эркышнаш тўнгале.

24 ГЛАВА

Джон Пендлетон

Поллианна «эрлат», «кумыштат» школыш ыш кае. Тидыжым ўдыр шкежат пала ала-мо да коклан ушыжо волгалтме годым веле ойла, икмыняр минутышто. Эше-жым шуко-шуко йодыш лектеда тудын изи умшаж гыч. Ик арня мучко ушыжо яндарышкак савырнен ыш керт. Но вара капысе уто шокшыжо вольш, корштымыжо эркын дене чакнаш тўнгале, пытартышлан ушыжат волгыдеме. Тудлан угыч каласкалаш перныш, мо тудын дене лийын каен.

– Тугеже травме веле, а чер огыл! – шўлалтен колтыш тудо. – О, кузе мый рат улам!

– Р-рат улат, Поллианна? – уэш йодын шындыш кокаже, йолжо воктен шинчылтше.

– Да. Лучо мистер Пендлетон семын пудыргышо йолан лияш, эмлаш лийдыме мисс Сноу семын кийы-меш. Пудыргышо йол тўрлана, а чер, тудо, эмлалт керт-дымат лийын кертеш.

Пудыргышо йол нерген шукертак мондышо мисс Полли кенета пўкен гычше кынеле да пўлемын умбал лукусо изи ўстел дек миен шогале. Ик ўзгарым налын, ончыштеш, вара мўнгеш шогалта, тыгак весым, кумшым, тидыже нимоланат ок кўл гынат. Койышыжлан тидыже нигузеат келшен ок тол ыле. Чурийже алят тугаяк ошалге-какаргыше, чылт шкенжын гай огыл.

Поллианна окнаште кечыше хрусталь подвеске ўмбач волгалтын, чеверланен толшо чиялгыше кечыйол-шамычым пырдыжыште, туврашыште куанен ончен кия.

– Мый пеш рат улам, вет мыйын оспо огыл эше, – куанен ойла. – Тидыже вет шўргысў арава деч ала-мыняр пачаш тыран. Эшежым коклюшат огыл, тидланат рат улам. Ик гана мый декаем чо-от пижын шинчын ыле, шакше чер! Эше рат улам, аппендицит, корь огытыл,

нуно вет, поснак корьжо, весыланат куснен кертеш... да мый маннем, тыят тунам воктенем шинчен от керт ыле.

— Тый, шергаканем, пеш шукулан рат улат ала-мо,
— Полли кокаже чытырыше йўкын пелештыш да логаржым кок киде руалтен кучыш, пуйто платыжын шўшаже шўйжым пикташ тўнгалын.

Поллианна изи йўкын воштылале.

— Да. Чыла тидын нерген хрусталь кечыйол-шамычым ончымом годым шонен кийылтым. Мый шонанпылым путырак йоратем. Йора эше мистер Пендлетон мыланем хрусталь подвескым пөлеклен! Да мый эше рат улам шуко мольланат, кудыжым мый эше ойлен шым шукто. Пеш рашыжак каласен ом керт, но, пожале, автомобильын перен шуымыжлан мый эн кугун рат улам.

— Поллианна!

— Умылет, перен шумыж деч вара тый шуко-шуко гана мыйым «шергаканем» манынат, а ондакше тидым мый ик ганат колын омыл. Мый... шкемын лишыл кокла гыч кō тыге манеш гын... пеш чот йоратем. Комитетыште поро пашам ыштыше даме-влак кокла гыч южыжо тыге маныныт. Да, мутат уке, тиде мыланем келшен. Но тыйын ойлыметшым нигō дене тангастараш ок лий. Ой, Полли кокай, кузе мый рат улам! Вет тый мыйынак кокаем улат!

Полли кокаже нимом ыш вашеште. Кидше тугак логар денже улыт, а шинчаже вўд дене тич темын ыле. Тудо чытен ыш керт, савырныш да содор лекте, омсаште сиделке дене ваш пернышт.

Тудо кечынак кечывал кочкыш деч вара Тошто Том конюшнышшто имне ўзгарым йылгыжтарен шога ыле, тудын дек Ненси толын керылте. Шинчаштыже шуко-шуко тул куржталыт ыле пуйто. Чылт ораде.

— Мистер Том, мистер Том, палыза-ян, мо лийын каен! — Шўлешт толаша. — Тўжем ий мужед шинчеда гынат, огыда пале, огыдак пале!

– Тугеже төчыманат огыл, – пычкемышын вашештыш тудыжо. – Эшежым иктаж лу ий деч шукужым илышашем огылым шотыш налаш гын. Каласашет кызытак верештеш, Ненси.

– Тугеже колыштса. Кузе шонеда, кө кызыт уна пөлемыште озавате дене пырля шинчылтеш? Ну, кө, мый йодам?!

Шонто Том вуйым веле рүзалтыш:

– Каласен ом керт...

– Конешне, ода керт. Мый каласем. Тушто... мистер Джон Пендлетон!

– Айда-а! Лийынжат ок керт. Мыскарам ыштет?

– Нимат мыскара огыл. Мый шке тудым почын пуртышым, торчак дене толын эшежым! Имныже тудым кызыт мемнан пөртна воктен вучен шога. Шоналтет да, тиде ожнысо гай ең уждымо, икте денат кутырыдымо шонто осал ең огыл пуйто! Шоналтыза гына, мистер Том, тудо... мемнан озавате дек толын!

– А молан тудлан толаш огыл? – шуко йодшыла койын колтыш шонгыен.

Ненси тудым игылтынрак веле ончале.

– Пуйто тидыже тыланда палыме огыл! – керын пуыш ўдыр.

– Мо-о?!

– Да ну, нимом палыдымыла койын ида шогылт, – чытышыже пытыш, очыни. – Те вет шкежак мыйын вuem түрлыж дене луген пытарен улыда, туштымыда дене!

– А мом тидын дене ойлынетше?

Комдык почын шуымо конюшньо капкам ончалын, Ненси шонто дек лишеме.

– Колыштса! Тиде вет те, моло огыл, ойленда ыле мыланем, пуйто мисс Поллин ала-кунам качыже лийын. Тыге вет? Да вот мый ик гана шканем тыге пунчалым: кокытыш кокытым ушет да нылыт лишеш. А лектынже визыте, а нылыт огыл, нылыт огыл!

Ала-мом веле ойлет ындыже маншыла, Тошто Том шке пашажым ышташ тўнгале, пуйто мо лийын гын, тыгакак веле лийшаш улмаш.

– Мыланем мом конденат гын, кадыртылде луктын пыште, а шонго ушым энгыремышет дене ит вўдыл шого, – мане тудо, – нылыт мартеже мыят пеш шотлен кертам.

Ненси воштылале.

– Кўчыкынже тыге... мый ала-мом гынат тугайым пылыш тўрем дене кольым, тидыже мыйым тудо мисс Поллин качыже манын шонаш амалым пуыш!

– Мистер Пендлетон?! – Шонго Том турамынак шогале.

– Да. О, но мый ынде палем, тиде тудо огыл. Тудо вет мемнан йўратыме изи ўдырнан аважым йўратен, да сандене тудо... ну, йўра, – ешарыш Ненси вашкен гына да жапыштыже шарналтыш: Поллианналан вет мутым пуэн ыле – мистер Пендлетонын тудым шке декше на-лаш шонымыжым иктыланат ойлаш огыл. – Вот, тидын деч вара мый ең-шамыч деч тудын нерген йодыштынам да пален налым: мисс Полли ден коктын ынде шуко ий икте-весьшт деч коран коштыт, нунын лўмыштым иктеш кылдыше манеш-манешлан верч, тунам латкан-даш але коло ияш гына лийын мисс Поллиже.

– Да, мый тидым шарнем, – вуйжым савалтыш Шонго Том. – Мисс Женни тудлан отказышат, весе дене кайыш, тидын деч вара кум-ныл ийрак эртыш. Мисс Полли чыла тидым пален да чаманен, витне, сандене тудым шке шотшо дене лыпландараш шонен, изиш тўргочат чаманен колтен. А саде пасторым ужмышудымо лийын, кудыжо акажым тудын деч нангаен. Тыгак але тыге огыл, но йылмым от пид. Тыге манеш-манеш каен, пуйто тудо мистер Пендлетон почеш куржталеш.

– Мисс Полли да ала-кў почеш куржталже! – эрдыжым пералтыш Ненси.

– Мыланем тидым ойлыдеат кертат, но ең-шамыч тыгак кутыреныт, – шонгыен шуйыш. – А тыгайым ик ўдырат, кугешнымашыже изишак уло гын, чытен ок керт. Тиде жапыште весе лекте, көжө тудым чынжымак йөрәтен шындыш, тудыж денат умылыдымаш веле тўнгале. Тиддеч вара мисс Полли шкенжын ракывотышкыжо пурен шылме гае веле лие: иктымат ужаш-колаш огыл! Шўмжат тудын кўанге ала-мо вараже.

– Да, палем. Колынам мыят тидын нерген. Санденак вет тевак йөрлам, омсана воктене тудым ужымат – тудым, кө дене мисс Полли тынар ий кутыренат огыл. Но мый тудым уна пөлемыш пуртышым да толмыж нерген каласышым.

– А тудыжо вара? – Шонго Том шўлышыжым шылтыш.

– Нимат... ончычшо. Мисс Полли пырысла шы-ып шинча, мыйын каласымым ыш кол гын веле, шоналтышым. Уэш каласынемат ыле, кенета шып гына мыланем ойла: «Мистер Пендлетонлан каласе, мый чечас ўлык водем». Да мый вошышым ўлык да каласышым. Вараже писын гына тышке куржын тольым, мо тушто ышталтмым каласкалаш, – мане Ненси, вачыж гоч пөрт вельш ончалын.

– Хм, – мугыматыш Шонго Том да адакат шке пашажым ышташ пиже.

Харрингтонмыт пөргын унам вашлийме пөлемышкышт пурымаште мистер Джон Пендлетонлан шуко жаплияш ыш перне. Писын ошкыл толмо йўк мисс Поллин лишеммыж нерген увертарыш. Кынелнежат ыле, торчакшымат конгылайымакше нале, но ўдырамаш тудым чарен шогалтыш. Но кидшым ыш шуялте, а чурийже йўштө кумылжо деч ыш ойырло.

– Мый... Поллианна нерген йодышташ толынам ыле, – тўнгале пөръен кўрылтынак.

– Тау. Тудо тугаяк кия.

– Да... Те ынеда каласе, мо тудын дене? – тиде ганаже йўкыштыжō тургыжланымаш шижалте.

Ўдырамашынат чурийыштыже чытырналтме пале койылалтыш.

– Мый ом керт... Кертам ыле гын!

– Те каласынеда... огыда пале?

– Ом пале.

– А... доктыр?

– Доктыр Уоррен шкежат, очыни, але рашемден ок керт. Кызыт консультацийым Нью-Йоркысо специалист деч налеш. Нуно консилиумым погышаш улыт.

– Но... но можо сусырген, тидыжым паледа?

– Вуйыштыжо изирак сусыр, ик-кок какар пале да... тупрўдыжō эмганен эше, лач тидыже йолжылан параличым пуэн.

Мистер Пендлетон пич йўкын кычкырал колтыш. Изишак шып шинчыш, вара адакат пич йўкын йодо:

– А Поллианна... шкеже кузе тидым умылыш?

– Огешат пале, а мыйын ойлаш вием ок сите.

– Но мом-гынат вет... тудо шижшаш!

Мисс Полли кидшым пытартыш жапыште привычкыш пурышо жест дене логарже декла кондыш.

– Да. Тудо тарваныл кертдымыжым пала, но йолжо пудырген манын шона. Пеш рат улам манеш, лучо тендан семын йолым пудырташ, мисс Сноу семын койкышто тарваныде кийме дене танастарымаште – вет пудыргышо йол кушкеш, а «эмлаш лийдыме чер» тугак коদেশ! Тудо эртак тидын нерген ойла, да мый ынде... ынде чытенат ом керт ала-мо!

Пөръенгын шинча йырже вудака погынен ыле гынат, ойго дене темше ўдырамаш чурийым ужде ыш код. Тудо Поллианнан ойлымыжым шарналтыш. Пытартыш гана тудын дек илаш толаш йодмыж годым ўдыр каласен ыле: «Мый Полли кокайым нигузеат шкетшым коден ом керт... кызыт!» Лач тиде шарнымашыжак, кокырал-тенрак йўкым эрыктымекше, ныжылгын йодаш таратыш:

– Ом пале, мисс Харрингтон, те паледа але уке, но мый Поллианнам шке декем илаш куснаш ўжын, пешак сөрвалышым.

– Тендан дек!.. Поллианнам?

Мисс Поллин каласыме йўкшылан пөръен изишак сангажым куптыртыш, но шке йўкшат, кунам тудо угыч пелештыш, ты гана йўштын да пентгыдынрак йонгалте:

– Да, ўдырлыкеш ашнаш налнем ыле – юридически, шонем, умыледа. Да, мутат уке, тудым мыйын наследницым ышташ.

Мисс Полли, ваштарешыже шинчыше, изишак лы-выжгыш. Ушышкыже кенета шонымаш тольо: Поллианна-налан тиде могай яндар ончыклым сора! Да шонкалаш тўнгале. Поллианна ушым шындыше лиеш да оксам йөраташ кўлым умьлен налеш гын, тыгай поянлыкым да ты айдемын чапшым шканже пижыкташ келша ыле мо?

– Поллианна деч посна мыйын илышем илыш огыл, йөратем мый тудым, – умбакыже шуялтыш пөръен. – Йөратемже шкенжын верчынат да эше аваж верч. Коло вич ий шўмыштем ашныме йөратымашем Поллианналан тўрыс кучыктен пуаш ямде улам ыле.

«Йөратымаш»... Мисс Полли кенета шарналтыш, молан шкеже тиде йочам ашнаш налын, да ушыжо ик татлан кенета волгалт кайыш – тыште йочан таче каласыме мутшо ыле: «Мый пешак йөратем, кунам шкемын лишылем-шамыч эреак «йөратымем» маныт гын!» Да ынде теве йөратымашлан шужышо ўдыр икшывылан коло вич ий тулотыла йўлен шогышо кугу йөратымашым темлат. А Поллианна ынде изижак огыл, поянлыкым кидышкыже налынат кертеш ыле, чотак алгаштаралтеш гын! Тыге шоналтышат, мисс Поллин йол йымалныже мланде кенета порвогыш: йөра, чыла тыге лийже, а Поллианна деч поснаже тудын, шкенжын, ончыклыкшо могай пычкемыш лиеш!

– Ну и?.. – йодо тудо.

Мистер Пендлетон, ўдырамашын йўкым икгайым кучаш да тыматлын ойлен кертдымыжым шижын, шў-лыкын шыргыжале.

– Тореш лие, – вашештыш.

– Молан?

– Тендам коден ынеж кае. Мане, те тудын дек пешак поро лийында, сандене тендан денак веле коднеже. Шке-жат шона, пуйто теат тудым кодыктынеда, – кошартыш шке мутшым, пўкен гыч кынелшыжла.

Тудо мисс Поллим ышат ончал, чурийже дене омса могурыш савырныш. Но пытартыш татыште пеленже писын ошкыл толмо йўкым кольо да пыртак чытырыше кидым шуялтымым ужо.

– Специалистын толмыж деч вара Поллианна нерген иктаж-мо рашемеш гын, иканаште палдарем, – мане чытырналтше йўк. – Чеверын! Да тау толмыланда. Поллианна... пеш рат лиеш!

25 ГЛАВА

Вучен модмаш

Джон Пендлетонун Харрингтонмыт дек толын коштмо эрлашыжым мисс Полли врач-специалистын толмыжлан Поллианнам ямдылаш тўнгале.

– Шергаканем, Поллианна, – тўнгале шымаракын, – тыйым ончен налаш ме эше ик доктырым ўжын улына. Ала тиде доктыр мыланна иктаж-могай у кангашым пуа... вашкерак йол ўмбақ шогалаш.

Поллианнан чурийже волгалтмыла лие:

– Доктыр Чилтоным? Полли кокай, доктыр Чилтон вашкерак толжо ыле! Тидым тылат шукертсек каласынем ыле, да лўдынам – тыйым верандыште йытыра ўпаным ужмыж деч вара тидын дене от келше шоненам. Сандене шып лийынам. Но кызыт ўжаш шонен пыштыметлан пеш рат улам!

Мисс Полли ошем кайыш, вара чевергыш. Ойлаш тўнгалмыж годым веле шкенжым вашке кидыш налын керте, пуйто мутым огыл кычалеш, а лывым поктылеш:

– О уке, шергаканем! Мый доктыр Чилтон нерген огыл кызыт ойлем. Тиде Нью-Йорк гыч пешак лўмлө ен, тале доктыр, тудо шуко пала... тыйын гай травме-влак шотышто.

Поллианнан чурийже кужемале:

– Мый доктыр Чилтонын мом палымыж гыч пелыжым палымыжланат ом ўшане.

– Йонгылыш лият, шергаканем, мый чыным ойлем.

– Но вет доктыр Чилтонак мистер Пендлетонун пудыргышо йолжым эмлен, Полли кокай! Тунарак то-реш отыл гын, пеш сай лиеш ыле... доктыр Чилтон толеш гын.

Мисс Поллин шўргыжө тарай гай лие. Минут наре шып шинчыш, вара ласкан, тыгодымак ондаксе пен-гыдылыкше дене каласыш:

– Но мый тореш улам, Поллианна, тиде гана чотак. Шергаканем, тыланет мо күлеш гын, чыла ыштем... чыла гаяк. Но икмыняр амаллан көра, кудышт нерген мый кызыт ынем кутыро, доктыр Чилтоным тышке ынем үж. Да үшане мыланем, тудо тынар шуко пален ок керт тыйын... тыйын травмет нерген, кунар пала тиде лүмлө доктыр, кудыжо эрла Нью-Йорк гыч толеш да чыла раш каласен пуа.

Но Поллианнан тидлан үшанымыжла ок чуч:

– Но, Полли кокай, тый доктыр Чилтоным йөратет ыле гын...

– Мо-о? – кокажын йүкыштыжө чыра пудыргымо шоктыш, чүрийже ынде пеш чот йошкаргыш.

– Мый манам, доктыр Чилтоным мыйын семынак йөратет ыле гын, да от йөрате ыле саде вес доктыр-жым, – шүлалтен лукто үдыр, – иканаште раш лиеш ыле, мом үжмө доктыр ыштен кертеш, да мом – доктыр Чилтон.

Саде татыште пөлемыш сиделке пурышат, Полли кокаже, тиде мутланымаш деч коран кертмылан куанен, писын йол үмбакше кынеле.

– Мый пеш чаманем, Поллианна – тугак кукшын каласыш, – но лүдам, ты гана тылат мыланем мом ыш-таш күлмым решатлаш үшанашет логалеш. Тидын деч посна, чылажат кутырен келшалтын, Нью-Йорк гыч доктыр эрла толеш.

Но тыге лекте: үжмө кугу доктырышт Нью-Йорк гыч эрла ыш тол. Пытаргыш татыште телеграмма тольо, тушто визитым чарыме нерген ойлалтеш, саде специалистше шкежат черланен кудалтен улмаш. Сандене Поллианналан угыч амал лекте саде специалистым доктыр Чилтон дене вашталташ йодашыже: «...тидыже аламыняр пачаш канбылырак лиеш ыле, шкат палет».

Но молгунамсе семынак мисс Полли огына маншыла вуйым веле рүзалтыш: «Уке, шергаканем», – да пеш пентыдын, тыгодым мо күлеш гын, чыла ышташ ямде

улмыж нерген ешарыш, «тиддеч молыжым» — тольык изи ўдырын кумылжым волтымо деч веле чотрак шекланыш.

Кече почеш кече эрта да эрта, да чынжымак туге чучаш тўнгале: кока ўдырым куандараш манын чыла ышта («тиддеч молыжым»).

— Мый гын омат ўшане ыле! Иктат тидлан ўшандарен ок керт ыле мыйым! — ойлен Ненси ик эрдене Шонго Томлан. — Туге чучеш, кече мучко ик тугай минутат ок код, кунам Полли кокаже мемнан пачана йыр ок пўрд, мом-гынат сайымак ыштынеже, кеч эн изим; мутлан налаш, пўлемышке пырысигым пуртен колташ... Арня ончыч шкежак вет, кеч-мом пуат гынат, низаштат Флаффи ден Баффим малмыверыш ок пурто ыле! А ынде тудо нунылан койкышто почанашат волям пуэн, тидыже Поллианнан келша да веле! Ўдырлан сайым кондымо йўн пытен кая ала-мо да, тетла нимом ышташ ўрын, окнаште кече ваштареш пижыктыме янда шер-шамычым вер гыч верыш кусаркала. Мемнан йўратыме пачана вара «куштышо шонанпылжым» куанен ончен кия. Кум гана мисс Полли Тимотим Коббан оранжерейышкыже куржыктыш, илыше пеледыш-влакым налын толаш, кеч енг-влакын кондымо пеледышышт мочол погынен! А тиде кечылаште пурем да ужам — койко воктен шинчылтеш, сиделке мисс Поллилан прическым ышта, а Поллианна кия да верже гыч вуйлатен шинча, сиделкылан мом да кузе кокан ўпшў дене ышташ. Шкеже туге куанен, туге чот куанен онча кокайжым, ушет кая-а! Да тиде верешак мыланем лучо порволаш, мисс Полли кажне кечын Поллианнан йўратыме прическыжым ышта, лач тудланак веле: акажын ўдыржылан келшаш, мемнан изи пачаланна!

Шонго Том воштылале:

— Мыят ужым: санга ўмбак лукмо ўптолкынжо дене мисс Полли изишат уданрак ок кой, — малдале тыматлын.

– Конешне, удан огыл, – мане Ненси сыренрак. – Ындыже кеч айдеме семынрак коеш... Тудо ынде чынжымак мот...

– Шеклане, Ненси! – кўрльö шонгыен чояракын шыргыжалмыж дене. – Шарналте лучо, йодметлан кузе каласенам ыле ик гана: жапыштыже мисс Полли нигөн дечат сөрале ўдыр лийын!

Ненси вачыжым веле нöлтале:

– Ну, тугежак, эн чевержак, от ман такше, но мый палемдышаш улам: Поллианнан пижыктыме ленчешка да кружеван шўшаж дене йөршеш ынде вес тўрлын коеш, чынакак.

Викшымак тыге ыле: Поллианна тудлан туге шўден! Öрмаш...

– Мый тыланет ойленам ыле, – вуйжым савыш Том, – тудо але шонго огыл.

Ненси воштылале:

– Мый келшем, келшашыже, ынде тудо мыят шонго вельш каенам манын, шкенжым ончыкташ тыршымыжым шенгелан коден. Ондакше, Поллианнан толмыж деч ончыч, лач тыге коштеш ыле. Колыштса-ян, мистер Том, а кö тудын качыже лийын? Мый вет эше пален налын омыл, пален налын омыл!

– Пален налын отыл? – онгай чурийым ыштен, йодышлан йодыш дене вашештыш шонго кугыза. – Ну, а мый дечем тидым... пален от нал.

– О, мистер Том! Ну, каласыза, – шып йодылале ўдыр. – Шкежат паледа вет, тыште ең шуко, нунын дечат йодын сенем.

– Лийын кертеш, тиде тыгакак. Но икте тугай уло, кудыжо тыланет низаштат ок вашеште, – воштылале тудыжо, но кенета шинчаштыже чоя тулжо йöрен кайыш. – А кузерак таче мемнан ўдырна?

Ненси вуйым рўзалтыш да чурийже тудынат шўлыкане.

– Вашталтыш деч посна, мистер Том. Мыят, молат

кузе ужна, паремме палыже нимогаят уке. Вакшыште кия, мала але ойлаш төча, шыргыжнеже да куанаш амалым кычалеш, кунам тылзе нөлтеш але кече күш күза да вара волаш тўгалеш але вес тўрлылан. Да мый ончемат, шўмемже кўрлын вочшашла ойганен кыраш пижеш.

– Палем, тиде модыш... Господь тудым суапландарыже! – Шинчажым пыртак чўчкыктен каласыш Шонго Том.

– Тугеже шке модышыж нерген тудо тыландат ойлен шуктен?

– Шукертак, – малдыш шонгыен, вара изишак ылыжме гай лие: – Мый икана йўдыкем дене нер йымалнем каласышым: «Вот могай пўгыр да кўтыремышке савырненам ынде!» А палет, мом тиде изи ўдыр каласен шындыш?

– Кушеч мыланем палашыже? Шоненат ом му, тыште молан куанашыже!

– А вот керте! Тудо каласыш, мый пуйто куаненат кертам, моланже гын, шўкшудым кўрмө годым утыж-дене пўгырнен толашышаш уке, тугакшат пелыжлан пўгыр улам!

Ненси веселан огыл шыргыжале.

– Ну, мый тидланже өрмаш уке. Мом-гынат садыгак муын луктеш. Ме коктын шуко гана тиде модыш дене модынна, тўгалтыш гычак, толмекше вет тудлан модашыже нигөн дене ыле... кеч ончычшо тудо Полли кокаж дене модаш шонен улмаш.

– Мисс Полли дене?

Ненси йол йымалныже падырашым пўрдыктылеш.

– Кузеракын ужам, мемнан озаватына нерген тыйын шонымашет мыйын деч пешыжак огеш ойыртемалт, – шонгым пўшкыльө.

Шонго Том нелешат налын шуктыш.

– Мый шоналтышым, кокажлан тиде... сюрприз лиеш ыле, – умылтарыш.

– Келшем. Тунамже чыла тыгакак лийын кертеш ыле, – ышталале Ненси. – Но ом ўшане тыге лийын кертмылан. Ынде мемнан озаватына нерген кеч-мом ойлышт, ўшанем... тудат тиде модыш дене модаш тўналеш гынат!

– Но ўдырашыже тидын нерген нигунамат шижтарен огыл мо? Ик ганат? – өрө мистер Том. – Такше вет мемнан олаште ты модышым шукын палат ынде. Туткар лийме деч вара мый чыла вере тидымак веле колам.

– Чылан палат, но мисс Полли огыл. Поллианна шу-кертак ойлен ыле, мый, манеш, ты модыш нерген кокайлан ойлен ом керт, моланже гын, ачам нерген ик мутымат ынеж кол. А модышыжым вет ачаже шонен луктын! Чыла умылтараш пижеш гын, ача нерген кузе от ушештаре? Сандене ик ганат ойлен огыл, – манеш Ненси.

– О, ынде улышышым, улышышым, – шонгыен вуйжым эркын савалтыш. – Нуно вет чыланат тиде пасторлан пеш сыреныт ыле! Чыланат! Моланже гын, нунын деч мисс Дженним налын каен. Мисс Поллиат, кеч тунам нунын коклаште эн изи лийын, тудлан тидым проститлен кертын огыл. Туге чот тудо йөратен Дженним, туге йөратен... тудо жапыште. Да-а, мый улылем, улылем. Тиде пеш уда жап ыле, – кугун ойгырен шўлалтен лукто да савырныш.

– Да, лиеда шол, лиеда... – черетешыже ўдырат шўлалтыш, кухнышко монтеш кайышыжла.

Вучымо тиде пагыт нигөланат куштылго огыл ыле. Сиделке пешак веселан кояш тырша, но ончалтышыштыже тургызланымаш шижалтын. Доктыр Уорренын нервше верыште огыл, чытымашыжым йомдараш тўналын. Мисс Полли шагал ойлен, но вужгата у прическыжо да шўй йырже сөрале кружеват шылтен кертын огытыл, кузе кече гыч кечыш кап нелытше да шўргө начкаштыже чевер эркын йомыт. А Поллианна... тыгодым пийже дене модын, пырысын выльгыжше пунжым ниялткален,

пеледыш-шамычлан куанен, вареньым, түрлө емыж-саскам кочкын, кудыжым тудлан кондеденыт, енг-влакын тазалыкше нерген мучашдыме йодышыштлан, тыланымашыштлан, саламыштлан вашештен шоген. Но тудат койын какшиештын да чурий сынже ошемын, а канга, изи кидше-влакын чытырналтмышт тарваныде кийыше кок йолжын черле улмыштым утларак веле ойыртемадареныт. Нуно вет ончычшо кушко гына шуын огытыл, нине кок йытыра изи йол! Кызыт гын... шўлыкын одеял йымалне тарваныде киеныт.

Модыш шотышто гын, нине кечылаште Поллианна Ненсилаш школыш уэш кайымекше кузе чот рат лиймыж нерген ойла — миссис Сноу дек пурен лектеш, мистер Пендлетон деке савырна да кудал колта доктыр Чилтон дене. Туге чучын, пуйто изи ўдыр умылен огыл — нине куан-влак кызыт огыл, а ала иктаж-кунам ончыкыкышто лийшаш улыт. Но Ненси тидым чыла умылен, сандене, шкет кодмекше, чўчкыдын шинчавўдшым йоктарен.

26 ГЛАВА

Пыртак почылтшо омса

Доктыр Мид, Нью-Йоркышто палыме кугу специалист, вучымо кече деч вара арнялан почеш толын шуо. Тугай лопка туп-вачан, шинчаже поро, лудо тўсан, тўр-выжō ильшлан куанышын эре шыргыжше. Поллианна-лан тудо иканаште келшен шинче, тидын нерген ўдыр каласаш вашкыш да куанен ешарыш эше:

– Те мыйын врачом гаяк улыда.

– Тыйын врачет гай? – доктыр Мид тыштак шогышо доктыр Уорреным ўрынрак ончалале, тудыжо сиделке дене кутырен шога ыле. Доктыр Уоррен кўкшō капанжак огыл, шемалге шинчан, кошарге шем пондашан.

– О, тиде мыйын врачом огыл, – воштылале Поллианна, шонымыжым тогдаен. – Доктыр Уоррен – Полли кокамын врачше. Мыйын врач – доктыр Чилтон.

– О-о, – шоктыш доктыр Мидын логарже гыч лекше изиш ўрыктарыше йўк, шкеже мисс Поллим ончалале, тудыжо вашке гына чеверген, вуйжым вес велыш корандыш.

– Да, – Поллианна ончыч кокытеланыш, но вара почын, тура да кадыртылде луктын пыштыш: – Умыледа, мый эре доктыр Чилтоным вученам, а Полли кокай тендам ойырен нале. Доктыр Чилтон деч те шукурак паледа мане. Ну, пудыргышо... йол нерген, мыйын гай нерген. Тиде тыгакак гын, мыланем куанаш гына кодеш, туге вет?

Поллианна докторын чурийыштыже вес тўрлō вашталтышым шиже, но могайжым умылен ыш керт.

– Жап гына мыланна вашештен кертеш, – пушкыдын каласыш тудо да доктыр Уоррен дек савырныш, тудыжо ты жаплан вакш дек лишкак толын шогалын ыле.

Варажым чыланат ик йүүкын үшандараш тўнгалыч: титаканже пырысиге ыле! Конешне, саде Флаффи чытамсыр чапажым да чыла вере шенгын коштшо нержым малымверыш нангайыше омса шелшыш огеш чыкалте да шке декше ок шупшыл гын, сайын шўрымө петлян омса йүүк деч посна ок почылт ыле. А огеш почылт гын, Поллианна, шке черетешыже, кокажын ойлымыжым ок кол ыле.

Холлышто кок доктыр, сиделке да мисс Полли кутырен шогеныт. Поллианнан пөлемыштыже Флаффи але гына шкенжын куанле «мяужо» дене вакшыш төрштымеке, почылтшо омса гыч Полли кокан путырак йөсын, пеле шортшын азапланен кычкыралмыже шоктыш:

— Уке! Доктыр, толык тиде огыл! Те ойлынеда, мемнан үдырна... *нигунам* коштын ок керт?!

Да тунамак тўтан мардеж ала-мо тарваныш, чыланат нигуш пураш öрыч. Ончыч Поллианна шучкын гына карал колтыш: «Полли кокай, Полли кокай!» Мисс Полли пеле почылтшо омсам ужын шуктыш да умылыш: тудын ойлымыжым колыныт. Тудо йынгысалтыш да илышыштыже икымше гана йонгылен возо. Сиделке пиктежалтын кычкырале: «Колын!» — да, шўртнен-шўртнен, почылтшо омса деке куржо. Кок доктыр мисс Полли воктене кодыч. Доктыр Мид верже гыч тарванен ок керт: камвозаш тўнгалше мисс Поллим авалтен кучен шуктен, а нимом ышташ öрын шогалше доктыр Уоррен пеленышт шогылтеш. Кунам Поллианна угычын чот кычкырале да сиделке омсам петырыш, тунам веле кок доктыр шкеныштын врач порысышт нерген шоналтен шуктышт — доктыр Мидын öндалтышыште кийыше мисс Поллилан икымше польшышым пуаш.

Тиде жапыште сиделке Поллианнан пөлемыштыже лудо тўсан мырлыше пырысигым ужо, тудыжо пеш чот ошемше, уш кайышын гай шинчаончалтышан үдырым шкеж дек савыраш төча ыле.

– Мисс Хант, йодам тендан деч, Полли кокайым үжса! Мыланем тудо күлеш. Вашкерак, вашкерак!

Сиделке омсам петырыш да вакш дек писын ошкыл тольо. Тудынат чурийже пеш чот ошемше ыле.

– Тудо... тудо кызыт толын ок керт, икшывем. Варарак толеш тый декет. Мо лие? Ала мый тыланет... полшен кертам?

Поллианна вуйжым уке манын рүзалтыш.

– Уке. Мый палынем, мом тудо кызыт гына каласыш! Те колда вет, мом ойлыш? Мыланем Полли кокай күлеш... тудо ала-мом ойлыш. Тек тудо ойла: тиде чын огыл, чын огыл!

Сиделке ала-мом каласынеже ыле, но мутым ыш му. Чурийыштыже ала-мо тугай сүретлалтын ыле, Поллианна, тидым ужын, эше чотрак веле лүдө:

– Мисс Хант, мом ойлымыжым те колында? Тиде чын? О, тиде чын огыл! Мый чынжымак нигунамат коштын ом керт?

– Ну-ну, икшывем, ок күл, ок күл, – пыкше мутым луктын керте. – Лийын кертеш, тудо огеш пале. Але йонгылыш лийын. Чыла вет лийын кертеш...

– Но Полли кокай ойлен: тудо пала! Тудо ойлен: мыйын гай пудыргышо йол-влак нерген моло доктыр деч шуко пала!

– Да-да, икшывем, мый тидым палем. Но доктыр-влакат южгунам йонгылыш лийыт. Тольык... тольык кызыт тидын нерген ит шоно, ит шоно, колоем.

Поллианна кидшым веле тыге-туге рүзалтыш:

– Но мый тидын нерген шоныде ом керт, – йўкын мўгыраш веле тўнале. – Ёнде мый тидын нергенак веле шонаш тўналам! О, мисс Хант, кузе мый каемже ынде школыш, мистер Пендлетон дек але мисс Сноу дек, але... але иктаж-кушко эше? – Тудо пыкше гына южым умшаж дене руалткала, эшеат чот веле мўгыралтен колта. Кенета шып лие, вуйым нўлтале да шинчаже мисс Хант могырыш йўштў шўдырла волгалте: – О, мисс Хант,

коштын ом керт гынже, молан мый умбакыже куанаш тўнгалам, а?!

Мисс Хант модыш нерген нимомат пален огыл гынат, тудо шижын: пациенткым кызытак кузе-гынат лыплан-дараш кўлеш, кызытак, кызытак, вашке-вашке! Шке тургыжланымыжым, нимом ышташ өрмыжым шотыш налде, тудо умбакыже шке пашажым ышташ пиже. Ынде сиделке вакш воктен шога ыле, а кидыштыже – лыпландарыше порошок.

– Ну-ну, колоем, тидым нелын колто-ян, – сөрвален пелештыш тудо, – ме кызыт эркин лыпланена, вара ончална – мом умбакыже ышташ лиеш. Чўчкыдын паша пеш томамла чучеш, а варажым ончет – тынар тургыжланымыжат ок кўл улмаш. Тый вет тидыжым палет, изи колой.

Поллианна эмым вўд дене йўын колтыш.

– Мый палем. Тиде ачамын ойлымыжо дене келшен толеш, – шинчавўд йөре шке семынже вудыматыш Поллианна. Тудо ойлен: нимогай пеш чот уда уке, кудын деч эшеат плокарак лийын ок керт. Но мый шонем, ачамлан нигунам ойлен огытыл: тый тетла коштын от керт, нигунамат... Да мый ынде омаат пале, тидын деч чотрак уда мо лийын кертеш... а те?

Мисс Хант ыш вашеште. Тудо шке йўкшылан ыш ўшане.

27 ГЛАВА

Кок визит

Доктырын заключений-мучашмутшо нерген увертараш мистер Джон Пендлетон дек Ненсим колтышт. Мисс Полли шке сөрымыжым монден огыл, но шканже каяш але серышым возаш вийже кодын огыл, да тидын нерген мутат лекшаш огыл ыле, ушышкыжо Ненсим колташ лийме шонымаш тольо.

Лийын тугай жап, кунам Ненси «Тайный пörтым» да тудын озажым ончалаш йөн лекмылан пеш чот куана ыле. Но кызыт тиде туткарлан кōра шўм-чонжылан неле, сандене кўштымылан тудо ыш куане. Пörтын ик пōлемыштыже икмыняр минут озажым вучен шинчышыжлат тушто мо улмым так ўмбач гына ончале.

– Мый Ненси улам, сэр, – кō тыгай толын манме йодышым озан шинчаштыже ужылдыш да пелештыш ўдыр. – Мисс Харрингтон мыйым тыланда Поллианна нерген увертараш колтыш.

– Ну?

Йодышын кўчык улмыжым шотыш налде, Ненси тушто тургыжланымашым раш шиже.

– Паша уда, мистер Пендлетон, – пыкшеракын каласен керте.

– Тый каласынет... – шып лие оза, да Ненси шўлыкан чурийжым ўлыкыла таялтыш.

– Да, сэр. Доктыр мане, тудо тетла коштын ок керт... нигунамат. Минут чоло пōлемыште шып-тымьк озаланыш. Вара пörьен пыкшеракын тўкныл-тўкныл ойлаш тўнале:

– Ойган икшыве, ойган икшыве...

Ненси тудым ончалале да тунамак шинчажым волтен колтыш. Шоненат кертын огыл: вашке сырен кудалтыше, шыде, шуко огыл мутан Джон Пендлетоным тыгайым ужын кертеш. Икмыняр жап гыч изи йўкын, чытыр-ненрак шуялтыш:

– Тиде утыждене шучко... нигунамат тетла кечан аланыште кушташ огыл! Ай, мыйын изи гына шонанпыл ўдырем!

Адакат шып лие. Вара мистер Пендлетон вучыдымын йодо:

– Шкеже, шонаш кўлеш, але нимомат ок пале?

– Э, пала, сэр, – шортын колтыш Ненси, – да тидыж деч эшеат нелырак лие. Пален нале-ла! Куш шуралтен чыкет тиде шўкшак пырысшым! Титакем кудалтыза тыге манмылан. Пырыс омсам шўкалын почын, да омса шентелне мом ойленыт – Поллианна чыла колын шуктен. Тыге тудо вот пален налын...

– Пиалдыме ўдырем! – адак шўлалтыш пўрбенг.

– Да, сэр. Шкенжым ужыда ыле гын, моло семын огыда ман ыле, – шинчавўд вошт мутшым шуйыш Ненси. – Пален налмыж деч вара тудым мый кок гана веле ужынам, да кок ганажат, тудым ончен, шўмем кўрышталтын. Але тиде ойгыжлан тунем шуын огыл да нимом ыштен ок керт тетла, эреак тидымак веле шонкала... кызыт! Да эше ойгыра: ынде куанен ок керт... Но, лийын кертеш, куан модышыжым те огыда пале? – «титакем проститлыза» манме гай йодо.

– Куанен модмо? – йодо пўрбенг. – О да, тудо мылам ойлен.

– А, ойлен? Мыйын шонымаште, тидын нерген тудо чылашлан гаяк ойлен. Но, умыледа, ынде шкеже тидлан кўрак орлана. Коштын кертдымаштем, манеш, але нимогай куанымат верештын ом керт, да тидыжак тудым йўсландара.

– Чынакак, а молан тыште куанашыже? – нелын пелештыш пўрбенг.

Ненси ўрмыж дене верыштыже йолжым вашталтыл тошкешт шога.

– Мыят тыгак шоненам ыле, но икана вуйышкеш шонымаш толын пурыш: иктаж-мом тугайым муэш гын, кудыжлан куанаш лиеш ыле, тунам тудлан куштылгырак

лиеш ыле, умыледа? Мый тудлан шижтараш төчышым.

— Шижтараш? Мом? — Джон Пендлетонун йўкыштыжō ончычсыж гаяк шыде ден өпке шижалте.

— А тудым, кузе тудо моло-влаклан — миссис Сноулан да молыланат — тиде модыш дене модаш ойым пуэн да мом тыгодым нунылан ойлен. Но мыйын изи пачам шортеш веле да ойла: ала-молан тиде тудлан ок полшо... Тудо паремдаш лийдыме калекылан кузе кунаш лийме нерген ойлаш куштылго манеш, но йөршеш вес паша, кунам шкеже тыгай улат да тиде канашым шке кучылтнет. Ойла, шкаланем угыч да угыч тѳем, кузе рат улам, моло-влак тыгай огытыл да. Но кажне гана, манеш, кунам тидым ойлем, икте нерген веле шонем: ынде нигунамаат коштын ом керт!..

Ненси шыпланыш, Джон Пендлетонат нимом ыш пелеште. Шинче да шўргыжым кидше дене петырыш.

— Тунам мый ушештарышым эше. Ончычшо, маньым, ойлет ыльыс: кунар нелырак, тунар онгайрак вашмутым кычалашыже, — пич йўкын умбакыже шуйыш Ненси. — Но тудо вашештыш: кунам чынжымак тыланет пеш йōсō, тидыже йөршеш весе улмаш... Ну, мыланем каяш кўлеш, сэр...

Омса воктелан тудо чарнен шогале, савырныш да öрынрак йодо:

— А Поллианналан лиеш мо каласаш... те Джими Биным угыч ужын улыда манын? Очыни, лиеш, сэр?

— Кузе лиешыже, мый тудым ужын омыл гын? — пөрѳен сырэнрак пелештыш. — А мо тиде тыгай?

— Нимат, сэр. Толык... тиде Поллианналан ойгангашыже амал-влак кокла гыч иктыже. Манеш, пеш чама-нем, эше ик гана ты рвезым тендан дек намиен шым шукто. Ик гана, мане, тиде рвезым тендан дек конде-нам, но тудыжо шкенжым тыланда эн сай могырым ончыктен огыл. Да Поллианна те тиде рвезе деч пёртыштыда «йочан улмыжо» огеш лек манын шонен кертмыда деч

лүдеш. Ала те паледа, мом тидын дене тудо каласынеже ыле, но мый шым умыло, сэр.

– Да, мый палем.

– Туалгын йөра, сэр. Тудо вет рвезым эше ик гана тендан дек кондынеже ыле, тендам ўшандараш: лач тудо пешак сайын пөртыштө «йоча улмым» ончыктен кер-теш... А ынде толмо пытыш тудын, нигуш лектын ок керт. Порволыжо ыле саде автомобиль! Мыйым простит-лыза, сэр. Чеверын! – Да Ненси писын лектын кайыш.

Жап шукак ыш кўл, тиде изирак Белдингвилл олаште изижге-кугужге Нью-Йорк гыч толшо специалистын мучашмутшым пален нальыч, тудын почеш ынде Поллианна Уиттиер нигунамат йол ўмбақ ок шогал, да каласаш кўлеш, але марте ола тынаржак пудыранен огыл ыле. Чыланат ала-кузе паленак шогеныт весела да араван шўргывылышым, кудо чылаланат куаным пуэн шуктен шкенжын кечан шыргыжалмыже, ойгым ўштыл кудалтыше воштылмыж дене, чыланат паленыт кеч-могай ойгыштат куаным кондаш лийме модыш нерген, кудыж дене Поллианна модын. Шоналташ веле вет, ынде ола уремлаште нуно ик ганат тиде сөрале ўдыр йочам тетла огыт вашлий, куанаш ўжшө шомакшым огыт кол, каже кечылан куанаш ўжшө куанжымат тетла тамлен огыт ончо! Мутат уке, тидыже чылаштлан путырак шучко, вучыдымо, лийын кертдыме лийын.

Кухнылаште кудывечылаште ўдырамаш-влак тидын нерген ойленыт да нигон деч шылде шортыныт. Урем луклаште, кевытлаште пөръен-шамычат тидын нерген кутыреныт да тыгак шинчавўдыштым луктыныт. Чыла тиде эше чарнен шуын огыл ыле, Ненси изи шогертенла вес уверым шарыш: Поллианна, тудым темдал шындыше ойгылан кōра, шкеже ынде тиде куан модыш дене модынат ок керт, молан манаш гын ынде нимоланат куанаш амал уке.

Поллианнан чыла йолташыжым лач тунамақ, очыни, ик шонымаш авалтыш. Да мисс Поллин пөртышө дек икте

почеш весе толедаш тўнгалыч: палымат, палыдымат, пөръенат, ўдырамашат, йочат. Мисс Полли тынар шу-кын акажын ўдыржым палыме нерген тогдаенат огыл.

Иктышт, шуко ойгым илышыштышт ужо семын, уна пөлем ончылно ныл-вич минут шинчылт каеныт, весышт, пөртыш нангайыше омса воктеланак шляпаш-тым туржыныт – пуртат тышке але уке? Толшо гыч шуко ўдырамашыже шортын. Нигөн деч шылаш шоныде. Весышт савырнен шогалыт да, нершовычыштым луктын, нерым почкаш тўнгалыт. Чыланат тургыжланен йодыныт, кузерак таче мемнан Поллианна, налза теве тиде пеледышым але йокмам – мом пеленышт конденыт гын, тудым пыштен коденыт. Но кажныже ўдырлан иктаж-мом гынат каласаш йодын. Лач нине йодмаш-влак икмынар жап гыч мисс Полин илышышкыже ваш-талтышым кондышт.

Эн ондак тольо мистер Джон Пендлетон. Тиде гана тудын торчакше уке ыле.

– Ойленат ом мошто, кузе мыйын чонем шортеш, – мане тудо пенгыдын. – Нимомак ышташ ок лий мо?

Мисс Полли кидшым шаралтыш:

– Ох, ме эре мом-гынат ыштена! Доктыр Мид шуко эмым да процедурым возен коден, нуно полшен кертыт, доктыр Уоррен шуктен шога. Но... чаманаш перна, доктыр Мид нимогай ўшаным коден огыл.

Джон Пендлетон омсашке писын савырныш, але гына толын ыле гынат. Шўргыжө ошемын ыле, тўрвө луклаште у куптыр-шамыч коедат. Тудым ончалын, мисс Полли умылыш, молан тудо тетла тыште шоген ок керт, мисс Поллин тыште улмыж годым... Омса лондемыште тудо угыч савырныш:

– Поллианналан ик-момак каласаш йодам, – мане тудо. – Каласыза тудлан, мый Джимми Биным ужынам, да тудым ынде мый шке декаем илаш налам. Каласыза тудлан. Мыйын шонымаште, тудо *pat* лиеш, вет шке декаем йөршынлан налам да туныкташ тўнгалам.

Ик татлан мисс Полли чоткыдылыкшым йомдарыш:
– Те Джимми Биным туныкташ налыда?! – кычкы-
ралынак колтыш.

Мистер Пендлетон онгылашыжым нөлтале:

– Да! Мый шонем, Поллианна чыла умыла. Те тудлан
каласеда? Мый шонем, тудо *рат* лиеш!

– Ну... конешне, – мисс Поллианна тўкнылын пе-
лештыш.

– Тау, – тудо пўгырныш да лекте.

Мисс Полли, йўкым лукде да путыракак чот öрын,
пөлем покшелан шогал кодо, але гына тышеч лекшын
кышажым кычалшыла ончышто. Алят тудо шке пылы-
шыжлан ўшанен ок керт. Джон Пендлетон воспи-
таяшыже Джимми Биным шке декше налеш! Джон
Пендлетон, тугай поян айдеме, иктынат мутым ко-
лыштдымо, шуко оян огыл, шкем йöратымыж дене уло
олалан палыме, – воспитаяш уремысе йочам налеш, да
эше *тыгай* йочам!

Мом манашат öршö гай мисс Полли тошкалтыш дене
Поллианнан пөлемышкыже кўзыш.

– Поллианна, мистер Пендлетон тыланет каласаш
шўдыш. Але гына тыште ыле да ойлыш. Джимми Биным
воспитаяш налеш шкеж деке да ўшана: тый тидым пален
налмекет пеш рат лият.

Ойган чурийже ўдырын кенета куанен вашталте:

– Рат? Ой, пешак рат улам! О, Полли кокай, мый
туге чот верештнем ыле Джиммилан пöртым. А тиде тугай
пöрт – м-м-м, вуетым веле лўнгыктет! Мистер Пенд-
летон верч, ой, чот рат улам ве-ет! Умылет, ынде тудын
пöртыштыжö «йоча пуш улмо» лиеш.

– Мо-о?!

Поллианнан чурийже тарай гай лие. Умылыш: але ик
ганат мистер Пендлетонын тудым шке шочмо ўдыржым
ышташ шонымыжым, йодмыжым увертарен огыл, да
кызытат тидым ынеж тўкö ыле, уке гын вет Полли ко-

каже вес семынат шонаш тўнгалын кертеш, пуйто туддеч кайынеже лиешыс!

– «Йоча улмо», – тўнгале тудо писын гына. – Мистер Пендлетон ик гана мыланем каласен ыле: тольык ўдырамашын шўмжө да кидше гына але воктенет йоча улмо веле чынжымак пөртым ыштат да тудым пиал дене темен шындат. Ынде тудынат тидыже... лиеш.

– О, мый умылем, – вашештыш мисс Полли пешак ныжылгын. Чынакак, тудо тышеч шуко умылыш. Лач Поллианна гына тидын нерген пален огыл. Тудо умылен, Джон Пендлетон Поллианна деч тиде «йочан пөртыштө улмыжым» ышташ полшаш, сур кў орам чынжымак илыме пөртыш савыраш йодмыж годым кузе неле лийын отказатлаш! – Мый умылем, – эшеат ик гана уэштарыш тудо, шинчашкыже адакат вўд погынаш тўнгалым шижын.

Кокай мыланем утыждене неле йодыш-шамычым пуаш тўнгал кертеш манын, ўдыр писынракын вес темыш кусныш. Полли кока мистер Пендлетон да тудын пөртышө нерген весымат тарватен кертеш, шоналтыш.

– Доктыр Чилтонат тугак ойла. Эн чотшо, манеш, ўдырамаш шўм да тудын кидше, йочан улмыжо кўлыт, вара иже пөрт илаш тўнгалеш, – ыштале тудо писынракын.

Мисс Полли эсогыл чытырнен кайыш, вуйжым вес вельыш савырале.

– Доктыр Чилтон? Кушеч тидыжым палет?

– Мыланем шкеак каласен. Мане тудо, мый пөлемлаште веле илем, а пөртыштө огыл... молан манаш гын, пөлем эше пөртшак огыл.

Мисс Полли ыш вашеште. Тудын ончалтышыже окна шентелне ыле.

– Да мый йодым эше, молан тудо ўдырамашын шўмжым да кидшым йодын огыл, пөрт лийжак манын шонен гын.

– Поллианна! – Мисс Полли шыдынракын кычкырале, шўргыжө чеверген кайыш.

– Да, мый тыгак йодым. Тугай пиалдыме да йомшо гай ыле тудо...

– А мом... вашештыш? – ала-могай көргө вийже дене кучедалме гай койо озавате, тиде вийже тыге йодаш торешланен, очыни.

– Тудо шып лие, вараже эшеат шыпрак вашештыш. Чот йодат гынат, мане, нуным шонымо семынжак на-лаш ок лий.

Кока шып лие. Шинчаже тугак окнашке виктаралтын ыле. Шүргыжө веле пеш чот йўла ыле.

Поллианна шўлышым кугунрак нале.

– Тудо ўдырамашын шўмжым да кидшым ала-кунам ондак налаш шонен, мый палем. Налын кертеш гын, мый пеш рат лиям ыле.

– Но, Поллианна, кушеч тидыжым палет?

– Ала-кунам вес гана тудо мыланем каласыш. Тудо пеш шыпак ойлыш, но мый кольым. Тудо мане: ик ўдырамашын шўмжым да кидшым налын кертам гын, уло тўням пуэм ыле... Тиде чылажат ик ўдырамаш дене веле кылдалтын... О, Полли кокай, мо лийын кайыш тый денет? – Кокаже писын кынеле да окна дек миен шогале.

– Нимат, шергаканем. Мый тиде подвескым вес семынрак сакалтынем ыле, – мане тудо, ынде шүргыжө вўр чўчалтыш гаяк чевер ыле.

28 ГЛАВА

Модыш да модшо-влак

Икана кечывалым, Джон Пендлетонын кокымшо гана тышке толмыж деч вара, Милли Сноу тольо, ондакше тудо нигунамат Харрингтонмыт пörтыштö чурийжым ончыктен огыл. Мисс Поллин уна пöлемышке волатыж годым Милли вучен шинча ыле. Тудо пүкенже гыч кынеле да вожылмыж дене чевергыш.

— Мый... мый тендан ўдырда нерген йодаш тольым, — шүртныбылын луктын каласыш тудо.

— Те пешак поро улыда. Могай ыле, кызытат тугаяк. А тендан авада кузерак? — Нойышо чурий дене йодо озавате.

— Лач тидымак мый тыланда каласынем ыле... да Поллианналан тидын нерген увертараш тендам йодам, — вашкымыж дене путаялтын ойла ўдырєн, шўлышым налашат ок ярсе. — Ме шонена, мо лийын каен гын, пеш... пеш шучко — изи ўдыр тетла нигунамат коштын ок керт, да тиде чыла мом ыштымыж деч вара мыланна... авамлан. Тудым модышыж дене модаш туныктен... да молымат. Шкеже ынде тиде модыш дене модын ок керт манмым колын, чыланат ала-мо семын ойгырена. Да, чынжымак, мыят ом пале, тыгай лиймеке, кузе модаш лиеш... Но тудын мыланна чыла мом ойлымыжым шарналтышнат, шоналтышна — мыланна мыняр сайым ыштымыжым пала ыле гын, ала лач тидыжак тудлан шкаланже полша ыле... тудын случайыштыже... ну, модыш шотыштыжо. Тудо тидлан куанен кертеш ыле... кеч изиш гынат, — Милли кутырымыжым чарныш, да туге чучо, тудо ынде мисс Поллин ойлымыжым вуча.

А мисс Полли шинчылтеш, тўткын колыштын, но шинчаштыже умылыдымаш, өрмаш палдырныш. Тыште мом ойлымо гын, пельжым веле умылыш. Да ынде шонкала: але марте Милли Сноум умылаш лийдымылан

шотла ыле, но тыгай окмак улмыжым пален огыл. Моло семын тиде кўрылт-кўрылт, кыдач-покшеч умылаш лийдымын кутыркалымашым кузе манатше? Шып шогылтмо жапым утыждене шуйнышылан шотлышат, тудо ласкан гына каласаш лие:

— Мыланем чучеш, Милли, чылажымак шым умыло. Мыйын гоч акамын ўдыржылан мом ойлаш шонен толын улыда улмаш?

— Лач тидымак веле. Тудлан ойлаш йодам, — пеш чот вашкен тўнгале ўдыр, — умылтараш тўчыза тудлан, мом тудо мыланна ыштен. Такше, мыйын шонымаште, шкежат тидым пала, тудо мемнан дене лийын да ужын: авам вашталтын. Тек тудо пален налеш, кузе мыйын авам *пеш чот* вашталтын... ну и мыят. Мыят ынде весе улам. Мыят модаш тўчем... изишак... модышыж дене.

Мисс Полли кунар шуко шона, тунар веле путаялтеш. Милли тидын дене мом каласынеже улмаш — пеш йоднеже. Да шкенжым тунар ўлык шындаш огеш тошт. Тиде татыште ўдыр эшеат веле шомак фонтанжым пўргал лукто:

— Те паледа дыр, мыйын авамлан кеч-мом пу, тудлан ала-мо гынат эре огеш йўрў. Чынжым ойлаш гын, омат пале, тидлан тудым титаклаш лиеш але ок лий, черым вет йодын налын огыл. Но ынде тудо окнам ондаксыла портьер дене ок петырыкте, да шкенжын нергенат шонкалаш тўнгалын: кузерак коеш весын шинчаште, йымал тувыржат тудын эреак ару лийже да молат. Тудо эсогыл ўдырамаш калпакым да йоча одеялым пидаш тунемын, ужалашлан да эше эмлымверыш пуаш. Да тидыже тудлан тынар чот келшен шинчын, тидым ыштен кертмыжлан. Тудо туге чот *рам!* Да чыла тиде Поллианналан кўра. Тудо вет каласен: шкеже от керт гын, тыйын вес куанет уло, кидетше таза улыт! Тидеч вара авам шонкалаш тўнгалын: а молан ондакше кидшым пашаште кучылтын огыл?! Санденак нуным тудо кучылташ тўнгале... ну, пидашлан. Те эсогыл огыдат пале,

кузе чылажат ынде вашталтын! Йошкар, канде, нарынче мундыра-влак, хрусталь подвеске-влак, кудыштым мистер Пендлетон пӧлеклен ыле, пӧлемым йӧршеш вес тӱрлым ыштеныт. Чонат веселангеш, кунам пӧлемым ончалат, а мый ондакше авам дек пурашат лӱдам ыле: пычкемыш да вӱдыжтӧ, а авамже... тугай пиалдыме... Сандене ме чыланат Поллианналан тауштена да тидым палыжак шонена, ме ончылныжо парыман улына. Каласыза тудлан, кузе ме куанен илена, мемнан дек мийымыжлан тауштена. Ме эше шоналтышна: чыла, мом мый кызыт ойлышым, пален налеш гын, ала тудлан изиш каньылырак лиеш, мемнан дене жапым эртарымыжлан огеш ӧкынӧ. Да вот и чыла ала-мо мыйын, — шӱлалтен лукто Милли, пӱкенже гыч содор кынелале, каяш тарваныш. — Те тудлан каласеда вет?

— Конешне... каласем, — ышталале мисс Полли да шкеж деч йодо: тиде пеш ӧрыктарыше мутора гыч мом тудо ушыштыжо коден сена? Кертеш мо тыгак каласкален?

Джон Пендлетон ден Милли Сноун толмышт але тӱнгалтыш гына улмаш. Нунын деч вара калык йогаш тӱнгале. Кажне толшыжо Поллианналан мом-гынат эре каласаш шӱден коден. Нине шӱдымышт тынар ӧрыктарыше ылыч, мисс Полли мом шонашат ӧрын веле.

Икана миссис Бентон, марийжым йомдарыше, толын лекте. Мисс Полли такше тудын нерген шагал огыл колын, кеч нуно коклаштышт нигунамат кутырен огытыл. Палыме-шамычын ойлымышт гыч, олаште тудо эн шӱлыкан ӱдырамаш улмаш. Уремыште эреак шемым чиен коштеден. Но таче шӱйыштыжӧ ошалге-канде бантик коеш, кеч шинчаштыже шинчавӱд. Поллианна дене туткар лийын каймаш, манеш, мыйым пеш чот тургыжландарыш да ойгандарыш. Вара ӧрынрак Поллианнам ужаш лиеш мо манын йодо.

Мисс Полли огеш лий маншыла вуйым рӱзалтыш:

— Мый пешак чаманем, но кызытеш тудын дек иктымат огына пурто. Можыч, изиш варарак...

Миссис Бентон шинчажым ўштыльö, кынеле да омса вельш кайыш. Вара кенета савырнен шогале:

– Мисс Харрингтон, ала мый дечем тудлан икмыняр мутым каласеда ыле? – öрынрак йодо тудо.

– Мутат уке, мисс Бентон. Мыланемат тиде сай гына лиеш.

Ўдырамаш кокытеланыш, вара каласыш:

– Каласыза, пожалуйста, мый... мый теве тидым чийышым. – Тудо шўйыштыжö канде бантым ончыктыш. Мисс Поллин чурийыштыже öрмö палым ужо да ешарыш: – Ўдырда мыланем капыштем иктаж-мом, вес тўсаным, нумалышташ кўлмö нерген ик гана веле огыл ойлен ыле. Ынде теве пижыктенам, ала тидым пален налеш да тидын деч тудлан ала каньылырак, куанлырак лиеш. Каласен ыле: Фредди тидлан пеш куана. Те паледа дыр, Фредди деч моло мыйын тетла нимат да иктат уке. Мольштын чыла уло теве... – Мисс Бентон вуйым рўзалтышат, чурийжым савырале. – Те тольык Поллианналан каласыде ида кодо, тудо чыла умыла. – Да почешыже омса петыралте.

Тудо кечынак изиш варарак эше ик тулык вате тольо. Тудыжо гын траурышто ыле. Мисс Полли тудым йöршеш ок пале да öрынат колтыш. Поллианна ден тудо кунам палыме лийын шуктен? Толшо енг шкенжым мисс Тарбел улам мане.

– Ме тендан дене, мутат уке, палыме онал, – тўнгале иканаште, – мый акадан ўдыржым сайын палем, Поллианнам. Тиде кенежым мый тыште унагудышто иленам да, эмлыше врачын темлымыж почеш, мўндыр верлашке йолын коштынам. Ик гана тыгай годым акадан ўдыржым вашлийым – пешак кумылан да поро йоча! Мылам неле умылтараш, но тудо мылам пеш лишыл лие. Тышке толмекем мыланем пешак йокрок ыле, а тудын весела чурийже, чулым койышыжо да шер йоктарыме гай кутыралтен колтымыжо ала-мыняр ий ондак йомдарыме ўдыремым шарныктышт... Мый тунар лўдын колтышым,

Поллианна дене туткар лиймым кольым да. А кунам тудын тетла коштын кердымыжым да тидын деч куанен кертдымыжым пален налмекем – о, шергаканем! – шоналтышым, тышке толде ом керт.

– Те пеш поро улыда, – мугыматыш мисс Полли.

– Мый поро кумылланда энгертынем ыле, – малдыш толшо ег. – Мом тыште ойлышым, тидым каласыза ўдырланда. Те тореш одал?

– О, уке...

– Тугеже каласыза: миссис Тарбел ынде пеш рат. Тиде такше тыланда өрмашын да умылаш лийдымын йонга гынат. Но... те вуеш ида нал, мый чылажымак умыл-тараш ом тўнал. – Шўлыкан куптыр тўрвыж воктен шке вержым муын возо, а шинчаж гыч шыргыжме пале йомо. – Тендан акадан ўдыржө умыла, мом мый каласынем ыле. Мый тидым каласышаш улам. Тау тыланда да эше ик гана проститлыза мыйын вучыдымын толын лекмемлан, – йодо чеверласышыжла.

Мисс Полли тетла мом шоналтшат өрө да күшкө Поллианнан пөлемже дек күзыш.

– Поллианна, палет мо, кө тугай миссис Тарбел?

– О да! Мый тудым пешак йөратем. Черле да моткочак шўлыкан, тудо унагудышто ила. Пеш шуко йолын коштеш. Ме пырля коштына. О, каласынем ыле, коштынна... – Поллианнан йүкшө күрылтө, кок кугу шинчавүд пырче шинчаж гыч йоген вомыш.

Мисс Полли вашкеракын кокыралтыш.

– Тык вот, але гына мемнан дек толын пурен кайыш да каласаш шўдыш, но моланжым-можым нимат ыш умылгаре. Шўдыш каласаш: тудо ынде пеш рат!

Поллианна куанымыж дене совым пералтыш.

– Тыгак каласыш мо? Ой, мый туге рат улам!

– Но, Поллианна, мо нерген тудо ойлен улмаш?

– Ну, тиде модыш да... – кенета тўрвыж дек парням лишемден, шып лие.

– Могай модыш?

– Н-нимат ала-мо тугайже уке, Полли кокай... Но мый тылат тидым умылтарен ом керт, весе нерген ойлаш огыл гын, кудыж нерген мый ойлышаш омыл.

Мисс Поллин йылме мучаштыже вес йодыш ямде ыле. Но, ўдырын чурийже ойганымым ужат, мутшо йомо.

Миссис Гарбелын толын кайымыж деч вара тыште илыш шолаш пуримо гай вашталте. Тидын деч вара ик самырык ўдырамаш толын лекте, утыждене шўргыжў чиялтыме, пеш чот ошемдыме ўпан, кўкшў таганан туфлым чиен, шулдакан тўрлў сўрастарышым сакалтыл пытарен ыле. Мисс Полли тиде ўдырамашын могай «пашам» ыштымыжым пошкудо-шамычын да палымыже-влакын ойлымышт гыч колын, сандене тыште шкенжым ончыкташ вожылдымын толын лекмыжлан ўрын да шы-дешкен ыле.

Мисс Полли тудлан кидшым ыш пу, эсогыл ик йолтошкалтышлан чакналтыш. Самырык ўдырамаш иканаште пўкенже гыч кынеле. Шинчаже шуко шинчавўдым йоктарышын гай йошкарген ыле. Шкем ўлык шындыдыме йўкшў дене йодо: икмыняр минутлан тудын ашныме ўдыржым, Поллианнам, ужаш ок лий ыле мо?

Озавате кузе каласышаш ыле? Конешне – уке! Он-дакше пеш торжан тўнгале, но вараже сўрвален ончышо самырык ўдырамашын шинчаштыже ойго койо да шке мутшым ласкандашыже вереште, але туддек иктымат пурташ шўден огытыл, мане.

Ўдырамаш нимом пелешташ ўрын шогале, вара онгылашыжым кўшкў нўлталын шокшын кутыраш тўнгале.

– Мыйым мисс Пейсон маныт. Кузе шонем, те мый-ын нерген колында. Шуко поро енже колыныт. Да лийын кертеш, мом тымарте колында гын, шукужо тушто шоя. Но пашаже тушто огыл. Мый тендан изи ўдырда верч кызыт тыште шогем. Мый тудын дене лийын кайше

туткар нерген колым... да тидыже мыйым шинчавүд марте лупшал пыштыш. Кодшо арнян мылам тудо тетла йолжо дене коштын ок керт манын каласышт. Да мый... да мый путырак чаманышым: шкемын таза, но пайдам конден кертдыме йолем тудлан пуэн ом керт! Шүдө ий тиде йол үмбалне төпыртатем гынат, тунар пайдам ыштен ом керт, кунаржым ышта тудо ик-кок шагат жапыште. Пашаже але тыштат веле огыл. Кузе умылем, йол эрежак огыл нунылан пуалтеш, көжө тудым эн сайын кучылт мошта.

Тылеч вара шыпланыш, кокыралтыш. Вес гана кутыраш тўнгалмыж годымат йўкшө оралгыше ыле.

— Лийын кертеш, те огыдат пале, но мый шуко гана тендан ўдырдам вашлиеденам. Ме Пендлетон-Хиллышке кайыме корнўмбалне илена, да ўдырда шуко гана мемнан воктеч эртеден коштын. Да эрежак огыл эртен каен. Йоча-шамыч дене модаш пура ыле, мый денем кутыркалаш жапым муэш, пелашем денат эшежым, мөнтгышто улмыж годым. Туге чучын, тидыже тудлан пеш келша, меат келшен улына. Паленат огыл, очыни, тудын гай ең-влак, мемнан деч кўшнырак шогышо-шамыч, такшым гын мемнан гай-шамыч деч эреак коран коштыт. Нунышт мемнан деке порырак лийыт гын, ала мемнан гайрак-шамычше шагалынак лийыт ыле? — ешарен колтыш вучыдымо кочылык дене. — Туге гынат, тудо мемнан дек пуреден коштын. Такше тышеч тудлан могай зиян лийын кертгын? А мыланна пеш кугу польшым пуэн... кугу польшым. Мынярым — тудо ок пале да, шонем, паленат ок нал. Тидын нерген палаш тўнгалеш гын, молыжат почылтеш ыле, кудышт нерген тудлан палашат ок кўл. Но тиде тыгак... Тиде ий мыланна шуко шотышто неле ыле. Ме коктынат, мый да пелашем, нимом ышташ өрынна ыле да ямде улына ыле... чылаланат. Викшым гын, ме ойырлаш шонен пыштенна ыле да йоча-влакым пуаш... Ну, йоча дене мом ышташ — паленат огынал. А вара тиде туткар лийын кайыш да ме тендан акадан

ўдыржө тетла коштын кертдымыж нерген пален нална. Да ме шарналтен шинчышна кече гыч кечыш, кузе менан дек пура ыле, омсалондемыште шинчылтеш, йоча-шамыч дене модеш, воштылеш да... тыглайын гына куанен юарла. Тудо эре молан-гынат куана ыле, да икана шке куанын амалже да модышыж нерген каласкалыш — те чылажымат паледа, мутат уке. А ынде ме колна: тудо шкеже ты модышыж дене тетла модын огеш керт да тидлан верч пешак кугун орлана, моланже гын, тудлан ынде куанашыже нимолан... Вот санденак мый тольым тышке, шонен, ала мемнан верч изишак куана ыле, моланже гын, ме чыланат ик ешеш кодаш келшышна да куан модышыж дене модаш тўнгалаш шонена. Мый палем, тудо пешак рат лиеш, моланже гын, кузе да мом ойлымыланна южгунам ойгыра ыле. Кузе мыланна тиде модыш полшен кертеш, мый каласен ом керт, шканемжат але чылажак раш огыл. Но лийын кертеш, ала тудак гына полша... Кузе гынат, ме төчен ончена... моланже гын, Поллианна мемнам пеш модыктынеже ыле. Те тудлан тидым каласеда мо?

— Да. Мый каласем, — сөрыш мисс Полли пешыжак порын огыл. Вара чылтак вучыдымын ончык тошкале да ўдырамашлан шкежак эн ончыч кидым шуялтыш. — Да, пеш кугу тау, мемнан дек толын улыда, мисс Пейсон, — тыглайынак каласыш тудо.

Ончыкрак лукмо онгылаш ўлыкрак волыш, ўдырамашын тўрвыжө лыбе-лыбе лие. Ала-мом мугыматышат, мисс Пейсон ончыдегечак шуялтыме кидым кучен кормыжтыш да савырнен, писын гына лекте.

Тудын почешыже омса тўчылтө веле, мисс Полли кухныштат лие.

— Ненси!

Мисс Полли кычкыренак ойла. Тудын пөртыштыжө тугай визит-шамыч лиедат, нуно чылтак ушыжым колтат, да тиде ўдырамашын толмыжо чаркам тўр ден төр темен шуыш, очыни, нервыже кўрлшаш гай чымалтын.

Поллианна дене лийше туткар деч вара Ненси озакуважым икымше гана тыгай сырышым ужеш.

– Ненси, тый мыланем от каласе, могай тиде окмак модыш, кудын нерген уло ола ынде кутыркала? Поро лий, тудын деке Поллианнан могай отнотенийже? Молан чыланат, Милли Сноу деч тўнгалын миссис Пейсон марте, Поллианналан тиде «модыш денак модмыштым» каласаш йодыт? Кузе мый пален нальым, пел олаже ынде шўешыже канде бантикым пижыкта, ешыште туманлымым чарнен да йөраташ тўнгалыныт иктаж-мом, кудыжым ондак йөратен огытыл – да чыла тидыже Поллианналан көра. Тидын нерген шкеж деч йодаш төчышым, но мўндыркшак шым кае тидын шотышто, да тургыжландарымым ок шу... тыгай черлым. Но тендан кутырымыдам шотыш налаш гын, кудыжым мый тентгече кольым, тят тиде модыш дене модат. Ала тый поро лият да чыла мыланем умылтарет ыле – мом чыла тиде ончыктаже?!

Мисс Поллин өрмашешыже Ненси шортын колтыш.

– Тиде тевыс мом ончыкта: тений июнь гычак тўнгалын, тиде шергакан йоча уло олам куанаш туныктен, а ынде нуно шке черетешышт тудлан куанашыже полшаш төчат.

– Куанаш? Молан?

– Куанаш гына. Тиде тыгай модыш.

Мисс Полли эсогыл йолжо денат тошкале:

– Тый моло деч нимо денат от ойыртемалт, Ненси. *Могай* модыш?!

Ненси вуйым нөлтале да шке озаватыжын шинчашкыже тура ончале.

– Мый каласем, мэм. Тиде модышлан Поллианнам ачаже туныктен коден. Икана черкыш поро пашам ыштыме шот дене кондымо йоча торчак мужырым Поллианналан пуэныт, а тудлан тыгодым пешак кўлын курчак. Ну, тудо шорташ тўнгалын, олмыштыжо кечмогай йоча лиеш гынат, тыгак ышта ыле. Ачаже тунам

ойлен: тўняште тугай ўзгаржат уке, кушкыжо куанлан иктаж-могай амал пышталтын огыл, да тиде торчакланат куанаш лиеш.

– Торчаклан? Куанаш... – мисс Полли шортмыжым лугыч ыштен йодо, тушто кўшнө, койкышто, кийыше полышдымо йол-влакым шарналтен.

– Да, мэм. Тыгакак мыят ойлышым. Шкежат мане: мыят, палемдыш, ачамлан тыгак каласышым. Но ачаже вашештен: торчакланат куанаш лиеш: молан манаш гын нуно ўдырлан *огыт кўл!*

– О-о-о! – кычкырал колтыш мисс Полли.

– Варажым, кузе мане, саде модыш илыш-йўлашке шынген – чылаштыжат тугайым кычалаш кўлеш, кудыжлан куанаш лиеш. Ўдырда ойла, чыланат, манеш, тиде модыш дене модын кертыт, да пешыжак отат ойгыро – курчакет уке манын, моланже гын, куанет – тыланет торчак огеш кўл. Нуно тидым «куан модыш» манын лўмденыт. Вот тиде саде модышда, мэм. Поллианна тидын деч вара саде модыш дене модаш тўнгалын.

– Но кузе... кузе... – мисс Полли чарнен шогале, тетла мом ойлаш – шоненат ок му.

– А те огыда ўшане, кузе полша, мэм – Ненси шокшештын, лач Поллианнан койышымак веле коеш. – Мый каласынем ыле тыланда, мочол шуко ыштен мыйын авамлан да чыла мөнгысө-шамычемлан. Поллианна мемнан лишыл-шамычым ужаш кок гана пеленем коштын, те паледа. Да тудлан кōра веле мый шкежат ўмбакем велше азап-шамыч деч нимынярат ом лўд – кугумат эртем, изимат. Мый шкемын лўмем ом йōрате ыле да ик гана тидын нерген Поллианнан каласышым. Тудо вашештыш: тыйым вес семын лўмдат ыле гын, мутлан, Хадшиба! А тиддеч удаже мо лийын кертеш? Ненси – тиде сайын йонгалтеш!.. Да эше арня тўнгалтышысе шочмым чытен кертын омыл. Поллианна мыйым шочмым йōраташ туныктыш.

– Арнявуй кечым?

– Мый палем, тиде пешак онгайсырын йонга, мэм. Но умылтаренат кертам, күлешак гын. Мемнан суап-ландарыме пачана тиде нерген икана пален нале. Да теве вот мом шонен лукто да мыланем каласыш: «Палет, Ненси, шочмылан тый арнясе моло кече дечат чот куанышаш улат, моланже гын, вес шочмо марте эше тичмаш арня уло!» Мыят мый омыл, кызыт тидым кажне шочмын ом ойло гын – да паледа, кузе полша, мэм! Такшат тидын нерген шоналтемат, воштылчык толеш. А воштылчык полша, кузе кажне гана эше полшаже, мэм!

– Но молан мыланем ты модыш нерген мылам ойлен огыл? – кўрылтын каласыш мисс Полли. – Молан мый дечем тидым шылтен, кунам мый тидын нерген йодым?

Ненси каласаш але уке манын тудым öрын ончале.

– Проститлаш йодам, мэм, но те кўштен улыда шарнаш огыл... ачажым, санденак тыланда ойлен кертын огыл. Тиде модышыжым ачажак шонен луктыныс.

Мисс Полли тўрвыжым пурльо.

– Ондакше каласынежат улмаш тыланда, – öрынрак умбакыже шуйыш Ненси. – Кө дене гынат тудо пырля моднеже улмаш. Санденак мый ушнышым... шкетынже вет ты модыш дене модаш огеш лий.

– А... а... молышт? – мисс Поллин йўкшö чытырналт лекте.

– О, мый шонем, ынде чыланат тиде модыш нерген пален налыныт. Такшым гын ең-влакын кутырымышт гыч пален шогем. Куш ом кае, эре колам. Конешне, Поллианна икмыняр енлан каласен, а нунышт – весе-влаклан. Тыгае вет чылам авалта, тўнгалеш гын. А Поллианна вет эре шыргыжше коштын, чылашт дене эреак ласкан да ныжылгын кутыркален да эре тыгай... чыланат модыш нерген палыде кодын огытыл. А кунам тудын дене туткар лийын кайыш – чыланат ойгырат, поснак тудлан – ынде Поллианна шкеже муын ок керт тудым, молан куанаш лиеш ыле. Вот санденак кажне кечын

тышке толыт, тудлан таушташ йодыт, кузе Поллианна нуным куанаш туныктен. Тидым колмеке, ўдырлан ала куштылгырак лиеш манын ўшанен. Умыледа, мэм, тудо эреак кажныжым тиде модыш дене модыктынеже улмаш.

– Ну, мый ынде палем, кө тудын дене модаш тўна-леш, – шинчавўдшым сенен, каласыш мисс Полли, кочмывер гыч вашке лектын кайышыжла.

Ненси тарваныде шып шоген кодо, ўрынракын почешыже ончен.

– Ну, ынде мый кеч-моланат ўшанем, кеч-моланат, – семынже вудыматылеш. – Мыйым ынде нимат ок ўрыктаре. Чылалан ўшанем: ох, мисс Полли!

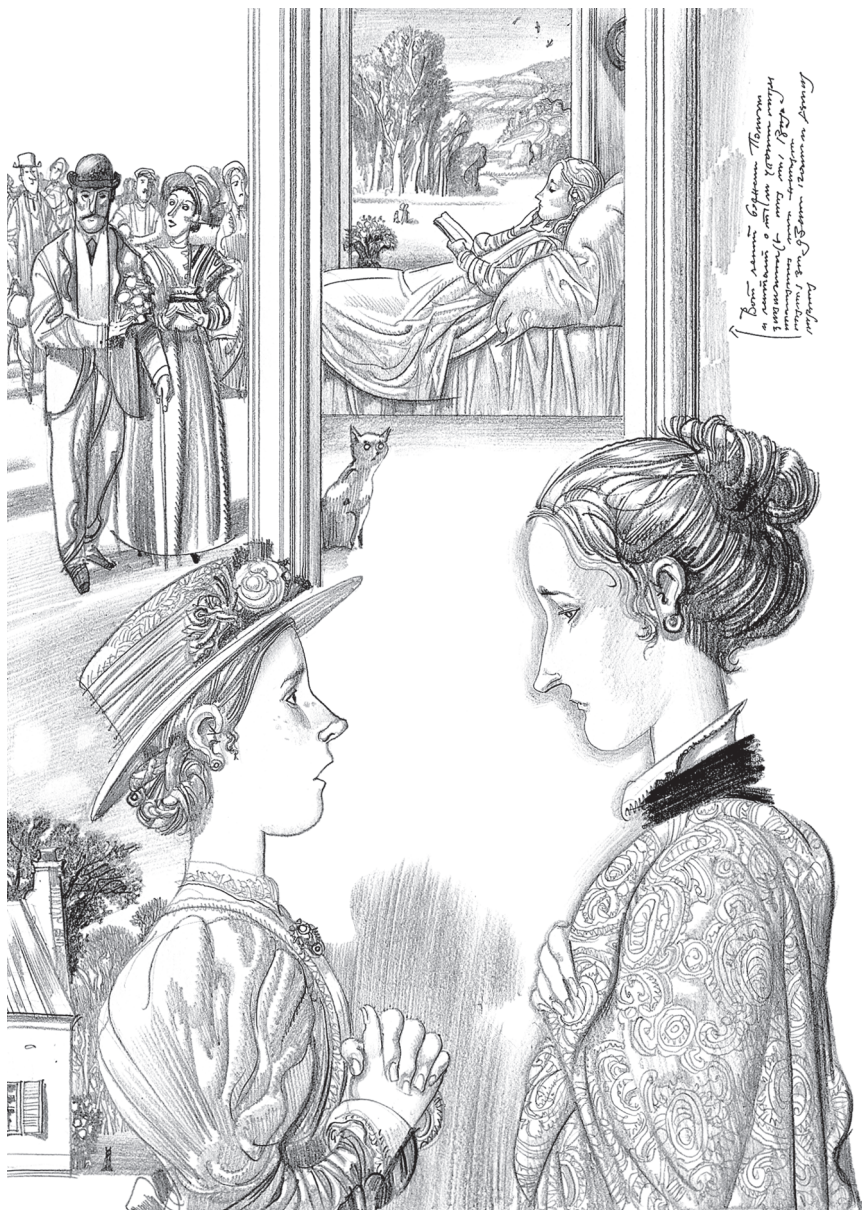
Икмыняр жап эртымек, пўлем гыч сиделкын лекмекше, мисс Полли да Поллианна коктын кодыч.

– Шергаканем, таче эше ик ег тольо, – увертарыш мисс Полли. Йўкшылан пентгыдылыкым пуаш шонымыжо пеленжак ыле. – Тый шарнет мо мисс Пейсоным?

– Мисс Пейсон? Конешне! Мистер Пендлетонмыт дек нангайыше корно ўмбалне ила, пешак сылне шочшышт кушкыт – кум ияш ўдыржў да вич ияш эргыже. Шкежат тугай ныжылге да поро, марийжат тыгак... Толык огыт пале дыр, могай поро да сай улыт. Южгунам вурседалыт... Мый каласынем, икте-весьышт дене чыла шотыштак огыл келшат. Нуно маныт: ме йорло улына, да надырлан кондымо вургем да кочкышым нигунамат налын огынал, моланже гын, тудо миссионер огыл, могай ыле мыйын... Ну, тудо миссионер огыл.

Пыкше гына ужаш лийме чевер пале леведе Поллианнан шўргыжым, да тунамак вучыдымын тыгаяк пале койо кокажын шўргыштыжат.

– Но южгунам тудо пеш моторын чиен лектеш, кеч нуно йорлын илат гынат, – малдыш Поллианна, тыгодым вашкымыжат шижалте. – Путырак шергакан шергашыже уло, бриллиант-влакан, рубин ден изумруд кўан. Но тудо ойла: иктыже уто да сандене тудым луктын шуаш ямдылалтеш, олмешыже разводым ышта. А мо

тугай развод, Полли кокай? Лүдам веле, ала-мо сай гыч огыл, моланже гын, тыге каласымыж годым шкеже пиа-ланла огеш кой. Да, эше каласыш: разводем налеш гын, нуно умбакыже пырля илаш огыт тўнал, да мистер Пейсон кая, да, лийын кертеш, йоча-шамычат. Но, мый шонем, шергашым, тудо уто гынат, луктын шуаш ок кўл. А тый? Полли кокай, а мо тугай развод?

– Но нуно ойырлаш огытат шоно, шергаканем, – вияш вашмут деч коране Полли кокаже. – Нуно пырляк кодаш шонат.

– О, мый тыге рат улам! Нуно тугеже туштак лий-ыт, кунам мый нунын дек мием... – ўдыр кенета шўлыкане. – Полли кокай, молан мый эре мондем, йолем тетла ынде мылам полшен огыт керт да мый иканат-иканат тетла мистер Пендлетоным ужаш каен ом кер-тым?

– Ну-ну, огеш кўл, – йўкшым темдал лукто кокаже. – Лийын кертеш, тый иктаж-гана туддек кудал миен толат. Но колышт-ян! Тиде вет миссис Пейсонын ойлымыж гыч чылажак огыл ыле. Тудо мане, пырля икверешак кодаш шонат да тиде модыш дене модаш тўналыт, кузе тыланет келша.

Поллианна шинчавўдшў гоч шыргыжал колтыш:

– Чынак? Нуно модаш? О, мый туге рат улам, туге рат!

– Да, тудо тыгак шона. Санденак тидым каласаш толын да тылат куанаш кўшта. Тый... рат лий манын шона, Поллианна.

Поллианна писын гына шинчажым нўлтале:

– Но, Полли кокай, тый... тый туге ойлет, пуйто тый чыла палет... модыш нерген, Полли кокай!

– Да, шергаканем, – мисс Полли уло вийын шке йўкшым порым да сайым веле тыланыше гайыш савы-раш тўча. – Ненси мыланем чыла каласыш. Мый шонем, тиде сўрале модыш. Тиде модыш дене тый денет мыят модаш шонем.

— О, Полли кокай... тьят? Кузе мый рат улам! Палет, эн чотшо... эре тыйымак модыкташ шоненам ыле.

Полли кокаже шўлышым нале. Йўкыштыжо ончычсо пентгыдылыкшым арален кодаш ты гана эшеат нелырак ыле:

— Да, шергаканем. Моло-влакат ынде модышышкет ушненыт. Мый шонем, уло ола тыйын модышет дене модеш, эсогыл пасторат! Мый эше ойлен шуктен омыл ыле. Таче эрдене олашке мийымом годым мистер Фордым вашлийым, да тудо тылат каласаш йодо теве мом. Мане, кунам тый декет толедыше уна-влакым пурташ лиеш, тунам тудат толеш. Пеш ойлынеже: Библийысе кандаш шўдö «куан текст-влак» нерген тудлан ойленатат, алят куанымыжлан мучаш уке. Тыгеракын, шергаканем, кузе ужат, чыла тиде тыйын пашат: пўтынъ ола модышет дене модеш да тидын дене пиаланрак лийын. Тиде чылажат ик изи ўдыр ен-шамычым у модышлан туныктен, кузеракын тудын дене ылышыште модаш лиеш...

Поллианна совыжым куанен пералтыш.

— О, мый тугай рат улам ынде! — кычкырал шындыш. Вучыдымын чурийжым куанле тул волгалтарен колтыш. — Но, Полли кокай, уло садыгак мо-гынат, моланже мыят куанен кертам. Мый куанен кертам: мыйын йолем таза *лийын*... нунын деч посна чыла тидым мый ыштен ом керт ыле!

29 ГЛАВА

Почмо окна гыч

Икте почеш весе кўчык теле кече-влак эртен кайышт. Поллианналан нуно кўчык огытыл ыле, а эн кужу, южгунамже пешак орландарыше. Но нине кечылашат Поллианна ончыко кугу ўшан да чулымлык дене ончен. Ынде кызыт тудо поснак модышын правилжым шуктышаш, вет модышыш Полли кокажат ушнен! А Полли кокаже куанаш тўнгалаш амалым кажне гана муын луктын, шоненат ўрат веле. Тудак огыл мо икана суртдымо-печыдыме, ачадыме-авадыме кок йоча нерген историйым верешт конден, кузе нунышт поранан годым мардежын налын кудалтыме омсам верештынытат, йымалныже аралалтын, моло йорло-влак нерген ойгыреныт, кудыштын тыгай омсаштат лийын огыл! Тудак огыл мо конден эше вес историйым: йорло шонго кува нерген, кудыжын кок пўйжў гына лийын. Но тудо пеш рат лийын тидланат: вет нине кок пўй лач икте-весе ваштарешышт лийыныт да пурлмо годым вашла ушнен кертыныт!

Поллианна ынде миссис Сноу самынак тўрлў тўсан мундыра гыч тўрлў арверым пидеден, нунышт весела тўрлў тўсан корно самын ош вакшыштыже шуйналт киеныт. Тудо черле ўдырамаш самынак моткоч куанен: кише да парняже-влак але пашам ыштат!

Южгунам тудо эреак толеден шогышо уна-шамычым вашлийын, а кўм ужын кертын огыл гын, нунын деч саламым да куанмутым эреак налын шогеден! Нине мут-влак у деч у шонымашым пуэныт, а у шонымаш-влак тудлан пеш кўлыныт.

Ик гана ўдыр Джон Пендлетоным да кок гана Джими Биным ужын. Мистер Пендлетон Джимми нерген моктен каласыш, могай, манеш, сай да ушан рвезе куш-

кеш, шкенжым кучен мошта. А Джиммиже – могай тудын ынде ешыже да эше кугу пöртшö уло. Коктынат Поллианналан ик семынак тÿят: тый дечет посна тыгай пиалым муына ыле мо?

– Да, мылам эшеат куанлырак лие: мыйын йолем таза *лийын*, – ойлен тудо варажым кокажлан.

Теле тыгеракын эртен кайыш, шошо тольо. Поллианнан тазалыкшым тургыжланен эскерыше-влак шижыч: возен пуымо эм-шамыч сай вашталтышым огыт кондо. Туге чучын: чылажат Мид доктырын каласымыжым пентгыдемден толеш – Поллианна нигунамат йол ÿмбак ок шогал.

Белдингвилл ола Поллианна деч шинчавылышым корандыде илен. Но ик айдеме тушто поснак чот ойгырен коштын, Поллианнан тазалыкше сай могырыш нимынярат ок вашталт манмылан шотшо дене путырак шыдешкен – куш чыкет тиде чержым?! Уверым тудо алакузе мисс Полли Харрингтонын пöрт гычшак налын шоген, черлын пöлемже гычак. Кече почеш кече... а увер ок саем, эшеат ударак веле, сандене южгунамже тиде айдемын чурийыштыже тургыжланымаш деч кöра вес шижмаш-влак палдырнаш тÿнгалыч – ÿшаным йомдарымаш да нимом ончыде сенаш ямде улмаш. Нине шижмаш-влак шке коклаштышт кучедалыныт. Пытар-тышлан кокымшыжо сенгыш. Лач тунамак ик шумат эрдене мистер Джон Пендлетонлан увертарышт: тудын деке доктыр Томас Чилтон толын!

– Пендлетон! – тÿнгале тудо пентгыдын иканаште. – Мисс Харрингтон ден мемнан коклаште мо лиймым олаште тый моло деч эн сайын палет, сандене мый тый декет тольым.

Джон Пендлетон чытырналт каймыжым шиже. Мутат уке, Полли Харрингтон ден Томас Чилтон коклаште тÿнгалше роман нерген мом-гынат изишак пален, но тидын нерген пытаргыш лучко ий жапыште нуно ик мутымат луктын огытыл.

– Да, – мане тудо, пуйто нимат тыгай-тугай лийын ыш кае. Еңын шўмыштыжō аралыме сусыржым шке койышет дене палдараш тōчаш кўлешыже уке. Такше гын икмыняр тат гыч умылыш: арам тургыжланен ул-маш. Тиде гана врачын чон пашаже огыл ончык лек-тын, а черле верч уло вийын тыршымыже, да тыште кызыт мыйым кузе вашлийыт манын огешат шоно, тиде раш.

– Мый ўдырым шке ончалнем. Шымлымашым эрта-рынем. Медобследованийым эртараш кўлеш.

– А мо мешаяже?

– Мо мешая? Тый пеш сайын палет, саде пōртыштō лучко ий утла лийынат омыл. Колышт, мом мый кала-сынем: пōртын озаже мыланем ала-кунамак каласен: вес гана тушко миен пураш ўжеш гын, тиде ончыкта вот мом – мый дечем озаже проститлаш йодеш да чыла-жат ончычсо семынак лиеш... вес семынже гын, мыланем марлан лектеш. Ынде тый йодынат кертат дыр: шке пōртышкыжō мыйым ўжын кертеш мо? Мый гын ом ўшане...

– А тый тушко каен от керт... ўжмō деч посна?

Доктыр шўлыкане:

– Ала-ала. Мыйынат вет *кугешнымашем* уло, тый палет.

– Пашатше утыждене шергакан гын, кугешнымашетым нелын колташ да вурседалмыдам мондаш кўлеш.

– Вурседалмым мондаш! – доктыр шыдешкыш. – Мый вет тыглай огыл кугешнымашым манам. Тиде веле гын, тушко мый пулвуем денат тымарте миен шуам ыле я унчыливуя, чыла тидыже мом-гынат вашталтен кертеш ыле гын. Мый манам профессиональный кугешнымаш нерген. Тыште мут чер нерген, а мый доктыр улам. Чылт нимом увертарыде нигузеат тушко миен от тошкал: «Вот, колыштса, налза мыйым!» Тыге ыштен кертам мо?

– Шого, а мо верч те сырен улыдаже? – йодо мистер Пендлетон.

Доктыр шына поктымыла кидшым лупшале да пүкен гыч кынеле.

— Мо верч? А йөратыше-влак коклаште кеч-могай келшыдымашат кузе тўналеш? Мо верч тўналмыже тунамак огыл мо мондалтеш да вурседалмашыжак веле ий дене шуйна, — пөлем мучко шыдынак коштеда. — Могай-гынат окмак йодыш верч. Мутлан, налаш тылзын размерже могай улмо шотышто але энерын келгытше верч. Амалже тидеч келгыжак лийын огыл, вараже шуйнышо шўлыкан ий-шамычым шотлаш тўналаш гын! Келшыдымашыже... Мый гын манам ыле — лийынат огыл... Пендлетон, мый ўдырым ончен лекшашак улам. Тиде пеш кўлешан йодыш. Мый ўшанлын каласен кертам: шўдө процент гыч индешлу — Поллианна Уиттиер угыч кошташ тўналеш!

Нине мут-влак пешак раш да пентгыдын каласыме улыт ыле, да чыла тиде тунам лие, кунам доктыр почмо окна деке пеш чак миен шогалын ыле, Джон Пендлетонын пўкенже воктек. Сандене чылажымат шўкшудым пулвуй ўмбалныже кўршө рвезе колын шуктыш.

Джимми Бин тиде шуматкече эрдене пеледыш клумбым шўкшудо деч эрыкта ыле. Доктырын каласымыжым колмеке, тудо пылышыжым шогалтыш.

— Кошташ тўналеш? Поллианна? — кычкырал колтыш Джон Пендлетон. — Мом каласынетше?

— Теве мом. Мом тудын нерген колынам да палем, кеч нунын деч ик мильлан тораште илем гынат, но тудын дене лийше случай вес вереат лийын. Университетыште пырля тунемме йолташем тиде еным йол ўмбак шогалтен кертын! Тыгай травмым эмлыме йодышым тудо ынде ятыр ий шымла. Мый шкежат тудын дене кылым кученам да тиде пашашке ушненам. Да кузе мый палем... Но мый ўдырым *ужнем!*

Джон Пендлетон пўкеныштыже турам шинче.

— Чилтон тос, тый ўдырым ужшаш улат! Тидым доктыр Уоррен гоч ышташ ок лий мо?

Доктыр Чилтон вуйым веле рўзалтыш:

– Лўдам, огеш лий. Доктыр Уоррен шкенжым пеш сайын куча гынат. Шкежак каласен ыле мыланем, консультацийлан мыйымат ўжыкташ темленам, мане, но... мисс Харрингтон туге чоткыдын «уке!» манын каласен шындыш, оемым уэш йонгалтараш йўндымў лие, мане. Мый, манеш, ўдырым ончалаш шоныметым пеш умылем. А ынде Уорренын икмыняр сай пациентше мый декем эмлалташ кусненыт, тидыже, мутат уке, йўршынак мыйын кид-йўлем кепшылтыш... Но, Пендлетон, мый икшывым ужшаш улам! Шоналте-ян, тидыже ала Поллианнам утаренат кертеш ыле. Мыланем сайын ончен налашем кўлешак.

– А тый висенат, уке, шоныметым шуктен от керт гын, мо лиеш? – мане Пендлетон.

– Но кузе мый кертатже, ну, мыйым кокаже огеш ўж гын, такше вет миен от пуру!

– Тыйым ўжшў манын ала-мом гынат ышташ кўлеш!

– Но мом?

– Ом пале.

– Да, тят эсогыл от пале... да молат нигў, очыни. Тудо пеш кугешнылше да мыланем утыждене сырыше, мом каласымыж деч вара мыйым ўжаш... Но Поллианнан кузе орланумыжым шоналтен колтемат... Ўмыр мучко тыгак кияш тўналшаш мо? Ала лач мыйын кидыштемак веле эмлалтме пиалже... Мешаяже айдеме коклаште лўмынак чонен шындыме гай койдымо пырдыж, тудыжым ме кугешнымаш манына, профессий дене кылдалтше этикет... Мый... – мучаш марте каласен ыш шукто, кидым кўсеныш чыкалтыш да мўнгеш-оньыш коштедаш пиже.

– Вот, чылажымат мисс Поллилан сайын гына умылтараш ыле... тек палыже, – манеш мистер Пендлетон.

– Да. Но кў тидым ышта? – доктыр писын савырныш.

– Ом пале, ом пале, – пиалдымын койын, мистер Пендлетон энгаралтыш.

Окна йымалне рвезе тарваныш. Тиде минут марте окна гыч могай мут йонгалт лектын гын, нимомат ыш кодо, ушыш пыштыш, шўлышыжымат чарен шогалтен ыле.

— Ну, а мый палем! — куанен пеле йўкын пелештыш. — Да мый тидым ыштем! — тунамак йол ўмбақыже шогале, пөрт лук деке эркын кайыш да уло кертмыж дене Пендлетон-Хилл чонгата гыч куржын вошыш.

30 ГЛАВА

Джимми Бин руль воктек шогалеш

– Джимми Бин толын. Тендам ужнеже, мэм, – ом-салондемыште шогышо Ненси каласыш.

– Мыйым? – öрын кайыш мисс Полли. – Йонгылыш от лий, ала Поллианнам йодын? Тудо икмыняр минутлан ўдыр дек күзен кертеш, тунарак ужнеже гын.

– Да, мэм. Мый каласышым. Но тудо теак күльда манеш.

– Йöра, чечас водем, – мисс Полли нойышо семын пүкенже гыч кынеле.

Уна пöлемыште тудым шемалге чуриян, вожыл чергыше да кугу шинчан рвезе вучен шинча ыле. Мисс Поллим ужмеке, тудо тунамак пулеметла тўнале:

– Мэм, тиде шучко, мом мый ыштем да мом ойлем, но моло семын нигузеат ом керт, улымыза. Тиде вет чылажат Поллианна верч, тулыш-вўдыш пураш ямде улам. Лу ваштареш ик шанс угарен кодаш логалеш гынат, кучылташ манын, теат мыйын семынак ыштеда ыле – тек вашкерак кошташ тўналже. Сандене толым каласаш. Тендан кугешнымашда але иктаж-мо весе, э... э... Поллианналан кошташ тўналашыже мешая гын, то, мый палем, доктыр Чилтоным шкендан дек кызытак ўжыда, улыледа гын...

– Мо-о?! – öрткышö мисс Полли чурийыштыже шыде пеледмым шкежат шиже, очыни, да сенгенже веле ыш керт.

Джимми нелын шўлалтен лукто:

– Ну вот! Мый вет шыдештараш шонен толын омыл. Тўналымже вет тушечын, Поллианна кошташ тўгалеш маным. Мый шонышым, тидым колын, мыйым сайын гына колышт налыда.

– Джимми, мо нерген кутырет?

Джиммилан адакат кугун шўлалташак веле кодо.

– Тидымак и ойлаш төчем тыланда.

– Йөра, ойло. Но тўналтыш гычак кўлеш. Умылашем. Чылажымат радамын каласе. Кыдач-покшеч ит тўнал да ик орашке ит чумыро.

Джимми тўрвыжым нулале да лўддымын тўнале.

– Ну, эн ончыч тидым каласыман. Доктыр Чилтон таче мистер Пендлетон дек унала толын, да нуно коктын библиотекеште кутыраш тўналыч. Тиде раш?

– Да, Джимми, – вийдымын вашештыш мисс Полли.

– Тык вот, окнаже тушто почмо ыле, а мыйже тудын йымалне клумбышто шўкшудым кўрынам. Да мый чыла кольым.

– О, Джимми, тый шолып колыштынат?!

– Ойленытше мыйын нерген огыл! Да мый вет лўмынак огыл! – иралте Джимми. – А такше гын пеш рат улам, колын кертмылан. Теат куанеда, чыла тыланда мучаш марте каласем гын. Вет тидыже Поллианналан адакат кошташыже полшен кертеш!

– О, Джимми, вот, тыштыжак умылыдымаш тўна-леш мыйын.

– Ну вот, тидымак мыят ойлем, – йөра манше гай рвезе шуйыш умбакыже. – Доктыр Чилтон ала-кушто умбалне ик доктырым пала, тудыжак Поллианнам эмлаш тўнал кертеш, ну, коштын кертше манын. Доктыр Чилтон але рашыжак ойлен ыш шукто, мыланем, манеш, эн ончыч Поллианнам ужашем кўлеш. Ну, пешак тудым ончалнеже. Тидым ыштен ок кертат, пеш орлана – тыге каласыш. Да эше ешарыш мистер Пендлетонлан: те нимо семынат тудым мўнгышкыда огыда ўж да ўдырым тудлан огыда ончыкто.

Мисс Поллин шўргывылышыже койын чеверга.

– Но, Джимми, мый... мый тидым ыштен ом керт... кертын омыл! Вес семынже гын, тидыжымак вет пален омыл! – парняжым лоч шоктыктен шупшкеден шинча, тунар тургыжлана мисс Полли.

– Санденак мый тышке тольым – палашда, – шокшын умбакыжат шуя поро чонан рвезе. – Нуно кутырышт, пуйто ала-молан гынат – мый тыштыже нуным шым умыло, молан – те огыда келше, доктор Чилтоном шкендан деке ода ўж, тыгак каласен улыда манеш доктор Уорренлан. А доктор Чилтон шкевуяже тендан дек толын ок керт, огыда ўж гын, амалже тыште, кузерак маньыч гала... профессиональный кугешнымаш ала-мо, тыштат умылаш ыш лий. Нуно маньыч, ала-кө весе күлеш, тыланда тидын күлешлыкшым умылтараш. Тольык огыт пале, кө ыштен кертеш. Мыйже окна йымалне улам ылят, шканем шке тунамак каласышым: «А вот тидым мый ыштем!» Да иканаште куржын тольым, да мый тендам савырен кертыват ала-мо. Туге вет?

– Да. Но, Джимми, тиде доктор нерген... – шокшын умылтараш пиже. – Кө тудо? Мом ышта? Поллианна коштын кертше манын, чылажымат ыштен кертеш мо?

– Мый көжым ом пале. Нуно ышт каласе. Доктор Чилтон тудын дене палыме да эше колын: але гына ала-көм тугайым эмлен шогалтен кертыв. Тугайымак, Поллианна гайымак! Тидын нергенже нуно ышт коляне, лач тендам савыраш лийдымылан веле пеш ойгырышт. Доктор Чилтонлан Поллианнам ончалаш огыда пу, маньыч. Каласыза, те вет тидым ышташ келшеда, туге? Ындыжым те чыла паледа!

Мисс Полли вуйжым рүзалтыш. Шүлышыжат иктөр огыл ыле, күрылтшырак. Джимми шкеж семын тургыжлана да онча, ўдырын кокажын шүргыжө тарайышкак савырнен ынде, теве-теве шортын колтышашла чучеш. Но шорташ ыш тўнал. Ик минут гыч тугаяк оралгыше йўкын мане:

– Да, мый көнем... доктор Чилтонлан... тудым ончыкташ. Ынде мөнтет курж, Джимми! Мый доктор Уоррен дене кутырен налшаш улам. Тудо кызыт күшнө. Икмыняр минут ончыч толмыжым ужым.

Изиш варарак доктор Уоррен тарай чуриян, пеш

тургыжланыше мисс Поллим ужын, пеш чот өрө. Но кўрышталтын ойлымыжо эшеат чот öрыктарыш:

– Доктыр Уоррен! Те ик гана консультацийыш доктыр Чилтоным ўжаш кўлеш манын ойлышда... мый тунам тореш лийым. Ынде вес семын шонем. Доктыр Чилтоным ўжмыда ынде мыланем пеш чот кўлеш. Лучо юватылаш огыл да кызытак ўжаш гын? Йöра? Тау!

31 ГЛАВА

У чүчү

Вес кечынже доктыр Уоррен Поллианнан пөлемышкыже пурыш, Поллианна потолокушто окна деч толшо кечыйол чүчкымым ончен кия ыле. Почешыже кугу капан, кумда туп-вачан пөръенг пурыш.

– Доктыр Чилтон! О, доктыр Чилтон, кузе мый рат улам тендам ужмылан! – кычкырале Поллианна. Йүкыштыжө куан да эше ала-мо весе, эшеат куатлырак, пөлемыште улшо-влакын шинчавүдыштым луктыч. – Но, конешне, Полли кокай тыге ок шоно гын...

– Чыла сай, шергаканем! Ит тургыжлане! – Полли кокаже моло-влак деч ончыкла лектын, тудым лыплан-дарыш. – Мый доктыр Чилтонлан каласышым: доктыр Уоррен дене коктын тыйым эше ик гана ончен лекташ мый тореш омыл.

– О, тугеже тудым тый шке үжынат? – Поллианна куанен гына юарлыш.

– Да, шергаканем, мый шке үжым тышке. Тидыже... – Но вараш кодо. Доктыр Чилтонын шинчаончалтышыштыже йöратымаш, пиалан тулым ужын, пеш чот йошкаргыш, вара савырнен пöлем гыч писын лектын кайыш.

Окна воктене шогышо сиделке ден доктыр Уоррен коклаштышт шокшын кутыркалат ыле. Доктыр Чилтон кок кидшыге Поллианнанан шуялтыш.

– Мыйын изи үдырем, тый таче илышыштет шке поро пашатын эн кугу ужашыжым ыштышыч, – йүкшö чытырнен каласыш тудо.

Пычкемышалтмек, кумыл нöлтшö, чылт вес түрлö Полли кокаже шып гына Поллианнан койкыж деке лишеме. Сиделке кухнышко кас кочкышым ышташ каен ыле. Коктын гына улыт ыле.

– Поллианна, шергаканем, тыланет нигö деч ончыч каласынем. Вашке доктыр Чилтон тыйын... чүчүэт лиеш.

Да тиде чылажат тыйын полшыметлан көра! О, Поллианна! Мый тугай пиалан улам! Да тугае рат!

Поллианна совыжым вашла пералтынеже ыле да, трук чарналтыш, кидше үлык велалте.

— Полли кокай, Полли кокай, доктыр Чилтонжо тыйын шүметым да кидетым налаш тынар шонен коштын улмаш мо? Тыйынымак, палем, тыйынымак! Теве молан тудо каласыш мыланем: тўняште пуйто мый эн кугу да кўлешан сомылемым ыштенам. Кузе мый рат ом лий?! О, Полли кокай, мый тунар рат улам! Ынде коштын кертдымемат... нимат огыл!

Полли кокаже шортмым чарнен ок керт.

— Изи колоем, лийын кертеш, кунам-гынат... — но тудо ойлен ыш пытаре. Тудо доктыр Чилтонын пареммылан ўшаным пуымыж нерген эше каласаш ыш тошт. Но тудо весым каласыш, тидыжым Поллианналан колаш вучыдымо ыле. — Шергаканем, вес арнян тыйым путешвий вуча. Изи да йөнлө вакшыште ме тыйым автомашина да поезд дене кугун палыме доктыр дек нангаена, тудын эмлымверже лач тыйын гай эмганыше-влаклан ышталтын. Тудо доктыр Чилтонын лишыл йолташыже, да ме ончалына, мом тудо тыланет ыштен кертеш!

32 ГЛАВА

Поллианнан серышыже

Шергакан Полли кокай да Том чүчү!

О, мый коштын кертам, кертам, кертам! Таче мый шкемын окна деч вакшем марте миен шуым! Куд ошкыл! Кузе сай улмаш адакат шке йолет үмбалне шогаи!

Чыла доктор-шамыч мыйын йырем шогенит да шыргыжыныт, а тудын воктенышт чыла сиделке-шамыч шортын шогенит. А воктенысе палате гыч ик даме, кодио арнян кошташ тўналше, мемнан омсашке вуйжым чыкен да куанен шыргыжеш ыле! А эше иктым, вес тылзын кошташ тўналам манын ўшанышым, тышке ўжыктымō ыле; тудо мыйын сиделкын койкыштыжсо кийыш да совыжым пеш кырыш! Эсогыл кўварым мушишо шем коваштан Тилли, веранде окнашке вуйжым чыкен, мыланем кычкырыш: «Көгөрченем, икшивем!», тунамже тудо эше ок шорт да ойлен кертеш ыле.

Мый ом умыло, молан нуно шортыч? Мый куанымем дене мурымем, кычкырымем шуэи ыле! Ах! Ах! Ах! Шоналтыза гына вет: мый кертам, к о ш т ы н к е р т а м! Бнде мыланем нигунарат шўлыккан огыл. Кеч мый тыште, пөртна деч умбалне, лу тылзе нарак эртаренам! Но мый садикте венчаялтмаштыда лийде кодын омыл. Ах, Полли кокай, могай сае: те тышке толын улыда да вакш воктенем венчаялтда, да мый чыла-чыла шке шинчам дене ужым! Тый эре шонен луктат: кузе гын мыланем куаным кондаш!

Тыште пеш вашке мөңгет пөртыл кертам маныт. Лиеш гын, эмлымвер гыч мөңгем марте вошт йолын каем ыле. Да эртемат дыр. Мый шонем, тетла нигунамат нигуш шинчын кошташ, кудалышташ ом тўнал. Могай тиде пиал лиеш: шке йолет үмбалнак кошташ. О, мый тугае рат улам! Чылажланат рат. Мый эсогыл кызытат рат улам — ик жап йол үмбакаш шогал кертын омыл, моланже

*гын, вес семын вет нигунамат умылен от нал, могай Юмын
пуымо йол уло айдемын, тугай йол, кудышт коштын
кертывт! Эрла мый кандаш ошкылым ышташ шонен
пыштенам.*

*Чыладам йӧратыше
Поллианна.*

ВУЙЛЫМАШ

1 глава	
Мисс Полли	9
2 глава	
Шонго Том ден Ненси	14
3 глава	
Поллианнантолмыжо	19
4 глава	
Чердакысе пӧлем	29
5 глава	
Модыш	38
6 глава	
Порыс шотышто йодыш	46
7 глава	
Поллианна да наказаний-влак	57
8 глава	
Поллианна визитым ышта	63
9 глава	
... куштыжо Пӧръен нерген ойлалтеш	74
10 глава	
Мисс Сноулан сюрприз	80
11 глава	
...Джимми Бин дене палдарыше	90
12 глава	
Поро пашам ыштыше комитетысе даме-влак ончылно	102
13 глава	
Пендлетон-Хилл чодыраште	108
14 глава	
Презе студень шотышто йодыш	115
15 глава	
Доктыр Чилтон	123

16 глава	
Йошкар роза да кружеван шальшовыч	135
17 глава	
«Чылт книгасе семын огыл»	144
18 глава	
Хрусталь подвеске-влак	152
19 глава	
... изишак өрмашым лукшо	158
20 глава	
... эшеат чот өрмашым лукшо	163
21 глава	
Вашмут рашемеш	170
22 глава	
Проповедь ден пу сарай-влак	178
23 глава	
Туткарыш логалмаш	187
24 глава	
Джон Пендлетон	195
25 глава	
Вучен модмаш	204
26 глава	
Пыртак почылтшо омса	211
27 глава	
Кок визит	215
28 глава	
Модыш да модшо-влак	224
29 глава	
Почмо окна гыч	239
30 глава	
Джимми Бин руль воктек шогалеш	245
31 глава	
У чўчў	249
32 глава	
Поллианнан серышыже	251

